

Broj 2/2013.

SLUŽBENI VJESNIK

BISKUPIJA
MOSTARSKO-DUVANJSKE
I TREBINJSKO-MRKANSKE

SLUŽBENI VJESNIK

Biskupijâ
Mostarsko-duvanjske i
Trebinjsko-mrkanske

Nakladnik

Biskupski ordinarijat Mostar
Ulica nadbiskupa Čule b.b., 88000 Mostar

Glavni urednik

Don Željko Majić
generalni vikar

Grafička obrada

Crkva na kamenu

Tisak

Suton, Široki Brijeg

Slika na naslovnici

Katedrala i Biskupski ordinarijat u Mostaru

Slika na zaslovnici

Katedrala u Trebinju

SADRŽAJ

UVOD	
Odonud će doći suditi žive i mrtve	109
Apel pape Franje za mir u svijetu	111
I. DOKUMENTI SVETE STOLICE	113
Poruka pape Franje za Svjetski misijski dan 2013. godine	114
Naviještanje evanđelja trajna je zadaća Crkve	114
Pastoralne smjernice za promicanje poziva na svećeničku službu	117
Propovijed nuncija Pezzuta u mostarskoj katedrali	127
Papa imenovao msgr. Arshada biskupom Faisalabada u Pakistanu	128
II. BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE	129
Priopćenje s 58. redovnog zasjedanja BK BiH	130
Priopćenje s osmoga susreta biskupa BK BiH s članovima KVRPP BiH	131
Godina napredovanja na putu vjere	132
III. MOSTARSKO-DUVANJSKA I TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA	135
Imenovanja i razrješenja	136
Primopredaja župnih ureda	140
Okružnica župnicima o popisu stanovništva	141
VIJESTI KATOLIČKOGA INFORMATIVNOG UREDA MOSTAR	143
Prezbiterско ređenje trojice đakona	143
Veliki ili sveti tjedan	144
Biskupova uskrсна čestitka	144
Misa posvete ulja u Trebinju	145
Misa posvete ulja u Mostaru	146
Misa večere Gospodnje	148
14. Križni put na Hum	150
Veliki petak u katedrali	153
Vazmeno bdjenje i Misa Uskrsnica	154
Uskrsna čestitka generalnoga vikara dijecezanskomu biskupu	156
SLAVLJA I OBLJETNICE	157
Blagoslov oltara	157
Kraljice Mira, izmoli nam Kristov mir	157
Kada roditelji žele i vole djecu	160
Tragedija kod radimske nekropole	161
Katedralno slavlje Majke Crkve	163
Svetkovina Presvetoga Trojstva	164
Blagaj: Blagoslov obnovljene Crkve i posveta oltara	165
Hum: Središnje slavlje Godine vjere	165
Ljubav je pronašla put	168
Sv. Ante - praktikant i propovjednik vjere	170
Susret ministranata hercegovačkih biskupija	172

Blagoslov vitraža u župnoj crkvi	174
Novi vitraži u župnoj crkvi	175
Blagoslovljen hospicij "Božanskoga milosrđa"	176
Biskup slavio sv. Misu na Stjepan Krstu	176
Blagoslov duhovno-kulturnoga centra	177
Sto pedeset godina katoličke župe	181
Ilindan na Morinama	185
Uočnica Velike Gospe	186
Velika Gospa	186
IZVIJEŠĆA S KRIZMANIČIKIH SLAVLJA	187
Gospodine pokaži nam Oca	187
Nova Isusova zapovijed	188
O svetom Josipu, ocu i radniku	188
On koji ne izusti riječi, postade učitelj Riječi	190
Novo srce i nov Duh!	191
Posluh - Duh - Mir	193
Mi smo Kristovi, a Krist Božji!	194
Poštenje, pamet, iskustvo	195
Čeznja za spasonosnim znanjem	195
Svečani Duhovdan s preko 600 krizmanika	196
I ne žalostite Duha Svetoga, Božjega!	197
Tko dostojno blaguje, blago njemu!	198
Tko vjeruje, Božje zapovijedi opslužuje	199
Zašto Isus hvali satnikovu vjeru?	200
Radost na nebu zbog obraćenja na zemlji	201
Potvrda vjere i zahvala roditeljima	202
Svjedoci u Grudama i do kraja zemlje!	202
Ne slušajte savjeta krvi i tijela!	203
Služite Bogu i bližnjemu svomu!	204
Duhovno zvanje Božji je dar	205
Grijech protiv Duha Svetoga	206
Ne budite tjeskobno zabrinuti!	207
Isus je veći i od najvećega proroka	208
Evo Jaganjca Božjega!	208
Započeli ste u Duhu, nastavite u Duhu!	209
Darove nam Duha udijeli!	210
A Isus vidjevši njihovu vjeru	212
Dvostruka svečanost	213
HERCEGOVAČKI SLUČAJ	214
Biskupovo pismo vjernicima župe Grude	214
Razjašnjenje o podjeljivanju sakramenta sv. potvrde u Grudama	214
Drugo pismo vjernicima u župi Grude	215
DA IM SPOMEN OČUVAMO	216
Drugi simpozij o Dumi	216
USNUŠE U NADI USKRSNUĆA	218
Fra Ljubo Vlašić	218
Fra Tihomir Kutle	218
Fra Vladimir Kozina	219
BISKUPOVA KRATKA KRONIKA	220

UVOD

ODONUD ĆE DOĆI SUDITI ŽIVE I MRTVE

Nastavljamo s tumačenje članaka Apostolskoga vjerovanja u ovoj Godini vjere.¹

Članak Vjerovanja koji izražava Isusovo dostojanstvo, očitovano sjedanjem zdesna Bogu, nije posljednja postaja Isusova djela spasenja čovječanstva. On je uvijek aktivan i angažiran u odnosu na našu vječnu sreću u Bogu. On nas i sada milosno pomaže da izvojimo pobjedu nad grijehom, đavlom i smrću, trima velikim zlima koja je on svladao svojom smrću i uskrsnućem od mrtvih. Ali on će drugi put doći u našu ljudsku povijest, i to kao Sudac cijeloga čovječanstva.

I. Odonud će doći

Navještaj ili kerigma prve Crkve uvijek je u sebe uključivala i istinu da će Isus ponovno doći u ovaj svijet, i to u svojstvu vječnoga Suca. Anđeli iz Isusove pratnje govore: "Ovaj Isus koji je sada od vas uzet na nebo isto će tako doći kao što ste vidjeli da odlazi na nebo" (Dj 1,11). "Ovo je onaj koga Bog postavi za Suca živih i mrtvih", govori sv. Petar u Kornelijevoj kući (Dj 10,42). Sv. Pavao također govori o Drugom Isusovu dolasku, i to gotovo u svih svojih trinaest Poslanica (osim Galaćanima, Efežanima i Filemonu). U početku svoga pisanja govori o skorom dolasku, a u kasnijim Poslasticama naglašava samo da će Gospodin sigurno doći.

Nerazborito je razmišljati o vremenu Isusova Drugoga dolaska. To nikomu nije dano znati: "A o onom danu i uri nitko ne zna, pa ni anđeli na nebu, ni Sin, nego samo Otac" (Mk 13,32). Kada

sv. Marko uključuje i Sina, očito misli na Isusa kao čovjeka, a ne da Sin Božji ne bi znao Božju misao, jer on je istobitan s Ocem. Otac i on jedno su! Kao da je Isus htio reći da je to tolika i takva Očeva tajna da je i Sin nezainteresiran znati kada će to biti. Isto je tako neumjesno razglabati što će se dogoditi, kakvi će biti vanjski znakovi, kakav će biti konačan scenarij. To samo Gospodin zna. U gotovo svakoj generaciji ima lažnih proroka koji navješćuju kada će biti Sudnji dan. Razbijaju glavu o trenutku Sudnjega dana, a ne misle kako suzbiti zloću ovoga sadašnjega dana! Ono što je za nas bitno jest činjenica da ova naša ljudska povijest ima svoj kraj, svoj smisao, koji joj je Krist Gospodin dao. I upravo tu istinu želi naglasiti ovaj članak Vjerovanja: poviješću upravlja Božja misao. Ta se povijest usmjerila po Božjem nacrtu. Sve se treba jednom "uglaviti u Krista", o njegovu Drugom dolasku. Ta veličanstvena Misao mora imati svoj Smisao.

II. Suditi žive i mrtve

Ideja o sudu postoji u svakom društvu i u svakoj zajednici. Postoji također u svakoj religiji svijeta. Tako i kršćanstvo, jer ima svoja moralna načela, nužno uključuje i sankcije, tj. sudačku vlast s nagradom ili kaznom. U kršćanstvu se naglašavaju Božje zapovijedi i zakoni kojima se valja pokoravati. Pokoravanje donosi nagradu, a nepokornost kaznu. A kako u ovome životu primjećujemo da se te nagrade i kazne ne podjeljuju u potpunu opsegu i na zadovoljavajući način, nužno je zaključiti da će

¹ Vidi *Službeni vjesnik*, 2/2012., str. 117-118; 3/2012., str. 245-247 i 1/2013., str. 5-7.

biti konačan i pravedan sud nakon smrti, o čemu Sveto Pismo preobilno piše. Međutim, mogao bi se postaviti ovakav prigovor: Ako je Bog ljubav, i ako je tako ljubio svijet da je dao Sina svoga da se ljudi spase (Iv 3,16), kako se osuda može spojiti s Božjom ljubavlju? To nije nikakav ozbiljan prigovor. Jer glavna je točka u ovom: Svaka ponuda s Božje strane nosi sa sobom odgovornost s ljudske strane. Čovjek stoji pred Božjim govorom na koji treba odgovoriti. Budući da je slobodan, može i ne odgovoriti. Ali onda to je odbijanje Božjega dara i slijede posljedice. Može odgovoriti, i to je prihvatanje ponude. Prema tomu Božja ponuda uključuje ljudsko prihvatanje ili odbijanje, a to znači sud - krises (riječ krises upotrebljava se oko 50 puta u Novom Zavjetu, redovito znači sud ili osudu).

Sud ili osuda dolaze nakon što je čovjek imao mogućnost da se pokaže što je, tko je i kakav je u odnosu na Božju ponudu - milost - dar. Božji dar zahtijeva čovjekov rad. Rad se nagrađuje, nerad se kažnjava.

Evo nekoliko primjera iz Isusova nauka o kriterijima suđenja:

Neproizvodnja. Svaki nerad, neplodnost, neproizvodnja izazivaju raspadanje i nesreću. Ako čovjek ne donosi roda, već je osuđen. Primjeri: zakopani talent (Mt 25,14-30) ili neplodna smokva (Lk 13,6-9). Mi smo odgovorni za rad, a ne za rezultate rada.

Nesusjećanje s ljudskom bijedom. Vrhovno pravilo po kojem će Bog suditi čovjeka jest čovjekov stav prema bijednomu ljudskom stvoru u ovome svijetu. Bio sam bolestan, žalostan, zatvoren, gladan... Ovo pravilo vrijedi za svakoga čovjeka, jer je svakomu čovjeku omogućeno, ako je odgovoran, da suosjeća sa subračom: mišlju, riječju, djelom. Isus nam kaže da će se u konačnici po tome suditi svijetu (Mt 25,31-46).

Sablazan. Strašna je stvar grijesiti, kršiti Božji zakon. Ali je još strašnije navoditi drugoga, nevina, na grijesenje. To je sablazan. Bolje bi mu bilo, tomu sablaznitelju - zavoditelju, da mu se mlinski kamen stavi oko vrata, govori Gospodin (Mt 18,3-7).

Teoretiziranje bez prakse. Isus je odlučan kada tvrdi da ne će svaki koji govori "Gospodine, Gospodine", ući u Kraljevstvo nebesko, nego samo oni koji vrše volju Oca nebeskoga (Mt 7,21-27). Povezati i riječi i djela!

Neprihvatanje Božje ponude u Kristu. Ljudi navode razne isprike: zemlju, njivu, volove, trgovinu, vlastitu ženidbu samo da se ne bi odazvali na veliku gozbu - ponudu koju je pripremio onaj uglednik ili kralj. Iako su to stvari u sebi vrijedne, one su

ipak daleko ispod vrijednosti Gospodareva poziva i čašćenja (Lk 14,15-24). A pogotovo je nedopustivo i kažnjivo što su ti uzvanici u svojoj zloći pobili Gospodareve sluge bez ikakva razloga (Mt 22,6).

Nepriiznavanje Krista. "Tko mene prizna pred ljudima", odnosno tko Isusa zaniječe pred ljudima, imat će jednak Isusov odgovor pred Ocem nebeskim (Mt 10,32-33).

Svaka riječ: Isus je do kraja jasan i zahtjevan: čovjek će odgovarati za svaku svoju riječ (Mt 12,36-37). To je i razumljivo, jer čovjek se i u ovome svijetu prosuđuje samo po onome što govori i prema tomu što čini u životu!

Nekajanje. Tko se za svoje grijeh ne kaje i ne čini pokore, propast će (Lk 13,1-5). Isus veli: "I rekne li tko riječ protiv Sina Čovječjega, oprostit će mu se. Ali rekne li tko protiv Duha Svetoga, neće mu se oprostiti ni na ovom ni u budućem svijetu" (Mt 12,32). Što stvarno znači ova rečenica?

Budući da Isus govori Židovima, on predpostavlja židovsko poimanje Božjega Duha. Uloga je Duha, prema židovskom vjerskom shvaćanju, da čovjeku otkriva istinu i da ga osposobljuje za primanje istine, ali uvijek uz čovjekovu duhovnu otvorenost i životnu suradnju. Činjenica je da nam u životu neka darovana sposobnost zakržlja, zamre, ako je ne upotrebljavamo. Tako i ovdje: ako se ne služimo ponudom i vodstvom Duha Božjega, gubimo naravnu sposobnost raspoznavanja istine od laži, dobra od zla, svjetla od tame. Čovjek, koji ne surađuje s Duhom, tijekom vremena dostiže takav stadij intelektualnog sljepila da doista više nije moćan razlikovati pozitivno od negativna. Ako to čini namjerno i svojevrijedno, onda to nazivamo grijehom za koji je čovjek odgovoran. Zašto je taj grijeh neoprostiv? Ako je čovjek sebe namjerno i hotimično doveo do toga da je nesposoban razlučiti dobro od zla, nema više mogućnosti kajanja, pa prema tomu nema više ni mogućnosti traženja i primanja oproštenja kao Božjega dara. Eto, čini se, tu su mogućnosti sebi priuštiti farizeji - Isusovi suvremenici, kojima Isus s teškom žalošću i suosjećanjem upućuje sedmerostruki "Jao" (Mt 23,13-32). Ali taj se jao može jednako uputiti svakomu čovjeku na ovome svijetu koji se zatvara zraci istini i svjetlu kojim Krist želi prosvijetliti svakoga čovjeka (Iv 1,9).

Iz svega rečenoga proizlazi životna važnost ovoga članka Vjervanjanja koji nas posvješćuje u našoj moralnoj odgovornosti prema životu, prema drugima i osobito prema Bogu i vječnosti.

+ Ratko Perić, biskup

APEL PAPE FRANJE ZA MIR U SVIJETU

Svim župnim uredima hercegovačkih biskupija

Mostar, 2. rujna 2013.;
Prot.: 1059/2013.

Prenosimo Apel pape Franje koji je jučer, 1. rujna 2013., uz molitvu Angelusa uputio Katoličkoj Crkvi i cijelomu svijetu za smirenje situacije u Siriji, na Bliskom istoku i u svijetu. Svećenici, redovnici, redovnice i ostali vjernici naših biskupija pridružiti će ovom apelu prema svojoj mogućnosti, sjećajući se sa zahvalnošću slična apela na molitvu blaženoga pape Ivana Pavla II., 23. siječnja 2004., za mir na balkanskim prostorima.

"Danas se, draga braćo i sestre, želim pridružiti vapaju koji se sa sve većom tjeskobom izdiže iz svih krajeva svijeta, iz svih naroda, iz srca svakoga čovjeka, iz jedne obitelji koja je čovječanstvo: to je vapaj za mirom! Vapaj koji snažno odzvanja: želimo svijet u kojem vlada mir, želimo biti muškarci i žene mira, želimo da u ovom našem svijetu, rastrganom podjelama i sukobima, zavlada mir: nikada više rata! Nikada više rata! Mir je predragocjen dar koji treba promicati i čuvati.

Mnogo je borbi i sukoba u ovom našem svijetu koji u meni bude duboku bol i zabrinutost, ali u ovim danima moje je srce duboko ranjeno osobito onim što se događa u Siriji i obuzeto zebnjom zbog dramatična tijeka zbivanja koji se naziru.

Upućujem snažan poziv za mir, poziv je to što izvire iz dubine moga bića! Koliku patnju i razaranje, koliku je bol donosila i donosi upotreba oružja u toj izmučenoj zemlji, osobito među civilnim i nenaoružanim pučanstvom! Pomislimo samo koliko djece ne će moći ugledati svjetla budućnosti! Posebno snažno osuđujem upotrebu kemijskog oružja! Ja vam kažem da su mi još uvijek u mislima i u srcu strašne slike iz proteklih dana! Postoji Božji sud i sud povijesti o našim djelima, kojem se ne može pobjeći! Upotreba oružja nikada ne donosi mira. Rat priziva rat, nasilje priziva nasilje.

Iz sve snage tražim od sukobljenih strana da poslušaju glas vlastite savjesti, da se ne zatvaraju u vlastite interese već da u drugome gledaju brata i hrabro i odlučno krenu putom susreta pregovora te tako prevladavaju slijepo suprotstavljanje. Jednako snažno pozivam međunarodnu zajednicu da uloži sve napore da se, bez daljnjeg oklijevanja, pokrenu jasne inicijative za mir u tom narodu, utemeljene na dijalogu i pregovorima, za dobro cijeloga sirijskog naroda.

Neka se ne štede naponi kako bi se zajamčila humanitarna pomoć onima koji su pogođeni tim strašnim sukobom, osobito prognanicima u zemlji i brojnim izbjeglicama u susjednim zemljama. Neka se humanitarnim djelatnicima, koji rade na ublažavanju trpljenja pučanstva, osigura mogućnost da pružaju potrebnu pomoć.

A što mi možemo učiniti za mir u svijetu? Kao što je govorio papa Ivan: svim je ljudima zajednički zadatak uspostavljati u ljudskom društvu nove odnose vođene pravednošću i ljubavlju (usp. enc. *Pacem in terris* [11. travnja 1963.]: AAS 55 [1963], 301-302).

Neka sve muškarce i žene dobre volje poveže lanac zauzimanja za mir! To je snažan i žuran poziv koji upućujem cijeloj Katoličkoj Crkvi, ali ga protežem i na sve kršćane drugih vjeroispovijesti, muškarce i žene svih religija kao i braću i sestre koja ne vjeruju: mir je dobro koje nadilazi sve barijere, jer je dobro čitava čovječanstva.

Snažnim glasom ponavljam: suživot u narodima i među narodima ne gradi kultura sukoba i kultura rata, nego kultura susreta, kultura dijaloga: to je jedini put za postizanje mira.

Neka se vapaj za mirom vine daleko da dopre do srca svih te svi polože oružje i puste da ih vodi čežnja za mirom.

Radi toga sam, braćo i sestre, odlučio 7. rujna, uoči blagdana Rođenja Marije, Kraljice mira, proglasiti za čitavu Crkvu danom posta i molitve za mir u Siriji, na Bliskom Istoku i u čitavu svijetu, i pozivam da se toj inicijativi priključe, na način koji smatraju najprikladnijim, braća kršćani nekatolici, pripadnici drugih religija i ljudi dobre volje.

Istoga dana, 7. rujna, na Trgu Svetoga Petra - dakle ovdje - od 19.00 do 24.00 sata okupit ćemo se na molitvu i u duhu pokore zazivati od Boga taj veliki dar za ljubljenu sirijsku narod i za sva mjesta u kojima vladaju sukobi i nasilja. Čovječanstvo ima potrebu vidjeti geste mira i čuti riječi nade i mira! *Tražim od svih krajevnih Crkava da, osim toga dana posta, organiziraju neki liturgijski čin na tu nakanu.*

Molimo Mariju da nam pomogne na nasilje, sukob i rat odgovoriti snagom dijaloga, pomirenja i ljubavi. Ona je majka: neka nam pomogne pronaći mir; svi smo mi njezina djeca! Pomozi nam, Marijo, prebroditi ove teške trenutke i zauzimati se svakoga dana i u svim sredinama oko izgrađivanja istinske kulture susreta i mira. Marijo, Kraljice mira, moli za nas!"

Iako je u subotu obvezan spomendan sv. Marka Križevčanina, hrvatskoga prezbitera i mučenika, određujem da se može uzeti jedna od prigodnih sv. Misa

- Misa za progonjene kršćane (Rimski misal, str. 720)

- Misa za pravdu i mir (RM, str. 724).

Vjernike pozivam da u subotu, 7. rujna, sudjeluju na sv. Misi, ili privatno obave neku pobožnost: pohod Presvetom Sakramentu, izmole Gospinu krunicu ili Križni put... kao odgovor na poziv Svetoga Oca, ili da se putem suvremenih sredstava komunikacije pridruže molitvi koju će na Trgu sv. Petra predvoditi papa Franjo.

Sve srdačno pozdravljam

+ Ratko Perić, biskup

Broj kršćana u Siriji:

Godine 1911. (*Encyclopaedia Britannica*):

"oko jedne petine ukupne populacije" - u to vrijeme oko 600.000 kršćana.

Godine 2013. (*Wikipedia*): "10 posto populacije", tj. oko 2 milijuna svih kršćana.

I.
DOKUMENTI SVETE STOLICE

Poruka pape Franje za Svjetski misijski dan 2013. godine

NAVIJEŠTANJE EVANĐELJA TRAJNA JE ZADAĆA CRKVE

Draga braćo i sestre, ove godine slavimo Svjetski misijski dan na samom završetku Godine vjere, koja predstavlja važnu prigodu za jačanje našega prijateljstva s Gospodinom i našega hoda kao Crkve koja hrabro naviješta evanđelje. U vezi s tim želim predložiti neka razmišljanja.

1. Vjera je dragocjeni dar Boga, koji otvara naša srca da ga možemo upoznati i ljubiti. On želi ući u odnos s nama da nas učini dionicima samoga svog života i naš život učiniti smislenijim, boljim, ljepšim. Bog nas ljubi! Vjera, međutim, treba biti prihvaćena, a to znači da traži naš osobni odgovor, hrabrost da se uzdamo u Boga, da živimo njegovu ljubav i budemo zahvalni za njegovo beskrajno milosrđe. To je, nadalje, dar koji nije pridržan malobrojnima, već se nudi obilno. Svi bi morali uzmoći iskusiti radost da ih Bog ljubi, radost spasenja! I to je dar koji se ne može zadržati samo za sebe, već ga treba dijeliti s drugima. Ako ga želimo zadržati samo za sebe, postat ćemo izolirani, besplodni i bolesni kršćani. Naviještanje evanđelja sastavni je dio Kristova učenja i trajna zadaća koja pokreće čitav život Crkve. "Misionarski polet jasan je znak zrelosti crkvene zajednice" (Benedikt XVI., Apost. pobud. *Verbum Domini*, 95). Svaka je zajednica "zrela" kada ispovijeda vjeru, slavi je s radošću u liturgiji, živi ljubav i neprestano naviješta Božju riječ, izlazi iz vlastitih okvira da Radosnu vijest donese i na "periferije", prije svega onima koji još uvijek nisu imali priliku upoznati Krista. Snaga naše vjere, na osobnoj i zajedničkoj razini, mjeri se također sposobnošću njezina prenošenja drugima, njezina širenja i življenja u ljubavi, svjedočenja onima s kojima se susrećemo i koji dijele s nama životni put.

2. Godina vjere, pedeset godina od početka Drugoga vatikanskog koncila, predstavlja poticaj čitavoj Crkvi na novu svijest o njezinoj prisutnosti u suvremenom svijetu i njezinu poslanju

među narodima i nacijama. Misionarstvo nije nešto što bi se ticalo samo zemljopisnih područja, već se ono tiče i naroda, kultura i pojedinih osoba, upravo zato što se "granice" vjere ne protežu samo kroz mjesta i ljudske tradicije, već i kroza srce svakoga muškarca i svake žene. Drugi vatikanski koncil na poseban je način istaknuo kako misionarska zadaća, zadaća širenja granica vjere, pripada svakom kršteniku i svim kršćanskim zajednicama: "Buduci da Božji narod živi u zajednicama, osobito u biskupijskim i župnim, te se u njima na neki način pokazuje kao vidljiv, to i njima pripada da pred narodima svjedoče za Krista" (*Ad gentes*, 37). Svaka je zajednica zato pozvana i poslana prigrbliti poslanje koje je Isus povjerio apostolima da budu "svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje" (Dj 1,8), ne kao neki sporedni aspekt kršćanskoga života, već kao njegov bitni aspekt: svi smo pozvani prolaziti putovima svijeta zajedno s našom braćom i sestrama, ispovijedati i svjedočiti svoju vjeru u Krista i postati navjestitelji njegova evanđelja. Pozivam biskupe, prezbitere, prezbiterstva i pastoralna vijeća, sve odgovorne osobe i skupine u Crkvi da u pastoralnim i odgojno-obrazovnim planovima i programima dadnu istaknuto mjesto misijskom vidiku, svjesni da vlastito apostolsko zauzimanje nije potpuno ako ne teži za tim da pruža svjedočanstvo za Krista pred svim narodima i nacijama. Misionarstvo nije samo neka programska dimenzija u kršćanskom životu, nego također paradigmatička dimenzija koja se tiče svih aspekata kršćanskoga života.

3. Često djelo evangelizacije nailazi na prepreke, i to ne samo izvanjske, već i unutar same crkvene zajednice. Katkad u naviještanju Kristove poruke svima i pomaganju ljudima našega doba da ga susretnu nedostaje žara, radosti, hrabrosti, nade. Još ima onih koji smatraju da naviještanje istine evanđelja predstavlja napad na slobodu.

Pavao VI. u vezi s tim jasno kaže: "Sigurno da bi pogriješno bilo kada bi nešto naturalisti savjesti svoje braće. Ali je sasvim nešto drugo ako se toj savjesti, u punoj jasnoći i posvemašnjem poštivanju slobode izbora, ponudi evanđeoska istina i spasenje u Isusu Kristu... Daleko od toga da je to napad na vjersku slobodu: to je poštivanje te slobode" (Apost. pobud. *Evangelii nuntiandi*, 80). Moramo uvijek imati hrabrosti i radosti predlagati, uz uvažavanje i poštovanje drugoga, susret s Kristom, i biti blagovjesnici. Isus je došao među nas da nam pokaže put spasenja i povjerio nam je poslanje da to spasenje obznanimo svima, sve do nakraj zemlje. Često imamo priliku vidjeti kako se nudi i ističe u prvi plan nasilje, laž, zabluda. Prije nego je potrebno da u našem dobu kroz naviještanje i svjedočenje zasja pred svima dobri život evanđelja, i to iz same Crkve. Važno je u vezi s tim ne zaboraviti temeljno načelo koje vrijedi za svakoga vjerovjesnika: ne može se naviještati Krista bez Crkve. Evangelizacija nije nikada neki izolirani, pojedinačni, privatni čin, nego je uvijek crkveni. Pavao VI. je pisao da "dok neki neznatni propovjednik, kateheta ili pastir u nekom najudaljenijem kraju propovijeda evanđelje, okuplja svoju malu zajednicu ili podjeljuje neki sakrament, čak i osamljen, on čini djelo Crkve". On to djelo "obavlja u jedinstvu s poslanjem Crkve i u njezino ime, a ne poslanjem koje bi sam sebi pripisivao ili po svom osobnom nadahnuću" (Isto, 60). A to daje snagu poslanju i pomaže svakom misionaru i vjerovjesniku osjetiti da nikada nije sam, već da je dio jednoga Tijela oživljena Duhom Svetim.

4. U našem dobu, zbog rastuće seljivosti i lažne komunikacije preko novih medija došlo je do miješanja narodâ i razmjene znanja i iskustva. U potrazi za poslom čitave se obitelji sele s jednoga kontinenta na drugi; profesionalne i kulturne razmjene, turizam i slične pojave potaknuli su velika seljenja ljudi. Zbog toga je ponekad teško, čak i za župne zajednice, znati tko živi stalno a tko privremeno na pojedinom području. Nadalje, u sve većem broju tradicionalno kršćanskih krajeva povećava se broj onih koji ništa ne znaju o vjeri, koji su ravnodušni prema vjeri ili se priklanjaju drugim vjerovanjima. Nerijetko se događa da su se neki kršćani svojim načinom života udaljili od vjere, zbog čega su potrebiti "nove evangelizacije". Tome se pridodaje činjenica da radosna vijest Isusa Krista nije još uvijek doprla do velikoga dijela čovječanstva. Živimo, uz to, u krizi kojom su

pogođena razna područja života, ne samo ekonomija, financije, prehrambena sigurnost i okoliš, nego i duboki smisao života i temeljne vrijednosti koje pokreću čovjeka. I ljudski je suživot označen napetostima i sukobima koji izazivaju nesigurnost i teškoću da se pronađe put koji vodi prema trajnom miru. U tim složenim prilikama, gdje se čini kao da su se nad obzorom sadašnjosti i budućnosti nadvili prijeteci oblaci, još je urgentnije hrabro nositi u svaku stvarnost Kristovo evanđelje, koje je navještaj nade, pomirenja, zajedništva, navještaj Božje blizine, njegova milosrđa, njegova spasenja; navještaj da je snaga Božje ljubavi kadra pobijediti tmene zla i voditi nas putom dobra. Muškarci i žene našega doba trebaju sigurno svjetlo koje rasvjetljuje njihov put i koje jedino susret s Kristom može dati. Donesimo ovome svijetu, svojim svjedočanstvom i ljubavlju, nadu što je daje vjera! Misionarstvo Crkve nije prozelitizam, nego svjedočanstvo života koje rasvjetljuje put, koje donosi nadu i ljubav. Crkva, ponavljam to još jednom, nije neka karitativna udruga, poduzeće ili nevladina organizacija, nego je zajednica osoba, nadahnutih Duhom Svetim, koji su živjeli i žive čudesni susret s Isusom Kristom i žele s drugima podijeliti to iskustvo duboke radosti, poruku spasenja koju nam je Gospodin donio. Duh Sveti je taj koji vodi Crkvu na tome putu.

5. Želim sve potaknuti da postanu nositelji Kristove vijesti i na poseban sam način zahvalan misionarima i misionarkama, prezbiterima *fidei donum*, redovnicima i redovnicama i sve brojnijim vjernicima laicima koji, prihvaćajući Gospodinov poziv, napuštaju svoju zemlju da pronose evanđelje u druge krajeve i kulture. Ali želim također istaknuti kako su same mlade Crkve velikodušno uključene u slanje misionarâ Crkvama koje se nalaze u teškoćama - nerijetko su to Crkve drevnih kršćanskih korijena - donoseći tako svježinu i zanos kojim one žive vjeru koja obnavlja život i daje nadu. Živjeti u toj univerzalnoj dimenziji, odgovarajući na Isusov nalog: "Pođite i učinite mojim učenicima sve narode" (Mt 28,19), bogatstvo je za svaku krajevnu Crkvu, svaku zajednicu, jer davati misionare i misionarke nije nikada gubitak, nego dobitak. Pozivam sve one koji osjećaju taj poziv da odgovore velikodušno na glas Duha Svetoga, već prema vlastitom životnom stanju, i da se ne plaše biti velikodušni s Gospodinom. Pozivam i biskupe, redovničke obitelji, zajednice i sve kršćanske udruge da, dalekovidno i uz pažljivo razlučivanje, pružaju potporu misijskom pozivu *ad*

gentes i pomažu Crkvama koje trebaju svećenike, redovnike i redovnice i vjernike laike, jačajući tako kršćansku zajednicu. A ta bi pozornost trebala biti prisutna također među Crkvama koje se nalaze u sastavu iste biskupske konferencije ili regije: važno je da Crkve koje su bogatije zvanjima velikodušno pomažu one koje trpe zbog njihova pomanjkanja.

Ujedno pozivam misionare i misionarke, napose prezbitere *fidei donum* i vjernike laike da s radošću žive svoju dragocjenu službu u Crkvi na koju su pozvani i da donose svoju radost i iskustvo Crkvama iz kojih dolaze, spominjući se kako Pavao i Barnaba na završetku svoga prvog misijskog putovanja "pripovjediše što sve učini Bog po njima: da i poganima otvori vrata vjere" (Dj 14,27). Oni mogu postati svojevrsno sredstvo "povratka" vjere, donoseći svježinu mladih Crkava, kako bi Crkve drevnoga kršćanstva ponovno pronašle oduševljenje i radost dijeljenja vjere u jednoj razmjeni koja je uzajamno obogaćivanje u nasljedovanju Gospodina. Briga za sve Crkve, koju rimski biskup dijeli sa subraćom biskupima, nalazi svoj važan izraz u radu Papinskih misijskih djela, kojima je cilj buditi i produbljivati misijsku svijest svakoga krštenika i svake zajednice, dozivajući u svijest potrebu dublje misijske izgradnje čitavoga Božjeg naroda i jačajući osjetljivost kršćanskih zajednica za snažnije širenje evanđelja u svijetu.

U mislima sam, na kraju, s kršćanima koji, u raznim dijelovima svijeta, doživljavaju teškoće u otvorenom ispovijedanju vlastite vjere i priznavanju i uživanju prava da vjeru žive dostojanstveno. To su naša braća i sestre, hrabri svjedoci - još brojniji od mučenikâ u prvim stoljećima - koji apostolskom ustrajnošću podnose razne sadašnje oblike progona. Nerijetki riskiraju također vlastiti život da ostanu vjerni Kristovu evanđelju. Želim zajamčiti svoju molitvenu blizinu osobama, obiteljima i zajednicama koje trpe nasilje i netrpeljivost i ponavljam im Isusove utješne riječi: "ja sam pobijedio svijet!" (Iv 16,33).

Benedikt XVI. pozvao je: "Neka 'riječ Gospodnja trči i proslavlja se' (2 Sol 3,1): neka ova Godina vjere učini sve čvršćim odnos s Kristom Gospodinom, jer je samo u njemu naša budućnost izvjesna i samo u njemu imamo jamstvo istinske i trajne ljubavi" (Apost. pismo *Porta fidei*, 15). To je ujedno i moja želja za ovogodišnji Svjetski misijski dan. Od srca blagoslivljam sve misionare i misionarke i sve one koji prate i podupiru tu temeljnu zadaću Crkve da naviješta evanđelje diljem svijeta, a da mi, služitelji evanđelja i misionari, uzmognemo doživjeti "slatku i okrjepljujuću radost naviještanja" (Pavao VI., Apost. pobud. *Evangelii nuntiandi*, 80).

Iz Vatikana, 19. svibnja 2013., svetkovina Duhova

Papa Franjo

**KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ
PAPINSKA DJELA ZA SVEĆENIČKA ZVANJA**

**PASTORALNE SMJERNICE ZA PROMICANJE
POZIVA NA SVEĆENIČKU SLUŽBU**

Vatikan, 2012.

UVOD

1. Plenarna skupština Kongregacije za katolički odgoj¹ priredila je za objavljivanje pastoralne smjernice za promicanje poziva na svećeničku službu.

Kako bi odgovorili na ovu potrebu, *Papinska djela za svećenička zvanja*, u suradnji sa svojim savjetnicima, s predstavnicima Kongregacija za Evangelizaciju naroda, za Istočne crkve, s Institutima posvećenog života i Zajednicama apostolskog života za kler, predložila su *istraživanje o pastoralu pozvanih na svećeničku službu* kako bi i

mali svježu sliku o pastoralu zvanja u različitim dijelovima svijeta, osobito onih koji se spremaju na ministerijalno svećeništvo.

Posredstvom papinskih predstavništava poslan je upitnik 15. svibnja 2008. svim delegatima za pastoral zvanja Biskupskih konferencija i direktorima "Nacionalnih centara za zvanja", kako bi mogli pružiti informacije o situaciji zvanja i oblikovati prijedloge za pastoralne aktivnosti.

Nakon što su proučeni odgovori na Upitnik koje su poslale Biskupske konferencije i Nacionalni centri, isplivala je potreba za usmjerenjem pastoralu zvanja, koje će se temeljiti na jasnoj i

utemeljenoj teologiji zvanja i identiteta ministerijalnog svećenstva.

**I. PASTORAL POZIVA NA
SVEĆENIČKU SLUŽBU U SVIJETU**

2. Situacija prezbiterskih zvanja danas je veoma raznolika u svijetu. Čini se da je obilježena svjetlom i sjenkama. Dok se na Zapadu suočavamo s problemom smanjenja zvanja, na drugim kontinentima, usprkos ograničenosti sredstava, svjedoci smo obećavajućem povećanju svećeničkih zvanja.

U zemljama stare kršćanske tradicije zabrinjavajuće opadanje broja svećenika, porast njihove prosječne dobi i zahtjev za novom evangelizacijom obilježavaju novu crkvenu situaciju.²

Također smanjenje nataliteta pridonosi smanjenju poziva na posebno posvećenje. Život katoličkih vjernika obilježavaju posljedice neobuzdanog traženja materijalnih dobara i opadanja vjerske prakse, što odvraća od odvažnog i izazovnog odabira Evanđelja.

Stoga je napisao Sveti otac Benedikt XVI.: "Upravo u našem vremenu poznajemo dobro mnoge koji su bili prvi pozvani a rekli su 'ne'. Zapravo, zapadno kršćanstvo, što će reći, novi 'prvi

¹ Plenarna skupština Kongregacije za katolički odgoj obrađivala je temu na zasjedanjima od 2005. do 2008. godine.

² "Posebice u nekim regijama; stoga upravo veoma mali broj mladih svećenika predstavlja već sada ozbiljan problem za pastoralno djelovanje. Zajedno s cijelom kršćanskom zajednicom, tražimo s povjerenjem i s poniznim inzistiranjem od Gospodina dar novih svetih djelatnika za njegovu žetvu (usp. Mt 9, 37-38). Znamo da nas katkad Gospodin prepušta čekanju, ali znamo također: tko kuca ne čini to uzalud. I stoga nastavljamo, s povjerenjem i sa strpljivošću, moliti Gospodina da nam da nove svete 'radnike'" (BENEDIKT XVI., Govor sudionicima LVII. Generalne skupštine talijanske biskupske konferencije, 24. svibnja 2007., u *Insegnamenti* III-1 [2007] 917-918).

pozvani', sada u velikom dijelu odustaju, nemaju vremena za Gospodina".³

Ma koliko pastoral zvanja u Europi i Amerika bio strukturiran i kreativan, dobiveni rezultati ne odgovaraju uloženom naporu. Međutim, pored teških situacija, koje je također potrebno promatrati s hrabrošću i istinom, pojavljuju se neki znakovi oporavka, nadasve gdje se formuliraju jasni i snažni prijedlozi kršćanskog života.

3. Molitva kršćanske zajednice uvijek je osnaživala u Božjem narodu podijeljenu odgovornost za zvanja u formi "duhovne solidarnosti".⁴

Gdje god sazrijeva i raste integrirani pastoral, bilo da se radi o obiteljskom, pastoralu mladih ili misijskom pastoralu, zajedno s pastoralom zvanja, svjedočimo procvatu svećeničkih zvanja. Lokalna Crkva zaista postaje "odgovorna za rađanje i sazrijevanje svećeničkih zvanja".⁵ Dimenzija zvanja ne predlaže se kao neki jednostavni dodatak programa i prijedloga, već postaje prirodni izričaj cjelokupne zajednice.

Statistički podatci katoličke Crkve i pojedina sociološka istraživanja pokazuju: kada se ponude inicijative nove evangelizacije u župama, u udru-gama, u crkvenim zajednicama i novim crkvenim pokretima,⁶ mladi pokazuju spremnost da odgovore Božjem pozivu i da ponude svoj život u službu Crkve.

Obitelj ostaje prva zajednica za prenošenje kršćanske vjere. Posvuda se može vidjeti da se mnoga svećenička zvanja rađaju u obiteljima, u kojima primjer dosljednog kršćanskog života i prakticiranje evanđeoskih vrlina čine da proklija želja za

potpunim darivanjem. Skrb za zvanja pretpostavlja, zapravo, vrijedan obiteljski pastoral.

Valja dodati da se često pitanje poziva na prezbitersku službu u dječaka i mladića rađa zahvaljujući radosnom svjedočanstvu konkretnih prezbitera.

Swjedočanstvo svećenika ujedinjenih s Kristom, radosnih u svomu služenju te bratski ujedinjenih među sobom budi u mladima snažnu želju za svećeničkim pozivom. Biskupi i svećenici nude mladima visoku i atraktivnu sliku zaređenog svećenstva. "Život prezbitera, njihova bezuvjetna predanost Božjem stadi, njihovo svjedočanstvo predanog služenja Gospodinu i njegovoj Crkvi - u svjedočanstvu obilježenom izborom križa prihvaćenog u Pashalnog nadi i radosti, - njihova bratska sloga i njihova revnost za evangelizaciju svijeta prvi su i najuvjerljiviji čimbenik porasta zvanja".⁷

Stvarno su svećenici često svjedoci odanosti Crkvi, sposobni za radosnu velikodušnost, za poniznu prilagodbu različitim situacijama u kojima su pozvani djelovati. Njihov primjer budi želju za velikim pothvatima u Crkvi i spremnost na darivanje vlastitog života Gospodinu i braći.⁸ Na poseban način, veoma privlačno djeluje na mlade zauzetost svećenika za osobe gladne Boga, religijskih vrijednosti i to u situaciji velikog duhovnog siromaštva.⁹

Također primjećuje se da mnogi mladi otkrivaju poziv na svećeništvo i na posvećeni život, nakon što su doživjeli iskustvo *volonterstva*, službu ljubavi prema trpećima, potrebitima i siromašnima ili nakon što su djelovali neko vrijeme u katoličkim misijama.

³ BENEDIKT XVI., *Homilija za Euharistijsko slavlje sa švicarskim biskupima (7. studenog 2006.) u Insegnamenti*, II-2 (2006.) 573.

⁴ "Ogrnimo ovu našu braću u Gospodinu našom duhovnom solidarnošću. Molimo da budu vjerni poslanju na koje ih danas Gospodin poziva, i da budu spremni bez rezervi svaki dan u Bogu obnoviti svoj "da", svoj "evo me". I tražimo od Gospodara žetve, na ovaj Dan zvanja, da nastavi pozivati mnoge i svete svećenike koji su potpuno posvećeni služenju kršćanskom narodu" (BENEDIKT XVI., *Homilia in presbyterali Ordinatione duorum et viginti diaconorum Romanae Dioecesis*, 29. travnja 2007.: AAS 99 [2007.] 350).

⁵ IVAN PAVAO II., Post-sinodalna apostolska pobudnica *Pastores dabо vobis* (25. ožujka 1992.), br. 41: AAS 84 (1992.) 726.

⁶ Usp. *Pastores dabо vobis*, br. 68: AAS 84 (1992.) 775-778.

⁷ *Pastores dabо vobis*, br. 41: AAS 84 (1992.) 727.

⁸ "U službi ljubavi je temeljni smisao svakog poziva, koji nalazi specifičnu realizaciju u svećeničkom pozivu" (*Pastores dabо vobis*, br. 40: AAS 84 [1992.] 725).

⁹ "Vaš entuzijazam, vaše zajedništvo, vaš molitveni život i vaše velikodušno služenje, su neophodni. Može se dogoditi da se doživi neki umor ili strah naspram novih zahtjeva i novih poteškoća, ali moramo imati povjerenje da će nam Gospodin dati potrebitu snagu kako bi izvršili ono što od nas traži. Molimo i budimo sigurni da nas On neće ostaviti bez zvanja, ako ih budemo molili s molitvom i zajedno se budemo brinuli da ih tražimo i njegujemo sa pastoralom mladih i pastoralom zvanja bogatim žarom i s dovjetljivošću, koji je sposoban pokazati ljepotu svećeničkog služenja" (BENEDIKT XVI., *Govor održan u Asizu tijekom susreta s klerom, redovnicima i redovnicama u katedrali sv. Rufina, 17. lipnja 2007., u Insegnamenti* III-1 [2007.] 1138).

Škola je drugi ambijent života dječaka i mladića u kojem su susreti sa svećenikom predavačem ili sudjelovanje na inicijativama produbljivanja kršćanske vjere otvorili put razmišljanja o pozivu.

4. Širenje sekulariziranog mentaliteta obeshra-bruje odgovore mladih na poziv za radikalnijim i velikodušnijim nasljedovanjem Gospodina Isusa.

Na istraživanje koje je pokrenulo *Papinsko djelo za svećenička zvanja*, od lokalnih Crkava su stigli mnogi odgovori koji pokazuju mnoštvo razloga zbog kojih mladi zanemaruju poziv na svećeništvo i odgađaju ga za neodređenu budućnost.

Osim toga, roditelji sa svojim očekivanjima glede budućnosti svoje djece, suzuju i onako omeđeni prostor mogućnosti odaziva na posebno posvećenje.

Još jedan vid koji djeluje protiv svećeničkog poziva je postupno potiskivanje svećenika iz javnog života, s posljedičnim gubitkom javnog značaja. Također, s više strana sam izbor celibata biva stavljen u pitanje. Ne samo sekularizirani mentalitet, već također i pogrešna mišljenja unutar Crkve doprinose podcjenjivanju karizme i izbora celibata, iako ne mogu biti skrivene ozbiljne negativne posljedice nedosljednosti i skandala, uzrokovanih nevjernošću obvezama svećeničke službe, kao na primjer, seksualna zlostavljanja. To uzrokuje zbrku u mladima koji bi bili spremni odgovoriti Gospodinovu pozivu.

Život svećenika, uvučen u vrtlog pretjeranog aktivizma kojemu je posljedica pastoralna preopterećenost, može zasjeniti i oslabiti svjetlost svećeničkog svjedočanstva. U ovoj situaciji poticanje na osobne putove i duhovna pratnja mladih postaju pogodne prigode za prijedlog i za razlučivanje zvanja, posebice svećeničkog poziva.

II. POZIV I IDENTITET MINISTERIJALNOG SVEĆENIŠTVA

5. Identitet poziva na ministerijalno svećeništvo smješta se unutar kršćanskog identiteta kao učeničkog hoda za Kristom. "Povijest svakog svećeničkog

poziva, kao između ostalog i svakog kršćanskog poziva, je povijest *neizrecivog dijaloga između Boga i čovjeka*, između ljubavi Boga koji poziva i slobode čovjeka koji u ljubavi odgovara Bogu".¹⁰

Evandjelja predstavljaju poziv kao čudesni susret ljubavi između Boga i čovjeka. Ovo je tajna poziva, tajna koja uključuje život svakog kršćanina, ali koja se očituje kod onih koje Krist poziva da ostave sve kako bi ga izbliza slijedili. Krist je uvijek birao neke osobe da s njim surađuju na izravni način u realiziranju Očevog spasenjskog plana.

Isus, prije nego će pozvati učenike na neki posebni zadatak, poziva ih da ostave na stranu sve, kako bi živjeli u dubokom zajedništvu s Njim; da pače, da bi "bili" s Njim (Mk 3,14).¹¹

Uskrsli Gospodin i danas zove buduće prezbitere kako bi ih preobrazio u istinske navjestitelje i svjedoke svoje spasenjska nazočnosti u svijetu.

Iz primjera tog iskustva javlja se potreba da postanemo suputnici uskrslog Krista, poduzmemo životni put koji ne uzima ništa zdravo za gotovo, nego se s poučljivošću otvara otajstvu Boga koji zove.

6. Krist Pastir izvor je i uzor svećeničke službe.¹² On je spreman povjeriti nekim svojim učenicima moć prinošenja euharistijske Žrtve i oproštenja grijeha.

"Stoga je Krist - poslavši apostole kao što je njega samoga poslao Otac - po istim apostolima učinio dionicima svoga posvećenja i poslanja njihove nasljednike biskupe. Zadatak njihove službe je u nižem stupnju predan prezbiterima, da bi, uspostavljeni u red prezbiterata, bili suradnici biskupskoga reda, kako bi se pravilno izvršavalo apostolsko poslanje povjereno od Krista".¹³

Stoga svećenik, kako lijepo ističe nauk o *bi-ljegu* svetog Reda, biva suobličen s Kristom svećenikom, što mu omogućava da djeluje u osobi Krista Glave i Pastira.¹⁴ Njegovo bivovanje i služenje proizlaze iz vjernosti Božje, a nju označuje duhovni dar koji se u sakramentu Svetoga reda stalno nastanjuje u svećeniku i tako ga čini drugačijim od krštenika koji dobivaju udio na općem svećeništvu. Svećenik, naime, ukoliko je u

¹⁰ *Pastores dabo vobis*, br. 36: AAS 84 (1992.) 715-716.

¹¹ Usp. *Pastores dabo vobis*, br. 34: AAS 84 (1992.) 713.

¹² Usp. *Pastores dabo vobis*, br. 23: AAS 84 (1992.) 694.

¹³ DRUGI VATIKANSKI SABOR, Dekret o službi i životu prezbitera *Presbyterorum ordinis* (7. prosinca 1965.), br. 2: AAS 58 (1966.) 992; usp. DRUGI VATIKANSKI SABOR, Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium* (21. studenoga 1964), br. 28: AAS 57 (1965) 33-36.

¹⁴ Usp. *Presbyterorum ordinis*, br. 2: AAS 58 (1966) 992.

zajedništvu s biskupskim redom, dobiva udio na autoritetu kojim Krist "svoje Tijelo izgrađuje, posvećuje i upravlja".¹⁵

Ministerijalno svećeništvo tako se bitno razlikuje od općeg svećeništva i u njemu služi.¹⁶ Zapravo ministerijalno svećeništvo, "svetom vlašću koju ima, odgaja svećenički narod i upravlja njime, izvršuje euharistijsku žrtvu u Kristovoj osobi i prinosi je Bogu u ime cijelog naroda; vjernici pak snagom svoga kraljevskog svećeništva, sudjeluju u prinošenju Euharistije i vrše ga u primanju sakramenata, u molitvi i zahvaljivanju, svjedočanstvom svetog života, samozatajom i djelotvornom ljubavi".¹⁷ To je "cilj službe prezbitera i u tome se ona ispunjava".¹⁸

Jasno je da dar posredovan polaganjem ruku treba uvijek biti "oživljavan" (usp. 2 Tim 1,6), jer svećenici "bilo da se mole ili klanjaju, bilo da propovijedaju riječ, bilo da prikazuju Euharistijsku žrtvu i dijele ostale sakramente, bilo da ljudima na drugi način služe, uvijek nešto pridonose u povećanju Božje slave i napretku ljudi u božanskom životu".¹⁹

Ova prva dimenzija sakramenta Svetog reda kristološkog je obilježja i temelj je ekleziološke dimenzije.²⁰ Kako Crkvu nužno saziva uskrsl Krist, svećenici su osposobljeni sakramentom Reda da budu učinkovita sredstva za izgradnju Crkve, posredstvom navještaja Riječi, slavljenja sakramenata i vođenja naroda Božjeg.²¹ Bez ovih darova Crkva bi izgubila vlastiti identitet. Ministerijalno svećeništvo je tako neuralgična i životna točka, značajna za postojanje Crkve, jer je učinkoviti

znak prioriteta milosti kojom je uskrsl Krist izgrađuje u Duhu.²²

Tako svećenici predstavljajući Krista Pastira, nalaze u potpunoj predanosti Crkvi ujedinjujući element svoga teološkog identiteta i duhovnog života. Stoga, "se ljubav svećenika prije svega odnosi na Isusa Krista: samo ako ljubi i služi Kristu, Glavi i Zaručniku, ljubav postaje izvor, kriterij, mjera, poticaj ljubavi i služenja svećenika Crkvi, tijelu i zaručnici Kristovoj".²³ Ako ministerijalni svećenik ne crpi iz ove ljubavi kao iz izvora, gubi svoju ulogu, umjesto da se nametne kao pastir koji daje život za svoje ovce. Dakle, ljubav prema Kristu čini prvotnu motivaciju svećeničkog poziva.

7. Prezbiterska služba, podijeljena sakramentom Svetog reda, po svojoj naravi je obilježena trojstvenim životom,²⁴ a taj život priopćava Krist u svom zajedništvu s Ocem u Duhu svetomu. To u biti sadrži prezbiterski identitet.²⁵

Svaki svećenik ponaosob živi u stvarnom i ontološkom zajedništvu prezbitarija ujedinjenog s vlastitim biskupom. Zapravo "Sakramentalna služba, u snazi svoje naravi, može biti ispunjena samo ukoliko je svećenik ujedinjen s Kristom posredstvom sakramentalnog uvođenja u svećenički red i, stoga, ukoliko je u hijerarhijskom zajedništvu s vlastitim biskupom. Sakramentalna služba ima radikalni 'oblik zajedništva' i može biti vršena samo 'zbornim djelovanjem'".²⁶

Svećenik služi *communio* (zajednicu) Crkve u ime Isusa Krista. Gospodin poziva prezbitera osobno i pridružuje ga u osobni odnos sa sobom,

¹⁵ Isto.

¹⁶ Usp. *Lumen gentium*, br. 10: AAS 57 (1965.) 14.

¹⁷ *Lumen gentium*, br. 10: AAS 57 (1965.) 14-15.

¹⁸ *Presbyterorum ordinis*, br. 2: AAS 58 (1966.) 993.

¹⁹ Isto.

²⁰ Usp. *Pastores dabo vobis*, br.16: AAS 84 (1992.) 681.

²¹ Usp. *Presbyterorum ordinis*, brojevi 4-6: AAS 58 (1966.) 995-1001.

²² Usp. *Pastores dabo vobis*, br. 15: AAS 84 (1992.) 679.

²³ *Pastores dabo vobis*, br. 23: AAS 84 (1992.) 691.

²⁴ "Svećenički identitet - napisali su sinodalni Oci -, kao svaki kršćanski identitet, ima izvor u Presvetom Trojstvu [...]. Unutar misterija Crkve, kao misterija trinitarnog zajedništva u misionarskom poletu, gdje se objavljuje svaki kršćanski identitet, te stoga specifični identitet svećenika i svoga poslanja. Prezbyter, dakle, u snazi posvećenja koje prima po sakramentu sv. Reda, je poslan od Oca, posredstvom Isusa Krista, kojemu je suobličen kao Glavi i Pastiru njegova naroda na poseban način, kako bi živio i djelovao u snazi Duha svetoga u služenju Crkvi i za spasenje svijeta" (*Pastores dabo vobis*, br. 12: AAS 84 [1992.] 675-676).

²⁵ "Tako se može razumjeti bitno "relacijsko" značenje identiteta prezbitera: putem svećeništva, koje proizlazi iz dubine neizrecivog otajstva Boga, što će reći iz Očeve ljubavi, iz milosti Isusa Krista i iz dara jedinstva Duha svetoga, prezbyter je na sakramentalni način unesen u zajedništvo s biskupom i s drugim prezbiterima, za služenje Narodu Božjem koji je Crkva i privlačenje svih Kristu" (*Pastores dabo vobis*, br. 12: AAS 84 [1992.] 676).

²⁶ *Pastores dabo vobis*, br. 17: AAS 84 (1992.) 683.

iskustvu apostolskog bratstva i pastoralnog poslanja koje je izvorno trojstveno. Apostolsko "mi", koje je odraz i sudjelovanje u trinitarnom zajedništvu, označava identitet zaređene službe.²⁷

Jasno je da hod zvanja i formacija moraju uzeti temeljne elemente istog trinitarnog života,²⁸ koji je vlastiti zaređenoj službi, gdje je osobni Kristov poziv u službi života koji je zajedništvo-poslanje, odraz trinitarnog života.

Stoga će važna zadaća pastorala zvanja biti ta da ponudi mladićima i mladima kršćansko iskustvo preko kojega se može iskusiti zbiljnost Boga u zajedništvu s braćom i u poslanju evangelizacije.²⁹ Osjećajući se dijelom obitelji, braće i sestra koji imaju istoga Oca koji ih beskrajno ljubi, pozvani su živjeti kao braća i sestre i ustrajni u jedinstvu stavljati se u službu nove evangelizacije "kako bi naviještali i svjedočili prekrasnu istinu spasenjske ljubavi Božje".³⁰

Pastoral poziv na zaređenu službu ima za cilj stvoriti osobe zajedništva i poslanja, koje su se sposobne inspirirati na "novoj zapovijedi" (Iv 13,34), izvoru "duhovnosti zajedništva".

Promicanje zvanja i posljedično razlučivanje imaju stoga neprekidno u žarištu ovo kršćansko iskustvo koje je temelj milosnog puta upisanog u sakrament Svetog reda i uvjet za autentičnu evangelizaciju.

8. Razborito i mudro razlučivanje temeljnih uvjeta za pristup svećeništvu bit će prikladno slijedeno u odlučivanju o prikladnosti "pozvanih". Pastoral zvanja je svjestan da se odgovor na poziv temelji na progresivnoj harmonizaciji osobnosti u njezinim različitim komponentama: ljudskoj i kršćanskoj, osobnoj i društvenoj, kulturnoj i pastoralnoj.

"Poznavanje naravi i poslanja ministerijalnog svećeništva - čitamo u *Pastores dabo vobis* - je preduvjet i u isto vrijeme najsigurniji vodič i najprodorniji poticaj, kako bi se razvilo u Crkvi pastoralno promicanje i razlučivanje svećeničkih zvanja i formacije pozvanih na zaređenu službu".³¹

Zbog ovoga razloga to pastoralno promicanje teži, u prvoj redu, k razvoju osobe u njezinoj cjelosti i cjelovitosti, kako bi se "pozvani" pripravili na svećeništvo i bili u skladu s Kristom pastirom, u kontekstu dubokog iskustva zajedništva.

Svaki pozvani se stavlja u stanje da živi intimni odnos ljubavi prema Ocu koji ga poziva, prema Sinom koji ga oblikuje, prema Duhom koji ga uobličava preko odgoja u molitvi, slušanja Riječi, sudjelovanja na Euharistiji, i u klanjaločkoj šutnji.

Poziv na odabir zvanja ide ruku pod ruku s postupnim prihvaćanjem od strane pozvanog zadataka, odabira, odgovornosti, također s ciljem prihvaćanja dubokog razlučivanja i široke autentičnosti poziva.

Integracija i emocionalna zrelost su neophodan cilj da se zna prihvatiti milost Sakramenta. Treba izbjegavati predlaganje poziva muškarcima koji, iako su za pohvalu na svome putu obraćenja, ipak podliježu dubokim ljudskim slabostima.

Važno je da pozvani s jasnoćom shvati zadatke koje će morati preuzeti, posebice u celibatu.³²

Prikladno je da se poziv ukorijeni u određeni crkveni kontekst koji će dati čvrstoću motivima izbora poziva i koji doprinosi iscjeljenju mogućih individualističkih devijacija poziva.³³ U tom smislu, od temeljne je važnosti kakvoća župnog i dijecezanskog iskustva te pripadnost i aktivno sudjelovanje u udrugama i crkvenim pokretima.³⁴

²⁷ Usp. *Presbyterorum ordinis*, brojevi 7-9: AAS 58 (1966.) 1001-1006.

²⁸ Usp. *Pastores dabo vobis*, br. 17: AAS 84 (1992.) 682-684.

²⁹ "Prije nego se programiraju konkretne inicijative potrebno je *promicati duhovnost zajedništva*, tako da ju se učini edukativnim principom u svim mjestima gdje se oblikuje čovjek i kršćanin, gdje se odgajaju služitelji oltara, posvećeni, pastoralni djelatnici, gdje se izgrađuju obitelji i zajednice" (IVAN PAVAO II., Apostolsko pismo *Novo millennio ineunte*, 6. siječnja 2001., br. 43: AAS 93 [2001.] 297).

³⁰ IVAN PAVAO II., *Poruka za XLII svjetski dan molitve za zvanja* (17. travnja 2005.), u *Insegnamenti* XXVII-2 (2004.) 115.

³¹ *Pastores dabo vobis*, br. 11: AAS 84 (1992.) 674.

³² "Zaslužuje posebni spomen formacija na celibat svećeničkih kandidata. Važno je da oni nauče živjeti i poštovati celibat kao vrijedni dar od Boga i kao eminentni eshatološki znak, koji svjedoči nerazdvojivu ljubav u Bogu i njegovu narodu i uobličuje svećenika s Isusom Kristom, Glavom i Zaručnikom Crkve. Takav dar, u stvari, na poseban način "izražava služenje svećenika Crkvi u i s Kristom" i predstavlja proročku vrijednost za današnji svijet" (BENEDIKT XVI., Pismo *Biskupima, prezbiterima, posvećenim osobama i vjernicima laicima katoličke Crkve u Narodnoj republici Kini*, 27. svibnja 2007., br. 14: AAS 99 [2007.] 577).

³³ Usp. *Pastores dabo vobis*, br. 9: AAS 84 (1992.) 670-671.

³⁴ Usp. *Pastores dabo vobis*, br. 68: AAS 84 (1992.) 775-778.

Redovno treba predvidjeti iskustvo zajedničkog života prije nego dječak ili mladić stupe u sjemenište.

9. Presudnu ulogu vrše pratitelji u pozivu, koji kandidate često podsjećaju na svećenika koji je pogodio i podržavao početke poziva. Edukativni odnos s animatorima i bratski odnos prema ostalim pozvanima čine autentičnijim i ispravnijim razlučivanje o odabiru poziva.

Nesumnjivo, napretku u rastu prema pozivu na prezbitersku službu pogoduje život pojedinih svećenika i cijelog dijecezanskog prezbitarija, koji bi trebao biti sposoban spajati svećenički uzor i uvjete svoga služenja u svakodnevnom životu, tako da to bude vidljivo.

Uzori svećenika koji se časte kao sveci mnogo doprinose u davanju hrabrosti i velikodušnosti pozvanima. Svećenici koji su potpuno predani ispunjenju svojih pastoralnih zadaća čine primjere za sigurno oslanjanje pri osnažanju razloga za odabir svećeničkog poziva.

Dovoljno je prisjetiti se svetog Ivana Marije Vianneya, svetog župnika Arsa, kojega je papa Benedikt XVI. stavio za uzor svim svećenicima kao svijetli primjer tijekom svećeničke godine 2010. S njim bi se mogli prisjetiti mnogih drugih primjera, koji su s poniznošću pratili hod naroda Božjeg u lokalnim Crkvama tijekom vremena.

Zasigurno, važno je uvjerenost i uporno zazivanje Djevice Marije, Majke svećenika, kako bi bili potpomognuti da s raspoloživošću prihvate plan Božji u vlastitom životu i da odgovore s vjerom i s ljubavlju "da" Gospodinu, koji poziva uvijek nove radnike za širenje Kraljevstva Božjeg.

10. Rast i sazrijevanje u svećeničkom pozivu traži konkretnu ljubav prema svojoj lokalnoj Crkvi i potpunu raspoloživost za svaku pastoralnu službu, osjećajući unutarnju slobodu i znajući da nisu gospodari vlastitog poziva.

Aktivno sudjelovanje u životu kršćanske zajednice može doprinijeti da se izbjegnu novi oblici klerikalizma, neumjesna pastoralna centralizacija, pastoralna služba *part-time* (privremeno), odabir služba koje bi bile skrojene prema individualnim potrebama, pripuštanje kandidata nesposobnih gledati na cjelinu i na cijelu zajednicu.

Za izgradnju Crkve u trajnom stanju poslanja, poziv prezbitera ostvaruje se u rastu zajednice bogate službama, u kojoj postoje široki prostori za aktivno i odgovorno sudjelovanje vjernika laika.

Da bi postali sposobni animirati i podržavati zajednicu, prikladno je da mladi pozvani na svećeništvo nauče surađivati i sučeljavati se s cijelom kršćanskom zajednicom i cijeniti svaki poziv.

Univerzalnost je svojstvena svećeničkoj službi.³⁵ Ređenje čini prezbitera prikladnim za poslanje, koje čini bitni aspekt svećeničkog identiteta.

U tom smislu, važno je odgovoriti i obrazovati onoga koji ima poziv da se brine za blize te ujedno gleda daleke.

Raspoloživost za poslanje svojstvena je istinskom prezbiteru u svakoj njegovoj aktivnosti. To znači da treba oblikovati unutarnju strukturu i način življenja više nego način djelovanja, koji se odlikuje hrabrošću izlaženja iz svakog partikularizma, kako bi otvorio srce za potrebe nove evangelizacije.

III. PRIJEDLOZI ZA PASTORAL SVEĆENIČKIH ZVANJA

11. Svećenička su zvanja plod djelovanja Duha svetoga u Crkvi. U pojedinim smo zemljama svjedoci snažnog i obećavajućeg procvata svećeničkih zvanja, koji ohrabruje nastavak na putu promicanja zvanja.

Crkva, svjesna potrebe za svećeničkim zvanjima, prepoznaje da su ona Božji dar i traži od Gospodina stalnom i pouzdanom molitvom da bude velikodušan u darivanju novih zvanja.

"Uistinu, ako 'radnike' odabire Bog koji je 'Gospodar žetve', On poziva osobe uvijek svojom odlukom a bez njihovih zasluga, i to iznenađujućom odlukom. Međutim, u otajstvu saveza koji je on s nama sklopio, pozvani smo na "suradnju s njegovom providnošću koristeći veliku snagu koju nam je on stavio u ruke: *molitvu*! To je ono što Isus traži od nas: 'Molite Gospodara žetve da pošalje radnika u svoju žetvu!'"³⁶

Molitva pokreće Božje srce; postaje za vjernike velika škola života, uči gledati evanđeoskom

³⁵ Usp. KONGREGACIJA ZA KLER, *Direktorij za službu i život prezbitera* (31. siječnja 1994.), brojevi 14-15.

³⁶ IVAN PAVAO II., *Govor članovima "Serra International"* (7. prosinca 2000.), u *Insegnamenti XXIII-2* (2000.) 1050; usp. *Govor članovima "Serra International"* (29. ožujka 1980.), u *Insegnamenti III-1* (1980.) 759-761.

mudrošću na svijet i na potrebe svakog ljudskog bića; posebno povezuje u istu ljubav i sućut Krista prema čovječanstvu.³⁷

Iskustvo mnogih mjesnih Crkava potvrđuje da mladi u znatnom broju osjećaju poziv na ministrijalno svećeništvo, posebice u zajednicama gdje molitva čini konstantnu i duboku dimenziju.

12. Na Zapadu prevladava kultura indiferentnosti prema kršćanskoj vjeri i nesposobnost razumijevanja vrijednosti poziva na posebno posvećenje.

Ipak, Crkva pozvana živjeti u vremenu, vidi prodornim pogledom unutar povijesti nazočnost Boga koji prati, propitkuje, poziva na savez također u momentima koji prividno djeluju manje plodni i plodonosni; gleda "s neizmjernom simpatijom na svijet iako se kršćanstvo svijetu čini čudnim, kakvo god bilo ponašanje svijeta prema Crkvi".³⁸

Crkva nastavlja još danas naviještati riječ Božju i priopćavati radosnu vijest spasenja hrabrošću istine. Posebice, traži da predloži dječacima i mladićima vjeru koja propituje život i odgovara na želju za srećom koja je u srcu čovjeka.

Radi se o prijedlogu iskustva vjere kao osobnog i dubokog odnosa s gospodinom Isusom Kristom, objaviteljem otajstva koje je Bog.

Od odgovora vjere rađa se otkrivanje poziva posebno kada je življeno unutar kršćanskih zajednica, koje žive ljepotu Evanđelja, i gdje djeluju animatori i edukatori sposobni opaziti znakove poziva.

Da bi se realizirao prijedlog kršćanske vjere, koja budi odgovor na poziv, treba omogućavati autentični prostor ljudskih odnosa³⁹ kroz rad odgojitelja i odraslih pratitelja u vjeri i u zajedničarskom ozračju kršćanskog života koje privlači i potiče na odgovor.

Dobro je otvoreno predložiti svećenički život dječacima i mladićima, u isto vrijeme potrebno je pozvati kršćansku zajednicu da moli s većim intenzitetom "Gospodara žetve" (Mt 9,38) da pozove nove služitelje i nove posvećene osobe.

U tu svrhu u lokalnim je Crkvama zgodno podupirati opći pastoral koji biva pokretan evanđeoskim zanosom, a on treba biti prožet oduševljenjem za zvanja i misije.

13. Svi članovi Crkve imaju odgovornost skrbiti za svećenička zvanja. "Drugi vatikanski sabor bio je veoma jasan u afirmiranju da 'dužnost promicanja svećeničkih zvanja spada na svu kršćansku zajednicu, a to joj je činiti ponajprije punim kršćanskim životom' (*Optatam totius*, br. 2). Samo na temelju ovoga uvjerenja, pastoral zvanja moći će manifestirati svoje doista crkveno lice razvijajući harmoničnu akciju, služeći se također specifičnim organizmima i adekvatnim sredstvima zajedništva i suodgovornosti".⁴⁰

Sveta stolica je uspostavila, već prije 70 godina, *Papinsko djelo za svećenička zvanja* s ciljem pogodovanja suradnji između Svete Stolice i lokalnih Crkava u promicanju zvanja na ministrijalno svećeništvo.

Ovo se tijelo zauzima za širenje i poznavanje poruke za *Svjetski dan molitve za zvanja*, koju sveti Otac svake godine upućuje cijeloj Crkvi. Također, ima za zadaću skupiti i obznaniti najznačajnije inicijative za zvanja koje obogaćuju mjesnu Crkvu; organizirati međunarodne Kongrese; promicati i surađivati na realiziranju onih kontinentalnih, i na kraju poticati sinergiju između onih što rade na području pastoralnog zvanja.

Iskustvo proteklih desetljeća pokazuje da korištenje *Poruke* svetog Oca pomaže mjesne Crkve da definiraju, predlože i realiziraju godišnje programe pastoralnog zvanja.

Uloga biskupa u promicanju zvanja i posebice onih svećeničkih je središnja i istaknuta. "Prva odgovornost za pastoral orijentiran prema svećeničkim zvanjima je biskupova (*Christus Dominus*, br.), koji je pozvan živjeti je kao najobvezatniji, iako to može i treba pobuditi suradnju mnogih. On je otac i prijatelj u svome prezbiteriju, i prije svega njegova je briga "davati kontinuitet" svećeničkoj karizmi i službi, pridružujući joj nove snage polaganjem ruku. On je pozvan poraditi da dimenzija zvanja bude uvijek nazočna u svakom području redovitog pastoralnog; dapače, da bude potpuno integrirana i skoro identificirana s njim. On je odgovoran za zadaću promicanja i koordiniranja različitih inicijativa za promicanje zvanja".⁴¹

³⁷ Usp. IVAN PAVAO II., *Poruka za XXXVIII. Svjetski dan molitve za zvanja* (6. svibnja 2001.): AAS 93 (2001.) 98-102.

³⁸ PAVAO VI., *U Betlehemu: poziv na bratstvo, jedinstvo i mir* (6. siječnja 1964.): AAS 56 (1964.) 177; *L'Osservatore Romano*, godina CIV - br. 5 (7-8. siječnja 1964.) 2.

³⁹ Usp. *Novo millennio ineunte*, br. 45: AAS 93 (2001.) 298-299.

⁴⁰ *Pastores dabo vobis*, br. 41: AAS 84 (1992.) 726-727.

⁴¹ *Pastores dabo vobis*, br. 41: AAS 84 (1992.) 727; usp. DRUGI VATIKANSKI SABOR, Dekret o formaciji svećenika *Optatam totius* (28. listopada 1965.), br. 2: AAS 58 (1966.) 714; usp. ZAKONIK KANONSKOG PRAVA, kanon. 385.

Obveza je biskupa poticati da pastoral mladih i pastoral zvanja bude povjeren svećenicima i osobama sposobnim da prenesu, oduševljeno i primjerom vlastitog života, radost nasljedovanja Gospodina Isusa u školi Evanđelja.

Na dijecezanskoj razini, biskup uspostavlja Centar za zvanja, sačinjen od svećenika, posvećenih osoba i laika, koji je tijelo zajedništva u službi pastoral zvanja u mjesnoj Crkvi sa zadaćom promoviranja zvanja posebnog posvećenja u kontekstu svih zvanja.

Centar za zvanja brine se o formiranju animatora za zvanja, budi i širi u narodu Božjem kulturu zvanja, sudjeluje na izradi dijecezanskih pastoralnih programa, posebice surađuje s biskupijskim organizmima za obiteljski pastoral, katehezu, pastoral mladih.

U biskupijama i župama treba osnivati i podupirati skupine za zvanja, koje predlažu putove za kršćanski odgoj i prethodno razlučivanje zvanja.⁴²

Nacionalni ili inter-dijecezanski centri za zvanja, po ovlaštenju Biskupskih konferencija i, u pravilu, pod vodstvom jednog biskupa koordiniraju biskupijske Centre za zvanja.

14. Milost poziva nalazi plodno tlo u Crkvi koja, preko svojih zajednica i svih vjernika, stvara slobodne i velikodušne uvjete za odgovore na poziv.

Blaženi Ivan Pavao II. tražio je od biskupa "da osnaže društveno tkivo kršćanske zajednice preko evangelizacije obitelji, da pomognu laicima u oživljavanju vrijednosti dosljednosti, pravde i kršćanske ljubavi u svijetu mladih".⁴³

Svjedočanstvo *kršćanskih zajednica*, koje znaju dati razlog za vjeru, postaje u ovim našim vremenima još potrebnije, kako bi kršćani angažirani u nasljedovanju Krista mogli prenijeti njegovu ljubav. Zajedništvo vjernika u Kristu mora primiti poziv Gospodina koji poziva na posvećenje i poslanje.

Promicanje poziva na svećeništvo događa se već u kršćanskim obiteljima, ako animirane duhom vjere, ljubavi i pobožnosti, sačinjavaju nešto kao "prvo sjemenište" (usp. *Optatam totius*, br. 2) i nastavljaju "nuditi povoljne uvjete za rađanje novih zvanja".⁴⁴

Premda se u kršćanskim obiteljima njeguje osjećaj poštovanja prema svećeniku, u njima se sve vrijeme očituje, naročito na Zapadu, izvjesna poteškoća da prihvate svećenički poziv ili posvećenje jednog sina.

Postoji zajednički odgojni i obrazovni prostor između pastoral obitelji i pastoral zvanja. U tu svrhu, trebalo bi učiniti roditelje svjesnijima njihove službe odgojitelja u vjeri, koja je utemeljena u sakramentu Ženidbe, jer u srcu obitelji se razvijaju humani i nadnaravni uvjeti koji čine mogućim otkriće svećeničkog zvanja.

Župa je, sa svoje strane, savršeno mjesto u kojem se naviješta Evanđelje kršćanskog poziva i, na poseban način, predstavlja ideal ministerijalnog svećeništva. Ona je plodno tlo gdje klijaju i sazrijevaju zvanja, pod uvjetom da bude "Božja obitelj, kao skupina braće koju prožima jedan duh a svećenici ih po Kristu dovode u Duhu Bogu Ocu"⁴⁵ te stoga odlikovana stilom života prvih kršćanskih zajednica (usp. Dj 2, 42; 4, 32).

U župi se čini jasnom različitost zvanja i jašnija je i življa hitnost svećeničkih zvanja, koja su potrebna kako bi osigurala slavljenje Euharistije i sakramenta Pomirenja.

Župna zajednica je plodna utroba, sposobna ponuditi onima koji su na putu k svećeništvu vrijedni prilog za ljudsku i duhovnu formaciju.

Svećenici i Bogu posvećene osobe, osobito oni koji djeluju u župnim zajednicama, imaju odlučujuću ulogu da izričito predlažu dječacima, adolescentima i mladima svećenički poziv po mudrom i uvjerljivom odgojnom djelovanju, koje omogućuje da ispliva na površinu pitanje zvanja.

Također katehisti i pastoralni animatori u župama, dok nude općenite prijedloge kršćanske poruke, mogu izdvojiti i ponuditi vrijedne poveznice između katehetskih tema i predstavljanja posebnih zvanja, osobito svećeničkih. "Posebice katehisti, učitelji, odgojitelji, animatori pastoral mladih, svatko ponaosob vlastitim sredstvima i načinima, imaju veliku važnost u pastoralu svećeničkih zvanja: ukoliko prije prodube osjećaj njihova poziva i poslanja u Crkvi, tim prije će moći prepoznati vrijednost i nezamjenljivost zvanja i poslanja svećenika".⁴⁶

⁴² Usp. *Pastores dabo vobis*, br. 41: AAS 84 (1992.) 728.

⁴³ IVAN PAVAO II., *Poruka za XXX. Svjetski dan molitve za zvanja* (2. svibnja 1993.), u *Insegnamenti* XV-2 (1992.) 135.

⁴⁴ *Pastores dabo vobis*, br. 41: AAS 84 (1992.) 728.

⁴⁵ *Lumen gentium*, br. 28: AAS 57 (1965.) 34.

⁴⁶ *Pastores dabo vobis*, br. 41: AAS 84 (1992.) 728.

15. Bogoslove treba podsjećati na sigurnu pastoralnu istinu: "Nitko nije tako prikladan za evangelizaciju mladih sami mladi. Mladi studenti koji se pripremaju na svećeništvo, mladići i djevojke na putu redovničke i misijske formacije, u svoje ime i kao zajednica su prvi neposredni apostoli zvanja među drugim mladima".⁴⁷ Također, treba uzeti u obzir organizirane crkvene skupine, pokrete i udruge, kao vrijedna odgojna mjesta za predlaganje svećeničkog zvanja. Među njima, susretu s Kristom pogoduje konkretna pozornost prema osobama, koja se pretvara u jasni duhovni prijedlog koncentriran u molitvi. Mnoga zvanja su rođena polazeći upravo od ovih iskustava.⁴⁸

U školi, predavači zauzeti u službi koja je po svojoj naravi škola zvanja i poslanja, mogu proširiti odgojni rad obitelji na obzoru kulture bez zapostavljanja životne dimenzije zvanja.

Njihova služba može otvoriti životni izbor potpunog darivanja Bogu i braći, ulijevajući "u dušu dječaka i mladića želju da ispune Božju volju u stanju života koje će svakome od njih više odgovarati, a da nikada ne isključe poziv na svećeničku službu".⁴⁹

Također vrijeme studija, u mnogim zemljama, postaje za mlade plodno vrijeme za vlastite odabire u životu. To zaslužuje maksimalnu pozornost: godine mladosti su vrijedne i odlučujuće za traženje punog smisla vlastitog postojanja. Animatori slobodnog vremena i sporta unutar crkvenih institucija, neovisno o motivima koji inspiriraju njihove aktivnosti i o humanim vrijednostima koje one pospješuju, ne smiju izgubiti iz vida najveći cilj: potpunu i harmoničnu formaciju osobe. Slična formacija osobe, u mjeri u kojoj se susreće s kršćanskom odgojnom perspektivom, čini plodan teren za prijedlog svećeničkog poziva.

Duhovno vodstvo je privilegirani oblik razlučivanja i pratnje zvanja. Sa strane svećenika se traži uvjerljiva spremnost slušanja i dijaloga, sposobnost probuditi i dati odgovor na temeljna pitanja postojanja, znatna mudrost u tretiranju

unutarnjih pitanja životnog izbora i poziva na svećeničku službu.

Duhovno vodstvo i savjetovalište za zvanja traže specifičnu pripremu u inicijalnoj i trajnoj formaciji prezbitera.

16. Promicanje svećeničkog zvanja nalazi uporišne točke u prijedlozima za formaciju na kršćanski život, utemeljenim na slušanju Riječi Božje, na sudjelovanju na Euharistiji i vršenju kršćanske ljubavi.

Navještaj Riječi prolazi kroz propovijedanje koje otvara i pokazuje načine i oblike za aktualiziranje Evanđelja u životu pojedinih vjernika i crkvenih zajednica. "Potrebno je izravno propovijedanje o tajni zvanja u Crkvi, o vrijednosti ministerijalnog svećeništva, o njegovoj žurnoj potrebi za Božji narod".⁵⁰

Također kateheza je redoviti put promicanja zvanja, kada pomaže dječacima i mladićima vrjednovati život kao odgovor na Božji poziv i kada ih prati da prigrle u vjeri dar osobnog poziva.

Pripremna kateheza na sakrament Potvrde je prigoda za upoznavanje krizmanika s darovima Duha i karizmi, službi i različitih poziva koji se s njima povezuju.

U svakom obliku kateheze treba predstavljati svećenički poziv. "Organska i ponuđena kateheza svim komponentama Crkve, osim rasipanja dvojbe i borbe protiv jednostrane ili iskrivljene ideje o svećeničkoj službi, otvara srca vjernika iščekivanju dara i stvara povoljne uvjete za rađanje novih zvanja".⁵¹

Euharistija, središte života kršćanina i kršćanske zajednice, pogoduje predlaganju liturgijskog sakramentalnog puta, koji redovito može hraniti hod svakog poziva.

Također, redoviti ili povremeni pristup sakramentu Pomirenja je odlučan za razlučivanje svećeničkog poziva.

Liturgijska godina čini trajnu školu vjere kršćanske zajednice, raspoređuje vremena i momente njezina svakodnevnog života i prati dozrijevanje zvanja vjernika.

⁴⁷ KONGREGACIJE: ZA ISTOČNE CRKVE, ZA REDOVNIKE I SEKULARNE USTANOVE, ZA EVANGELIZACIJU NARODA, ZA KATOLIČKI ODGOJ (UREDILI), *Razvoji pastoralne skrbi za zvanja u partikularnim Crkvama: iskustva prošlosti i programi za budućnost*. Zaključni dokument II. Međunarodnog kongresa biskupa i ostalih odgovornih za crkvena zvanja, Rim, 10.-16. svibnja 1981., (2. svibnja 1982.), br. 41.

⁴⁸ Usp. *Pastores dabo vobis*, br. 41: AAS 84 (1992.) 726-729.

⁴⁹ *Pastores dabo vobis*, br. 41: AAS 84 (1992.) 728. Usp. KONGREGACIJA ZA KATOLIČKI ODGOJ, *Odgajati zajedno u katoličkoj školi* (8. studenoga 2007.), br. 19.

⁵⁰ *Pastores dabo vobis*, br. 39: AAS 84 (1992.) 723.

⁵¹ Isto.

Različite molitvene inicijative, među kojima posebno mjesto zauzima euharistijsko klanjanje, pripremljene i realizirane na znakovit način i s dubokim liturgijskim osjećajem, mogu naznačiti izvanrednu važnost svećeničkog poziva.

Svjedočanstvo ljubavi poznaje u Crkvi iznenađujući i raznoliki izričaj. Temeljno je da se takva predanost inicijativama osnaži preko preciznih formativnih pothvata, koji potiču na velikodušnosti i služenje kraljevstvu Božjem i koji streme k osobnom i zajedničarskom suobličavanju s Kristom.

Raste osjetljivost mladih prema prilikama najosjetljivijih i siromašnih; mnogi se pokazuju spremni služiti, suosjećati s bližnjima u radostima i teškoćama života.

Neki biraju karitativno volonterstvo kao oblik služenja onima koji pate, starcima i siromašnima. Ostali se angažiraju u odgoju mladih u katehezi, u katoličkim udrugama, u aktivnostima tijekom slobodnog vremena. Njima se pridružuju oni koji žive vrijedno svjedočanstvo misijskog volonterstva sa svojom snažnom sposobnošću promijeniti život osobe, otvarajući ga za neposredne i ozbiljne materijalne i duhovne potrebe, zorno nazočne u Zemljama u razvoju.

Zvanja, koja cvjetaju unutar svjedočanstva kršćanske ljubavi, pokazuju se čvrsta i autentična, ozbiljno motivirana služenjem.

17. U crkvenim zajednicama treba poticati pravi molitveni pokret kako bi se izmolila zvanja od Gospodina. Zapravo, "kršćanska molitva, hraneći se riječju Božjom, stvara savršen prostor kako svaki pojedinac može otkriti istinu svoga bića i osobni identitet i neponovljivi projekt života koji mu Otac povjerava. Potrebno je, dakle, posebno odgajati dječake i mladiće kako bi bili vjerni molitvi i meditaciji riječi Božje: u šutnji i slušanju moći će spoznati poziv Gospodina na svećeništvo i slijediti ga sa spremnošću i velikodušnošću".⁵²

Potrebno je da inicijative koje pokazuju složnu zajednicu u molitvi za zvanja budu podržane i povećane.

Tako bi biskupijski centar za zvanja mogao predložiti i organizirati inicijativu "nevidljivi samostan" koja obvezuje mnoge osobe, dan i noć, u trajnoj molitvi za svećenička zvanja.

"Četvrtak zvanja" čini tradicionalno vrijeme mjesečne zajedničarske molitve za svećenike i svećenička zvanja, usredotočen na euharistijsko klanjanje.

"Svjetski dan molitve za zvanja" i "Dan sjemeništa" predstavljaju dva trenutka od velikog značaja za molitvu, katehezu i navještaj zvanja u kršćanskim zajednicama.

18. Služenje kod oltara često je uvod u druge oblike služenja u kršćanskoj zajednici. Ovo iskustvo, vješto integrirano s odgojem za liturgijsku molitvu, za slušanje Riječi, na sakramentalni život, može biti užljebljeno kao pravi i vlastiti put otvoren svećeničkom zvanju.

Zato pastoral poziva na svećeničku službu posvećuje posebnu pozornost ministrantima. Brojni svećenici i bogoslovi, prije nego što uđu u Bogoslovno sjemenište, bili su članovi ministrantskih skupina i služili su kod oltara.

Duhovne obnove i duhovne vježbe mladima kao mogućim kandidatima za zvanje, imaju vrijednu važnost koja im omogućuje da žive svoje iskustvo u šutnji, u produženoj molitvi i u sućeljavanju s riječju Božjom. Oni mogu graditi pojedinačne trenutke refleksije na životnom planu, kao osobno otkrivanje vlastita duhovnog poziva.

Također "rezidencijalne zajednice zvanja" pomažu mladima u orijentiranju i razlučivanju zvanja imajući u vidu sjemenište. One čine jednu vrstu "pred-sjemeništa", sa stabilnom nazočnošću pripremljenih svećenika, koji predlažu "pravilo života" označeno momentima bratskog života, osobnog studija, zajedničkog slušanja Riječi, osobne i zajedničke molitve, slavljenja Euharistije, duhovnog vodstva.

19. Malo sjemenište može ponuditi dječacima i adolescentima mogućnost da budu praćeni, odgajani i formirani da razluče želju da postanu svećenici. Također, "po svojoj naravi i po svome poslanju, bilo bi dobro da Malo sjemenište postane u biskupiji vrijedna referentna točka pastoralne zvanja, s odgovarajućim formativnim iskustvima za dječake koji su u potrazi za smislom svoga života, zvanja ili koji su već odlučili poduzeti put ministerijalnog svećeništva, ali ne mogu još započeti pravi put formacije".⁵³

⁵² *Pastores dabo vobis*, br. 38: AAS 84 (1992.) 721.

⁵³ KONGREGACIJA ZA BISKUPE, Direktorij za pastoralnu službu biskupa *Apostolorum successores* (22. veljače 2004.), n. 86.

ZAKLJUČAK

20. Skrb za svećenička zvanja je trajni izazov Crkvi.

U prigodi sedamdesete obljetnice konstitucije *Papinsko djelo za svećenička zvanja*, za ohrabrivanje svih kršćanskih zajednica i u njima onih koji su posebno zauzeti u pastoralu zvanja, nudi mjesnim Crkvama ovaj dokument, kao kompendij za promicanje zvanja na ministerijalno svećeništvo.

Najpovoljniji ambijent za zvanje na svećeništvo je svaka kršćanska zajednica koja sluša riječ Božju, koja moli s liturgijom i svjedoči s ljubavlju. U tom kontekstu poslanje svećenika je doživljeno i prepoznato s većom zornošću.

Ovaj dokument želi poduprijeti crkvene zajednice, udruge, pokrete u njihovu podupiranju

zvanja, usmjeravajući njihove napore prema pastoralu zvanja sposobnom da pomogne sazrijevanju svakog odabira darivanja sebe u životu i pogodujući, posebice, prihvaćanju Božjeg poziva na svećeničku službu.

Sveti Otac je potvrdio ovaj dokument i dopustio da bude objavljen.

Rim, 25. ožujka 2012., na Svetkovinu navještenja Gospodinova.

ZENON Kardinal GROCHOLEWSKI
Prefekt

+JEAN-LOUIS BRUGUÈS
Tajnik

*(S talijanskog prevela mr. Vikica Vujica;
teološki lektorirao dr. Mato Zovkić)*

PROPOVIJED NUNCIJA PEZZUTA
U MOSTARSKOJ KATEDRALI

Na svetkovinu sv. Josipa, zaštitnika Mostarsko-duvanjske biskupije, 19. ožujka apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini nadbiskup Luigi Pezzuto po prvi put je slavio Misu u katedrali Marije Majke Crkve u Mostaru u zajedništvu s biskupima Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine uoči njihova 57. redovnog zasjedanja. Propovijed nuncija Pezzuta prenosimo u cijelosti.

Draga braćo i sestre!

Iz malobrojnih elemenata, o kojima nam pripovijeda evanđelje o životu sv. Josipa, vidimo da se radi o osobi koja je vrlo bogata vrjednotama. Radi se o tolikim aspektima koji mogu nadahnuti naš kršćanski život; dimenziji rada i aspektu rada u životu sv. Josipa, raspoloživosti i spremnosti sv. Josipa da uvijek izvrši volju Božju. Mogli bismo razmišljati i o tolikim drugima aspektima.

Ali, danas se želim zaustaviti na jednom aspektu koji je Sveti Otac Franjo koji je, kao što znate službeno započeo svoju službu biskupa Rima i svoju službu pastira Opće Crkve. Danas sam pozorno slušao njegovu homiliju. Govoreći o sv. Josipu, Papa je želio posebice naglasiti globalno stanovište sv. Josipa utoliko ukoliko je čuvar, čuvar Svete Obitelji, čuvar Sina Božjega, i mi razumijemo danas, također, zaštitnik i čuvar cijele Crkve.

Ovo - biti čuvar - sa strane sv. Josipa uključuje njegovu otvorenost prema realnosti. Josip nije bio zatvorena duša koja se koncentrira samo na sebe. Ne samo da je bio otvoren prema Bogu Ocu i za nakanu koju je Otac želio ostvariti u Kristu, nego je bio otvoren također prema braći u osobi Marije i Isusa. Ova Josipova pozornost prema osobama koje su njemu bile najbliže, govori nam također o velikoj pozornosti koju je Josip imao prema svakom ljudskom biću, ali također prema kozmosu i prema svakom stvorenju.

Dakle, također i mi, u svjetlu ove dimenzije čuvara sv. Josipa, trebamo znati biti čuvari, čuvari svoje braće, čuvari posebice onih koji imaju veće potrebe, koji su siromašni, jednom riječju - znati izići iz sebe samih da bi se uvažavalo također potrebe i probleme drugih. Ne postojim samo ja osobno koji imam potrebe sa strane braće, nego radi se i o braći koji također trebaju mene. Kad iz-

gubimo ovaj stav pozornosti prema braći i njihovim potrebama, postajemo kao Kajin. Sjećate se Knjige Postanka: "Zar sam ja čuvar brata svoga?" (Post 4,9). Nakon grijeha Kajin se zatvara u sebe samoga i gubi osjećaj i dimenziju drugoga. To je ono što mi kao učenici Kristovi i kao nasljedovatelji sv. Josipa trebamo izbjeći. Ne smijemo se pretvoriti u tako brojne Kajine nego trebamo biti braća koji osjećamo stalno potrebe drugih; osobe koje osjećaju potrebu približiti se drugima.

Osim ovoga stava otvorenosti prema drugima, biti čuvari kao sv. Josip znači također biti čuvari stvorenja. Sva stvorenja izišla su iz Božje ruke i povjerena su našoj pameti, povjerena su našem radu kako bismo mogli upotpuniti, dovesti od savršenstva djelo stvaranja koje je započeo Bog. Moramo biti vrlo pozorni da poštujemo stvorenje. Sigurno, nadahnjujući se na sv. Josipu, mo-

žemo također razumjeti vrijednost materijalnih stvari, onu vrijednost materijalnih stvari koju treba razumjeti u svjetlu Božjem, materijalnih realnosti koje dolaze od Boga i koje su instrumenti da bismo se mi mogli vratiti Bogu. Ova stvorenja, koja su nam povjerena, koja je Bog smjestio u naše ruke, jednog dana mi trebamo vratiti Bogu ali uzrasla, zrela i usavršena, a ne razorena našim egoizmima i našim interesima.

S ovom nakanom - da budemo čuvari braće i čuvari stvaranja koja nam je Bog povjerio - mi danas tražimo od Boga Oca, po zagovoru sv. Josipa i cijele Svete Obitelji, da mognemo zaista ostvariti u punini svoje ljudsko i kršćansko zvanje osoba koje je projektirao i ostvario Bog kao one koje su otvorene ljubavi; osoba koje znaju dati ispravnu vrijednost i koje znaju usavršavati stvorenja. Neka tako bude!

PAPA IMENOVAO MSGR. ARSHADA BISKUPOM FAISALABADA U PAKISTANU

Vatikan, 3. srpnja, Sveti Otac Papa Franjo imenovao je biskupa Biskupije Faisalabad u Pakistanu preč. msgr. Josepha Arshada, savjetnika Nuncijature u Bosni i Hercegovini.

Kratak životopis

Msgr. Joseph Arshad rodio se 25. kolovoza 1964. u Lahoreu u Pakistanu. Nakon osnovne i srednje škole u Lahoreu, započeo je svoju svećeničku formaciju u Malom sjemeništu svete Marije u istom mjestu. Potom je nastavio filozofsko-teološki studij u Sjemeništu Krista Kralja u Karačiju. Nakon svećeničkoga ređenja, 1. studenoga 1991., obavljao je sljedeće službe:

1991.-1995. - župni vikar župe sv. Josipa i odgovorni za Školu sv. Petra u Kamokee-Gujranwali (u isto je vrijeme pohađao također studij novinarstva na Sveučilištu Pandžab u Lahoreu);

1995.-1999. - studij kanonskoga prava pri Papinskom sveučilištu Urbaniana, zatim pri Papinskoj crkvenoj akademiji;

1999.-2002. - diplomatska služba pri Apostolskoj nuncijaturi na Malti;

2002.-2004. - diplomatska služba pri Apostolskoj nuncijaturi u Šri Lanki;

2004.-2007. - diplomatska služba pri Apostolskoj nuncijaturi u Bangladešu;

2007.-2010. - diplomatska služba pri Apostolskoj nuncijaturi na Madagaskaru;

od 2010. - diplomatska služba pri Apostolskoj nuncijaturi u Bosni i Hercegovini.

Statistički podatci o biskupiji

Biskupija Faisalabad (1960.), područna ili sufraganska Nadbiskupiji Lahore, ima površinu od 35.300 km², i 38.265.000 stanovnika, od toga je 150.000 katolika. Biskupija ima 21 župu, u kojima su na službi 42 svećenika (36 dijecezanskih i 6 redovnika), 11 redovničke braće, 118 redovnica i 6 sjemeništara.

Biskupija je Faisalabad bez biskupa od 25. siječnja 2012., nakon što je preuzvišeni msgr. Joseph Coutts premješten na metropolitansku stolicu Karači.

Čestitamo novoimenovanom biskupu msgr. Arshadu!

II.
BISKUPSKA KONFERENCIJA
BOSNE I HERCEGOVINE

PRIOPĆENJE S 58. REDOVNOG ZASJEDANJA BISKUPSKKE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

U prostorijama Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci, 16. i 17. srpnja 2013. održano je 58. redovno zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine. Predsjedao je predsjednik BK BiH mons. dr. Franjo Komarica, biskup banjolučki, a sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije BiH te delegati Hrvatske i Slovenske biskupske konferencije mons. Nikola Kekić, biskup križevački, i mons. Andrej Glavan, biskup iz Novog Mesta, kao i delegat Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda mons. Stanislav Hočevar, nadbiskup metropolit beogradski.

Na početku zasjedanja s biskupima se susreo apostolski nuncij u BiH mons. Luigi Pezzuto koji ih je, između ostalog, upoznao s formiranjem i radom Mješovitog povjerenstva za provedbu Temelnog ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine i Dodatnog protokola na Temeljni ugovor.

Na kraju Misnog slavlja, 15. srpnja u banjolučkoj katedrali te na početku svog zasjedanja biskupi su uputili izraze zahvalnosti novoimenovanom biskupu Faisalabada u Pakistanu mons. Josephu Arshadu za sve što je učinio za Katoličku Crkvu u Bosni i Hercegovini tijekom obnašanja službe savjetnika u Apostolskoj nuncijaturi u BiH.

Biskupi su razmotrili smjernice Papinskog vijeća *Cor unum* o provođenju motuprorija pape Benedikta XVI. "Intima Ecclesiae" od 11. studenoga 2012. Razmišljali su o načinu primjene u praksi odredbi iz motuproprija na području vlastitih biskupija u duhu Papinih riječi da je služnje u ljubavi "usko povezano s dijakonalnom biti Crkve i biskupske službe" te da dijecezanskom biskupu pripada koordinacijska uloga svih karitativnih aktivnosti na području njegove biskupije.

Biskupi su s radošću prihvatili poziv nadbiskupa Hočevara na veliko regionalno hodočašće koje će se, u povodu obilježavanja 1700. obljetnice

Milanskog edikta, održati 20. i 21. rujna 2013. u Nišu, rodnom mjestu cara Konstantina. Na osobit način potiču mlade animatore i volontere, ali i sve druge članove svojih biskupijskih zajednica, da 20. rujna sudjeluju na svečanoj Večernjoj, klanjanju Križu i adoraciji pred Presvetim te 21. rujna na Križnom putu i svečanom Misnom slavlju koje će, na gradskom stadionu Čair, predvoditi Papin izaslanik kardinal Angelo Scola, milanski nadbiskup.

Biskupi su prihvatili izvješće Nadzornog vijeća Caritasa Biskupske konferencije BiH. Susreli su se s ravnateljima dijecezanskih Caritasa te saslušali Izvješće direktora Caritasa Biskupske konferencije BiH fra Miljenka Stojića. Zahvalili su mu za obavljanje ove odgovorne službe tijekom trogodišnjega mandata te odlučili imenovati svećenika Vrhbosanske nadbiskupije mons. Bosiljka Rajića za novoga direktora Caritasa Biskupske konferencije BiH na trogodišnji mandat.

Osvrnuvši se na Drugi susret svećenika BiH, održan 18. lipnja 2013. u Livnu, biskupi su izrazili zahvalnost svima koji su se odazvali njihovu pozivu te na taj način očitovali međusobno zajedništvo u Godini vjere. Svoju zahvalnost izrazili su i svim sudionicima u organizaciji susreta, a na osobit način franjevačkoj samostanskoj zajednici na Gorici u Livnu. Prihvatili su prijedlog Vijeća za kler Biskupske konferencije BiH da se, kao spomen na Godinu vjere i na svećenički susret, priredi i otisne knjiga sa svećeničkim svjedočanstvima vjere.

Biskupi su razmišljali i o mogućnostima za uspostavu propedeutske godine tijekom koje bi se pripremali za teološki studij i odgoj u bogoslovnim sjemeništima oni svećenički kandidati koji nisu bili u malom sjemeništu.

Razmotrili su i pitanje prikupljanja kolekti s posebnim naglaskom na kolektama za potrebe

opće Crkve i ujednačenosti odredaba na biskupijskoj razini.

Biskupi su prihvatili prijedlog Vijeća europskih biskupskih konferencije da Biskupska konferencija BiH bude domaćin Europskog kongresa na temu katoličkog školstva koji će biti organiziran od 14. do 17. svibnja 2014. u Sarajevu.

Biskupi podsjećaju sve vjernike, članove svojih biskupija, kako one u domovini tako one u inozemstvu da će od 1. do 15. listopada 2013. biti proveden opći popis stanovništva u Bosni i Hercegovini. Radi se o vrlo važnom događaju koji će svojim statističkim podacima, a posebice onim demografskim, ne samo ponuditi informacije o sadašnjem stanju nego bi rezultati mogli uvjetovati budućnost društva Bosne i Hercegovine u cjelini, a time i hrvatskog naroda i Katoličke Crkve u BiH.

U vezi s tim pozivaju sve vjernike da na vrijeme pripreme potrebne važeće osobne dokumente

i da se odazovu na popis. Moralna je obveza svakog katolika javno i ponosno očitovati svoju vjersku pripadnost i uvijek se izjasniti katolikom, pa i na popisu stanovništva, jer je javno ispovijedanje vjere jedna od temeljnih obveza svakoga katoličkog vjernika. A časna je obveza čuvati i njegovati svoj narodni identitet, posebice u ovim vremenima u Bosni i Hercegovini gdje skoro svi katolici pripadaju hrvatskom narodu.

Na svetkovinu sv. Bonaventure, naslovnika katedrale i nebeskog zaštitnika banjolučke biskupije, u nedjelju, 15. srpnja biskupi su sudjelovali na Misnom slavlju u banjolučkoj katedrali. Euharistiju je predslavio nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, a prigodnu propovijed uputio je apostolski nuncij Pezzuto.

Banja Luka, 17. srpnja 2013.

Tajništvo BK BiH

PRIOPĆENJE S OSMOGA SUSRETA BISKUPA BK BIH S ČLANOVIMA KVRPP BIH

Osmi susret biskupa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine s članovima Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine održan je 17. travnja 2013. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu. Predsjedao je biskup banjolučki mons. dr. Franjo Komarica, predsjednik BK BiH, a sudjelovali su svi biskupi te svi provincijalni poglavari i poglavarice Bosne i Hercegovine.

Biskupi su čestitali novoizabranom predsjedniku KVRPP BiH fra Lovri Gavranu, provincijalu Franjevačke provincije Bosne Srebrene, kao i dr. fra Miljenku Šteki, novoizabranom provincijalu Hercegovačke franjevačke provincije te im iskreno zaželjeli obilje svjetla i snage Božjeg Duha u obnašanju novih odgovornih službi.

U duhu potrebe da svaki društveno koristan rad bude prikladno vrednovan u svakoj državi svijeta, bez obzira na vladajući društveno-politički sustav, sudionici susreta su razmišljali o statusu vjerskih službenika u Bosni i Hercegovini. Upoznati su s onim što je do sad učinjeno u nastojanju da se to pitanje riješi u skladu s odredbama Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju Crkva

i vjerskih zajednica. Zaključeno je da Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine nastavi sa svojim nastojanjima da nadležne vlasti riješe ovo pitanje na pravedan način i u skladu sa Zakonom.

Biskupi te redovnički poglavari i poglavarice razmišljali su potom o duhovnoj brizi za duhovna zvanja. Duboko svjesni da je Bog onaj koji poziva u svoju službu, istaknuli su potrebu stalnog poticanja na molitvu za duhovna zvanja osobito u obiteljima i župnima zajednicama kao i na slušanje Božje riječi te sudjelovanja u slavlju sakramenata osobito euharistije. Složili su se da je potrebno, osobito na biskupijskoj razini, promicati rad Djela za zvanja koje će objedinjivati duhovnu skrb za sve osobe koje žele živjeti posvećenim životom. Istaknuta je potreba trajnog produbljivanja vjere kod svećenika, redovnika i redovnica kako bi mogli davati svjedočanstvo vjere ne samo onim što rade nego prije svega onim što jesu u svom pozivu i poslanju. Ukazano je i na potrebu širine i istinske crkvenosti osoba u pastoralu kada se pojedini mladić ili djevojka opredjeljuje za zajednicu u kojoj želi ostvariti Božji poziv. Naglašena je važnost obiteljskog pastorala s ciljem

da obitelj uistinu bude mjesto molitve i življene vjere.

Redovnički poglavari i poglavarice su upoznati sa središnjim događajima Katoličke Crkve u Jubilarnoj godini 2013. u Republici Srbiji u povodu obilježavanja 1700. obljetnice Milanskog edikta s posebnim naglaskom na središnjem događaju: hodočašću pod geslom "Za slobodu u Isusu Kristu" koje će biti organizirano 21. rujna 2013. u Nišu.

Biskupi i redovnički poglavari i poglavarice su obaviješteni da je u pripremi postavljanja spomen ploče u Getsemanskom vrtu u Jeruzalemu uz blagdan sv. Nikole Tavelića, 14. studenog 2013. Naime,

1681. trojica braće Brajkovića, katolika Hrvata iz Olova, kupili su zemljište današnjeg Getseman-skog vrta i darovali ga franjevcima gdje je potom izgrađena bazilika Muke Isusove koja je nazvana i "crkvom svih naroda". Tom prigodom planirano je i svehrvatsko hodočašće u Svetu Zemlju.

Biskupi su i ovaj put izrazili zahvalnost redovničkim poglavarima i poglavaricama i članovima svih redovničkih zajednica za njihov dragocjeni doprinos životu Katoličke Crkve i društva u Bosni i Hercegovini.

Sarajevo, 17. travnja 2013.

Tajništvo BK BiH

GODINA NAPREDOVANJA NA PUTU VJERE

Poštovanoj braći svećenicima biskupijskima i redovničcima

**Milost Oca nebeskoga, mir Sina Njegova,
zajedništvo Duha Svetoga sa svima vama!**

U nekim našim biskupijskim zajednicama u travnju i svibnju ove godine dekanima je razaslana anketna okružnica s preporukom da pozovu dušobrižnike da u ovoj Godini vjere prikažu, svjedočki i osobno, ulogu vjere u određenim iskustvima od obiteljskoga praga do sadašnjega trenutka. Sudjelujući na pojedinim koronama i slušajući svećenička izvješća o činjenici vjere djelatne od samoga buđenja na svijest, kroz sjemenište i bogosloviju te razne izvanredne putove - vojsku, rat, zatvor - lako nam je bilo utvrditi da je u pojavi vjere bitno polazište sama obiteljska atmosfera.

Krštenje i kućna molitva. Roditelji su nas s kumovima donijeli na krštenje da primimo vjeru kao bogoobličnu krjepost i nadnaravan dar s kojim treba u životu raditi i uzdarjem uzvratiti. Taj se dar postupno očitovao i razvijao redovito u zajedničkoj obiteljskoj molitvi, osobito večernjoj koja se nije olako propuštala, bilo u skladnu moljenju Gospine krunice ili raznih preporuka Bogu za sve ljudske potrebe. Iz vjere je takva skupna molitva nicala, a molitva se takvom vjerom hranila.

Sakramenti u dječjoj dobi. Vjera je rasla prema našoj dobi i vjeronaučnoj spoznaji osobito prigodom pripreme za primanje sakramenata: Prve sv. Ispovijedi u kojoj nam je predstavljen

Bog kao Sudac sa svojom pravdom ali i kao Otac sa svojim milosrđem praštanja naših grijeha kako se već kajemo; Prve sv. Pričesti u kojoj primamo živo i pravo preobraženo i proslavljeno Tijelo Isusovo te prigodom primanja sakramenta svete Krizme u kojoj nas biskup opećauje sedmerostrukim darom Duha Svetoga: mudrošću i razborom, znanjem i savjetom koji se odnose na naš razum, a jakošću, pobožnošću i bogobojažnošću, darovima koji se odnose na naše karakter, srce, sve u službi puna razvoja osobe, "do čovjeka savršena, do mjere uzrasta mjere Kristove" (Ef 4,13).

Bogu se moli, a grijeha se kloni! Vjernički su se roditelji radovali vjeronaučnom uspjehu svoje djece. Rado su ustupali djeci da u kući predvode otajstva krunice i druge prigodne molitve. I istinski se radovali tomu. A vjera u Božju opstojnost i providnost, osobito u nebeskoga Oca i Suca, ulijevala je strahopoštovanje prema Bogu tako da se izbjegavala i bliža grješna prigoda a ne samo konkretan grijeh.

Otkrivanje zvanja. Nikakvo čudo da se redovito u toj i takvoj sredini otkrivalo i razvijalo sjeme duhovnoga zvanja koje je Bog posijao u naša srca od majčina krila (Gal 1,15) zajedno s besmrtnom dušom, koja je po naravi podložna razvoju u svo-

joj slobodnoj volji i razumskim sposobnostima u ovom isto tako tjelesnom razvoju. Usporedo s time razvijalo se i zvanje prolazeći određene kušnje. Prvu potporu i radost u priopćavanju svoje želje da bismo htjeli poći redovničkim ili svećeničkim putom, imali smo u svojim roditeljima, a, koji smo rasli u seoskim sredinama, doživljavali smo to i u cijeloj župi. Drugu smo potporu imali u župnicima, kao ministranti, vjeroučenici, čitači, pjevači u crkvi.

Provjera zvanja. S prvim ozbiljnim krizama vjere sučeljavali smo se u odgojnim i obrazovnim ustanovama - sjemeništima i bogoslovijama - proživljavajući u sebi unutarnje strahove i vanjske kušnje i napasti. Nekada se u nekima vjera u vatri provjeravala i čeličila, a drugi put mrvila do nestanka. Pod izazovom svijeta, pod pritiskom mladenačkim strastvenosti, u trajnoj borbi, jedni su se tijekom vremena opredjeljivali za put prema svećeništvu, a drugi birali ovosvjetska zvanja.

Vjera u spasenje. Bog nas je sve ostavio u takvu stanju da nitko ne zna što će se sutra dogo-

diti, pogotovu u daljoj budućnosti; a najmanje je netko siguran u svoje spasenje oko kojega smo dužni svakodnevno raditi "sa strahom i trepetom" (Fil 2,12).

Jedinstvo službe i života. Bez vjere nitko ne može omiliti Bogu, tj. ne može se spasiti svojom snagom, nego mora vjerovati i u skladu s time svjesno djelovati: da Bog postoji i da dobre nagrađuje, a zle kažnjava (Heb 11,6). Mi smo svećenici prvi pozvani ne samo biti učitelji, nego i svjedoci vjere, vođe puka koji nam je Crkva povjerila: biti kao Mojsije vodeći narod preko Crvenoga mora, kao patnik Job prolazeći kroz razne obiteljske kušnje i tragedije, kao Pavao izgarajući za Krista i njegovu Crkvu. Vjera nam se najviše pokazuje autentičnom u savršenu skladu svećeničke službe i osobnoga života.

Mostar, na svetkovinu Presvetoga Srca Isusova, 7. lipnja 2013.

*Ratko Perić, biskup - predsjednik
Vijeća za kler pri BK BiH*

III.
MOSTARSKO-DUVANJSKA
I
TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

Odlukama biskupa i apostolskog upravitelja Ratka Perića, provedena su sljedeća imenovanja i razrješenja:

- don **Ivan Bebek** imenovan je župnim upraviteljem u župi Domanovići, br. 305/2013., od 4. travnja 2013.

- don **Davor Berezovski** razriješen je službe župnoga vikara u Mostaru - Katedrala, i imenovan župnim vikarom u Neumu, br. 465/2013., od 16. svibnja 2013.

- don **Slavku Maslaću** odobren je smještaj, s umirovljenjem, u Svećeničkom domu u Mostaru, br. 476/2013., od 17. svibnja 2013.

- fra **Miljenko Šteko** razriješen je službe župnoga vikara u Međugorju, i imenovan župnim vikarom u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, br. 599/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Stipe Marković** razriješen je službe župnika u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru i imenovan župnikom u župi Gorica, br. 600/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Josip Vlašić** razriješen je službe župnoga vikara u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, i imenovan župnikom u istoj župi, br. 601/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Mate Dragičević** razriješen je službe župnoga upravitelja u Gradnićima, i imenovan župnim vikarom u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, br. 602/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Marko Jurić** razriješen je službe župnoga upravitelja u Drinovcima i imenovan župnim vikarom u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, br. 603/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Nikola Rosančić** razriješen je službe župnoga vikara na Širokom Brijegu i imenovan župnim vikarom na Humcu, br. 604/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Slaven Brekalo** razriješen je službe župnoga vikara u Međugorju, i imenovan župnim

vikarom na Humcu, br. 605/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Gabrijel Mioč** razriješen je službe župnika u Duvnu, i imenovan župnim vikarom u istoj župi, i privremenim duhovnim pomoćnikom u Seonici, br. 606/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Velimir Bagavac** razriješen je službe župnoga vikara u Duvnu i imenovan župnikom u istoj župi, br. 607/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Ante Perković** razriješen je službe župnoga vikara i ispovjednika u Međugorju, i imenovan župnim vikarom u Duvnu, br. 608/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Mirko Bagarić** imenovan je župnim vikarom u Duvnu, br. 609/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Anthony Burnside** razriješen je službe župnoga vikara u Konjicu i imenovan župnim vikarom u Duvnu, br. 610/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Branimir Novokmet** razriješen je službe župnoga vikara na Humcu i imenovan župnim vikarom na Širokom Brijegu, br. 611/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Željko Barbarić** razriješen je službe župnoga vikara u Duvnu i imenovan župnim vikarom na Širokom Brijegu, br. 612/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Petar Drmić** razriješen je službe župnika u Konjicu i imenovan župnim vikarom u Bukovici, br. 613/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Stipan Klarić** razriješen je službe župnoga vikara u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru i imenovan župnikom u Konjicu i župnim upraviteljem u Glavatičevu, br. 614/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Ivan Sesar** razriješen je službe župnoga vikara u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru i imenovan župnim vikarom u Konjicu, br. 615/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Tihomir Bazina** razriješen je službe župnoga vikara na Humcu i imenovan župnim vikarom u Čerinu, br. 616/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Danko Perutina** razriješen je službe župnoga vikara u Međugorju i imenovan župnim vikarom u Čitluku, br. 617/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Bože Milić** razriješen je službe župnoga vikara u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru i imenovan župnim upraviteljem u Drinovcima, br. 618/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Sretan Ćurčić** razriješen je službe župnoga vikara na Širokom Brijegu i imenovan župnim vikarom u Drinovcima, br. 619/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Robert Kiš** razriješen je službe župnika u Ljutom Docu i imenovan župnikom u Gradničima, br. 620/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Stipan Šarić** razriješen je službe župnika u Klobuku, br. 621/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Robert Jolić** razriješen je službe župnoga vikara u Čitluku i imenovan župnim upraviteljem u Klobuku, br. 622/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Milan Lončar** razriješen je službe župnika u Posušju i imenovan župnim vikarom u istoj župi, br. 623/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Mladen Vukšić** razriješen je službe župnika u Kočerinu i imenovan župnikom u Posušju, br. 624/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Mario Knezović** razriješen je službe župnoga vikara u Posušju i imenovan župnim upraviteljem u Kočerinu, br. 625/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Goran Ćorluka** razriješen je službe župnoga vikara u Posušju i imenovan župnim vikarom u Kočerinu, br. 626/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Ante Kurtović** razriješen je službe župnoga upravitelja u Rasnu i imenovan župnikom u Ljutom Docu, br. 627/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Ignacije Alerić** razriješen je službe župnoga vikara u Čerinu i imenovan župnim upraviteljem u Rasnu, br. 628/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Marinko Šakota** razriješen je službe privremenoga upravitelja župe Međugorje i imenovan župnikom u istoj župi, br. 629/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Ivan Dugandžić** razriješen je službe župnoga vikara u Čitluku i imenovan župnim vikarom u Međugorju, br. 630/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Ivan Landeka**, mlađi, imenovan je župnim vikarom u Međugorju, br. 631/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Dragan Ružić** razriješen je službe župnoga vikara u Vitini i imenovan župnim vikarom u Međugorju, br. 632/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Mladen Herceg** razriješen je službe duhovnika čč. ss. franjevki u Međugorju i imenovan župnim vikarom u istoj župi, br. 633/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Tomislav Pervan** razriješen je službe župnoga vikara u Međugorju i imenovan duhovnikom u samostanu sestara franjevki u Miletini - Međugorje, br. 634/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Šimun Romić** razriješen je službe župnika u Šuici, br. 635/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Mate Logara** razriješen je službe župnoga vikara u Drinovcima i imenovan župnim upraviteljem u Šuici, br. 636/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Vlatko Soldo** razriješen je službe župnika u Veljacima, br. 637/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Ljubo Kurtović** imenovan je župnim upraviteljem u Veljacima, br. 638/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Mladen Sesar** razriješen je službe župnika u Vitini, br. 639/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Željko Grubišić** razriješen je službe župnika u Gorici i imenovan župnikom u Vitini, br. 642/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Petar Ljubičić** razriješen je službe župnoga vikara u Bukovici i imenovan župnim vikarom u Vitini, br. 644/2013., od 17. lipnja 2013.

- fra **Mario Ostojić**, mladomisnik, imenovan je župnim vikarom na Širokom Brijegu, br. 797/2013., od 19. srpnja 2013.

- fra **Josip Serđo Ćavar**, mladomisnik, imenovan je župnim vikarom u Posušju, br. 798/2013., od 19. srpnja 2013.

- fra **Stanko Ćosić**, mladomisnik, imenovan je župnim vikarom u Međugorju, br. 799/2013., od 19. srpnja 2013.

Izvan Biskupije:

- dekretom mons. Mate Uzinića, dubrovačkoga biskupa, od 8. srpnja 2013., don **Mato Puljić** razriješen je službe župnika župe Ošlje i Topolo i imenovan župnikom župe Babino Polje i upraviteljem župa Maranovići i Govedari.

- Dekretom Vinka kard. Puljića, vrhbosanskoga nadbiskupa, od 13. kolovoza 2013., don **Stipe Gale** razriješen je službe vicerektora u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu.

Biskup je podijelio kanonsko poslanje za predavanje vjeronauka u školama:

- sestri **Ani Marić**, u Osnovnoj školi B. Kašića u Rodoču/Mostar, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1003/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Stanku Ćosiću**, u Osnovnoj školi Bijakovići i Osnovnoj školi "V. Pavlović" u Čapljini - područna škola u Šurmancima, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1005/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Robertu Kišu**, u Osnovnoj školi fra Dinka Buntića u Čitluku - područna škola u Gradničima, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1006/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Tihomiru Bazini**, u Osnovnoj školi Čerin, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1007/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Mariju Knezoviću**, u Osnovnoj školi u Kočerinu, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1008/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Goranu Ćorluki**, u Osnovnoj školi u Kočerinu, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1009/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Željku Barbariću**, u Prvoj osnovnoj školi na Širokom Brijegu i Gimnaziji na Širokom Brijegu, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1010/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Ignaciju Aleriću**, u Prvoj osnovnoj školi na Širokom Brijegu - područna škola u Rasnu, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1011/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Branimiru Novokmetu**, u Gimnaziji i Srednjoj strukovnoj školi na Širokom Brijegu, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Sve-

te Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1012/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Mariju Ostojiću**, u Gimnaziji i Srednjoj strukovnoj školi na Širokom Brijegu, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1013/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Sretanu Ćurčiću**, u Osnovnoj školi Antuna i Branka Šimića u Drinovcima, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1014/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Slavenu Brekalu**, u Gimnaziji Ljubuški i Srednjoj strukovnoj školi u Ljubuškom, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1015/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Nikoli Rosančiću**, u Gimnaziji Ljubuški i Srednjoj strukovnoj školi u Ljubuškom, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1016/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Mladenu Vukšiću**, u Gimnaziji Posušje i Srednjoj strukovnoj školi u Posušju, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1017/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Josipu Ćavaru**, u Gimnaziji Posušje i Srednjoj strukovnoj školi u Posušju, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1018/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Mirku Bagariću**, u Gimnaziji i Srednjoj strukovnoj školi u Tomislavgradu, u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1019/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Mati Logari**, u Gimnaziji i Srednjoj strukovnoj školi u Tomislavgradu u skladu s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1020/2013., od 29. kolovoza 2013.

- fra **Anthonyu Burnsideu**, u Gimnaziji i Srednjoj strukovnoj školi u Tomislavgradu u skladu

s odredbama Zakonika kanonskog prava i člankom 16. § 3. Temeljnoga ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine, br. 1021/2013., od 29. kolovoza 2013.

- **Slađani Perić Teisler**, u Osnovnoj školi u Bijakovićima za školsku godinu 2013./2014., br. 1023/2013., od 29. kolovoza 2013.

- **Klaudiji Maj Jozić**, u Osnovnoj školi "Vladimir Pavlović" u Čapljini za školsku 2013./2014. godinu, br. 1024/2013., od 29. kolovoza 2013.

- **Kristini Soldo**, u Osnovnoj školi fra Didaka Buntića u Čitluku za školsku 2013./2014. godinu, br. 1025/2013., od 29. kolovoza 2013.

- **Ivici Vizentaneru**, u Osnovnoj školi Tina Ujevića u Vitini za školsku 2013./2014. godinu, br. 1026/2013., od 29. kolovoza 2013.

- **Antoniji Boban**, u Srednjoj školi u Grudama i Osnovnoj školi Ruđera Boškovića u Grudama u školskoj 2013./2014. godini, br. 1027/2013., od 29. kolovoza 2013.

- **Matei Galić**, u Srednjoj školi u Grudama i Osnovnoj školi "Ruđer Bošković" u Grudama za

školsku 2013./2014. godinu, br. 1028/2013., od 29. kolovoza 2013.

- **Dijani Lončar**, u Osnovnoj školi Kočerin za školsku 2013./2014. godinu, br. 1029/2013., od 29. kolovoza 2013.

- **Božimiru Previšiću**, u Osnovnoj školi kardinala Alojzija Stepinac u Neumu i Srednjoj školi u Čapljini - područna škola u Neumu, u školskoj 2013./2014. godini, br. 1030/2013., od 29. kolovoza 2013.

- **Mariju Matošu**, u Osnovnoj školi "fra Petar Bakula" Mostar, Trećoj osnovnoj školi u Mostaru i Srednjoj turističko-ugostiteljskoj školi u Mostaru u školskoj 2013./2014. godini, br. 1031/2013., od 29. kolovoza 2013.

- **Vanji Moro**, u Gimnaziji fra Grge Martića u Mostaru za školsku 2013./2014. godinu, br. 1032/2013., od 29. kolovoza 2013.

- **Karmeli Zubac**, u Srednjoj školi u Čapljini za školsku 2013./2014. godinu, br. 1033/2013., od 29. kolovoza 2013.

PRIMOPREDAJA ŽUPNIH UREDA

Na prijedlog Provincijalata hercegovačkih fra-njevaca, *Tabula personarum* od 12. lipnja 2013., i dekreta msgr. Ratka Perića, mostarsko-duvanjskoga biskupa i trebinjskoga apostolskog upravitelja, od 17. lipnja 2013., izvršene su kanonske primopredaje župnih ureda kojima je u ime Ordinarijata svjedočio generalni vikar don Željko Majić.

- 20. srpnja 2013.:

- Župni ured sv. Blaža u Gradnicima: fra Mate Dragičević fra Robertu Kišu.

- 6. kolovoza:

- Župni ured sv. Petra i Pavla u Mostaru: fra Stipe Marković fra Josipu Vlašiću.

- 7. kolovoza:

- Župni ured sv. Mihovila Arkandela u Duvnu: fra Gabrijel Mioč fra Velimiru Bagavcu.

- Župni ured sv. Ante Padovanskoga u Šuici: fra Šimun Romić fra Mati Logari.

8. kolovoza: Župni ured sv. Franje Asiškoga u Rasnu: fra Ante Kurtović fra Ignaciju Aleriću.

- Župni ured sv. Ane Ljuti Dolac: fra Robert Kiš fra Anti Kurtoviću.

12. kolovoza:

- Župni ured sv. Stjepana Prvomučenika u Gorici: fra Željko Grubišić fra Stipi Markoviću.

- Župni ured sv. Mihovila Arkandela u Drinovcima: fra Marko Jurić fra Boži Miliću.

- Župni ured sv. Ilije Proroka u Veljacima: fra Vlatko Soldo fra Ljubi Kurtoviću.

17. kolovoza:

- Župni ured sv. Marka u Klobuku: fra Stipan Šarić fra Robertu Kišu.

19. kolovoza:

- Župni ured sv. Petra i Pavla u Kočerinu: fra Mladen Vukšić fra Mariju Knezoviću.

- Župni ured Bezgrješnog Začeca Blažene Djevice Marije Posušje: fra Milan Lončar fra Mladenu Vukšiću.

24. kolovoza:

- Župni ured sv. Ivana Krstitelja u Konjicu: fra Petar Drmić fra Stipanu Klariću.

26. kolovoza:

- Župni ured sv. Paškala Bajlonskoga u Vitini: fra Mladen Sesar fra Željku Grubišiću.

Zahvaljujemo svim dosadašnjim župnicima i župnim upraviteljima na pastoralnom radu u povjerenim im župama. Novoimenovane župnike i župne upravitelje pozivamo da nastoje povjerene im župe voditi tako da njihovo crkveno djelovanje bude na slavu Presvetoga Trojstva, na čast Blažene Djevice Marije i na dobro Katoličke Crkve.

*Don Željko Majić
generalni vikar*

OKRUŽNICA ŽUPNICIMA O POPISU STANOVNIŠTVA

ŽUPNIM UREDIMA MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANSKE BISKUPIJE

Velečasni župniče!

Na Tebi je da prikladno, jasno i razgovijetno vjernicima protumačiš, ovim ili sličnim riječima, smisao i značenja općega Popisa stanovništva, koji će od 1. do 15. listopada 2013. godine biti proveden u Bosni i Hercegovini.

Poruka BK BiH. U Priopćenju s 58. redovitog zasjedanja biskupa BK BiH, među ostalim, čita se: "Radi se o vrlo važnom događaju koji će svojim statističkim podacima, a posebice onim demografskim, ne samo ponuditi informacije o sadašnjem stanju nego bi rezultati mogli uvjetovati budućnost društva Bosne i Hercegovine u cjelini, a time i hrvatskog naroda i Katoličke Crkve u BiH. U vezi s tim biskupi pozivaju sve vjernike da na vrijeme pripreme potrebne važeće osobne dokumente i da se odazovu na popis. Moralna je obveza svakoga katolika javno i ponosno očitovati svoju vjersku pripadnost i uvijek se izjasniti katolikom, pa i na popisu stanovništva, jer je javno ispovijedanje vjere jedna od temeljnih obveza svakoga katoličkog vjernika. A časna je obveza čuvati i njegovati svoj narodni identitet, posebice u ovim vremenima u Bosni i Hercegovini gdje skoro svi katolici pripadaju hrvatskom narodu."

Primjer Gospe i sv. Josipa. Popis stanovništva nije novost suvremenoga društva. I u Svetom Pismu čitamo kako su se nazaretski stanovnici Marija i njezin zaručnik Josip odazvali naredbi cara Augusta i podvrgli se "popisu svega svijeta". Svi su išli u svoj grad. Tako i Josip, budući da je bio iz doma i loze Davidove, zaputi se sa zaručnicom Marijom iz Nazareta u Judeju - u grad Davidov - Betlehem da se podvrgne popisu. A Marija bijaše trudna (Lk 2,1-5). Vidimo kako se mudri i

dobri Bog poslužio naredbom poganskoga cara Augusta u ostvarenju svoga vječnog spasonosnog plana, vremenitoga rođenja svoga vječnog Sina u kraljevskom gradu Betlehemu, a Josip i Marija svojim urednim odazivom doprinijeli da se obistini proročanstvo: "A ti, Betleheme Efrato, najmanji među kneževstvima Judinim, iz tebe će mi izaći onaj koji će vladati Izraelom; njegov je iskon od davnina, od vječnih vremena" (Mih 5,1).

Stoga ćemo i mi ozbiljno shvatiti ovu naredbu civilnih vlasti te na prikladan način, uporno i uvjerljivo u propovijedi i u oglasima i župnim listićima, pozivati vjernike da, bili prognani, raseljeni, privremeno iseljeni ili trajno na području BiH nastanjeni, sukladno zakonu, "pođu u svoj grad", odgovorno pristupe popisu i na taj način doprinesu da Bosna i Hercegovina i dalje bude zemlja i vjekovnih Hrvata kao konstitutivnoga naroda. Pravo biti popisan ima svaki onaj koji ima državljanstvo ove zemlje, ali **mora biti prijavljen**. Stoga se o ovome već sada treba dokumentacijski pobrinuti. Kasno će biti kada popis otpočne.

Jasan identitet. Probni popis pokazao je da se velik broj probno popisanih ne snalazi u iskazu svoga nacionalnog i vjerskog identiteta. A nekomu kao da je stalo do toga da bude nejasno! Što se nije uspjelo ratnom agresijom, daytonskom nepravednom tvorevinom, podjelom zemlje na dva politička entiteta, stalnim daytonskim i ustavnim promjenama, "asimilacijom i emigracijom", domaćim i međunarodnim sudom i svakovrsnim drugim političkim smicalicama, to se očekuje postići Popisom da ispadnemo zanemariva manjina! Tako je ostavljena mogućnost da se na pitanja nacije i vjere (br. 24 i 25) ne treba izjašnja-

vati. Stoga ćemo vjernicima odlučno posvijestiti da, uz nedotakljiv ponos krajevine pripadnosti, nacionalnost nadilazi krajevnu određenost. Zato, na primjer, hrvatski katolik u Hercegovini po **nacionalnosti** ne može biti Hercegovac, nego samo **Hrvat** kojemu je materinski **jezik hrvatski**, a po **vjeroispovijesti** ne može biti bilo koji vjernik ili nevjernik nego samo **katolik**, kako već omogućuje i rubrika. Ako ovako mi Hrvati katolici ne postupimo, bit ćemo automatizmom svrstani u red "ostalih", tj. neizjašnjenih, neopredijeljenih, bezimenih, i time na određen način zanijekati neprocjenjivu narodnu vrijednost hrvatskog

identiteta i moralnu vrijednost katoličkog identiteta, koji je natopljen ne samo spasiteljskom krvi Kristovom, nego i krvlju tolikih mučenika i hrabrih branitelja. A u tom bismo slučaju buduće naraštaje učinili strancima i lutalicama u zemlji otaca njihovih.

Stoga, na Popis se pravovremeno s dokumentima pripravi, odgovorno odazovi i pravim se nacionalnim i religioznim imenom svjesno nazovi!

S poštovanjem Te pozdravlja

Don Željko Majić
generalni vikar

VIJESTI KATOLIČKOGA INFORMATIVNOG UREDA MOSTAR

PREZBITERSKO REĐENJE TROJICE ĐAKONA

Mostar, 29. lipnja 2013. - Mostarska župa sv. Petra i Pavla, koja je povjerena pastoralnoj brizi otaca franjevac Hercegovačke provincije, svetkovinski je proslavila svoje nebeske zaštitnike. Posebno svečano bilo je na večernjoj sv. Misi koju je u koncelecijaciji s preko 50 svećenika, među kojima je bio i novoizabrani provincijal Hercegovačke franjevačke provincije, fra Miljenko Šteko, predvodio dijecezanski biskup Ratko Perić. On je za vrijeme misnoga slavlja zaređio trojicu đakona, članova Provincije, za prezbitere.

Misne dijelove skladnim je pjevanjem popratio veliki župni zbor pod ravnanjem s. Slavice Filipović, franjevke. Asistirali su franjevački bogoslovi, a ceremonijama su ravnali biskupov osobni tajnik don Tomislav Ljuban i župni vikar župe slavljenice fra Stipan Klarić. Misna su čitanja pročitali franjevački bogoslovi, a Evanđelje navijestio đakon don Ivan Bijakšić, koji bi, ako Bog da, na blagdan Uzvišenja sv. Križa u katedrali bio zaređen za prezbitera. Velika je to radost za mjesnu Crkvu koja se raduje novim prezbiterima, ali i uopće svećeničkim zvanjima kojima premudri i predobri Bog i ove godine obdaruje ovu svoju Crkvu. Biskup je čestitao Provinciji što je ujutro toga istoga dana zaređen za đakona njezin član, fra Antonio Šakota, u Jeruzalemu.

Nakon Evanđelja slijedio je obred ređenja. Kandidate za prezbiterat prozvao je i predstavio te o njihovoj prikladnosti za sveti red prezbiterata jamčio fra Bože Milić, tajnik Provincije.

- FRA **JOSIP SERĐO ĆAVAR**, rođen 15. prosinca 1986. u Sarajevu od oca Marinka i majke Zorke r. Marijanović, kršten 2. siječnja 1987. u sarajevskoj župi sv. Josipa, sakrament potvrde primio 14. lipnja 2001. u Međugorju.

- FRA **STANKO ĆOSIĆ**, rođen 27. rujna 1984. u Zagrebu od oca Ivana i majke Mile r. Cvitanović, kršten 22. prosinca 1984. u Sesevskom Kraljevcu, sakrament potvrde primio 6. lipnja 1998. u Zürichu.

- FRA **MARIO OSTOJIĆ**, rođen 8. rujna 1986. u Mostaru od oca Mire i majke Vinke r. Ostojić, kršten 8. listopada 1986. u Međugorju, gdje je primio i sakrament potvrde 14. lipnja 2001.

Sva trojica kandidata prošla su gotovo identičan redovnički put te svećeničku pripravu. U Franjevački red stupili su 15. srpnja 2006. na Humcu primivši redovnički habit. Prve zavjete položili su 15. srpnja 2007. na Humcu. Pred provincijalom fra Ivanom Sesarom u Međugorju, 18. rujna 2011., svečano su se obvezali da će doživotno živjeti u čistoći, siromaštvu i poslušnosti prema konstitucijama Franjevačkoga reda kao članovi H.F.P. Uznesenja Blažene Djevice Marije. U Zagrebu su primili službu lektorata 3. studenoga 2007., a akolitata 18. listopada 2008. Diplomirali 2012. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Đakonsku službu primili su po rukama biskupa Ratka 26. prosinca 2012. u Mostaru i obavljali je u župama Posušje, Široki Brijeg i Međugorje. Duhovne vježbe, kao bližu pripravu na ređenje, imali su u samostanu u Slanom. I prema svim kanonskim izvidima pronađeni prikladni za prezbiterat. Biskup je 28. lipnja na provincijalovu preporuku od 13. lipnja odgovorio da na petropavlovsku svetkovinu kani zaređiti za prezbitere nove kandidate u Mostaru.

Dvije su misli koje je biskup u svojoj prigodnoj propovijedi izložio novoređenim, i cijeloj vjerničkoj zajednici.

Prvo. Isus je najprije pozvao 72 učenika, koji, na žalost, nisu bili sposobni prihvatiti u cijelosti Isusov nauk i u potpunosti slijediti Kristov put. Pa i među Dvanaesticom apostola bilo je nemalo lutanja i zbunjenosti, nejasnoća čak i izdaja i zataja. Isus od Apostola traži jasnoću i odlučnost i u vjerovanju i u djelovanju. Zato i pitanje: A vi, što vi kažete, tko sam ja? Isus hoće jasno poznavanje i odgovor o onome koga slijede. Šimun Petar, potaknut Duhom Svetim, odgovara: Ti si Krist, Pomazanik, Sin Boga živoga! Blago tebi, Šimune, sine Jonin (usp. Mt 16,13-19). Ali i taj isti Petar, potaknut tijelom, tri puta Isusa zatajuje. Stoga i trostruko njegovo ispovijedanje ljubavi prema uskrsnomu Kristu na Genezaretskom jezeru, gdje nakon svake potvrde ljubavi stiže i konkretna zadaća. Tako danas Isus pita svakoga pojedinačno: fra Josipe Serđo, fra Mario, fra Stanko, ljubiš li me više nego drugi, i svakomu od vas pojedinačno namjenjuje konkretnu zadaću. Isus ne želi samo lijepe riječi - Gospodine, Gospodine! - nego konkretna djela: Pasí janjce, ovce i cijelo povjereno stado Božje.

Drugo. Sv. Pavao u Drugoj poslanici Timoteju, svjestan svršetka ovozemaljskoga putovanja, ljubljenu učeniku priznaje, ali ga ujedno upozorava i poziva da ga slijedi: "Dobar sam boj bio, trku završio, vjeru sačuvao" (2 Tim 4,6). U iskustvu raznih ovozemnih nečasnih bojeva valja dobro uočiti Pavlov "dobar boj": po pravilima i

zakonima Božjim! Boj za dobro, boj za pravdu i istinu, boj za kraljevstvo Božje, boj koji se događa na trkalištu zemaljskoga života, ali na evanđeoski zacrtanu putu, u vjernu služnju Kristu te u odatosti i poslušnosti Crkvi. Biskup je pozvao redenike da revnuju za Krista, slušaju Crkvu. Upravo onako kao što je i sam Pavao, nakon određena vremena, "po objavi" (Gal 2,2) shvatio da treba pronaći Petra i ostale Apostole da svoj nauk njima izloži i s njihovim usporedi, kako ne bi uzalud trčao ili bio trčao. Tako i vi, novoređenici: Obratite se Crkvi! Imate svoga redovničkog poglavara provincijala, svoga dijecezanskoga biskupa i svoga sveopćeg Papu. Njima se za savjet obraćajte, njih slušajte i poštujte i zajedno s njima Evanđelje Božje navješćujte i svjedočite pa će i vaš boj biti dobar i pravedan, i vaša trka sretno završena, i vaša vjera posve očuvana. I ne će nedostajati Božjega blagoslova.

Na kraju sv. Mise provincijal fra Miljenko Šteko čestitao je novoređenici, njihovim roditeljima, rodbini, prijateljima, te zahvalio Trojedinomu Bogu na daru novih svećenika, biskupu na spremnu odazivu i predvođenju misnoga i redeničkoga slavlja kao i svim svećenicima koncelebrantima te posebno onima koji su sudjelovali u odgoju i pripremi na svećeništvo novih prezbitera.

Domjenak u samostanskom kloštru na čistu zraku i vedroj večeri.

Deo gratias.

VELIKI ILI SVETI TJEDAN

BISKUPOVA USKRSNA ČESTITKA

1. - Vraća se skupina židovskih "glavara svećeničkih s pismoznancima" s Golgote u Jeruzalem. Jedan od njih veli: "Druge je spasio, sebe ne može spasiti!" (Mk 15,31). I to mi Mesija! Drugi mu upade u riječ: Pričao je kako će razvaliti Hram i za tri ga dana sagraditi. Hram osta, a on pade! Treći dodade: Ako je Sin Božji, trebao je to dokazati silazeći s križa. Tako bismo mu svi povjerovali. Četvrti veli: Ne bismo smjeli ispasti naivni. Onaj je "varalica" (Mt 27,63) za života govorio da će "treći dan uskrsnuti". Kao glavari svećenički moramo predusresti priče o tome kao da je "uskrsnuo". Treba otići k Ponciju Pilatu da nam osigura stražu barem kroz ova tri kritična dana da ne

bukne sramota - učenici ga ukrali, i onda samo proglase: *Resurrexit* - Uskrsnuo je! Tako glavari svećenički!

2. - Navraća se skupina prolaznika-hodočasnika iz Jerihona u Jeruzalem na Kalvariju. Mogli su ići drugim putem, ali su namjerno pošli preko Brežuljka da vide događaj o kojem bruji Judeja od neki dan. Jedan od njih maše glavom i zbori: On Spasitelj? - Neka spasi sama sebe! Drugi reče: On Sin Božji? - Neka pomogne samomu sebi, a neka nas pusti na miru! Tako židovski hodočasnici!

3. - Vraća se skupina vojnika s Kalvarije u grad. Jedan veli da će oni "lopovi" još dugo patiti na križevima. Drugi reče: Ali onaj se u sredini

ponaša neuobičajeno ljudski. A treći dodade da je onaj čovjek u sredini "pravednik" (Lk 23,47). Kakav pravednik, ispravi ga četvrti, ono je pravi "Sin Božji" (Mt 27,54). Tako Rimljani, pogani!

4. - Vraća se skupina žena s Kalvarije. Dogovaraju se kako će Mu iskazati počasti u nedjelju. Jedna veli da bi trebalo danas, za vida, kupiti miomirisu za Isusovo tijelo. Druga, sva zaplakana, kaže da to one mogu učiniti u nedjelju kada prođe subotnji počinak, čim zora zarudi. Kaže im Saloma: Božje žene, a "tko će nam otkotrljati kamen s vrata grobnih?" (Mk 16,3). Ne možemo mi ići same. Moramo zovnuti mušku glavu i ruku da nam odvali grobni kamen. A Jedna između njih posve tiho, u sebi: Sine moj! Sine moj!

5. - Vraćaju se stražari s groba. Jedan će: Nikada onakva "žestoka potresa". Ni onakva sjaja "munje" nebeske, dodade drugi. Ni ovakva "straha" u nama (Mt 28,2), reče treći.

6. - A dva anđela, Gabriel nazaretski, navjesticatelj (Lk 1,28), i Rafael getsemanski, "ohrabritelj" (Lk 22,43), toga jedinstvenoga povijesnoga jutra, odjeveni u blistave haljine na krilim slave s neba sletješe. Lica im bijahu kao munje, a odjeća bijela kao snijeg. Anđeli odvališe kamen i jedan na nj sjede (Mt 28,2), a drugi stade na suprotni dio grobnih vrata. A Besmrtni ostavi povoje i svečano izađe iz groba na Život vječni. Onima koji na grob dolažahu i tuda prolazahu arkandeli prenošahu istu poruku. Jedan im reče:

- "Vi se ne bojte: Isusa Raspetoga tražite! Nije ovdje! Uskrsnu kako reče. Hajde, vidite mjesto gdje je ležao, pa podite žurno i javiti njegovim učenicima da uskrsnu od mrtvih" (Mt 28,5-7). Drugi također ponovi:

- "Ne plašite se! Isusa tražite, Nazarećanina, Raspetoga? Uskrsnu! Nije ovdje! Evo mjesta kamo ga položiše". Žene oboriše lica k zemlji i udare bježati (Mk 16,6-8).

- "Što tražite Živoga među mrtvima? Nije ovdje nego uskrsnu! Sjetite se kako vam je govorio dok je još bio u Galileji" (Lk 24,5-7). Magdalena opazi da je kamen s groba dignut, nije ni povirila je li Isus unutra, nego odmah usplahireno zaključa:

- "Uzeše Gospodina iz groba i ne znamo gdje ga staviše" (Iv 20,2). Tko? - Židovi, glavari svećenički, razbojnici, stražari, vojnici, prolaznici!

Nije ovdje! Uskrsnu! To je ista istovjetna Istina, ista uskrsna Pjesma, ista nepromjenljiva Poruka koja odjekuje svijetom do danas, do Sudnjega dana; koja ljudska srca zahvaća, od straha ih oslobađa, smisao im vraća, od svakoga grijeha i bolesti ozdravlja, sve patnje i kušnje opravdava. Smrti, gdje je tvoj žalac? Ljubav je jača od smrti!

Sretan svima slavni Kristov Uskrs, temeljni залог našega budućeg uskrsnuća!

Pred Uskrs 2013.

+ Ratko Perić, biskup

MISA POSVETE ULJA U TREBINJU

Trebinje, 27. ožujka 2013. - Na Veliku srijedu u trebinjskoj katedrali Male Gospe, 27. ožujka u 11.00 sati, svečano je proslavljena Missa chrismatis - posvete ulja, koju je predvodio mostarsko-duvanjski biskup i apostolski upravitelj trebinjski msgr. Ratko Perić, u koncelebraciji sa svećenicima koji pastoralno djeluju u Trebinjskoj biskupiji. Sudjelovali su dekani: trebinjski don Ante Luburić, župnik u Nevesinju, i stolački don Rajko Marković, župnik u Stocu, te ostali župnici: don Milenko Krešić iz Trebinja, don Nedjeljko Krešić iz Graca, don Vinko Raguž iz Dračeva, don Blaž Ivanda iz Čeljeva, don Pero Pavlović iz Ravna, kojemu je privremeno povjerena i Trebinja dok je župnik don Slavko Maslač na bolovanju, don Ivica Puljić iz Neuma, don Marko Šutalo iz Ala-

dinića, don Antun Pavlović iz Hrasna, don Ivan Bebek voditelj župe Domanovići nakon nedavne smrti don Ivana Pavlovića, i don Tomislav Ljuban, biskupov tajnik. Na sv. Misi sudjelovao je i posluživao nedavno zaređeni đakon don Ivan Bjakšić iz Dračeva, te bogoslov Trebinjsko-mrkanske biskupije Damir Pažin iz Stoca. U katedrali se okupilo nekoliko desetaka vjernika. Liturgijsko sviranje te pjevanje na orguljama pratila je župljanka Dubravka, predvođeci misne i prigodne pučke pjesme za taj dan.

Premda se Misa posvete ulja ne ubraja u liturgiju Vazmenoga trodnevlja, ipak ovo je slavlje usko povezano s Euharistijom i obredima Velikoga četvrtka, tj. Večerom Gospodnjom. Crkva na Veliki četvrtak slavi ustanovu svećeništva te na

taj dan sav kler biskupije, dijecezanski svećenici i redovnici, pred mjesnim biskupom obnavljaju svoja svećenička obećanja koja su dali na dan ređenja. Time potvrđuju svoje vjerno služenje Kristu i njegovoj Crkvi. Misu predslavi biskup u biskupijskoj stolnoj crkvi, a suslave po mogućnosti svi svećenici iz biskupije. Ta Misa, koja se obično slavi u jutarnjim satima na Veliki četvrtak i pod kojom se posvećuje krizmeno i blagoslivlje bolesničko ulje, u ovom je slučaju iz pastoralnih razloga prenesena na Veliku srijedu.

Misa posvete ulja jedno je od važnijih očitovanja punine biskupova svećeništva i znak njegove tijesne povezanosti s prezbiterima. Kršćanska je liturgija preuzela ovaj sveti običaj iz Staroga Zavjeta kada su se uljem posvećivali i pomazivali kraljevi, proroci i svećenici, te su oni tako predožnačavali Mesiju ili Krista kojemu ime i znači Pomazanik Gospodnji. Krizmenim se uljem pomazuju krštenici, krizmanici te prezbiteri i biskupi. Ono je znak da smo kao kršćani dionici Kristova kraljevskoga i proročkoga svećeništva, a bolesničkim se uljem, za kojega upotrebu svjedoči sv. Jakov (5,14), brat Gospodinov, bolesnicima ublažuju tjelesni i duševni boli.

Pred sam početak sv. Mise đakon je don Ivan puku predstavio sveta ulja. Zatim je župnik don Milenko, koji je bio već sve priredio za slavlje, uputio pozdrave biskupu, svećenicima i svim župljanima. Biskup je zahvalio na pozdravima i potaknuo svećenike da se sjete svoga dana ređenja, da zdušno obnove svoja svećenička obećanja

dana na primanju sakramenta sv. Reda prije toliko ljeta, da ustraju u vjernosti Evanđelju i zadanoj riječi. Protumačio je da ulje, namijenjeno za bolesničko pomazanje, samo blagoslivljamo, pa ga i svećenici prema potrebi mogu blagosloviti, i jer se sakrament bolesničkoga pomazanja daje više puta kada je vjernik bolestan i traži pomazanje; a ulje, namijenjeno za sakramente krsta, krizme i svetoga Reda prezbiterata i episkopata posvećujemo, jer se ti sakramenti dijele jednom u životu, s pečatom: jednom valjano kršten zauvijek kršten, jednom valjano krizman zauvijek krizman, jednom valjano zaređen zauvijek zaređen. I posvetu toga ulja čini samo biskup.

Biskup je u propovijedi kazao da se Gospodin Isus naziva Pomazanikom Duha Svetoga. Nije Isus pomazan maslinovim uljem, nego snagom Duha Božjega: po Duhu je Svetom začet od Djevice Marije, pod Duhu je Svetom kršten na rijeci Jordanu, snagom Duha Svetoga pretvara kruh i vino u svoje Tijelo i Krv. Snagom Duha uskrsnuo je od mrtvih. Biskup je posebno pozvao vjernike da mole za svećenike da ustraju u svojoj službi i da Bog pošalje novih zvanja u svoju žetvu.

Na završetku sv. Mise svećenici su preuzeli blagoslovljeno i posvećeno ulje u svoje posudice da ga "pomno i dolično" čuvaju (*kan. 847, 2*) i za dijeljenje sakramenata upotrebljavaju.

Poslije misnoga blagoslova svećenici su, na don Milenkov poziv, ostali s biskupom na bratskoj agapi u župnoj kući.

MISA POSVETE ULJA U MOSTARU

Mostar, 28. ožujka 2013. - Što je za Trebinje bila Velika srijeda, to je za Mostar Veliki četvrtak, samo sve u većoj mjeri i brojnosti: u Mostaru su u Misi posvete ulja sudjelovala dva biskupa; osim mjesnoga ordinarija Ratka Perića, također i dr. Tomo Vukšić, vojni ordinarij u BiH, koji je propovijedao, zatim oko 80 svećenika - provincijal fra Ivan Sesar, generalni vikar don Željko Majić, devetorica dekana: fra Gabriel Mioč iz duvanjskoga dekanata, don Luka Pavlović iz mostarskoga, fra Mate Dragičević iz bročanskoga, don Ivan Kordić iz čapljinskoga, fra Stipe Biško iz širokobriješkoga, don Ivo Šutalo iz ljubuškoga, fra Branimir Musa

iz grudskoga, fra Marinko Leko iz posuškoga i don Ante Luburić iz trebinjskoga, nevesinjski župnik, te drugi župnici i svećenici, među kojima don Ivica Komadina iz Frankfurta, koordinator hrvatske pastve u Njemačkoj; don Ivan Štironja ravnatelj PMD i don Stipe Gale, vicerektor Bogoslovije, iz Sarajeva; don Ivan Kovač iz Kongregacije za biskupe iz Rima; dva đakona, fra Josip Serđo Čavar i don Ivan Bijakšić. Oko oltara služili su bogoslovi i sjemeništari. Među vjernicima, koji su popunili klupe, bio je dobar broj ovogodišnjih kandidata za sv. krizmu u Mostaru na svetkovinu Duha Svetoga. Biskup je Ratko prije Doksologije blagoslovio

bolesničko ulje koje je držao đakon don Ivan, a prije Popričesne molitve posvetio je krizmeno ulje koje je držao đakon fra Josip Serđo. Poslije sv. Mise i preuzimanja svetih ulja, biskupi, provincijal i

ostali svećenici s đakonima, bogoslovima i sjemeništarcima zadržali su se u katedralnoj dvorani na objedu.

PROPOVIJED BISKUPA TOME VUKŠIĆA, VOJNOG ORDINARIJA

Poštovani oče biskupe!

Draga braćo svećenici!

Draga braćo i sestre!

Svima nam je poznato da je od najranijih vremena u Crkvi bio ustaljen običaj da se tijekom obreda uskrsnoga bdjenja obraćenicima na kršćanstvo, koji su prethodno prošli katekumensku pripravu, podjeljivalo sakramente kršćanske inicijacije: Krštenje, Krizmu i Svetu Pričest. Isto tako znademo da je pomazanje Svetim Uljem oduvijek sastavni dio obreda podjeljivanja prvih dvaju sakramenata. Zato se također vrlo brzo ustalio običaj da se neposredno prije Uskrsnoga Trodnevlja, posebnim obredom koji predvodi biskup, posveti ulje Svete Krizme koje će se koristiti u obredima uskrsnoga bdjenja, ali i tijekom godine, na području biskupije. U tu svrhu okupljali su se svećenici kako bi Sveta Ulja mogli preuzeti.

Od pamtivijeka je također običaj da Misa posvete i blagoslova Ulja bude na Veliki Četvrtak u jutarnjim satima iako je dopuštena i vremenska anticipacija, ali nikako previše dugo prije Uskrsa.

Uz taj lijepi starodrevni običaj, Misa posvete Ulja u liturgijskoj je reformi, koja je uslijedila nakon Drugoga vatikanskog sabora, dobila je još jedan važan naglasak: poseban obred koji se zove "Obnova svećeničkih obećanja". Zato je određeno da ova Misa uvijek bude koncelebrirana te se preporučuje da u ovoj Misi, zajedno s biskupom, kao njegovi svjedoci i suradnici Svete Krizme, budu nazočni svećenici iz različitih krajeva biskupije radi očitovanja zajedništva prezbitera sa svojim biskupom.

Unatoč tomu što se ovo Euharistijsko slavlje naziva "Misa posvete Ulja" (*Missa Chrismatis*), svi molitveni obrasci i biblijska čitanja, koja se izgovaraju za vrijeme ovoga slavlja, kao središnju temu imaju upravo svećeništvo, svećeničko poslanje i službu kao izravno sudioništvo na poslanju svećenika Krista, čemu je posvećeno i ovo razmatranje.

Znademo i vjerujemo da je Isus odredio da njegovo svećeništvo u Crkvi traje na dva načina:

u obliku općega svećeništva cijele Crkve i svakoga pojedinog kršćanina, koje nazivamo također kraljevskim a proizlazi iz sakramenta Krsta, i sakramentalnoga svećeništva po svetoj tajni Reda.

Upravo o tomu govori tekst predslavlja današnjega Euharistijskog slavlja koje nas podsjeća i poučava također o podrijetlu i smislu naše svećeničke službe riječima:

"Svemogući vječni Bože: ti si Jedinorođenoga Sina svoga pomazao Duhom Svetim za svećenika vječnoga saveza i odredio da njegovo svećeništvo dalje živi u tvojoj Crkvi. On sav svoj narod odlikuje kraljevskim svećeništvom i iz ljubavi prema braći odabire ljude koji polaganjem ruku postaju dionici njegove svećeničke službe. Oni obnavljaju žrtvu spasenja u njegovo ime, tvojim vjernima priređuju vazmenu gozbu, prednjače ljubavlju, hrane ih tvojom riječju i svetim otajstvima; posvećuju život tebi i spasu braće, nastoje postati slika samoga Krista i postojano svjedočiti ljubav i vjernost tebi" (*Predslavlje iz Mise posvete ulja: Kristovo svećeništvo i služba svećenika*).

Draga braćo i sestre!

U današnjem odlomku iz Lukina Evanđelja, s druge strane, slušali smo izvještaj o Isusu, Velikom Svećeniku i navjestitelju Radosne vijesti, koji se na početku svoga javnog djelovanja našao u sinagogi u Nazaretu u kojemu je bio othranjen. Pred okupljenim židovskim vjernicima pročitao je odlomak iz knjige proroka Izaije: "Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje" (Lk 4,18-19). I odmah je tu proročku riječ primijenio na sebe samoga riječima: "Danas se ispunilo ovo pismo što vam još odzvanja u ušima" (r. 21).

Izaijine proročke riječi najavile su izdaleka buduću dolazak Kraljevstva Božjega koje će biti prepoznatljivo po djelovanju Duha u Njegovu Sluzi. Naspram tomu, s Isusovim dolaskom Kraljevstvo Božje prestaje biti samo cilj budućnosti. Ono je stvarnost koja postoji također u ovom svijetu

od onoga časa kad je započelo preobrazujuće djelovanje Duha po Isusu Kristu, Velikom Svećeniku, kojega je Duh Gospodnji pomazao. Po tomu djelovanju doneseno je oslobođenje svima od njihovih muka: siromasima, sužnjima, potlačenima i slijepima. U ta četiri oblika ljudske oskudice ilustrativno i sažeto izražena je bijeda čovjeka u svijetu: nedaće tijela (slijepi), stradanja zbog zlobe drugih (potlačeni), žrtve društvenih nereda (sužnji), nedostatak materijalnih sredstava (siromasi). A kada to Isus kaže, onda izriče ne samo *istinu* nego i *zahtjev*.

Draga braćo svećenici!

Kristovim spasiteljskim djelovanjem započelo je vrijeme milosti Gospodnje jer se, kako On reče na dan svoga nazaretskog nastupa, "danas" ispunilo Pismo. I otada pa do svršetka svijeta svako povijesno "danas", pa i ovo naše, jest vrijeme Njegovе milosti, vrijeme oslobađajućega navještaja, vrijeme ispunjavanja Pisma. Naravno, u mjeri u kojoj se isto Pismo ispunja i ostvaruje po djelovanju Mističnoga Krista - Crkve. A sadašnja Crkva, to smo mi, Crkva naših dana, to je današnja generacija kršćana!

To jest, na početku svoga djelovanja, u opisanom događaju iz Nazareta, Isus kazuje *istinu* da je On blagovjesnik, da se u njemu ispunio Prorokov navještaj. Potvrđeno je to i time što su svaki njegov čin i riječ bili "blaga vijest", "radosna vijest" oslobađajuće Istine. Štoviše, On je sam ta Vijest, blaga i radosna. On je Istina, koja je svojim postojanjem i djelovanjem, u mjeri u kojoj bude prihvaćena od ljudi, donijela nadu oslobođenja od svake oskudice već na ovom svijetu. Ta "blaga vijest" dosegla je svoj vrhunac u uskrsnom misteriju praznoga Isusova groba, "blagoj vijesti" o Istini koja je nadvladala najgrublju oskudicu života koja se zove smrt, tako da nakon Isusova

uskrsnuća smrt nije više čas nestanka nego trenutak - nastanka.

S druge strane, Isusova "blaga vijest" preobrazbe ljudskoga bića, toga stalnoga dana milosti Gospodnje, kao proces koji je započet ali još uvijek nedovršen, nastavlja biti Isusovo djelo ali, istodobno, to je Isusov *zahtjev* koji se pretvara u obvezu svakoga Njegova sljedbenika, posebice svećenika, da u svom vremenu bude posrednik milosti Gospodnje. Naime, poslije Isusova uskrsnuća, "blaga vijest" priopćava se po našim životima, riječima i djelima. Djelovanje Duha treba se nastavljati po našim životima jer naša je svećenička zadaća danas "blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje".

Draga braćo svećenici!

Obveza je to velika i časna, a snage su slabe! Međutim, za to smo pomazani te je potrebno da se i danas, posebice po djelovanju svećenika, nastavi ispunjavati Pismo koje nam još odzvanja u ušima. A budući da ne možemo sami, ovo razmišljanje završit ćemo molitvom.

Gospodine Isuse, svemogući Vječni Svećeniče, zahvaljujemo Ti što si nas pozvao i molimo Te: pomози svim svećenicima, svojim slugama, koji su pomazani istim Duhom Gospodnjim, da vjerno obnavljaju žrtvu spasenja u Tvoje ime, da Tvojim vjernima priređuju vazmenu gozbu, da prednjače ljubavlju, da ih hrane Tvojom riječju i svetim otajstvima; da posvećuju život Tebi i spasu braće, da nastoje postati slika Tebe samoga i da postojano svjedoče ljubav i vjernost Tebi; da blagovjesnici budu siromasima, da sužnjima proglašuju oslobođenje, vid slijepima, da na slobodu puštaju potlačene, da navješćuju godinu milosti Gospodnje. Amen!

MISA VEČERE GOSPODNJE

Mostar, 28. ožujka 2013. - Večernju sv. Misu Velikoga četvrtka u mostarskoj katedrali predvodio je biskup Ratko u koncelecijaciji s desetak mostarskih svećenika. Biskup je u početku pozdravio koncelebrante i sve sudionike ovoga euharistijskog slavlja: ministrante, ovogodišnje prvopričesnike koji će se za koji tjedan prvi put ispovjediti i pričestiti u životu. Rekao je da je večerašnje slavlje

usredotočeno na sakramente Euharistije i svetoga Reda te na Isusovu zapovijed o uzajamnoj ljubavi. Na kraju sv. Mise, pod kojom je pjevao Katedralni zbor pod ravnanjem don Nike Luburića, bilo je kratko klanjanje Presvetom oltarskom sakramentu i prijenos u pokrajnje svetohranište, gdje su vjernici mogli ostati u sabranosti i molitvi.

PROPOVIJED DON ŽELJKA MAJIĆA, GENERALNOG VIKARA

Preuzvišeni oče biskupe,
Braćo svećenici, draga vjernici,

Slavimo prvi od tri najveća - sveta dana Liturgijske godine, nazvanim Sveto Trodnevlje. Danas na Veliki četvrtak uprisutnjujemo dva velika dara koja je Krist podario svojoj Crkvi i pozvao nas da ga nasljedujemo: Ovo činite meni na spomen.

Prvi veliki dar jest dar svećeništva. Jučer i jutros i mi smo svećenici naših biskupija, kao uostalom i svi svećenici svijeta, okupili oko našega biskupa na slavlje sv. Mise posvete ulja pod kojom smo zahvalili Bogu na daru svećeništva, očitovali svoje zajedništvo te obnovili svoja svećenička obećanja izrečena na dan ređenja te potvrdili svoju opredijeljenost za Krista u predanu služanju Crkvi, dijeljenju sakramenta, slavlju Euharistije i radosnu naviještanju Božje Riječi.

Drugi velik dar jest dar Euharistije. Ovu sv. Misu zovemo Misa Večere Gospodinove.

Promotrimo nakratko ove darove:

Svećeništvo. Mnoge su i razne definicije svećenika. Tako za svećenika velimo kako je on "alter Christus - drugi Krist", jer sve što čini, čini u ime Kristovo: "Kao što je mene poslao Otac, tako i ja šaljem vas" (Iv 20,21); svećenik je sluga Kristov: oruđe božanskog Otkupitelja, da bi mogao kroz vremena vršiti njegovo divno djelo. O svećeništvu govorimo kao otajstvu "čudesne razmjene" - *admirabile commercium*: Svećenik daruje Kristu svoje čovječstvo, kako bi se on mogao njime poslužiti kao sredstvom spasenja, čineći od njega gotovo drugoga sebe. Papa Benedikt XVI. u pismu svećenicima uoči Svećeničke godine, koju smo slavili prije 3 godine, naslovljenom: *Svećenici - neprocjenjivi dar Crkvi i čovječanstvu*, svećeništvo je definirao riječima svetog arškog župnika Ivana Marije Vianeja: Svećeništvo je ljubav Isusova srca. "Taj dirljivi izraz omogućuje nam prije svega s nježnošću se i zahvalnošću spomenuti neprocjenjiva dara koji svećenici predstavljaju ne samo za Crkvu, već i za samo čovječanstvo", naglasio je Sveti Otac te dodao: "Moje misli idu prema svim onim prezbiterima koji vjernicima i čitavome svijetu ponizno i svakodnevno nude Kristove riječi i geste, nastojeći se sjediniti s Njim u svojim mislima, volji, osjećajima i čitavim svojim životom. Kako im ne odati priznanje za njihove apostolske napore, njihovo neumorno i samozatajno služenje, njihovu ljubav kojom žele zagrliti sve? I kako ne pohvaliti vjernu odvažnost tolikih svećenika

koji unatoč svim poteškoćama i nerazumijevanjima ostaju vjerni svojem pozivu biti 'Kristovi prijatelji', koje je on po imenu pozvao, sebi odao i poslao? (...) A kada kod svojih svećenika primijetimo žaljenja vrijedne situacije, kada zbog nevjernosti svojih službenika pati cijela Crkva te se zbog toga cijeli svijet sablažnjava i okreće leđa Crkvi, nije toliko detaljno otkrivanje svih slabosti svojih službenika, koliko obnovljena i radosna svijest o veličini Božjega dara konkretizirana u izvanrednim primjerima velikodušnih pastira, redovnika koji izgaraju od ljubavi prema Bogu i dušama te mudrih i strpljivih duhovnika", napisao je Papa.

Stoga i mi, braćo i sestre, u ovom svetom danu i ovoj sv. Misi zahvalimo Bogu na daru vrijednih svećenika kojima, Bogu hvala - kako u prošlosti tako i u sadašnjosti - naša mjesna Crkva ne oskudijeva. Molimo za svoje svećenike da budu ono što u svojoj naravi trebaju biti: drugi Krist, sluge Kristove, oruđe u njegovu djelu Otkupljenja, ljubav Srca Isusova ili kako reče bl. Ivan Pavao II., da budu nositelji nade. Jer nada nam je u današnjem vremenu itekako potrebna. Molimo za ustrajnost, ljubav i vjernost. Veliki su povici ovoga svijeta na Crkvu i svećenike. A vi nemojte tako! Molite za nas svećenike i imat ćete nas onakve kakve nas izmolite. Jer svaki je svećenik od ljudi uzet, za ljude se postavlja u odnosu prema Bogu da prinosi darove i žrtve za grijeh. On može primjereno suosjećati s onima koji su u neznanju i zabludi jer je i sam zaogrnut slabošću (Heb 5,1-3).

Naš je biskup Ratko u ovoj Godini vjere ustanovio Djelo za duhovna zvanja. Uključimo se u ovaj apostolat svagdanjeg uzdizanja molitve, prikazivanja trpljenja i drugih poteškoća, namjene posta i pokore. Bogu svoje svećenike preporučimo i zajedno s njima u vjeri, nadi i ljubavi rastimo.

Euharistija. Ona je izvor i vrhunac svega kršćanskog života. Ostali sakramenti, kao i sve crkvene službe i djela milosrđa, tijesno su povezani s Euharistijom i prema njoj su usmjereni. Presveta Euharistija naime sadrži svekoliko duhovno dobro Crkve, to jest samoga Krista - našu Pashu. Ona označuje i naše zajedništvo života s Bogom ali i jedinstvo Božjega naroda, na čemu se temelji sama Crkva. Teološka definicija župe jest da je to zajednica koja se okuplja na slavlje Euharistije. Jer u njoj je vrhunac kako djelovanja kojim Bog u Kristu posvećuje svijet, tako i bogoštovlja koje

ljudi iskazuju Kristu i po njemu Ocu u Duhu Svetom. Euharistija je sažetak i ukupnost naše vjere. Drugi vatikanski sabor u konstituciji o sv. liturgiji reći će: "Naš je Spasitelj na Posljednjoj večeri, one noći kad bijaše izdan, ustanovio euharistijsku žrtvu svoga Tijela i Krvi, da ovjekovječi kroz stoljeća žrtvu križa, sve dok ne dođe, te da tako Crkvi, svojoj ljubljenoj Zaručnici, povjeri spomen-čin svoje smrti i uskrsnuća: sakrament pobožnosti, znak jedinstva, vez ljubavi, vazmenu gozbu, 'na kojoj se Krist blaguje, duša se napunja milosti i daje nam se zalag buduće slave'" (SC, 47).

Dragi vjernici, u ovoj Godini vjere, u kojoj smo u središte stavili obnovu obitelji u vjeri, na poseban način pozivamo vas na slavlje Euharistije. Jer Euharistija je srce vjerničkoga i obiteljskoga života. Crkva u Hrvata, slaveći Veliki jubilej 13-stoljetne vjernosti Kristu i njegovoj Crkvi, u proslavi Branimirove godine (1979.), na poziv svojih biskupa učinila je zavjet da će svakodnevno uzdizati molitve Bogu i slaviti nedjeljnu Euharistiju: Hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom slavi sv. Misu! Jedino tako, oslonjena na stupove svagdanje zajedničke obiteljske molitve i redovita sudjelovanja u nedjeljnim misnim slavljinama, očuvat će se kao istinska zajednica vjere, života i ljubavi.

Obitelj koja je najvažnija stvarnost na zemlji, jer ona je kolijevka iz koje izlazi svaki čovjek, danas je na poseban način ugrožena. Razarana neslogom i razdorom, nerazumijevanjem i nesusretljivošću, nevjernošću u braku i sve češćim rastavama, neotvorenošću prema životu pribjegavajući svim i svakakvim sredstvima za sprječavanje života te nerijetko teškom grijehu pobačaja, zadojena materijalizmom i hedonizmom sve se manje predstavlja u onome što u svome iskonu ona jest: zajednica ljubavi, života i vjernosti. Stoga, braćo i sestre, nema nam drugoga puta, lijeka protiv ove teške bolesti koja nas uništava, nego okrenuti se molitvi i sv. Misi, tim stupovima pune života i svakoga Božjeg obilja. Jer u sv. Misi

obitelj se sjedinjuje s Bogom, ali i sa sobom. Po molitvi, kako je to isticao bl. Ivan Pavao II., obitelj postaje složna. Upravljaajući svoj pogled na Isusa članovi obitelji ponovno postaju sposobni pogledati jedni drugima u oči, razgovarati, biti solidarni jedni s drugima, uzajamno opraštati i gajiti međusobnu složnu ljubav obnovljenu Duhom Božjim. Vratiti obitelj nedjeljnoj sv. Misi i svagdanjoj obiteljskoj molitvi, posebno molitvi krunice, znači ispuniti svakodnevni život sasvim drugim slikama: slikom otajstva koje spašava, slikom Otkupitelja, slikom njegove Presvete Majke. Obitelj koja zajedno moli stvara dio ozračja Nazaretske obitelji: njezini članovi stavljaju Isusa u središte, dijele s njim radosti i boli, u njegove ruke stavljaju svoje potrebe i planove, iz njega crpe nadu i snagu da idu dalje, poručuje blaženi Papa.

Prije nekoliko minuta zvona naših crkava svečano su zvonila da bi nakratko utihnula. Za koji trenutak ogolit će se i oltari, prekrit će se raspela. Oči, srca i duh cijele Crkve okreću se Kalvariji u kojoj se u potpunosti razumijeva ono o čemu je Isus na Posljednjoj večeri govorio: kruh je Tijelo koje se za nas predaje i vino je Krv koja se prolijeva za nas i za otpuštenje grijeha. Stoga i mi s cijelom Crkvom zaronimo u ovo otajstvo Ljubavi - otajstvo Križa u kome je spas, život i uskrsnuće naše. Otvorimo svoja srca rijeci ljubavi koja je iz Kristova tijela na Križ pribijena i iz srca kopljem probodena s Kalvarije potekla s molitvom da otajstvo Križa ne zasja samo na uzvisinama, raskrižjima, pročeljima, crkvenim zvoncima i na lančićima oko vrata, nego da se sjaji i djeluje u dubinama vjerničkoga srca, duše i savjesti, u zbilji životnog iskustva. Samo po ovom uranjanju i potpunu predanju i mi ćemo biti dionici njegove slavne pobjede nad grijehom i smrću, dionici njegova uskrsnuća, a naše obitelji žarište vjere, oaze ljubavi, vjernosti, poštovanja, mira i oprosta. Neka nam je svima blagoslovljeno i plodonosno ovo sveto Vazmeno trodnevje.

14. KRIŽNI PUT NA HUM

Mostar, 29. ožujka 2013. - Ljubav puka prema Muci i Križu Gospodinovu, koja se na poseban način očituje u samom danu Muke Kristove - na Veliki petak, i ove je godine pokrenula više tisuća vjernika Mostara i drugih župa hercegovačkih bi-

skupija da se sjedine sa svojim Otkupiteljem, prateći ga na njegovu Križnom putu. Od postaje do postaje, utiskujući u križ Gospodinov svu svoju životnu stvarnost, nade i tjeskobe, radosti i žalosti, neimaštinu, nezaposlenost, bolest i svekoliku

životnu ugroženost, s uprtim pogledom u Krista Spasitelja i Otkupitelja poprimali su snagu za daljnji hod, sve do vrha, do proslavljenoga Križa Gospodinova u kojem je spas, život i uskrsnuće ljudi.

Priprema i izvedba Križnoga puta povjerenja je mostarskoj župi Svetoga Ivana, apostola i evanđelista. Župnik don Mladen Šutalo predvodi Križni put, župni vikar don Ivan Marčić započinje s pjevanjem, čitači uprisutnjuju prizore Muke Gospodinove, članovi molitvene zajednice predvode kronicu, ministranti s upaljenim svijećama, mladi nose razglas te s ostalim vjernicima, posebno članovima Hrvatske zajednice *Troplet*, Kristov križ. HKZ *Troplet* dala je izraditi veliki križ (3m x 2m) koji je na početku Križnoga puta blagoslovio biskup Ratko i koji će se, ako Bog da, u buduću nositi na ovom hodočašću vjere i ljubavi.

Slijedeći Isusa na Križnome putu vjernici su zapazili da su drvene križeve, postavljene već davne Jubilarne 2000., u cijelosti zamijenile nove postaje Križnoga puta. Umjetnički izričaj djelo je studenata i profesora likovne akademije sa Širo-

koga Brijega te dar crkvenih i civilnih institucija ali i pojedinaca iz našega grada. Umjesto spominjanja imena organizatora, darovatelja i umjetnika molimo Boga da ih se spomene u njihovim potrebama i nakanama te ovo djelo ruku i dar srca primi i obilno nagradi.

Na završetku Križnoga puta kazano je kako s ovim postavljanjem postaja nije završen posao oko uređenja naše Kalvarije. Ima tu još radova na samim postajama, kao i kod Jubilarnoga križa, a nadasve na kapelici Presvetoga Trojstva kojoj su još u Jubilarnoj 2000. temelji iskopani i od tada ništa više nije učinjeno. Stoga i poziv svima onima koji su u mogućnosti da se u ovo djelo Bogu ugodno uključe i dadnu svoj doprinos. Godina vjere koju slavimo izvrsna je prigoda i poziv: Dođi i ti pa se kao živo kamenje ugradi u dom Gospodnji!

S podnožja Jubilarnoga križa vjernicima se obratio mjesni biskup Ratko, koji već tradicionalno s ovoga svetoga mjesta upućuje svoju pastirsku riječ.

GOVOR BISKUPA RATKA NA HUMU

PORUGE SE VRAĆAJU U KRILO

Iz Muke Isusove uzimamo pet redaka motreći Kristovo ponašanje i postupke vojnika (Mt 27,27-31). Izrugivanje Isusove kraljevske osobe, vlasti i časti posebna je postaja na njegovu Križnom putu. Ne zaboravimo da je Isus pred židovskim Velikim vijećem bio priznao da je on Mesija, Pomazanik, Krist, da je već zbog toga bio sarkastično izrugivan pred Kajfinim sudom: "Tada su mu pljuvali u lice i udarali ga, a drugi ga pljuskali govoreći: 'Proreci nam, Kriste, tko te udario?'" (Mt 26,67-68). Tu su bili samo Židovi koji su Krista-Mesiju nesmiljeno izvirgavali poruzi. On je na sve to samo božanski odšutio, jer im je već davno bio rekao da u njima nema "ljubavi Božje" (Iv 5,42).

Onda vojnici upraviteljevi uvedoše Isusa u dvor upraviteljev i skupiše oko njega cijelu četu (27,27). Neposredno prije ovoga uvođenja u taj dvor, Isus je po Pilatovoj presudi bio izbičevan i predan da se razapne (27,26). Krist je već bio sav izranjen i krvav. Odakle vojnici? Židovi nisu imali vojske. Oni su bili jedini narod koji u Rimskom carstvu nije imao svojih vojnika. Ovdje se radi o rimskoj četi, koja je iz Cezareje Primorske dopratila rim-

skoga upravitelja Poncija Pilata u Jeruzalem. Pilat bi ionako došao iz svoje rezidencije u grad Jeruzalem za židovsku svetkovinu Pashe, gdje se skupilo više stotina tisuća ljudi iz raznih krajeva Palestine i svijeta. Nemiri su bili sasvim mogući protiv rimske vlasti. Bila je dostatna samo mala iskra da plane krvava revolucija. Sve je trebalo suzbiti u samom početku. Također krvlju. Ti dakle rimski vojnici - moglo ih je biti i do stotinjak - uvedoše Isusa, i samo Isusa, u Pilatov dvor, zapravo u vojničke barake da malo neukusnih šala izvedu s tim Galilejcem, koji se pravi Mesijom i Kraljem.

Svukoše ga pa zaogrnuše skrletnim plaštem (27,28).

Prvi čin ruganja jest grimizni plašt kakav su nosili rimski vojnici u službi cara i carskoga predstavnika. U našem slučaju vojnici su stavili na Isusa crveni plašt koji bi trebao naznačivati da je Isus poput cara ili kralja u crvenom ogrtaču, očito rugajući mu se u lice. Ipak sada su u ovom izrugivanju fizičke muke nešto manje, ali zamisli one duševne boli: ismijavanje, ruganje, ponižavanje, ironiziranje. Mukama njegovim kraja nema.

Spletoše zatim vijenac od trnja i staviše mu na glavu, a tako i trsku u desnicu. Prigibajući pred njim koljena, izrugivahu ga: "Zdravo, kralju židovski!" (27,29).

Drugi čin: napraviše trnov vijenac, sastaviše ga bez ukusa i reda i staviše mu na glavu. Nisu, čini se, htjeli da ga trnje bode u glavu, nego da ima kao neku krunu na glavi, da mu se mogu uvjerljivije rugati kao židovskom Kralju. A kada je trnovina na glavi, kako ne će bosti! Istodobno i tjelesni i duševni ubodi.

Kao kada gledaš one anonimne komentare na mrežnim stranicama, gdje svatko svojim trnom ubode Crkvu u srce. Ili kada čitav razulareni razred uzme maloga pobožnog ministranta, na primjer tvoga sina, i ruga mu se na sav glas nazivajući ga hostijom i oltarom, zvonom i lemuzinom! A mali šuti i opet dođe ministrirati.

Treći čin: A neki mu vojnici staviše trsku u desnicu kao kraljevsko žezlo, znak carske vlasti. Šipka od šiblja mjesto zlatnoga žezla. Pravo ruganje do bola. Ne bi djeca u igri tako radila. Nisu oni uopće znali što čine. Nisu Isusa nikada susreli, ni s njime razgovarali, ni njegove govore slušali, ni njegova čudesa doživjeli. Kako su tako zavedeni?! I bez pameti i bez srca!

Četvrti čin: I onda prigibahu koljena kao da mu se klanjaju. Zamisli da su se tako rugali caru Tiberiju ili tomu upravitelju u dvoru, Ponciju Pilatu, išli bi direktno pod mač i u smrt! A Isusu se mogu rugati bez kazne. Samo koliko dugo. Bog ima pred sobom i vrijeme i vječnost da izrekne svoju pravdu i osudu i uzvрати rugačima po djelima njihovim. Da naknadno spoznaju što su u ruganju svome bili počinili.

Peti čin: I sve popratije riječima - Zdravo, kralju židovski! A Isus stvarno Kralj, ne samo židovski, nego Kralj neba i zemlje. On je jedini Kralj. Njemu jedinomu pripada pravo grimizno odijelo. Za njega je jedinoga najzlatnija kruna. Njegovo je izvorno kraljevsko žezlo. Njemu se jedinomu istinski klanjaj i njemu jedinomu služi! Isusovo je kraljevstvo - kraljevstvo istine i pravde, kraljevstvo ljubavi i mira, kraljevstvo svetosti i milosti. Vječno kraljevstvo. Ali ovdje je sve prava rugalica, farsa, parodija - ismijavanje Kralja i Kraljevstva.

Onda pljujući po njemu, uzimahu trsku i udarahu ga njome po glavi (27,30). Eto još dva nova rugalačka čina, **šesti i sedmi:** pljuvahu po njemu; ali nije dosta ni to, nego bi uzeli trsku iz ruke njegove i njome bi ga mlatili po glavi. Možeš misliti: trnova kruna na glavi pa ga tuku po kruni. Kako

se trnovina morala zabadati u Isusovu glavu. Ono što je najveličanstvenije u svemu tome jest da je Isus na sve to izvrgavanje poruzi, i u Kajfinu i u Pilatovu dvoru, ostao šuteći, bez ijedne riječi, dostojanstveno, znajući za svakoga koliko je tko kriv, odgovoran, svjestan, namjerno zloban.

Pošto ga izrugаше, svukoše mu plašt, obukoše mu njegove haljine pa ga odvedoše da ga razapnu (27,31).

Braćo i sestre, u Godini smo vjere!

Umjesto čašćenja obeščašćenje. Kao čovjek i vjernik imaš neotuđivu i neuništivu ljudsku i vjerničku čast, i očekuješ neko nevrijedanje, poštovanje, štoviše čašćenje, a drugi te nemilosrdno obeščaste. Kako se osjećaš? Što bi ti poduzeo prema tim svojim oskrvniteljima da si moćan? Bog je sama i neizmjerena čast i vlast; što misliš da će ti se dogoditi ako Boga obeščastiš, i to ne jednom, nego nebrojeno puta?

Umjesto nagrade kazna. Kao čovjek svojim si djelima zaslužio nagradu, i očekuješ da te pozovu na postolje da ti čestitaju i uruče novčanu medalju, a ljudi te u tome trenutku izviždaju i kazne bičevanjem. Da si moćan, kako bi uzvratio? Isus zasluhuje najveću ljudsku zahvalu i nagradu; što misliš što ćeš doživjeti ako se budeš s Bogom izrugivao i tako ga i u sebi i u drugima ubijao?

Kažnjivo neznanje. Dobro, lako ti se, vjerniče a i vjernico, može dogoditi da ni ne znaš o čemu se radi, da daješ svoj glas za ozloglašivanje nedužnih ljudi, da daješ svoj sud za osudu pravednika i da daješ svoju čast za obeščašćenje nevinih?

Kako si ti, vjernik, ušao u uličnu uzburkanu masu, među navijačke galamdžije, u bezimenu svjetinu koja nekoga izruguje i razapinje, a taj razapinjani na liniji pravde Boga velikoga? Ima, doduše, neki zvonar u toj svjetini koji zna kakvo zlo razglašuje, a svi ostali nemaju veze, nego uhvatili graju te svoju i tvoju dušu kaljaju li, kaljaju.

Vidiš li, vjerniče a i vjernico, kako se lako možeš naći u grješnoj masi ako nemaš svoga ja, svoje osobnosti, svoga znanja o stvarima ili osobama, obrazloženje svoje vjere i nade u Boga!

Rugaš se vjerniku, a u biti ne znaš što je i tko je vjernik. Vjera je za tebe ruglo?

Na sva četiri prsta zviždiš Crkvi, i na raznim portalima i u društvima, a nemaš pojma što je i tko je Crkva. Pa onda i Boga ismijavaš, a ni ne znaš da si zaveden, namamljen pa izvaran i izmanipuliran. A trebao bi biti svjedok vjere. Misliš li da će ti koliko neznanje proći bez odgovarajuće kazne? I da se poruge ne vraćaju ismijivačima u krilo? Što onda

znači ona Pavlova - "Ne varajte se: Bog se ne da izrugivati. Što tko sije, to će i žeti!" (Gal 6,7).

Ljudski obziri. Koliko držiš, vjerniče i vjernico, do mišljenja Kajfinih stražara i do kritike Pilatovih vojnika da ti se ne bi slučajno narugali, a da ti uopće nije stalo što Isus misli o tebi i o tvome ponašanju u životu?

Koliko nemoralnih ruganja, neslanih šala čuješ na poslu i u društvu na račun drugih, na račun Gospe i Boga, i na sve se samo nasmiješ, a nijedne rečenice ni od tebe ni tebi iz Isusova govora na gori, iz Isusovih prisposoda i pouka koje vode sve do raja?!

Ruganje Božjemu zakonu. Kako tako hrabro tvrdiš da vjeruješ u Boga, a još se hrabrije rugaš Božjemu zakonu, Njegovim zapovijedima, osobito Šestoj i Devetoj, psuješ, petljaš, piješ, gledaš nećudoredne predstave, filmove, poruke, yutube, i sve to popратиš s osmijehom i dodaš: a jest duhovito! Misliš li ako Bog šuti, da te On ni ne razumije, ne prati, da nije zainteresiran što ga vrijeđaš.

Htio bi se spasiti za život vječni, a do moralnoga reda, koji vodi k spasenju, uopće ne držiš!

Sveto Pismo i mediji. Kako to da vjeruješ svakoj budalaštini u novinama, najvećoj neozbiljnosti

na televizijama, koje još i plaćaš, a ne vjeruješ Svetomu Pismu i njegovim vječnim istinama o čovjeku i životu!? A ovo ti Pismo od Oca u Sinu po Duhu darovano!

Na račun. Sva će ismijavanja doći na isplatu! Svaka se ruga vraća rugi u krilo. Volio bih biti na strani Isusa ponižavana i ismijavana, nego u najnasmijanijoj masi ismijavanja vjere, izrugivanja Crkve, prepričavanja viceva na račun Boga i njegova kraljevstva.

Priča se kako je u jednu crkvu, gdje je bilo nekoliko koncelebranata u Misi i nekoliko stotina vjernika, upala skupina naoružanih i u crno odjevenih od pete do glave. Glavni naoružani zapovjednik poviče: "Svi koji mislite da možete primiti metak u čelo zbog svoje vjere u Boga, ostanite da vas sredimo! Ostali napustite!" Poče se crkva ispražnjavati. Odoše neki i iz koncelebracije. Osta župnik, njegova majka i dvoje-troje čeljadi. Onaj zapovjednik doviknu: "Župniče, oslobodio sam te ovih licemjera, koji ne vjeruju u Boga, koji farizejski misle i žive; možeš nastaviti sa sv. Misom!"

Bi li ti bilo drago znati jesi li ti ostao u crkvi kao vjernik ili si "spasio život svoj"?!

VELIKI PETAK U KATEDRALI

Mostar, 29. ožujka 2013. - U svetom Trodnevlju u katedralnoj crkvi u Mostaru liturgijski obredi običajno počinju na Veliki četvrtak u 18.00, na Veliki petak u 19.00, na Veliku subotu u 20.00 sati. Nakon trosatnoga Križnog puta uz Hum, koji je počeo u 15.00 sati, uključujući izlazak i silazak u Grad, malo je vremena preostalo da se prispije na obrede u sedam sati navečer.

Biskup je Ratko s više katedralnih i mostarskih svećenika predvodio tri glavna liturgijska čina: Čitanja i Molitve, Klanjanje križu i Svetu Pričest. Župnik je don Luka tumačio obrede. Evanđelista Isusove muke po Ivanu čitao je don Željko Majić, a razne dionice sudionika Muke čitali su članovi Katedralnoga zbora. Crkva je bila ispunjena vjernicima.

PROPOVIJED DON DAVORA BEREZOVSKOG, KATEDRALNOG ŽUPNOG VIKARA

POGLED NA KRISTOV KRIŽ

Draga braćo i sestre,

U svakoj našoj crkvi križ Isusa Krista uvijek zauzima posebno i počasno mjesto. Generacije i generacije vjernika dolazile su i dolaze pred Kristov križ, prigibaju se s pobožnošću i poštovanjem na koljena s molitvom na usnama. Danas

na Veliki petak oči sviju vjernika na poseban su način usmjerene i podignute na taj križ Gospodinov, na Raspetoga i probodenoga Krista Spasitelja. Križ koji je do toga prvog Velikog petka bio sramotan znak, sablazan i ludost, mučilište, znak poniženja i konačne smrti najgorih zločina-

ca, po Kristovu križu, i po njegovoj Spasiteljskoj i Otkupiteljskoj smrti, od tada pa kroz cijelu povijest postaje za sve nas kršćane znakom konačne pobjede nad smrću i grijehom, te postaje znakom našega odanog poštovanja.

Oči sviju nas vjernika danas su usmjerene u Onoga koji je tijekom cijeloga svoga života bio silan na riječima i djelima, koji je prolazio zemljom čineći svima dobro. Sva nam Evanđelja vjerno prikazuju Isusa i njegovo djelovanje na zemlji. Kuda god je on prolazio, liječio je bolesne, uskrisivao mrtve, vraćao nadu svima ožalošćenima, učvršćivao vjeru malovjernima, poticao na beskrajnu ljubav među svim ljudima. Sada, u ovom teškom trenutku, On u neopisivim bolima, izranjen, bez ljepote, oblića i sjaja, na križu visi raspet kao najveći zločinac. Ubijen je i zbog zavisti drugih, zbog Božje istine - one jedine Istine koja nije odgovarala njihovim ušima i koja je prokazivala njihovo licemjerje. Ubijen je zbog naviještanja Radosne vijesti Istine - zbog naviještanja bezuvjetne ljubavi prema Bogu i bližnjemu, zbog poslanja i autoriteta koji je primio od svoga nebeskog Oca.

Po križu, preko ubojstva Božjega Sina i njegova uskrsnuća, završilo je djelo otkupljenja ljudskoga roda, Kristov križ postaje konačan znak Božje ljubavi prema čovjeku. Bogočovjek Isus Krist, žrtvovao je svoj život i po svome križu pomirio je paloga grješnog čovjeka sa svojim i našim Ocem Nebeskim. Nevin i bez grijeha uzeo je na sebe grijehe cijeloga svijeta, Sin Božji predaje život svoj za grješnika. On želi spasenje svih ljudi, želi vratiti k Bogu sve one koji su lutali i svojim lošim putovima hodili, želi sve obnoviti, preobraziti i obuhvatiti svojom ljubavlju.

Pogled na Kristov križ danas nas sve potiče na suosjećanje s njim, Patnikom, i na zahvalnost za

njegovu neizmjernu žrtvu za nas ljude. No i danas na Veliki petak trebamo biti svjesni da Kristova sramotna smrt na križu nije bila konačan kraj i poraz. Mnogi su, doduše, i priželjkivali da Krist ostane u grobu zauvijek, posebno svi oni koji su ga se željeli riješiti, koji su ga do križa doveli i pod križem izrugivali. Domalo je došla i zora uskrsnuća i konačna pobjeda nad vječnom smrću čovjeka.

Dok danas na Veliki petak stojimo ispred križa Kristova i dok suosjećamo s patnjama Nedužnoga, sjetimo se i svih onih kršćana koji zbog ljubavi prema križu Kristovu i danas prolaze kroz nepravdu i progone. Sjetimo se kršćana u istočnim zemljama, Bliskom Istoku i kršćana Isusove domovine. No oni sve progone i poruge strpljivo podnose jer su svjesni da se jedino preko križa Isusova dolazi do prave i istinske sreće. Budimo i mi koji živimo u slobodi vjere svjesni da se preko križa Isusova, i samo po raspetom Kristu, te preko strpljiva podnošenja svakodnevnih patnji, pa ako treba i žrtve za vjeru, dolazi do istinske sreće i vječnoga spasenja.

Kršćanin se ne treba samo danas moliti Kristu na križu, i klanjati se ispred križa na izvanjski način, nego se njime treba ponositi i hvaliti svakoga dana, u svakoj prigodi i na svakom mjestu. Kršćanin i vjernik ostaje vjeran križu i Kristu raspetom uvijek, bilo to zgodno ili nezgodno, bez ikakvih ustupaka drugima pod krinkom tolerancije i suživota. Tek tada će i ovo naše današnje razmatranje Muke, i naše poštovanje koje iskazujemo prema Kristu Raspetomu i njegovu Križu, donijeti svoje plodove i ojačati nas, dati nam snagu za djelovanje kao Kristovih vjernika u svijetu u kojem živimo. Amen.

VAZMENO BDJENJE I MISA USKRSNICA

Mostar, 30. ožujka 2013. - Na Veliku subotu navečer započelo je u 20.00 sati pred katedralom paljenjem ognja i simboličnim utiskivanjem čavala u Isusove ruke i noge na Uskrsnoj svijeći koju je unio don Željko Majić u crkvu pjevajući Svjetlo Kristovo. Svijeće su se u crkvi palile, a Svjetlo Kristovo još jače pjevalo dok se pjesma nije pretvorila u veličanstveni Exultet - Nek usklikne sad nebesko mnoštvo anđela: i ovoj presvetoj Svijeći koja simbolizira Krista Gospodina i ovoj presvetoj

Noći u kojoj je Krist raskinuo okove smrti i kao Pobjednik od mrtvih ustao, i u kojoj se nebesko sa zemaljskim, a božansko s ljudskim povezuje. Nastavilo se s trima čitanjima iz Staroga Zavjeta: Stvaranjem svijeta i čovjeka, Abrahamovom žrtvom i Izlaskom iz Egipta kroz Crveno more. Katedralni je zbor između svakoga čitanja otpjevao odgovarajući psalam, a biskup je Ratko izgovarao Zbornu molitvu. Don Luka je kratko uvodno tumačio slijed obreda.

Završivši Službu čitanja zapjevana je Gloria i zazvonila uskrсна звона за vazmeno misno slavlje. Katedrala puna svijeta i starijega i mladoga i maloga koji je pozorno, pobožno pratio i sudjelovao. Blagoslov krsne vode i škropljenje naroda. Odricanje od Sotone i prijanjanje uz Boga svemogućega! Na kraju blagoslov hrane i pića da bude na zdravlje i pojedinca i cijele obitelji.

Na posebnu mjestu bila je delegacija Zahumsko-hercegovačke i primorske eparhije, mostarski

paroh Radivoje Krulj i žitomislički iguman arhimandrit Danilo Pavlović, koje je na kraju sv. Mise biskup pozdravio i zaželio im dobru pripravu i proslavu Uskrsa na pravoslavni način, i da prenesu pozdrave i čestitke vladiki Grigoriju.

*Pod Misom je propovijedao katedralni župni vikar don **Mile Vidić**, a na kraju sv. Mise don **Željko** je u ime klera i puka čestitao biskupu svetkovinu Uskrsa.*

Donosimo oba govora:

PROPOVIJED DON MILE VIDIĆA, KATEDRALNOG ŽUPNOG VIKARA

Braćo svećenici,

Draga braćo i sestre,

Ova noć ima čudesnu moć. Ova vazmena noć ima čudesnu moć. Ova noć spaja: nebo i zemlju, čovjeka i Boga. U drami Velikoga petka; u boli, poniženju, bičevanju, pljuvanju, izrugivanju... u velikoj boli i patnji Bogočovjek je zavapio na križu "svršeno je" i ispustio svoj duh. Čovjek je ubio Sina Božjega. Koje li strahote i sramote za čovjeka da je postao ubojica Boga? Cijelom zemljom zavladała je velika tišina, velika šutnja i samoća, velika smirenost jer Kralj spava. Zemlja se zastrašila i zašutjela (iz drevne homilije na Veliku subotu). Zemlja se rastvorila i u svoju "utrobu" primila Boga koji ju je načinio (Post 1,1). Zadnjim udarcem čekića i izdisajem Krista na Križu zavladała je tama i beznade svom zemljom. A Isusovi učeniци proživljavahu tužne i turobne trenutke straha i razočaranja. No tada se događa nešto jedinstveno i neponovljivo u povijesti ljudskoga roda, zemlja uzdrhta i iz njezine utrobe uskrsnu raspeti i pokopani Krist. Ova uskrsna sveta noć ništi grijehe, pere krivice i nevinost vraća palima, a radost tužnima. Dokida mržnju, uspostavlja slogu i svladava nasilje (iz hvalospjeva uskrsnoj svijetlosti). Ova noć daje novu snagu i govor. To više nije govor smrti, straha i tjeskobe, nego govor života, vjere, nade i ljubavi. Uskrsli je Krist raskinuo lance grješnoga ropstva i polomio okove smrtnosti, a darovao nam slobodu i besmrtni život. U ovoj svetoj noći mi slavimo pobjedu uskrsloga Krista; pobjedu svjetla nad tamom; ljubavi nad mržnjom, dobrote nad zloćom, istine nad laži i pobjedu duha nad materijom. Kristovo uskrsnuće za nas vjernike ne smije biti događaj prošlosti ili budućnosti nego je to događaj koji se mora

dogoditi ovdje i sada. Svatko od nas mora očima vjere vidjeti prazan grob i čuti riječi: "Što tražite Živoga među mrtvima? Nije ovdje, nego uskrsnu" (Lk 24,5-6). U ovoj Godini vjere vijest o Kristovu uskrsnuću ne smije nam se pričiniti kao tlapnja te da ne povjerujemo (Lk 24,11). Nego učinimo kao i Petar, ustanimo i potrchimo na grob (Lk 12,12) da se uvjerimo da je grob prazan, a Raspeti živ, jer "ako Krist nije uskrsnuo uzalud je propovijedanje naše, uzalud je i vjera vaša" (1 Kor 15,14). Jer da u ovoj svetoj noći Svjetlo nije pobijedilo tamu, Smisao - besmisao; Nada - očaj, onda bi zasigurno E. Hemingway u svojoj molitvi očajnika na paradiju Očenaša imao pravo. Njegova molitva glasi: "Naše ništa. Koje si u ničemu, ništa je ime tvoje, ništa je kraljevstvo tvoje, budi ništa volja tvoja, kako u ničemu, tako u ničemu. Naše svagdanje ništa daj nam danas. Zdravo ništa, ničega puno, ništa je s tobom." A nema pravo!

Poput Marije Magdalene, Ivane i Marije Jakovljeve moramo biti svjedoci i navjestitelji praznoga groba i Kristova uskrsnuća. Svjesni smo da je naša svakodnevica ispunjena patnjom, samoćom, bolestima, nezaposlenošću, siromaštvom i oskudicom. A mediji su puni sumornih i mračnih poruka, nasilja, skandala i afera. Upravo u takav svijet i takvu situaciju uskrsli Krist po nama želi ući i uskliknuti da je živ; da je uskrsnuo. Krist od nas želi da budemo radosni svjedoci Njegova uskrsnuća i svjetlost koja svijetli u ovome svijetu i tama je ne obuže. Kristovim uskrsnućem odvaljen je kamen s naših ušiju i očiju da možemo čuti, vidjeti i diviti se Božjem djelu stvaranja. Kristovim uskrsnućem odvaljen je kamen s naših ruku i nogu da možemo pružiti koru kruha siromašnima i pohoditi bolesne i utamničene.

No odvaljen je i kamen s našega srca da se ljubav Božja može prelijevati i dotaknuti srca onih koji ne vjeruju kako bi povjerovali. A Uskrs je poziv

svima nama da uživamo u ljubavi Božjoj. Neka nas snaga Uskrsloga učvrsti u vjeri, ojača u nadi i usavrši u ljubavi. Amen.

USKRSNA ČESTITKA GENERALNOGA VIKARA DIJECEZANSKOMU BISKUPU

Preuzvišeni oče biskupe, braćo svećenici, dragi vjernici!

Vrijeme velike krize i neizvjesnosti koju proživljavamo; vrijeme grijeha, krivice, pada i tuge, mržnje, nesloge, nasilja i svekolika ljudskog jada, zasigurno nam olakšava shvaćanje Kristove žrtve i sve kalvarijske drame koju su proživjeli Isusovi suvremenici. Isusov vapaj: Bože moj, zašto si me ostavio! (Mt 27,46), plač ožalošćene Majke, pobožnih žena i ljubljenoga učenika Ivana, izgubljenost ostalih učenika, zbunjenost vojnika, prestrašenost svjetine naizgled pokazuju čovjeka bez nade. No, ova uskrsna sveta noć ništi grijehe, pere krivice, nevinost vraća palima a radost tužnima, dokida mržnju uspostavlja slogu i svladava nasilje, budi nadu. Jer Krist uskrsnu od mrtvih, Prvina usnulih (1 Kor 15,20), Pobjednik nad grijehom i smrću, napusti grob i uđe u vječno preobražen Život. Evanđelist nam svjedoči: Ne plašite se! Isusa tražite, Nazarećanina, Raspetoga! Uskrsnu! Nije ovdje! Evo mjesta kamo ga položili (Mk 16,6). Stoga i mi, poštovana braćo i sestre,

u ovoj presvetoj noći, presvetom danu i vremenu Kristova uskrsnuća obećanjem dara novoga života pobjeđujemo sve strahove, uspostavljajmo mir, unosimo radost, nadvladavajmo neslogu; budi-mo dionici i apostoli Kristova uskrsnuća, njegove slavne pobjede nad grijehom, smrću i sotonom!

Preuzvišeni biskupe!

Kao pastir ove mjesne Crkve bez straha, izgubljenosti i zbunjenosti, već dvadeset godina na ovom oltaru prikazujete *žrtvu uskrsnicu*, s ovoga ambona učvršćujete braću u vjeri, iz ove Gospine katedrale budite nadu i svjedočite ljubav Krista raspetoga i uskrsloga. Hvala Vam. Mi, vaši svećenici zajedno s vjernim pukom, ohrabreni darom Isusova Uskrsa, molimo Gospodina da ne malakšete, kako biste, čvrsti u vjeri, u toj istoj vjeri i nas učvršćivali, u nadi bodrili i u ljubavi predvodili. Uvijek u uskrsnoj radosti.

S ovim mislima, u ime svega svećenstva i redovništva, svega vjernog puka naših hercegovačkih biskupija želim Vam sretnu i blagoslovljenu svetkovinu Kristova Uskrsa.

SLAVLJA I OBLJETNICE

BLAGOSLOV OLTARA

Ljuti Dolac-Biogranci, 23. travnja 2013. - Na poziv fra Roberta Kiša, župnika u Ljutom Docu, u Širokobriješkom dekanatu, biskup Ratko Perić blagoslovio je oltar u filijalnoj crkvi sv. Jure u Biogradcima, upravo na svetkovinu sv. Jure. Oltar je darovao mještani don Franjo Markić, svećenik dubrovačke biskupije, dugogodišnji misionar u Africi, koji je došao iz Dubrovnika na svečanost blagoslova. Poviše sadašnje crkve, na Gradini, ima stara crkvice, kapelica sv. Jure, i redovito se slavi na ovaj blagdan sv. Misa i "blagoslov polja". Ovo je prvi put da se sv. Misa slavi u crkvi sv. Jure na njegov blagdan. Vjernici su ispunili crkvu, a neki su nastavnici i školsku djecu doveli na slavlje.

Biskup je u propovijedi govorio o mučeniku Juri za kojega crkvena predaja kaže da početkom 4. stoljeća, točnije 303. godine, kao rimski vojnik nije htio pokleknuti ni pred Dacijanom, upraviteljem Lide u Palestini, ni pred Dioklecijanom, rimskim carem. Jure je uvijek na slici na bijelome kao snijeg konju a pod šiljcem njegova koplja ili mača "stenje pakla zmaj" ili "zmaj od bezdana". Jure vojnik, časnik, bio je spreman za rimskoga cara dati život svoj, spreman ga poslušati da mu naredi da odjuri u Malu Aziju ili u Veliku Britaniju. Ali kada je car zapovjedio da mora žrtvovati i

prinijeti tamjan drvenim idolima, Jure je otkazao poslušnost caru: radije slušati Nebeskoga Kralja, nego zemaljskoga cara! Radije se privoljeti nebeskomu negoli zemaljskomu carstvu. Biskup je govorio kako se i danas može Boga zaniijekati psovkom, nepohađanjem sv. Mise, nepristupanjem sv. ispovijedi, neopsluživanjem Božjih zapovijedi. Eto nam svetoga Jure, mučenika i svjedoka vjere, uzora, i od njega zagovora da ustrajemo u dobru.

Poslije molitve vjernika biskup je nad razotkrivenim oltarom izmolio blagoslovnu molitvu, blagoslovljenom vodom poškropio oltar sa svetohraništem i ambonom, kip sv. Jure te narod. Zatim je pokadio oltar, a župnik je fra Robert incenzirao narod. Oltar je bio spreman da se uredi za slavljenje presvete Euharistije.

Mješoviti župni zbor pjevao je ugodeno i ugodno i nepromjenljive misne dijelove i ostale liturgijske pjesme, a na kraju Zahvalnicu Bogu, sasvim prikladno za ovu svetkovinu, kao što svećenici i drugi molitelji časoslova svake nedjelje i svetkovine mole Tebe Boga hvalimo.

Biskup je posjetio u Ljutom Docu župnu crkvu sv. Ane, gdje je u svetištu retuširana oltarska slika Zaštitnice župe zahvaljujući interventu župnikovu na biskupov zahtjev.

KRALJICE MIRA, IZMOLI NAM KRISTOV MIR

Hrasno, 12. svibnja 2013. - Druga nedjelja Gospina mjeseca svibnja, kako je to već tradicija od 1977. godine, hodočašće je u svetište Kraljice mira u Hrasno. Ove godine bilo je to 12. svibnja. Sv. Misu u 11.00 sati predvodio je dubrovački biskup msgr. Mate Uzinić. Koncelebriralo je dvadesetak svećenika a sudjelovalo više tisuća vjernika.

Već u ranim jutarnjim satima pristizali su hodočasnici s raznih strana domovine. Stiglo je više autobusa iz raznih župa hercegovačkih biskupija te iz Dubrovnika i Šibenika. Obvezna destinacija šibenskih hodočasnika jest spomen obilježje na Stolovima, gdje su položili vijence i upalili svijeće oživljujući na taj način, uz molitve, sjećanje na poginule branitelje. Hodočasnike je u svetištu

dočekivao i pozdravljao don Milenko Krešić, domaći sin, trebinjski župnik. Više je svećenika isповijedalo do samoga početka sv. Mise.

Iz razgovora s hodočasnicima mogla se osjetiti radost što su i ove godine mogli biti sudionici hodočašća Kraljici mira. Skupina hodočasnika iz Ljubuškoga oduševljeno je govorila o višegodišnjem hodočašćenju pješice. "Ne bi čovjek očekivao da se u ovom kamenjaru može naći ovakva oaza mira", čule su se izjave.

Na početku misnoga slavlja sve je prisutne pozdravio župnik i upravitelj svetišta don Antun Pavlović. Posebne riječi dobrodošlice uputio je predvoditelju sv. Mise dubrovačkomu biskupu msgr. Uziniću. Biskup je zahvalio na župnikovim pozdravima kao i na pozivu mjesnoga ordinarija msgr. Ratka Perića da predvodi ovo hodočasničko slavlje. Slijedila je procesija prema Gospinu kipu na Gradini. Više desetaka ministranata iz raznih župa, s križem i svijećama, te hodočasnici s barjacima povelu je povorku. Pjevači su sve pratili skladnim pjevanjem Gospinih litanija. Stigavši pred Gospin lik na Gradini, zapjevana je himna Kraljici mira. Biskup je izmolio posvetnu molitvu te blagoslovio vozače i vozila, što je ustaljena praksa na ovom hodočašću.

Vrativši se k oltaru, biskup je poveo pjesan Slava Bogu na visini. Zbor i prisutni vjernici prihvatili su radosnim pjevanjem u svoj pobožnosti. U svojoj je propovijedi biskup je osobito istaknuo vrijednost zajedništva između Boga i ljudi te između ljudi općenito. To je zajedništvo ugroženo neslogom koja je u interesu Zloga. Marija je primjer da se vjerom u Boga može oduprijeti svakomu grijehu pa i neslozi. Gradeći zajedništvo s

Bogom, izgrađuje se zajedništvo među ljudima i narodima.

Na svršetku euharistijskoga slavlja župnik je don Antun zahvalio biskupu Mati, svećenicima, vjernicima i svima koji su na bilo koji način pridonijeli organizaciji svečanosti u čast Kraljice mira. Posebno je zahvalio Njoj, Nebeskoj Majci, koja je izmolila lijepo vrijeme. Kiša je padala tijekom noći, i u popodnevnom satima, ali pred Misu i za vrijeme misnoga slavlja, sunce je obasjavalo svetište i cijelu župu. Potom se razvilo tradicionalno veselje oko ulaza u svetište te poslijepodnevni program u crkvenom dvorištu koji je započeo u 14.30. Više skupina mladih, iz raznih župa, nastupilo je sa svojim pjesmama. Taj popodnevni program, koji je vodio aladinski župnik don Marko Šutalo, svećenik rodom iz hrašanjske župe, bio je dar mladeži ne samo toga hodočasničkog dana, nego i Nebeskoj Majci od koje su došli moliti pomoć i zagovor: "Kraljice mira, evo nas k Tebi, spas da nađemo svijetu i sebi".

Da se podsjetimo: ovo je svetište Kraljice mira sa svojim župljanima i dobročiniteljima širom svijeta, izgradio župnik msgr. Stjepan Batinović. Blagoslovljeno je 1977. kada je postavljen brončani Gospin kip na Gradinu i svečano proglašeno svetište. Uz Gradinu su postavljene postaje Križnoga puta koje su, najvećim dijelom, darovali naši iseljenici preko oceana. Ispod same Gradine podignuto je, neposredno prije Domovinskog rata 1991., spomen obilježje poginulima, s *epitafom* - natpisom:

"Domovino, radi tebe, radi bitka tvog,
gdje nam kosti rasute su znade samo Bog".

PROPOVIJED BISKUPA MATE UZINIĆA

Narodna poslovice kaže: "Složna braća kuću grade, nesložna je razgrađuju." Ne treba nam puno dokaza da bismo utvrdili istinitost ove narodne mudrosti. Vidimo ih na svakom koraku. Nije da ovo samo mi znamo. Zna to dobro i naš stari napasnik, đavao. Zato to od početka obilno koristi, na našu štetu. Prvo što je napravio i s čim nas je naveo na grijeh bilo je nejedinstvo, nesloga između nas, stvorenja, i Boga, našega Stvoritelja: "Zna Bog ... i vi ćete biti kao bogovi" (Post 3,5), kaza zmija. To nejedinstvo odmah se potom proširilo na druge ljude, a onda i na sva stvorenja:

"Žena ... mi je dala ... Zmija me prevarila" (Post 3,12-13). Srećom, ovo znade i Bog. Zato se u Isusu Kristu utjelovio da bi ponovo uspostavio ono jedinstvo sa samim sobom, a onda ga proširio i na odnose među ljudima i sa svim stvorenjem.

Koliko je važno jedinstvo i koliko su opasne posljedice nejedinstva pokazuje i sam Isus koji u današnjem evanđelju - a riječ je o ulomku iz Isusove velikosvećeničke molitve izgovorene neposredno prije nego li je u mucu i smrti na križu uspostavio red zamišljen od početka - moli za jedinstvo svojih učenika i jedinstvo svih onih

"koji će na njihovu riječ vjerovati" u njega. Tko su ti koji će na riječ apostola povjerovati u njega i što znači jedinstvo za koje Isus moli? Budući da nam današnja liturgija nudi dio izvještaja o mučeništvu Stjepana, možemo zaključiti da je Stjepan, i svi koji trpe poput Stjepana, bio onaj za koga je Isus molio. Za ovakvu pretpostavku postoje još dva razloga. Prvi je razlog to što je Stjepan bio u kušnji da zbog straha za ovozemaljski život raskine svoje jedinstvo s Crkvom i po Crkvi s Isusom Kristom. Drugi je razlog to što je Stjepanova ustrajnost u jedinstvu s Crkvom i po Crkvi s Kristom, pomogla da se ostvari ono za što je Isus molio "da svijet uzvjeruje da si me ti poslao", jer je Stjepanovo mučeništvo bilo početak preobrazbe u vjeri "mladića koji se zvao Savao" i koji će postati Pavao, onaj koji je svojim misionarskim djelovanjem i svojim pisanjem pridonio širenju kršćanstva više od bilo koga drugoga u čitavoj kršćanskoj povijesti. Promatrano na ovaj način među onima "koji će na njihovu riječ vjerovati" i za koje Isus moli, možemo prepoznati i sv. Pavla koji je na samim počecima kršćanstva neumorno radio na širenju vjere i jedinstvu Crkve, istovremeno iskreno osobno žaleći zbog razjedinjenosti svoga vlastitog naroda koji u Isusu nije prepoznao Mesiju. Ovo ga je do te mjere pogađalo da je bio spreman, kada bi to bilo moguće, i sam izgubiti svoju sjedinjenost s Kristom ako bi to bila cijena jedinstva s Kristom njegova naroda. Nakon Stjepana, Pavla i prve kršćanske zajednice, u red onih za koje je Isus molio da "budu jedno" smjestilo se veliko mnoštvo onih koji, kako kaže drugo čitanje, "peru haljine svoje", a među kojima prepoznajemo mučenike i priznavaoce, pastire i djevice, svete očeve i majke, muževe i žene, redovnike i redovnice, koji su, unatoč poteškoćama, živjeli i žive svoju povezanost s braćom i sestrama, s Crkvom, a po Crkvi s Kristom. Pretpostavljamo da je Isus u trenutcima molitve za jedinstvo svoje Crkve imao pred očima istočni i zapadni raskol, ali smo također uvjereni da se njegova molitva "za one koji će na njihovu riječ vjerovati" u njega, nije iscrpila u spomenutim osobama i događajima iz prošlosti, među koje možemo ubrojiti teške trenutke u povijesti Crkve u našem narodu - ovih se dana posebno prisjećamo 68. obljetnice bleiburških stradanja i svega onoga što za nas znači taj pojam - nego se ta molitva proteže i na naše vrijeme i u sebe uključuje i sve naše razjedinjenosti.

Isus nije samo za nas molio, nego nam je i ostavio nekoga tko će nas trajno zagovarati, ali i svojim primjerom nadahnjivati u našem zalaganju za jedinstvo. To je njegova majka, Gospa, koju danas ovdje u njezinu svetištu na Hrasnu slavimo kao Kraljicu mira, a koju nam je on, umirući na križu kao kralj - tako njegovu smrt na križu prikazuje evanđelist Ivan - dao za majku i kraljicu. Dok danas slavimo nju kao Kraljicu mira, ali i čitamo biblijske tekstove Sedme vazmene nedjelje koji nas žele podsjetiti na ono međurazdoblje u kojemu su učenici bili bez Isusa koji je uzašao na nebo i bez Duha Svetoga koji još nije bio sišao, ali u jedinstvu i povezanosti u molitvi s Marijom, trebamo otkriti mogućnost ostvarenje svoga poslanja da budemo graditelji jedinstva i mira. Puno je toga čemu nas Gospa uči i pa nam može biti uzor u ostvarenju te naše zadaće, ali mi se čini važnim izdvojiti dvije dimenzije našega ljudskog života po kojima nam je ona uzor i nadahnuće za postizanje mira jedinstva, a u ozračju onoga promišljanja o neredu koji je grijeh unio u naše odnose, i jedinstvo s Bogom, što je onda imalo posljedicu i na naše odnose i jedinstvo s bližnjima, kako nam to zorno svjedoči spomenuta Bleiburška tragedija koja je, vidim po vašem spomeniku, bolno dotaknula i vaše mjesto, ali koja je samo još jedan od dokaza da se nejedinstvo s Bogom, a to je značajka svakom totalitarizmu, tragično odražava i na odnose s ljudima.

Prva je dimenzija njezina odnosa prema Bogu i želja da Bogu služi. Želeći Bogu služiti ona mu je rekla svoj: "Neka mi bude!". Kada se to: "Neka mi bude" počelo ostvarivati, ona kliče od veselja jer Bogu može služiti: "Veliča..." Evo nam puta! Evo što od Gospe trebamo naučiti, želimo li imati više mira u svojim srcima i biti bolje povezani u jedinstvu s Bogom: Boga prihvaćati i Bogu u svom životu i kroza svoj život radosno služiti. Taj poziv od nas zahtijeva odbacivanje zatvorenosti u krug svoga egoizma i svojih interesa koji se danas uobličio u diktaturu relativizma, to vam je ono moći reći da je nenormalno normalno i normalno nenormalno, da je dobro zlo i zlo dobro, i otvorenost Bogu u ljubavi, i Bogu koji i nas želi pohoditi i postati dio našega života, dozvoliti da se po nama nastavi utjeloviti.

Kao što je posljedica nejedinstva s Bogom nejedinstvo i s čovjekom, tako je i plod ove ponovne uspostave jedinstva s Bogom jedinstvo i s čovjekom. Zato se na ovu prvu dimenziju odnosa prema Bogu, nastavlja i druga dimenzija koju nas

Gospa uči, a ona je prihvaćanje čovjeka. U svom "Neka mi bude!" Marija ne prihvaća samo Boga, nego i novi ljudski život. Nakon što se to dogodilo i ona postala majkom Boga koji se utjelovio i po njoj postao "S nama Bog", ona hita u pohode Elizabeti koja je potrebna njezine pomoći. I na drugim mjestima na kojima je Biblija spominje situacija je ista. Možemo je vidjeti kako primjećuje i zagovara, služi braći i sestrama u Kani Galilejskoj, zatim pod križem kada je u trenutku smrti božanskoga Sina u Ivanu prihvatila sve ljude, svakoga od nas s našim potrebama i molitvama, za svoju djecu. Isto je i nakon onoga o čemu piše Biblija, kako nam to pokazuje povijest Crkve koja je u Gospi uvijek ponovno otkrivala majku i moćnu zagovornicu. I dok Gospa to čini, ona nas uči da prihvaćanje čovjeka nije odvojeno od prihvaćanja Boga, jer kada se god drugomu koji je u potrebi služi, kada se god drugoga prihvaća, u njemu se služi i prihvaća Bog.

Želimo li slijediti Gospin primjer, ovo trebamo shvatiti, a zatim u skladu s time živjeti. To je i naš poziv. I tada će biti više jedinstva, više mira, jedinstva i mira koji uvijek započinju u nama samima i u našim vlastitim zajednicama, ali nastavljaju se u ponudi jedinstva i mira i svima drugima. Tako je kada je riječ o našim obiteljima koje više razara nejedinstvo nego li ekonomska neimaština i zato toliko rastava. Kažu da se u Hrvatskoj raspada svaki treći brak! Tako je i kada je riječ o crkvenoj stvarnosti, a poznato nam je da crkvenu stvarnost

hercegovačke Crkve razdire podijeljenost koja je sablazan što razdire i uništava i kojoj, čini se, još nismo svjesni stvarnih posljedica. Tako je i kada je riječ o našoj nacionalnoj stvarnosti koja je također ugrožena zbog našega nejedinstva, kako ovdje u Bosni i Hercegovini, tako i u Hrvatskoj, ali i između Hrvata u Bosni i Hercegovini i u Hrvatskoj. Ima još jedna poslovice koja se nekako ovdje uklapa, a koja glasi: "Zavadi, pa vladaj." Bojim se da nam se upravo to događa na svim razinama. Ali nije problem u onome tko nas zavađa. Iako je on prisutan od početka, i čovječanstva i Crkve, njegovo će vrijeme proći. Problem je u nama koji se dademo zavaditi. Mi se trebamo obratiti! Zato Isus danas za nas moli Oca! Zato nam je dao svoju majku kao zagovornicu i kao primjer! Slaveći je danas kao Kraljicu mira, stavimo pred nju i u njezine moćne zagovorne ruke, sebe i sve svoje probleme, ali od svega više svoje nejedinstvo, ono što nas dijeli od Boga i bližnjih. Nemojmo se, međutim, zaustaviti samo na molitvi, nego pokušajmo nešto i napraviti prepoznajući u Gospi, Kraljici mira, jednu od nas, onu koju možemo i trebamo slijediti. To je put prema jedinstvu i pravomu miru, onom Kristovom kojim je obnovljen prvotni poredak i za koji ona danas moli, jedinstvu i miru koji po Marijinu zagovoru, ali i zahvaljujući njezinu primjeru, mora najprije zahvatiti nas same, onda se po nama proširiti na naše zajednice, sve ljude i čitavo čovječanstvo, štoviše svu stvorenu stvarnost.

KADA RODITELJI ŽELE I VOLE DJECU...

Veljaci, 12. svibnja 2013. - Fra Vlatko Soldo, župnik iz Veljaka, pozvao je biskupa Ratka da dođe krstiti 7. dijete u jedne obitelji.

Kada roditelji žele i vole djecu, onda se obogaćuju ne s jednim ili samo s dvoje, nego sa sedmero, s devetero, s dvanaestero djece. Da su se vrijedni roditelji maloga Bogdana Mandića, svetoga Leopolda, kapucina, Petar i Karolina, zaustavili na jedanaestom, Crkva ne bi danas imala sveca ispovjednika Leopoldova karaktera. A ovako roditeljska ljubav obogatila i svoju herceg-novsku katoličku obitelj i cijelu Crkvu Božju. A svomu 12. djetetu dali ime Bogdan, Božji dar. Velike li vjere i velika li uzdarja! Tako je biskup počeo propovijed za vrijeme sv. Mise u 9.00 sati, prije krštenja male Marte, kćeri Radovana Bebeke i

Julije r. Vukšić, bratične don Ivana Vukšića, svećenika u Kanadi. A i don Ivanovi roditelji, Luka i Ruža, rodili su dva sina i deset kćeriju. Na Lukinu sprovodu, 1993., bilo je samo Lukinih direktnih potomaka 70, puno ih groblje, prisjeća se biskup. U Veljacima ove godine, evo do polovice svibnja: drugo krštenje, a već jedanaest sprovoda! I više je takvih župa s takvim omjerima. Kuda ide tako "nerodna" i tako "sprovodna" Hercegovina?

U prvoj klupi pred oltarom u veljačkoj crkvi Gospe od zdravlja, osim kume, roditelji i sedmero djece, petero ih ide u školu, a predzadnja kći radosno oblijeće oko dječjih kolica u kojima leži mala mirna Marta. Sada će se i ona podići u naručaj majke za obredna krsna pitanja, a na ruke kume u samom činu krštenja.

TRAGEDIJA KOD RADIMSKJE NEKROPOLE

Stolac, 18. svibnja 2013. - Na poljani pokraj Radimске nekropole, u prigodi 60. obljetnice Bleiburške tragedije i Križnoga puta, vjernici stolačke župe i kraja, sa župnikom i dekanom don Rajkom Markovićem na čelu, podignuli su spomenik u obliku križa s malom fontanom. Razlog je tomu povijesna bolna istina, o kojoj se dugi niz godina nije smjelo ni govoriti, a koja kaže da su partizani, bez ikakva suđenja i dokazane krivnje, na ovom lokalitetu mučki ubili do 10.000 nedužnih osoba te im tjelesa pobacali u potoke, škripe i jame nastale od eksploatacije šljunka koji je vađen za nasip ceste Stolac-Čapljina. Na žalost, ni dan danas zemni ostatci mučki ubijenih žrtava nisu skupljeni i dostojno pokopani. Planira se ovaj prostor ograditi i urediti kao komemorativno mjesto. Dao Bog da se to što prije i dogodi i mrtvima u spomen i živima na čast.

Svake godine, u subotu nakon dana Bleiburga i Bleiburške komemoracije, na ovom se prostoru slavi sv. Misa za sve poginule u Drugom svjet-

skom ratu, za pobijene hrvatske vojnike i civile i u Bleiburškoj tragediji i na Križnom putu te za žrtve ove velike Stolačke tragedije. Na ovogodišnju komemoraciju i misno slavlje pristiglo je više stotina vjernika. Sv. Misu predvodio je generalni vikar iz Mostara don Željko Majić, a, uza župnika domaćina don Rajka, koncelebrirali su: don Ivan Kordić, župnik i dekan iz Čapljine, don Damjan Raguž, rotimski župnik, don Antun Pavlović, župnik s Hrasna, fra Miljenko-Mića Stojić, župni vikar sa Širokoga Brijega i don Ivan Bebek, župni upravitelj domanovičke župe sv. Josipa Radnika. Pjevali su župni zborovi župe sv. Ilije iz Stoca, a oko spomenika stradalnicima kao počasna straža bili su članovi stolačkih Kulturno-umjetničkih društava. Prije sv. Mise pokraj spomenika izmoljena je krunica, a načelnik općine Stolac Stjepan Bošković te predstavnici političkih stranaka položili su vijence čemu je predhodila himna hrvatskoga naroda Lijepa naša.

PROPOVIJED DON ŽELJKA MAJIĆA

Poštovani župniče i dekane don Rajko, braćo svećenici, dragi vjernici!

Kada me je, otprilike prije mjesec dana, nazvao stolački župnik i dekan s pozivom da predvodim ovu sv. Misu zadušnicu za sve poginule - ubijene nakon Drugoga svjetskoga rata, Bleiburške tragedije i Križnoga puta - te spomenuo kako se računa da je na ovom lokalitetu mučki, bez dokazane krivnje i suđenja, ubijeno čak do 10 tisuća nedužnih osoba te da se njihovi zemni ostatci i danas nalaze i mogu vidjeti i otkriti u raznim jamama, škrapama i kanalima, prošli su me trnci. Znao sam za ovu tragediju, ali da je tolikih razmjera, nisam znao. Postidio sam se pred svojim velikim nepoznavanjem ove prevelike hrvatske katastrofe i zbog tolikih prolazaka ovim krajem i cestom bez kršćanskoga pijeteta i osjećaja svetosti tla. Jer u svim tim prolascima bijahu samo letimični pogledi na Nekropolu Radimlja iz 15. stoljeća.

Broj od 10 tisuća podsjetio me na veliko stradanje kršćana za vrijeme Dioklecijanova progona. Naime, prema predaji, 9. srpnja 298. godine, car Dioklecijan dao je ubiti 10.203 kršćanina,

nekadašnja svoja vojnika na čelu s vojskovođom - tribunom Zenonom, samo zato što su prihvatili vjeru u Krista Uskrsloga i život po Evanđelju. Najprije ih je kao roblje poslao na periferiju Rima, današnji predio Eura na poznatoj cesti *Via Laurentina*, da izrade terme - kupališta, a onda ih dao mučki sve pobiti. Na ovom mjestu danas se uzdiže crkva posvećena Blaženoj Djevici Mariji od nebeskih skala. U kripti crkve, osim što je grobnica pobijenih legionara i njihova vojskovođe nalazi se i mala niša - sobica u kojoj je sv. Pavao proveo posljednju noć prije nego što je mučeničkom smrću potvrdio svoju ljubav i opredijeljenost za Krista. U samoj blizini ove crkve i svetoga mjesta nalazi se i mjesto pogubljenja sv. Pavla na kojem se uzdiže crkva Mučeništva sv. Pavla - Tre fontane/Tri izvora. Ime je zadobila po pobožnoj predaji koja kaže da je glava apostola Pavla, nakon što je mačem mržnje odvojena od tijela, tri puta odskočila te na mjestima gdje je dotaknula zemlju izbila su vrela žive vode. Na istome lokalitetu podignuta je još jedna crkva u čast sv. Vinka i Anastazija te samostan trapista. Uistinu jedno

sveto mjesto koje zbog udaljenosti od povijesne rimske jezgre i tjesnoće prostora nije tako hodočasnički i turistički poznato, ali prostora koji je duboko utisnut u svijest vjerničke duše i nezaobilazan svjedok mučeničke Kristove Crkve. Budući da su kršćani i u vrijeme progona znali obilježiti ta sveta mjesta stradanja, a po proglasu slobode i podignuti crkve, danas je to mjesto istinska duhovna oaza u koju dosta vjernika u tišini rado dolazi kako bi na tom tlu natopljenju krvlju Apostola naroda i tolikih Kristovih svjedoka umnažali vjeru, učvršćivali nadu i usavršavali ljubav.

Evo, braćo i sestre, i mi smo se danas okupili ovdje na periferiji povijesnoga grada Stoca, nekada kršćanskoga biskupijskog sjedišta drevne Sarsenterske biskupije kojoj pisani trag seže u 6. stoljeće, pokraj arheološkog nalaza ranokršćanske bazilike, pokraj nadaleko poznate srednjovjekovne Radimske nekropole koja se po svojim likovnim odlikama ubraja među nekoliko najvrjednijih nekropola stećaka uopće, a po zemnim ostatcima koji se nalaze ispod kršćanskih spomenika svjedoči duboku i postojanu ukorijenjenost ljudi ovoga kraja u Krista jer "ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor" nisu ih mogli "rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem" (Rim 8,38-39), pokraj spomenika našim časnim mučki ubijenim precima; okupili smo se da Božjem milosrđu njihovu žrtvu preporučimo. No, ne možemo se odvojiti ni od životne stvarnosti u kojoj želimo potaknuti ljubav i brigu za ovo sveto mjesto, a ne mržnju prema zločincima koji su nam vjeru razarali, svetišta rušili i pradjedove mučili, proganjali i ubijali. No, ne možemo zanemariti ni osobnu nebrigu izraženu u nedostatnu čuvanju ljudske i kršćanske uspomene na svetost mjesta i žrtve. Jer mržnja i nebriga na ovim prostorima kroz svu povijest snažno se i u kontinuitetu prolijevala. I, na žalost, razlijeva se i danas. Jer kako drugačije protumačiti da se i u novije doba na temeljima kršćanske crkve izgradi vjerski objekt druge religije?! Kako protumačiti oskrvrnuće vjerskih simbola, devastaciju ovoga svetog mjesta pretvarajući ga u "poslovnu" zonu, parkirališta i odlagalište otpada!? Kako protumačiti istinu da zemne ostatke naših časnih svjedoka nosi hladna Bregava i nabujali potoci, raznose divlja zvjerad, u jamama prekriva grmlje i kosturi uginulih i ubijenih životinja?! Da i danas razni moćnici ovoga svijeta čine sve da nas s ovih prostora nestane bilo to politikom iseljavanja ili

asimiliranja, bilo po protuprirodnim, protubožjim i protucrkvanim zakonima?! Kako razumjeti nerazumnu i neodgovornu - grješnu odluku tolikih naših mladih koji su rekli "ne" životu izbjegavajući Božju ustanovu ženidbe ili odabirući bračni život bez suradnje s Milošću u prihvatanju i podizanju djece?! Da, poštovana braćo i sestre, i ovo je stvarnost današnjice. No, Bogu hvala, stvarnost je i ovo naše vjerničko okupljanje, naša molitva i nastojanje da se zaboravu ne prepusti svetost ovoga mjesta i žrtve, da budemo dostojni uspomene naše mučeničke povijesti.

Ovu sv. Misu, komemorirajući sve žrtve Bleiburške i Stolačke tragedije i Križnoga puta, slavimo na uočnicu svetkovine Duhova. Stoga zazovimo snažno Duha Svetoga da pozove odgovorne vođe i predstavnike naroda da prekuju mačeve u plugove, koplja u srpove, mržnju u ljubav, sumnju u vjeru, očaj u nadu, žalost u radost, tamu u svjetlo, ratove i nesloge u mir i razumijevanje, nepravdu u pravdu, laži u istinu. Jer umorni smo od duha zloga koji u ljudima vlada i sve nas skupa razara.

Stoga, dobri Bože koji svojim Duhom proničeš sve pa i dubine srca, daruj nam mudrost da Tvoju riječ možemo primiti u svakodnevnom životu. Daruj nam razum da spoznamo pravi put i da Te uvijek možemo slijediti. Ispuni nas pobožnošću da Te ljubimo svim srcem svojim i da Ti se klanjamo u duhu i istini. Podaj nam jakost da stojimo čvrsto i hrabro kad dođu đavolski napadi svijeta i tijela. Uvijek i u svemu, Gospodine, daruj nam svoje misli da možemo sigurno hoditi prema Tvojemu kraljevstvu vršeći Tvoju svetu volju. Izlij na nas bujice svojih milosti, protresi nas svojim božanskim vihorom i očisti od svakoga grijeha, zablude i svega zla. Dođi k nama i obrati nas, pomiri i ujedini, posveti i spasi! Pomozi nam da shvatimo da je u Bogu sva naša radost i mir, da je samo u njemu naša sadašnjost i budućnost i naša vječnost. Podaj nam snage i ustrajnosti da uzmognemo ispuniti sve zadaće koje si nam Ti namijenio. Duše Sveti, Prosvjetitelju, očisti suhe tmine naše pameti, otvori oči našega srca i učini ga svojim vječnim prebivalištem. Prožmi naša razmišljanja i naše namjere. Pokreni nas, Duše Božji, da u ljubavi i poniznosti služimo Bogu i bližnjemu i učini da izgaramo Tvojom ljubavlju za svako Božje ljudsko stvorenje. Ti si svete nadahnjivao da žive Riječ Božju, apostole si jačao da po cijelom svijetu naviještaju Kristovu pobjedu, mučenike snažio u smrtnoj agoniji; Ti si onaj koji

nadahnjuješ, hrabriš i vodiš sve koji Ti se s pozdanjem predaju. Zahvati i nas svojim moćnim božanskim poticajem!

U današnjem ulomku sv. Evanđelja, koji je zapravo završetak Ivanova Evanđelja, mogli smo čuti brigu apostola Petra za apostola Ivana. Vidjevši Petar da ih Ivan slijedi, upita Isusa: "Gospodine, a što s ovim?" Odgovori mu Isus: "Ako hoću da on ostane dok ne dođem, što je tebi do toga? Ti idi za mnom!" (Iv 21,21-22).

Draga braćo i sestre! Svaki naš susret s osobom i događajem budi u nama petrovsko pitanje: Što će biti s ovim? Tako zasigurno i danas i ovdje pitanja su razna: Što je to bilo? Kako je to bilo? Koliko je točno ljudi i zbog čega pobijeno? Jer smo uvjereni, upravo kao i tužitelji sv. Pavla, o čemu smo čitali u prvom čitanju iz Djela apostolskih, da ni nalogodavci ni izvršitelji ovoga teškog zločina na njima nisu našli ništa čime bi smrt zaslužili, jer ne učiniše ništa protiv naroda i običaja otačkih (usp. Dj 28,16-18). Mi vjerujemo da će se njihove duše sjediniti sa suhim kostima po ovom tlu razasutima o ponovnu Kristovu dolasku koji će suditi žive i mrtve, kada ćemo svi stati pred lice jedine i vječne Pravde. Stoga danas umjesto ovih pitanja poslušajmo odgovor Isusov: Ti idi za mnom! Dakle, Isus

nas osobno poziva da ga slijedimo. Upravo kao što je pozvao apostole, tolike mučenike, svete i krštenike. Pa i one koji se nisu odazvali. A ići za Isusom znači: opsluživati Božje zapovijedi, Evanđelje svjedočiti, Bogu se jedinomu klanjati i njemu jedinomu služiti: moliti ga i u sv. Misi slaviti a ne psovkom vrijeđati, roditelje poštovati, u odgovornu roditeljstvu bračnu ljubav njegovati, životu se radovati i njega od naravna začeca do naravne smrti od svih nasrtaja braniti, dostojanstvo braka i obitelji štititi, za tuđim osobama i stvarima ne posezati, ni o kome lažna svjedočenja i klevete ne iznositi, u evanđeoskoj čistoći život provoditi, prijevare i pljačke se kloniti, mir na istini i pravdi graditi, ljubavi i osjećaja za bližnje imati, posebno za one potrebite u kojima se sam Isus želi prepoznati, ne činiti drugomu što ne bi želio da drugi tebi učini. Evo nam evanđeoskoga puta, evo nam odgovora na poziv: Ti, idi za mnom! Evanđeoski život potomaka osigurava vječni mir predaka pa makar im tjelesa bila razbacana po jamama, škripovima, kanalima, potocima i rijekama. Neka nam Duh Sveti, čijem se silasku na Crkvu radujemo, bude snaga evanđeoskoga življenja i vjekovita raja zajedno sa svim našim pokojnicima, poginulima i mučki ubijenima. Amen.

KATEDRALNO SLAVLJE MAJKE CRKVE

Mostar, 20. svibnja 2013. - Mostarski biskup dr. Petar Čule, sudionik Drugoga vatikanskoga sabora, napisмено je obrazložio i Tajništvu Sabora 1964. godine predao svoju misao i želju da Koncil Blaženu Djevicu Mariju proglasi Majkom Crkve. Taj je njegov prijedlog Tajništvo prosljedilo Teološkoj komisiji. Papa Pavao VI. na svršetku Trećega zasjedanja Koncila iste 1964. godine izrekao je ovu formulu: "Na slavu Blažene Djevice i na našu utjehu Presvetu Mariju proglašavamo Majkom Crkve, to jest čitava naroda kršćanskoga, i vjernika i pastira, koji je nazivaju preljubaznom majkom te odlučujemo da ovim predragim naslovom već od sada cio kršćanski puk još više pridaje čast Bogorodici i iznosi joj molbe". Kada je isti biskup, 10 godina kasnije, nakon dugotrajna i mukotrpnog puta, konačno isposlovao dozvolu za podizanje mostarske stolnice, počeo ju je graditi s nakanom da je posveti Mariji Majci Crkve. To se i dogodilo 14. rujna 1980. kada je

izrekao posvetnu molitvu i pomazao zidove katedrale pozvani predvoditelj misnoga slavlja kardinal Franjo Šeper, tada pročelnik Kongregacije za nauk vjere. Od tada do danas, ovaj se čin posvete svečano slavi svake godine u mostarskoj stolnici a svetkovina Marije Majke Crkve slavi se sutradan po Duhovskoj Pedesetnici.

Ovogodišnje slavlje predvodio je apostolski nuncij u Sarajevu, msgr. Luigi Pezzuto, koji je i prethodnoga dana, na svetkovinu Duha Svetoga, pred Gospinom katedralom, predsjedao misno slavlje pod kojim je 618 srednjoškolaca iz sedam mostarskih župa u sakramentu potvrde primilo sedam Duhovih darova.

U koncelecijaciji s nuncijem Pezzutom sudjelovao je domaći biskup Ratko te još 22 svećenika. Pjevao je katedralni mješoviti zbor pod ravnanjem don Nike Luburića, misna su čitanja čitali mladi iz župe, a evanđelje navijestio đakon Ivan Bijakšić. Prije početka sv. Mise na Gospinu

trgu ispred Gospina kipa molila se krunica. Prije ulaska u crkvu pred kipom se zaustavila i ulazna svećenička procesija, a biskup je Ratko izmolio posvetnu molitvu Mariji Majci Crkve. Na početku misnoga slavlja nuncija Pezzuta pozdravio je biskup domaćin te svim vjernicima čestitao ovu radosnu Marijinu svetkovinu. Velik broj vjernika, među kojima su bili i pjevači članovi 16 velikih župnih zborova s područja hercegovačkih biskupija, ispunio je do posljednjega mjesta prostranu katedralu a mnogi su ostali i vani na Trgu te svi zajedno molitvom i pjesmom dali slavu Bogu i čast nebeskoj Majci. Nakon sv. Mise, koja je završila Papinskim blagoslovom i potpunim oprostom što su ga po ovlasti Apostolske Stolicе podijelili nuncij Pezzuto i biskup Ratko, održao se koncert prisjelih zborova.

Na početku propovijedi Nuncij je čestitao biskupu, svećenstvu i narodu što su odabrali Majku Crkve za nebesku zaštitnicu te naglasio da je Blažena Djevica Marija rodila Krista, Glavu (Ef 4,15-16), ali je rodila i cijelo Tijelo, koje je Crkva. Budući da se Crkva definira kao mistično Tijelo Kristovo kojoj je Krist Glava, ona nije rodila samo Glavu nego i cijelo Tijelo, naglasivši povezanost udova među sobom, ali i cijeloga Tijela s Glavom. I kao što je tijelo povezano s glavom, tako i svaki ud toga tijela mora biti u jedinstvu ne samo s glavom nego je u jedinstvu sa svim udovima. I ne možemo graditi neko svoje osobno kršćanstvo koje ima veze samo s Glavom a da ne gradimo

jedinstvo Tijela - Crkvu kako je to sam Isus htio. Ovo naše euharistijsko-liturgijsko zajedništvo koje doživljavamo u crkvenom prostoru svetoga mjesta moramo prenijeti i živjeti u našim obiteljima, radnim mjestima, svim životnim aktivnostima. Neka nam u tome Blažena Djevica Marija, Majka Kristova, Majka vjernika, Majka Crkve bude moćna pomoćnica i zagovornica, zaključio je nuncij Pezzuto.

Nakon sv. Mise održan je koncert velikih župnih zborova koji je organizirao pastoralno osoblje župe katedrale na čelu s župnikom msgr. Lukom Pavlovićem. Program su vodili mladi, a nastupili su zborovi iz župa: Aladinići, Domandovići, Kruševo - veliki mješoviti zbor, Blagaj-Buna, Rotimlja, Mostar-katedrala, Ledinac, Kruševo - zbor mladih, Stolac, Prisoje, Mostar - Sv. Luka i Sv. Marko, Potoci, Dračevo, Studenci, Mostar - Sv. Matej i Jare. Pjevali su u slavu Bogu i čast nebeskoj Majci. Svi su sve slušali, pljeskom na početku i kraju pozdravili, u dopuštenu natjecateljskom duhu i žaru s glavnom mislju u srcu: Dajmo slavu Bogu i čestitajmo našoj Majci! Svim članovima zborova, njihovim župnicima i voditeljima u ime biskupa čestitku i zahvalu izrekao je generalni vikar don Željko Majić, a njihovi su ih župnici na čelu sa župnikom domaćinom počastili prigodnom zakuskom koja je bila prigoda boljeg upoznavanja, zajedništva i izricanja želje da se ovakvi sretni susreti nastave.

SVETKOVINA PRESVETOGA TROJSTVA

Blagaj - Mostar, 26. svibnja 2013. - Na području Mostarsko-duvanjske biskupije tri su župne crkve posvećene Presvetomu Trojstvu: Blagaj-Buna, Buhovo i Gabela Polje. Budući da je veliki Zavjetni - Jubilarni križ na Humu blagoslovljen na svetkovinu Presvetoga Trojstva, 18. lipnja 2000., činilo se prikladnim u Godini vjere i Jubileju Kristova Križa (1.700 godina od pobjesne pobjede na Milvijskom mostu, koju je u

znaku Kristova križa izvojevao car Konstantin te dao kršćanima slobodu), da se popnemo na ovo sveto mjesto - hercegovački Sinaj i Kalvariju te bogoslužjem sv. Mise proslavimo temeljnu Istinu i Otajstvo naše vjere, Presveto Trojstvo. Biskup Ratko predvodio je slavlja u Blagaju i na Humu. Donosimo prikaz ovih dviju svečanosti te biskupovu cjelovitu propovijed na Humu.

BLAGAJ: BLAGOSLOV OBNOVLJENE CRKVE I POSVETA OLTARA

Župu Presvetoga Trojstva u Blagaju osnovao je mostarski biskup fra Paškal Buconjić 1891. godine i povjerio je pastoralnoj brizi otaca franjevac imenovavši prvim župnikom fra Venceslava Bašića (1891.-1893.). Fra Ivan Božić, rodom iz Bosne, koji je bio župnikom od 1905. do 1919., zajedno s vjernicima uspio je 1908. sagraditi župnu crkvu, a 1911. i župnu kuću. U dva svjetska rata župni objekti nisu znatno stradavali. No, u proteklom - Domovinskom ratu župni su objekti, iako nisu bili meta neprijateljske artiljerije, u potpunosti devastirani. Na samoj crkvi uništena je unutarinja i vanjska fasada, krov, oltarište s glavnim kamenim oltarom i oltarskom slikom Presvetoga Trojstva, strop, zvonik, prozori, vrata, sakristija, pod, električne instalacije itd. Uz crkvu potpuno je devastirana i župna kuća, a narod je iz ovoga djela župe protjeran te sklonište, a kasnije i životni prostor, našao i stekao u Mostaru, na Buni, u Ortiješu i u drugim mjestima Hercegovine i izvan njezinih granica.

Zahvaljujući Božjoj Providnosti, nakon više pokušaja traženja dozvole za obnovom crkve, jer je 2008. stavljena na popis zaštićenih spomenika kulture, konačno se u tome i uspjelo u prvoj polovici 2010. kada se i započelo s restauracijom crkve. Sredstva za obnovu pribavljana su predstavljanjem projekata i sudjelovanjem na natječajima koja su raspisivala ministarstva, priložima vjernika, ali i od drugih donatora. U vremenu obnove u župi su djelovala dvojica župnika: don Ivo Šutalo i don Bernard Marijanović, na čemu im je župnik don Nikola iskreno zahvalio ne zaboravivši ni pok. fra Petra Vlašića koji je s posebnom ljubavlju i pažnjom govorio o svojim bivšim župljanima i prema mogućnostima pripomagao obnovu, kao ni don Ivana Štironje koji je kao pastoralni vikar biskupije sudjelovao u postupku dobivanja dozvola i same obnove. Sam je župnik don Nikola dao specifičan doprinos istoj obnovi.

Svetkovina Presvetoga Trojstva, Naslovnička stogodišnje župne crkve, u Blagaju se uvijek vrlo svečano slavila. Ove je godine bilo posebno svečano. Župnik je pozvao msgr. Ratka Perića da blagoslovi obnovljenu crkvu i posveti kameni oltar. Crkva puna vjernika među kojima i gosti iz Slavonije: Kulturno umjetničko društvo iz Cerne. Pjevao je blagajsko-bunski župni zbor, a u koncelecijaciji s biskupom uza župnika don Nikolu sudjelovali su i katedralni župnik i dekan msgr. Luka Pavlović, svećenik u miru don Milivoj Galić te msgr. Željko Majić, generalni vikar koji je dopratio biskupa. Na početku misnoga slavlja, biskupa, svećenike, sve nazočne vjernike te goste iz Slavonije, pozdravio je župnik izloživši kratku povijest župe te njezino stradanje, ali i sretnu obnovu. Na žalost, u velik se dio župe, odakle su vjernici protjerani u znatnu broju, nisu vratili te ova crkva, koja je trajno bila župna crkva, ostaje više kao znak naše kršćanske prisutnosti i mukotrpne povijesti, negoli kao liturgijski prostor svagdanjih misnih slavlja i nedjeljnih vjerničkih okupljanja i primanja sakramenata. No, župnik će svake posljednje nedjelje u mjesecu u ovoj, kako je mnogi zovu blagajskoj krasotici, slaviti sv. Misu te rado izići u susret svima koji u njoj žele primati i sakramente. Na početku euharistijskoga slavlja biskup je blagoslovio vodu kojom je oprao - blagoslovio zidove crkve a nakon homilije i ispovijesti vjere posvetio je oltar. Prije završetka misnoga slavlja župnik je svima koji su sudjelovali i doprinijeli ovomu slavlju i obnovi zahvalio, a predstavnik gostiju iz Slavonije Stanko Pavlović, iz Žuberina, koji je prije 50 godina u ovoj crkvi kršten sve je pozdravio te biskupu i svećenicima uručio prigodne darove. Nakon sv. Mise u dvorištu se odvijalo narodno veselje uz nastup gostiju iz Slavonije.

HUM: SREDIŠNJE SLAVLJE GODINE VJERE

Kišno vrijeme - a na planinama i uzvisinama zabijelio i snijeg, neobično za kraj svibnja - nije, evo, zaobišlo ni Hercegovinu. Nimalo obećavajuće vremenske prognoze - a i sama promjenljivost

vremena na svetkovinu Presvetoga Trojstva - uvelike su omele mnoge koji su u poslijepodnevnom satima željeli sudjelovati u središnjem slavlju Godine vjere za naše biskupije kod Jubilarnoga križa

na brdu Humu iznad Mostara. Stoga je brojnosti vjernika (oko 1.000), ali i svećenika (15 i 1 đakon), među kojima i provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenko Šteko te samo organiziranje slavlja bilo uvjetovano ovim spomenutim nepogodama. No, Presveto Trojstvo temelj je naše svete vjere, Euharistija je središte vjerničkoga života, a i vremenski gledajući na početak i kraj Godine vjere, ovo se slavlje događa u sredini vjerničkoga hoda, propitivanja i rasta u vjeri kako je to zaželio papa Benedikt XVI. kada je proglasio i pozvao cijelu Crkvu na slavlje Godine vjere. Stoga i ovo Trojstveno slavlje bilo je središnje, upravo kao što je, kako rekosmo, Presveta Euharistija središte našega duhovnog života.

Prije početka misne liturgije molila se Gospina krunica za obitelji s nakanom da nam one budu žarište vjere, da se u njima svagdanje moli, u evanđeoskoj ljubavi i vjernosti živi, da se na stolu Riječi i na stolu Tijela nedjeljno hrane, da budu po uzoru na Svetu Nazaretsku Obitelj: Isusa, Mariju i Josipa. Liturgijska organizacija ovoga slavlja povjerena je vjernicima župa sv. Luke u Ilićima i

sv. Marka u Cimu i njihovu župniku don Ivanu Periću koji je pripremio zbor župe sv. Petra i Pavla s Rotimlje, koji inače uvježbava, te zajedno s don Damjanom Raguzom, rotimskim župnikom, doveo na Hum da svojom pjesmom poprate ovo sveto misno slavlje. Zbog opasnosti da tijekom sv. Mise kiša ne omete biskup je svoju propovijed ostavio za kraj, prije završnoga blagoslova, ako i tada vrijeme dopusti. I Bogu Jedinomu i Trojedomu hvala, dopustilo je. Sa završnim riječima Posvetne molitve koju je nad sve prisutne, ali i sve vjernike biskupije posebno obitelji, izmolio biskup Ratko, kao da se nebo svojim milostima sručilo na brdo Hum te s vjetrom i kišom ispratilo hrabre svjedoke vjere koje nije nepovoljna vremenska meteorologija zaustavila u nakani da budu dionicima ovoga svetkovanja. Njima, kao i svima koji su pomogli u organizaciji, a na poseban način, zboru s Rotimlje, župama organizatoricama liturgijskoga slavlja, tvrtki MN Trade, prometnoj policiji, kroz vjetar i kišu riječi zahvale uputio je generalni vikar.

PROPOVIJED BISKUPA RATKA

U ovoj Godini vjere, u liturgijskoj godini "C", pročitati smo evanđeoski odlomak sv. Ivana apostola i evanđelista koji nam prenosi Isusove riječi s Posljednje večere, iz njegova Oproštajnog govora. Četiri su evanđeoske rečenice, koje je Crkva izabrala za ovu današnju najuzvišeniju liturgijsku svetkovinu, Presveto Trojstvo. A sve četiri rečenice govore o priopćavanju Božje istine ljudima i o odnosima između Presvetih Božanskih Osoba.

1 - Isusova objava - *"Još vam mnogo imam kazati, ali sada ne možete nositi"* (Iv 16,12). Tako Isus veli apostolima koji su tada bili već odrasli ljudi, bliže tridesetima negoli dvadesetim godinama svoga života; tri godine sustavno pratili Isusa na njegovim putovanjima po Palestini, zadivljeno motrili njegova veličanstvena čudesa, pomno slušali Gospodina u njegovim jedinstvenim propovijedima. I opet im veli da ima još puno toga što bi im trebao kazati, ali sada, na ovom stupnju spoznaje, iskustva i sposobnosti, nisu kadri ni shvatiti, pa prema tomu ni prihvatiti. Isus to učtivo kaže da oni nisu kadri "nositi". Ali doći će vrijeme kada će za to "nošenje" biti osposobljeni.

Zašto Isus tako postupa? Razlog je sasvim jednostavan. Sve je u životu podložno rastu i razvo-

ju. Uzmimo koji primjer. Ako se pred maloga koji bi najesen trebao poći u školu stave dvije jabuke i pitaš ga koliko ima jabuka, on će spremno odgovoriti: Dva. Tako je. Dva jabuke. Ako ga se upita zna li brojiti do deset. Reći će da zna. A više od deset? Znao bi i više od deset, ali bi mu netko trebao malo pripomoći. Eto tako.

Ali ako se pita jednoga petašića, zna li tablicu množenja, reći će da zna sve četiri računske radnje do 100 - oduzimanje, sabiranje, množenje, dijeljenje.

Ako se upita gimnazijalca prvoga razreda, vidjet ćemo da on dobro razlikuje aritmetiku od algebre, algebru od geometrije, i hipoteze od teorema.

Upita li se studenta prve godine na Prirodno-matematičkom fakultetu, on već jasno zna trigonometriju, infinitezimalne račune: derivacije, integrale...

Uzeli smo kao primjer samo matematiku, koja je točna i jasna, egzaktna, fiksirana znanost, koja se u našem životu samo stupnjevano uči, i to prema našem uzrastu i sposobnostima. Kako učenik raste, tako mu sviće matematička spoznaja i znanost. Pogotovo ako se samo njome bavi u životu:

u trgovinskim odnosima, u zemljišnim posjedima, u astronomskim razmjerima.

Vidimo da i Gospodin Isus, Druga Božanska Osoba, Svjetlo od Svjetla, pravi Bog od pravoga Boga, kaže svojim učenicima u dvorani ili učionici Posljednje večere: Ima još puno božanskih istina, ali vi sada niste sposobni razumjeti ih niti u njih vjerovati, zato ćemo ih ostaviti za kasnija vremena. Za kada? Kada Isus podnese mučeničku smrt, sasvim neočekivano; kada bude pokopan, što nitko od učenika nije ni u snu snivao; i kada uskrsne od mrtvih, što je apsolutna novost u povijesti, tada će se sasvim normalno i spontano početi otvarati oči učenicima. Uostalom, Isus je tri puta navješćivao da će se s njime dogoditi to Vazmeno otajstvo: muka-smrt-uskrsnuće, ali oni nisu dobro ni razumjeli, pa je Petar počeo odvrćati Isusa od toga, na što ga je Isus oštro prekorio, jer ne shvaća po Božju, nego po ljudsku!

2 - Duhova objava. - *"No kada dođe on - Duh Istine - upućivat će vas u svu istinu; jer neće govoriti sam od sebe, nego će govoriti što čuje i navješćivat će vam ono što dolazi"* (Iv 16,13).

Isus nije kazao točan sat pa ni dan kada će se pojaviti Duh Istine, Duh Branitelj, Tješitelj, O snažitelj, Uputitelj u istinu. Samo im je rekao da budu spremni, da čekaju, da se iz Jeruzalema ne udaljuju. Nitko nije mogao ni zamisliti ni predložiti kako će to biti, dok se to nije zbilo. Sve se vidjelo u posljedicama na blagdan Pedesetnice: u vihoru koji je bio čujan ušima i u ognjenim jezicima koji su bili vidljivi očima. Nakon što su se uši i oči apostola i svega puka napunile Duhom Božjim, riječ je uzeo Petar apostol, nadahnut tim istim Duhom, i protumačio Božje djelo. Eto ono što Isus nije rekao, jer nisu apostoli bili spremni "nositi", sada im govori Duh Sveti i kazuje što treba činiti. Ovdje se očituje objava Duha. Duha koji će sada ostati s apostolima i s Crkvom do Sudnjega dana. Duh će upućivati, tj. u Put uvoditi, tumačiti sav Put Isusov, sav Božji plan, koji je i naš plan. I unaprijed će im kazivati što ih čeka. A to će sve uzimati od Isusa i kazivati. Koji je to Put? - Put Križa i Uskrsnuća!

Petar okupljenoj zajednici na Duhovdan drži govor (Dj 2,14-41):

- On se obraća slušateljima i veli im o Isusu: "njega, predana po odlučenu naumu i promislu Božjemu, po rukama bezakonika razapeste i pogubiste" (2,23). Ljudi, križ je Isusov vječni Božji plan i promisao. Nije Isus ljudskim križem iznenađen, zatečen, nego ga je poslušno prihvatio kao

dio Očeva plana. "Ali Bog ga uskrisi, oslobodivši ga grozote smrti" (2,24).

- Prorok David - nastavlja Petar - prije tisuću godina proroče o Isusu da "mi nećeš ostaviti dušu u Podzemlju ni dati da Pravednik tvoj truleži ugleda" (2,27). Po poniženju uzvišenje, po smrti uskrsnuće. Jedno bez drugoga nikako.

- Kada su ljudi razumjeli što propovjednik zbori, zapitaše ga što im je činiti. Petar odgovori: "Obratite se i svatko od vas neka se krsti u Ime Isusa Krista da vam se oprostite grijesi, i primit ćete dar, Duha Svetoga" (2,38).

- "Spasite se od naraštaja ovog opakog" (2,40). Braćo i sestre, primjećujete li kakav je ovaj svijet, kakva su vaša srca, kakve su izopačene misli i osjećaji ako se poistovjetite sa svijetom? U svijetu caruje veliki grijeh, iskonski, sotonski, osobni, skupni. I u svijetu i u srcu. Van s grijesima iz srca svoga! Nudimo vam spasenje Božje! Spasite se iz baruštine ove ljudske! Izadite iz toga mraka na čistinu zraka! - govori Petar okupljenu mnoštvu.

3 - Duh uzima od Isusa. *"On će mene proslavljati jer će od mogega uzimati i navješćivati vama"* (Iv 16,14). Duh će uzimati od onoga što je Isus doživio pa će prenositi učenicima da to razumiju u punom smislu riječi i događaja. I da sami idu tim Isusovim Putom, Putom Križa i Uskrsnuća. To je volja Božja. To je smisao spasenja.

4 - Očeva objava. - *"Sve što ima Otac, moje je. Zbog toga vam rekoh: od mogega uzima i - navješćivat će vama"* (Iv 16,15). Ovdje je očita identifikacije između Sina i Oca. Jer sve što ima Otac, ima i Sin. A obojica daju Duhu. Ovo je jedno od klasičnih mjesta koje služi katoličkoj teologiji da - s pravom - tvrdi kako Duh Sveti izlazi od Oca i Sina, i da se s Ocem i Sinom skupa časti i zajedno slavi.

Da nama danas Petar održi duhovski govor na ovome Humu, što bi nam on poručio? Rekao bi nam u čemu je vječna Istina koju je Isus od Oca čuo i naučavao, a koju je Duh omogućivao da se razumije, da je slobodno "nosimo":

Nemojte ni glasovati kamoli raditi protiv vječnoga Božjeg zakona, nego u Boga vjerujte i njegove zapovijedi vjerno opslužujte! Božji je moralni zakon izvor svakoga ljudskog prava i glasa, a ljudsko je pravo prije svake državne tvorevine i svake parlamentarne skupštine!

Glasujte za Božju istinu, koja se prihvaća i vjerom i zdravim razumom:

da naravna ženidba jest naravna zajednica muškarca i žene, od početka;

da ne može posvajati dijete protunaravna zajednica dvojice pedofilskih muškaraca ili dviju lezbijskih žena; to je ljudska i moralna izopačenost, a ne ljudsko pravo! Jest doduše ljudska mogućnost, ali nije pozitivno ni pravno ni moralno djelo, jer je protiv izvorne naravi i normalna razuma. Ako se ukine primat Božjega morala, onda se i svaka Božja zapovijed može ukinuti:

onda se i djeca mogu izvrnuti protiv svojih roditelja primjenjujući parlamentarno izglasanu bezbožnu eutanaziju u nekim EU-državama;

onda se može činiti preljub na najbesramniji način, varajući ženidbenoga druga i krađu su-pružnika od drugoga ženidbenog druga;

onda se može lagati u svakoj stvari, već prema vlastitoj koristi;

onda se može krasti do mile volje, od svakoga i u svakoj stvari, i zasebno i zajedno, i pojedinačno i državno;

Zašto bi onaj koji Božju opstojnost svjesno i slobodno niječe, i Božju makar i jednu zapovijed kršio, neku drugu opsluživao? Bog je auktor svake zapovijedi i svaka služi, kao i sve zajedno, cjelovitu čovjeku i spasenju. Kao kada iz decimalnoga sustava izbaciš broj 6 i izvodiš matematičke operacije, i svaki put, kada dođe taj broj, prekrižiš ga! Vidjet ćeš hoćeš li ikada doći na točan račun! Izbaci Šestu Božju zapovijed, kao da si sve zapovijedi srušio (Jak 2,10: "Tko sav Zakon ušćuva, a u jednome samo posrne, postao je krivac svega!").

5 - Naš odgovor vjere. Vjera u Trojedinoga Boga: Oca, Sina i Duha Svetoga razlog je zašto smo došli na ovo uzvišeno mjesto Jubilarnoga križa. Mi ni danas, dvije tisuće godina nakon Isusove objave, ne možemo u svome razumu "nositi" puno toga za što inače kažemo da srcem pristajemo, napose u odnosu na Presveto Trojstvo. To je sv. Augustin ovako duhovito izrekao: "Ako si

shvatio što želiš kazati, to nije Bog. Ako si mogao shvatiti, shvatio si nešto drugo umjesto Boga. Ako si navodno mogao shvatiti, samim si se svojim razmišljanjem prevario. Ako si shvatio, to nije Bog. Ako to jest, nisi shvatio. Zašto, dakle, želiš reći što nisi mogao shvatiti?"¹

Ovo je trenutak kada smo se dužni podsjetiti na dan kada su nas naši roditelji i kumovi donijeli u crkvu na krštenje. I kršteni smo u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Ovu sv. Misu i svaku radnju počinjemo u ime Presvetoga Trojstva.

Ispravan stav jednoga vjernika, osobito u ovoj Godini vjere, nije drugo doli vjerovati u Boga Stvoritelja svega vidljivoga i nevidljivoga, Ravnatelja ljudskoga roda i cijele prirode, i Suca svih ljudi nakon njihove smrti, napose o Sudnjem danu. I tu svoju vjeru neprestano obnavljati, ako je izbljedjela, i u njoj rasti, dozrijevati i usklađivati svoj život s onim što nas Katolička Crkva poučava.

Dok razmišljamo o Otajstvu Presvetoga Trojstva, imajmo ipak na umu da nam Bog nije dalek jer "Bog je ljubav". Međutim, Bog koji je ljubav traži i od nas odgovor na tu ljubav. "Ljubljeni, ljubimo jedni druge jer ljubav je od Boga; i svaki koji ljubi, od Boga je rođen i poznaje Boga. Tko ne ljubi, ne upozna Boga, jer Bog je ljubav" (1 Iv 4,7-8). Dok razmišljamo o Otajstvu Presvetoga Trojstva, otvorimo svoj um ali i svoje srce poticajima Duha Svetoga i izrazimo spremnost ljubiti Boga svim srcem svojim i svim umom svojim, a bližnjega svoga kao sebe samoga. Ljubavlju prema Bogu i bližnjemu naša se vjera u Boga, u Presveto Trojstvo koje danas slavimo, potvrđuje i jača.

Neka naš svakodnevni kršćanski život bude obasjan i prožet vjerom u Presveto Trojstvo u čije smo ime kršteni, svjesni da nas Bog neizmjerljivo voli i pravedno sudi, i uzvratimo mu ljubavlju na tu njegovu darovanu ljubav. Amen.

LJUBAV JE PRONAŠLA PUT

Stolac, 1. lipnja 2013. - Lipanj je mjesec Presvetoga Srca Isusova. Probodeno Srce Isusovo izraz je beskrajne ljubavi kojom nas Bog uzljubi tako da nije poštedio ni svoga Jedinorođenoga

Sina, "nego ga za sve nas preda!" (Rim 8,32). Sv. Pavao svjedoči: "Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetomu koji nam je dan!" (Rim 5,5). I upravo ta razlivena Ljubav Božja na

¹ SV. AUGUSTIN, *Sermones/Govori*, 52, 6, 16: Quid ergo dicamus, fratres, de Deo? Si enim quod vis dicere, si cepisti, non est Deus: si comprehendere potuisti, aliud pro Deo comprehendisti. Si quasi comprehendere potuisti, cogitatione tua te decepisti. Hoc ergo non est, si comprehendisti: si autem hoc est, non comprehendisti. Quid ergo vis loqui, quod comprehendere non potuisti?

prvi dan mjeseca lipnja osjećala se u Stocu, u onima čija su srca najbliža Isusovu Srcu, u djeci - članovima dječjih zborova iz župa naših biskupija - koji su se okupili na Malo zborovanje. Naime, sukladno Kalendaru susreta i slavlja u Godini vjere, u Stocu se okupilo 800 članova dvadeset i jednoga malog zbora iz 18 dijecezanskih župa.

Vrijeme za organizaciju ovako velika skupa bilo je nesklono. Don Rajko Marković, župnik i dekan stolački, sa svojim suradnicima planirao je da se ovo slavlje održi vani u prostranu crkvenom dvorištu. I sve pripremio: pozornicu, razglas, sjedeća mjesta za svakoga člana. Pristižu autobusi iz župa sudionica s radosnom i raspjevanom djecom. Šalovi, majice, uniforme ih "odaju": Čapljina, Studenci, Blagaj- Buna, Rotimlja, Prisoje, Domanovići, Aladinići, Jare, Potoci, Neum, Gabela Polje, Ledinac, Kruševo s dva zbora, Stolac s tri zbora i Mostar s četiri zbora: Katedrala, Sv. Ivan, Sv. Toma, Sv. Luka iz Ilića i Sv. Marko iz Cima. Na pozornici i oko crkve posljednje provjera i uštima vanje glasova. Neki uz pratnju instrumenata: tamburica, mandolina, violina, flauta, gitara, sintisajzera... A neki *akapelo*. A svi pjevaju Bogočovjeku Isusu i njegovoj Presvetoj Majci Mariji. Spomenimo neke od naslova pjesama: Ti si moja zvijezda, Isuse; Vjerujem u Boga, Samo je jedna Marija, Moj Isus, Gospodin je Pastir moj, Na pijesku napisah ime Tvoje, Tražite najprije, Ljubav je pronašla put, Kako da Te ne volim ... Dok djeca bezbrižno sa svojim voditeljima vježbaju i pjevaju, ne osvrćući se na vrijeme, pogledi onih starijih, u prvom redu domaćina don Rajka i pristiglih svećenika, stalno su uprti u nebasa, bolje rečeno u plovne oblake, s neizbježnim pitanjem: Hoće li vrijeme izdržati i dopustiti nam da se sve održi po planu? Odluka je pala: Sveta Misa u crkvi, a kasnije ćemo vidjeti. Svaki slobodan prostor - klupe, prolazi, pokrajnji oltari, oltarne stepenice, kor - popunjen. Na koru domaći zborovi započinju pjevanje, ali svi pjevaju jer su se župnici i voditelji zborova dogovorili da pjesme budu svima znane. Koncelebriranu sv. Misu predvodi izaslanik biskupa Ratka Perića, generalni vikar don Željko Majić. Župnik don Rajko na početku radosno pozdravlja sve pristigle pjevače, voditelje i svećenike: don Jozu Ančića s Ledinca, don Marka Kutlešu iz Gabela Polja, don Krešu Pandžića iz Jara, don Damjana Raguža s Rotimlje, don Niko-

lu Menala s Bune, don Niku Luburića, don Krešu Puljića, don Ivana Perića i don Ivana Marčića iz Mostara, don Ljubu Planinića iz Kruševa, don Marka Šutala s Aladinića, don Dragana Filipovića iz Čapljine, don Gordana Božića iz Prisoja, don Ivana Bebeke s Domanovića. Desetak svećenika koncelebrira, a ostali u crkvi s djecom, kao i s. Matija iz Gabela Polja, s. Terezija iz Potoka i s. Alojzija iz Stoca zajedno s drugim voditeljima i voditeljicama zborova.

Don Željko na početku sv. Mise u ime svih zahvaljuje don Rajku na velikodušnu gostoprimstvu te prenosi pozdrave i blagoslov biskupa Ratka, koji je na sv. krizmi u Kongori kod Duvna. U propovijedi, koju je oslonio na ulomak iz Markova evanđelja (Mk 10,13-16) o posebnoj ljubavi i prožetosti Isusa i djece: "Pustite dječicu neka dolaze k meni; ne priječite im jer takvih je kraljevstvo Božje!" (r. 14), posvijestio je djeci ljubav koju Isus ima prema njima ukazavši i na veliko Isusovo povjerenje stavljajući ih kao primjer svima drugima, primjer za spasenje: "Zaista, kažem vam, tko ne primi kraljevstvo Božjega kao dijete, ne, u nj neće ući" (r.15) te pozvao sve nazočne da uvijek u sebi njeguju ono što Isus u njima vidi i kao primjer svima stavlja: ljubav, vjernost, predanje, poslušnost, iskrenost, susretljivost, pomoć i praštanje.

Nakon sv. Mise jednoglasna odluka svećenika, voditelja i djece, da se ide pred crkvu na pripremljeno mjesto za revijalni program. I sve se činilo da je odluka ispravna. No, nakon 3. pjesme odnekuda se kišni oblak ukaza. Nakon 5. pjesme zasu, nema druge nego natrag u crkvu. Kako složno i u miru iz crkve izišli, tako isto i u nju se vratili. Svi sve bodre, radosno slušaju, raduju se. I tako do kraja. Ionako je sve u slavu Krista Gospodina! Pobjednici su svi! Kratka zahvala Trojedinomu Bogu, zatim pohvala pjevačima, voditeljima i roditeljima, župnicima i organizatorima. Posebna zahvala župniku domaćinu koji je sa svojim suradnicima pripremio i svakoga člana zbora počastio nareskom i napitkom. Uistinu hvale vrijedna gesta domaćina. Stoga kako ne zaključiti, pa i u sam naslov ne staviti: Ljubav koja je pronašla put do srca ovih mladih pjevača, u Stocu se itekako osjetila i velikodušno dijelila i pjesmom i glazbom u crkvi i pred crkvom poputninom nakon slavlja. Bogu hvala na svemu.

SV. ANTE - PRAKTIKANT I PROPOVJEDNIK VJERE

Humac, 12. lipnja 2013. - Na poziv župnika fra Ivana Borasa, mostarski biskup Ratko Perić predvodio je večernje Euharistijsko slavlje u dvorištu humačke župne crkve na uočnicu zaštitnika župe sv. Ante Padovanskoga, 12. lipnja, u nazočnosti i sudjelovanju više tisuća župljana i hodočasnika. U koncelecijaciji su sudjelovali, osim župnika, no-voizabrani provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenko Šteko, gvardijan humački

fra Velimir Mandić i biskupov tajnik don Tomislav Ljuban. Nakon što je župnik pred kipom sv. Ante, u okviru devetnice, izmolio razne zazive omiljelu Svecu, i na oltaru pozdravio predvoditelja i koncelebrante, otpočela je sv. Misa pod kojom je biskup održao propovijed koju ovdje donosimo. Na kraju Misnoga slavlja biskup je blagoslovio nabožne predmete te posebno djecu kojih je bilo u veliku broju.

PROPOVIJED BISKUPA RATKA

Braćo i sestre!

Nalazimo se u **Godini vjere**. Već smo odmaknuli 8 mjeseci od otvaranja ove Godine, a još je pred nama 5 mjeseci do zatvaranja ove Godine milosti. Iskorištavamo svaku prigodu da istaknemo važnost i ulogu vjere za naš odgovoran i sretan ljudski i kršćanski život, a pogotovo potrebu vjere za naš vječni spas. Tako pozdravljamo i ovaj vjernički skup koji časti sv. Antu Padovanskoga, praktikanta, propovjednika i naučitelja kršćanske vjere.

U današnjem Evanđelju čusmo Isusove riječi: Tko uzvjeruje, spasit će se; a tko ne uzvjeruje, osudit će se (Mt 16,16). Vjera je u službi života. I ovoga zemaljskoga i onoga nebeskoga.

Na ljudskom planu mladić i djevojka ne mogu odgovorno uspostaviti novu obitelj bez uzajamna povjerenja, bez ljudske ustrajne međusobne vjernosti. Crkva vjeruje njihovim obećanjima i omogućuje im sakrament ženidbe, koji uključuje nerazrješivost do smrti jednoga od supružnika. Tko raskida Božji vez, o glavu mu se obija! Pa ni djeca ne mogu prihvatiti svojih roditelja da su to doista njihovi očevi i majke bez ljudske vjere.

Posrijedi je upravo život, kao najveći Božji dar čovjeku. Život je oblik postojanja ljudskoga bića. Mi se budimo u svojoj svijesti i nalazimo već gotov život u tjelesnom pogledu koji se hranjenjem automatski razvija do 23. ili 24. godine, s duhovnim sposobnostima koje se razvijaju do groba. A život uzdržavamo svime potrebnim kako je zacrtano u našoj naravi koju je Svemogući stvorio i raznim moćima obdario.

Govorimo o nadnaravnoj vjeri kao Božjem daru, o bogoobličnoj krjeposti vjere. Kao što

svaka mašina ili tehnički stroj ima na raznim jezicima tvorničke upute za funkcioniranje, tako je Bog i nama ljudima dao smjernice u Bibliji s obzirom na djelovanje i smisao života. Prema biblijskom prikazu o postanku čovjeka - Bog je stvorio muško i žensko i unio trajne zakone koji ravnaaju ljudskim bićem. Mi katolici u to vjerujemo i prihvaćamo kako nas crkveno učiteljstvo poučava.

U prvom tekstu Biblije (*Post 1,1-2.4*) opisuje se stvarateljska moć Božje Riječi koja djeluje u prvotnom neredu. Javlja se svjetlo protiv, more i kopno, dan i noć, trava i drveće, ribe i ptice, sve "prema svojoj vrsti" (*Post 1,12*).

Posljednji čin stvaranja: "I reče Bog: 'Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar ribama morskim, pticama nebeskim i stoci - svoj zemlji - i svim gmizavcima što puze po zemlji!' Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih" (*Post 1,26-27*). Čovječanstvo je od početka raščlanjeno na muško i žensko.

Drugi prikaz stvaranja čovjeka (*Post 2,4-25*) potvrđuje važnost spolne razlike radi razmnožavanja čovječanstva. Čovjek, zvan Adam, stvoren i smješten u zemaljski vrt, vidi mnoštvo životinja oko sebe, ali se osjeća sam. Treba mu odgovarajuća pomoć, ne podložna, nego životna, da uđe u ljudski odnos na svojoj razini. I čovjek prvi put otvara svoja usta kada vidi pokraj sebe ženu stvorenu od njega samoga i veli: "Gle, evo kosti od mojih kostiju, mesa od mesa mogega!" (*2,23*). Sve je to bilo u pradoba kada još nisu bili na kušnji i upali u napast. A upadom u grijeh, ušao je živi nered i u osobe i u odnose.

Ova dvojnost muška i ženska jest nešto činjenično, životno, u filozofiji kažemo: ontološki - bitno, neuništivo i nepromjenljivo, što ne ovisi o našoj volji i vještini, o intervenciji. Ako to poštujemo, pravi smo ljudi.

Rekosmo da je prvotni grijeh unio nered, izokrenutost. Grijeh je nešto slično ovomu: Bog rekao Adamu i Evi da hodaju na nogama, to je izvorni sustav i plan Božji. A njih dvoje u jedan glas: Ne ćemo! Mi ćemo hodati na rukama! Naopako, izvaćeno! Ali Bog želi ispraviti čovjekov hod da se vrati na noge, i zadaje mu zapovijedi koje reguliraju ispravan hod života.

Nama naša kršćanska vjera kaže da smisao i cilj života nije na ovome svijetu. Ovo je samo prolazna faza. Prvo poluvrijeme. Mi smo na ovome svijetu kao na mostu, preko kojega prelazimo na drugu stranu, u vječnost. Istina, tijelo nam ne može izdržati više od 80-90 godina. Knjige i ljudska iskustva kažu, unatoč svemu medicinskom napretku, da je konačan domet ljudskoga života 120 godina u vrh glave, i fizički se raspada: oči gube vid, ušima nedostaje sluh, pamćenje nas posve izdaje, tjelesni organi, ruke i noge, posustaju, pluća i srce svode se na najmanju mjeru disanja i kucanja. Slijedi smrt, spровod, pokop i trulež u grobu. To je tako tjelesno.

Ali nama naša kršćanska vjera govori da ne postoji samo vidljivo tijelo, nego postoji i nevidljivi duh, koji nazivamo i dušom, a sastoji se od razuma i slobodne volje. To je bitan dio naše duhovno-tjelesne osobe. Duša je onaj vječni dio, neumrlj, besmrtni, nepropadljivi. Razum i slobodna volja razvijaju se tijekom vremena, ovisno i o tjelesnoj konstrukciji i konstituciji. Ali duša nadilazi tijelo i prelazi u vječnost, ulazi na nova vrata života. Tu nas sve čeka Božji sud o kojem govori sv. Pavao: "Svi ćemo stati pred sudište Božje" (Rim 14,10). Ili još konkretnije: "*Svima nam se pojaviti pred sudištem Kristovim* da svaki dobije što je kroz tijelo zaradio, bilo dobro, bilo zlo" (2 Kor 5,10). Kada govorimo o potrebi vjere, upravo mislimo na te dvije činjenice, koje je najbolje opisao pisac Poslanice Hebrejima: "Bez vjere nitko ne može omiliti Bogu", tj. ne može se spasiti svojom snagom, nego mora vjerovati i u skladu s time svjesno djelovati: da Bog postoji i da dobre nagrađuje, a zle kažnjava (*Heb 11,6*). Dva su dakle članka vjere iz ove rečenice:

prvo, da vjerujemo da nas je Bog stvorio, da nas svojom milošću i pomoću uzdržava na ovome svijetu do svoje svete volje, i,

drugo, da vjerujemo da će nas suditi prema stupnju naše odgovornosti i sposobnosti. Najprije će suditi duši, koja nakon čovjekove smrti dolazi na njegov sud, i dodjeljuje joj se prema zaslugi: raj ili pakao ili čistilište. A onda će o Sudnjem danu suditi i čovjekovu tijelu, koje će otići kamo je bila otišla i duša.

Odakle ja znam da ti imaš vjere, ili odakle ti znaš da ja imam vjere? - To raspoznamo upravo po djelima koja činimo ili ne činimo.

Ako čovjek pritekne u pomoć u svojoj sredini da gladna nahrani, žedna napoji, siromaha odjene, putnika primi, bolesna i utamničena pohodi, roba otkupi i mrtva pokopa, sve u tjelesnom pogledu, onda taj čovjek ima vjere u Boga. Boga se boji i radi na svome spasenju.

A ima i u duhovnom pogledu djela koja pokazuju da imamo ili nemamo vjere, tj. ako onoga koji sumnja pravo nasavjetujemo, neuka poučimo, grješnika upozorimo, žalosna i nevoljna utješimo, uvrjedu oprostimo, nepravdu strpljivo podnesemo i za žive i mrtve Bogu se molimo, u tom slučaju imamo vjere koja spasava. Isus se Krist sa svima ovima nevoljnima: gladnima, žednima, strancima, neukima, kao Božjim stvorenjima, poistovjetio. Što činimo nevoljnomu, činimo Isusu. Pa čak i kada ne znamo rastumačiti božanske istine, razjasniti katoličke dogme, odgovoriti na sva katekizamska pitanja, a ovo činimo, mi imamo vjere koja je put k spasenju. Ali isto tako samo riječi, molitve i vapaji bez djela, ne koriste: "Neće u kraljevstvo nebesko ući svaki koji mi govori: 'Gospodine, Gospodine!', nego onaj koji vrši volju Oca mogega, koji je na nebesima" (Mt 7,21). Iz ovoga opet dva zaključka:

prvi, postoji samo jedan način da se dokaže iskrenost ljudskoga srca, a to su njegova vanjska djela. Lijepo riječi nikada ne mogu zamijeniti lijepih djela;

drugi, postoji samo jedan dokaz istinske ljubavi: poslušnost. Ako kažeš da Boga ljubiš, poslušaj njegove zakone! Ako tvrdiš da Crkvu voliš, izvršuj njezine zapovijedi! Ako govoriš da svoje roditelje voliš, poslušaj njihove naredbe i savjete koji su u skladu s Božjim i crkvenim zakonima. Lako je izmoliti Vjeronanje, hajde živi kršćanskim životom! Vjera je bez djela lažna, neučinkovita, mrtva!

Modernomu odmetničkom svijetu, koji sve više osvaja državna zakonodavstva i javne medije, jako je stalo do toga da pokaže kako nema Boga, kako čovjek nema besmrtnu dušu, kako ne postoji čvrst naravni zakon, kako ne postoje naravna

prava, nego će taj bezbožni i bezvjerski svijet sam odrediti tko ima pravo, a tko nema, i što je pravo, a što nije.

Prošloga mjeseca, 21. svibnja, održana je u Albaniji sjednica Odbora o nesnošljivosti i diskriminaciji prema kršćanima u Europi odnosno u Europskoj Uniji.¹ Izvještaj je podnijela - kako prenose inozemne novine - jedna promatračica tih zakona i slučajeva nesnošljivosti i istaknula da u 15 europskih zemalja postoji 41 državni zakon koji diskriminira, ponižava i nanosi nepravdu kršćanima, a u državama Europske Unije nabrojila je 169 slučajeva gdje su kršćani izričito obespravljani. U suvremenoj antireligioznoj i - jer se radi o Europi - o antikršćanskoj revoluciji, gdje se prekida svaki kontakt s prošlošću, tako da vjerski svjetonazor ne utječe na javnu politiku, nego je sveden na privatan sektor, i što je još gore: dopušta se na kršćanstvo, za razliku od drugih religija, islama i židovstva, uputiti najoštrije uvrjede i najkrvavije pogrde i svetogrđa. I sve se to tumači ne samo slobodom tiska i umjetnosti, nego snagom ljudskih prava. Evo nekih primjera (ne ćemo ovdje spominjati "zdravstveni odgoj" i napade na referendum o definiciji braka u Hrvatskoj).

U **Irskoj** katoličke crkve koje iznajmljuju svoje župne dvorane prigodom vjenčanja svojih vjernika, dužni su iznajmiti te iste dvorane i za ceremonije civilnoga registriranja među homoseksualcima.

U **Danskoj** parlament je odobrio zakon koji primorava "Dansku narodnu crkvu" - neki oblik Evangeličke crkvene zajednice - da slavi homoseksualna civilna registriranja, unatoč tomu što se jedna trećina vjernika i pastora izjašnjava protivna uopće takvim pojavama.

U **Škotskoj** dvije katoličke porodilje bile su sudski primorane sudjelovati u vršenju pobačaja koje su činile njihove kolegice, unatoč tomu što

su se branile prigovorom savjesti. Rečeno im je: jača je potreba abortusa, nego vaše savjesti!

U **Engleskoj** jednoj je bolničkoj sestri zabranjeno nositi križ o vratu za radnoga vremena. Pa zar to nije pravi progon kršćana?

U istoj Engleskoj jedna je službenica snagom svoga kršćanskog uvjerenja odbila prisustvovati civilnom registriranju dviju homoseksualnih osoba. Njezino otpuštanje s posla "opravdava" i Europski sud ljudskih prava, koji je napisao da pravo homoseksualnih osoba na njihovo civilno registriranje prevladava nad pravom vjerske slobode. Jači nered nego red! Jači grijeh nego vjersko uvjerenje! Slučaj je na višem sudu, apelu.

U **Francuskoj**, na temelju važećega zakonodavstva, nemoguće je kršćanima javno tvrditi da bludni odnosi među osobama istoga spola prema njihovoj vjeri predstavlja moralni nered, grijeh. Ako kažeš da su te *gay* parade i *gay* združenja grijeh, moraš platiti toliko i toliko franaka!

U sve više zemalja Europske Unije zabranjuje se, na službenim mjestima, reći Božić, nego se mora kazati "zimski praznici". Pogotovo se to mora reći u školama. Itd.

Spomenimo mi i svoj domaći problem: u prošloj 2012. godini u Hercegovini, prema dostupnim župničkim izvješćima, u 48 župa bio je jači mortalitet od nataliteta, u 4 župe izravnano, a u 26 župa jači natalitet od mortaliteta. Na oko 200.000 vjernika prirast je 200 krštenika. Na tisuću vjernika jedan krštenik! Kazuje li nam ovaj podatak išta?

Sveti Ante, vjerniče i miljeniče Božji, koji si svim bićem i srcem svojim vršio dvije Isusove zapovijedi ljubeći Boga iznad svega, a bližnjega svoga kao sebe samoga, pomози nama da u dobru ne klonemo, a da se svakoga grijeha klonimo. Da pred navalom duha i zloduha ovoga svijeta ne pokleknemo, nego da se hrabro odupremo grijehu kao najgoroj gubi!

SUSRET MINISTRANATA HERCEGOVAČKIH BISKUPIJA

Duvno, 20. lipnja 2013. - Među brojnim slavljinama i susretima u Kalendaru Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije kroz "Godinu vjere" nalazi se i susret ministranata, koji je održan u četvrtak, 20. lipnja, u Tomislavgradu pod geslom: *Dođi i slijedi me*. Već oko 9 sati počeli su pristizati prvi autobusi s ministrantima i

njihovim predvodnicima. Do deset sati - službeni početak programa - dvorište duvanjske crkve postalo je poput košnice. Oko tisuću ministranata pristiglo je iz 44 župe. To su: Blagaj-Buna, Bukovica, Čapljina, Čerin, Čitluk, Duvno, Gorica, Gorica-Struge, Grabovica, Gradac Posuški, Gradina, Gradnići, Humac, Klobuk, Kočerin, Kongo-

¹ Observatory on Intolerance and Discrimination against Christians, Report 2012.

ra, Kruševo, Ljuti Dolac, Međugorje, mostarske župe: Katedrala, Sv. Ivan, Sv. Luka, Sv. Marko, Sv. Petar i Pavao, Sv. Toma; potom: Ploče-Tepčići, Posušje, Rakitno, Rašeljke, Roško Polje, Seonica, Studenci, Sutina, Šipovača-Vojnići, Široki Brijeg, Vinjani, Vinica, Vir, Vitina; Aladinići, Čeljevo, Dračevo, Hrasno, Rotimlja i Stolac. Stotinjak mladih koji su pomogli u organizaciji stigli su iz Duvna, Mostara - Sv. Ivan, Posušja i Prisoja. Dragi Bog dao je lijepo vrijeme - pravi ljetni dan, a domaćini sa svojim suradnicima, organizatori, volonteri i animatori, svojim su nesebičnim darivanjem, kuhanjem, posluživanjem, sviranjem, pjevanjem..., dali velik doprinos ovom događaju molitve i radosti. Na susret je pristiglo i nekoliko đakona, bogoslova i sjemeništara, te dvije sestre redovnice. Svi su se stavili na raspolaganje i nesebično dali svoj udio.

Duhovni program

Nakon pjesme koju su na početku Susreta izveli mladi iz župe Prisoje, sa svojim župnikom don Gordanom Božićem, sve je prisutne na čelu s generalnim vikarom don Željkom Majićem, u ime organizatora, kratko pozdravio don Ivan Štironja te najavio domaćina, duvanjskoga župnika i dekana fra Gabrijela Mioča, koji je uz izraze dobrodošlice ministrante upoznao o povijesću mjesta i crkve u kojoj se nalaze. Potom su mladi "framaši" iz Posušja, predvođeni fra Marijom Knezovićem, izveli igrokaz o sv. Tarziciju, zaštitniku ministranata, koji je svoj život položio iz ljubavi prema Euharistiji.

Ponovno su zapjevali mladi Prisojani predvođeni svojim župnikom. Uslijedio je kratak nagovor don Ive Šutala, župnika iz Studenaca, o Godini vjere, o svjedočenju u vjeri na koje smo svi pozvani, s posebnim naglaskom na svećeničkom pozivu i svećeničkom služenju. Đakon fra Mario Ostojić, iz Međugorja, i sjemeništara Mate Pehar iz Mostara, iznijeli su iskustva svoga duhovnoga poziva te ministrante ohrabрили da se odazovu ako u duši osjećaju Božji poziv u svećenički ili redovnički stalež. Još jednom pjesmom mladeži iz Prisoja završio je jednosatni duhovni program koji je bio vrlo sadržajna priprava na svetu Misu koja je započela malo poslije 11.00 sati.

Misno slavlje

Svetu Misu, kao "izvor i vrhunac" kršćanskoga života u vjeri, u koncelecijaciji s tridesetak sve-

ćenika, predvodio je generalni vikar don Željko Majić. Na početku je sve prisutne pozdravio u ime spriječenoga biskupa Ratka te pozvao na sa-branost i molitvu u vjeri.

Svoju je propovijed temeljio na liturgijskom čitanju o Samuelovu pozivu (1 Sam 3,1-10) te na evanđeoskom tekstu o pozivu mladića kojemu je bogatstvo bilo razlogom da se ne odazove Isusu-zovu: *Dodji, slijedi me* (Mk 10,17-31).

Don Željkova se propovijed može sažeti u četiri točke:

1. Bog ima vremena za svakoga od nas.
2. Bog nas brižljivo i s ljubavlju prati kroz cio naš zemaljski život.
3. Bog nas poziva na suradnju: *Dodji, slijedi me*.
4. Bog stvoritelj i darovatelj života s pravom očekuje čovjekov odaziv.

Ne trebamo se bojati stupiti u razgovor s Bogom, jer on je Bog koji ljubi; ne trebamo se bojati suradnje s Bogom u bilo kojem staležu, pa ni u svećeničkom ili redovničkom, naglasio je don Željko te dodao: "Ono čega se trebamo bojati jest odbiti poziv Bogu, ražalostiti nebeskoga Oca svojim okretanjem leđa, ito Njemu na čiju smo sliku i priliku stvoreni, Onomu koji nam je iz ljubavi sve darovao".

Na kraju Misne žrtve na kojoj su đakoni i sjemeništari imali ulogu čitača i poslužitelja, a ulogu predvoditelja pjevanja Dječji zbor župe domaćina s č. s. Marijom, uslijedila je zahvala organizatora te pozdrav zamjenika provincijala hercegovačkih franjevac fra Ivana Ševe.

Prije završnoga blagoslova, domaćin - župnik fra Gabrijel, sve je pozvao na okrjepu a don Mladen Šutalo, župnik župe Sv. Ivana iz Mostara, koji je sa svojim volonterima osmislio rekreacijski dio susreta, predstavio je popodnevni program te pozvao sve ministrante na sudjelovanje.

Rekreacijski program

U središtu rekreacijskog programa, koji je započeo malo poslije 13.00 sati, bio je mali maraton ulicama Tomislavgrada na dužini od 2,5 km. Mogli su trčati svi oni koji su se osjećali fizički spremni. Pobjednici maratona bili su: Mario Tomić iz Tomislavgrada (1. mjesto), Mario Sablić s Čerina (2. mjesto) i Marin Majstorović iz Mostara - Sv. Ivan (3. mjesto).

Upriličeno je natjecanje i u potezanju konopca te u skakanju u vreći. U potezanju konopca pobijedile su skupine ministranata župa: Vinjani (1.

mjesto), Šipovača-Vojnići (2. mjesto) te Rotimlja (3. mjesto). U natjecanju skakanja u vreći pobijedile su župe: Stolac (1. mjesto), Vinjani (2. mjesto) te mostarska župa Sv. Petra i Pavla (3. mjesto). Ovi natjecateljski dio učinio je Ministrantski susret još zanimljivijim i dražesnijim.

U 15.30 sati ministranti i njihovi voditelji okupili su se na svečani završetak Susreta ispred crkve. Generalni vikar don Željko Majić uručio je svečane Zahvalnice župama sudionicama, kao i onima koji su sudjelovali u organizaciji i programu. Bio je to znak da su svi pobijedili, kako netko lijepo reče. Zaista, pobijedili su svi oni koji su sudjelovali u ovoj manifestaciji vjere, iskustvu molitve i radosnu odmoru. Zato su i izrađene prigodne Zahvalnice koje će resiti župne prostorije i podsjećati na ovaj susret duhovnoga zajedništva i prijateljstva u Godini vjere. Uz iskrenu zahvalnost organizatorima i sudionicima, iskrene čestitke idu onima koji su u natjecateljskim disciplinama pobijedili te sa sobom odnijeli pehare za tri prva osvojena mjesta.

Bogu smo istinski zahvalni za dar lijepa vremena, dobra početka i sretna završetka Susreta, bez ijedne hitne intervencije. Zahvalni smo mu za sve one koji su na bilo koji način sudjelovali

u organiziranju ovoga Susreta na čelu s uredima za duhovna zvanja Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije i Hercegovačke franjevačke provincije; za domaćine - osoblje duvanjske župe Sv. Mihovila Arkandela na čelu sa župnikom fra Gabrijelom Miočem; za redovnike, redovnice i cijelo osoblje duvanjskoga samostana na čelu s gvardijanom fra Antom Pranjicom i ekonomom fra Velimirom Bagavcem; za mlade volontere - "framaše" župe domaćina na čelu s fra Josipom Miočem koji su cijelo vrijeme posluživali i bili na usluzi svojim gostima; za Dječji zbor župe domaćina sa s. Marijom; za Vokalno-instrumentalni sastav iz Prisoja sa župnikom don Gordanom, dramskoj sekciji "framaša" iz Posušja, a za popodnevni program osobito smo Bogu zahvalni za hrabre i požrtvovne volontere, članove "duge" iz mostarske župe Sv. Ivana sa župnikom don Mladenom. Oni su "stoički" podnijeli pravu žegu dana.

Bože, sve one koji nam ovaj divni dan prirediše, nagradi već na ovom svijetu svojim dobrima, a sve nas učini istinskim svjedocima svoga svetog Evanđelja. Gospodine, blagoslovi darežljive domaćine, sve sudionike, organizatore, volontere i animatore, blagoslovi sve svoje vjernike.

BLAGOSLOV VITRAŽA U ŽUPNOJ CRKVI

Rakitno, 23. lipnja 2013. - U nedjelju, 23. lipnja, biskup Ratko, obavivši svetu krizmu i vizitaciju župe sv. Ante u Sutini, gdje župniku je don Slaven Ćorić, došao je u pratnji don Tomislava Ljubana u župu sv. Ivana Krstitelja u Rakitnu. Tu ga je dočekaio župnik fra Marinko Leko, dekan Posuškoga dekanata.

U župnoj crkvi biskup je, nakon pobožnosti u čast nebeskom zaštitniku koju je fra Marinko izmolio s vjernicima, predvodio večernju sv. Misu u 18.00 sati. U Misi su koncelebrirali mjesni župnik fra Marinko, sutinski don Slaven i virski don Ilija Drmić. Oni su prije ovoga misnog slavlja ispovijedali puk dok je posuški vikar fra Goran Ćorluka bio na usluzi za sv. ispovijed i tijekom misnoga slavlja.

Na početku župnik domaćin pozdravio je biskupa u ime sabranoga puka, kojemu je ovo treća večer duhovne trodnevnice. U svome govoru rekao je da je u ovoj župi već osam godina i da je posljednjih pet godina radio s pukom na temeljitoj

obnovi župne crkve, koja je službeno bila do prije dvije godine pod naslovom sv. Ivana Nepomuka, a otada je dozvolom Svete Stolice i posvetom mjesnoga biskupa crkva stavljena pod naslov, a župa pod zaštitu sv. Ivana Krstitelja.

U svome govoru župnik je također rekao da je prvi put 8. svibnja 2011. objavio svojim župljanima postavljanje vitraža u crkvi i prikupljanje milodara za njihovu izradu, čega se prihvatio slikar Ante Mamuša. Župnik je s radošću prihvatio sve pojedinačne i skupne darovane priloge. Tako je nastalo u svemu 19 vitraža, i to ovim redom: pet na temu Otajstava svjetla, zatim vitraž koji prikazuje Svetu Obitelj. Uslijedili su vitraži sv. Ivana Nepomuka i sv. Ilije. Nakon ovih vitraža imamo u ovoj crkvi i sljedeće koji prikazuju svece franjevence, a ti su: sv. Franjo, sv. Ante, sv. Leopold Mandić i sv. Nikola Tavelić. Ovaj popis vitraža nadopunjuju i sveci blaženici koje štuje hrvatski vjernički puk, a ti su: bl. Alojzije Stepinac, bl. Ivan Pavao II., bl. Majka Terezija i bl. Marija od Propetoga

Petković. Spomenimo i to da su tri vitraža na pročelju ove izvrsno obnovljene crkve Srca Isusova, Srca Marijina i Silazak Duha Svetoga. Vitraži u lađi, njih 16, postavljeni su uoči Božića 2012., a tri na pročelju crkve nakon Nove godine 2013.

Biskup je nakon uvoda izmolio blagoslovnu molitvu za spomenute vitraže, njihove darovatelje i sav darežljivi vjernički puk hodeći i blagoslivljajući vodom od prozora do prozora, u pratnji župnika.

Nastavljeno je Misno slavlje u kojem je biskup održao prigodnu propovijed. U njoj je govorio o tri ljubavi u obitelji. Prva je bračna ljubav između muža i žena, druga je roditeljska ljubav prema djeci i treća je ljubav između braće i sestara. Sve je to Božji dar za život svake obitelji. Iz bračne ljubavi muža i žene - upravo je tako Bog ostavio, rađaju se djeca, iz roditeljske ljubavi prema djeci začinje se buduća ljubav djece koja će postati roditelji prema svojoj djeci i ta ljubav nije zapovjedenja kao što je u Božjoj zapovijedi ljubav dje-

ce prema roditeljima, te konačno ljubav između braće i sestara koja je također iskonska i istinska ljubav koja se dalje razlijeva u svim smjerovima i odnosima.

Sv. Ivan Krstitelj začeo je u krilu svoje majke Elizabete, žene u poodmakloj dobi. Njegov mu je otac Zaharija darovao ime Ivan u kojem se krije bit njegova poslanja: od Boga ljubljani. Biskup se ukratko osvrnuo na život i djelo ovoga proroka na razmeđu dvaju saveza, proroka koji je imao čast svojom rukom pokazati Mesiju na rijeci Jordanu gdje ga je i krstio, dok su ga starozavjetni proroci naviještali u raznim znakovima i viđenjima. Narod je pomno pratio i povezivao sa svojim životom i neposrednim sadašnjim zbivanjima u nas i u svijetu, u kojem se pokušavaju na razne načine izvrnuti Božje zapovijedi i istina.

Tijekom sv. Mise pjevao je župni zbor koji redovito i skladno prati nedjeljna i blagdanska misna slavlja liturgijskom pjesmom pod vodstvom Antonije, profesorice glazbe.

NOVI VITRAŽI U ŽUPNOJ CRKVI

Hutovo, 24. lipnja 2013. - Iako je župa Hutovo posvećena Kristu Kralju, na poseban način svečano je na svetkovinu rođenja sv. Ivana Krstitelja, ali i na blagdan sv. Luke. Ovogodišnje slavlje Krstiteljeva rođenja, na poziv župnika don Pere Marića i po poslanju biskupa Ratka, predvodio je generalni vikar don Željko Majić. On je na početku svete Mise blagoslovio vitraže koji su dar raseljenih vjernika župe. Posebno su se istaknule obitelji prezimena Mustapić koje su darovale 6 vitraža od ukupno 10 oslikanih prozora i pročelnoga križa. Vitraži su rad akademske slikarice Mile Stanišić i ateljea Stanišić iz Sombora i predstavljaju Povijest spasenja od Naviještenja do Silaska Duha Svetoga. Tu je i vitraž s likom evanđelista sv. Luke koji nam je sve te događaje zapisao.

Župa Hutovo sa 165 vjernika ubraja se u najmanje župe hercegovačkih biskupija. No, na svetkovine župa oživi. U posjet roditeljima i napuštenim ognjištima dođu mnogi koji su se nastanili u Neumu, ali i u Dubrovniku, dubrovačkom primorju i okolnim općinskim mjestima. Tako je bilo i na svetkovinu rođenja Ivana Krstitelja.

Crkva puna vjernika. U prvim redovima djeca u narodnim nošnjama koja su nakon Mise na pripremljenoj pozornici zaigrali kolo s nezaobilaznim lindom. Mlada župljanka za klavijaturama daje intonaciju liturgijskoj pjesmi, a cijela crkva složeno pjeva. Misna čitanja i molitvu vjernika čitaju mladi župe, a ministriraju djeca u narodnim nošnjama. U koncelebraciji uza župnika tu je i don Mladen Šutalo koji je navijestio evanđelje. U propovijedi više riječi o snazi vjere i ustrajnosti u molitvi Zaharije i Elizabete nego o samom sv. Ivanu uz poziv da po primjeru roditelja sv. Ivana uvijek budu ustrajni u molitvi i budni u vjери kako bi poput sv. Ivana današnjemu svijetu pokazivali Isusa - Jaganjca koji oduzima grijehe svijeta i svjedočili ljepotu evanđeoskoga života. Prije završnoga misnog blagoslova župnik don Pero zahvalio je predvoditelju i svim sudionicima misnoga slavlja, posebno donatorima vitraža. Pred crkvom uza zvuke lijarice prijateljsko i rodbinsko pozdravljanje i nazdravljanje prije obiteljskoga ručka u kojem će napušteni domovi oživjeti i barem nakratko biti kao što je nekad bilo.

BLAGOSLOVLJEN HOSPICIJ "BOŽANSKOGA MILOSRĐA"

Ljubuški, 24. lipnja 2013. - Nakon što je mostarski biskup Ratko Perić u Čapljini, 9. prosinca 2012., blagoslovio hospicij pod nazivom "Betanija" u vlasništvu i brizi Caritasa Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije, koji je prvi u ovoj mjesnoj Crkvi počeo pružati usluge ublažujuće ili "palijativne" skrbi, sveobuhvatne - zdravstvene, psihološke, socijalne i duhovne brige s ciljem osiguranja potrebne njege osobama u posljednjim fazama njihova života, na svetkovinu sv. Ivana Krstitelja, 24. lipnja, isti je biskup blagoslovio još jedan takav dom. Hospicij "Božanskoga milosrđa" u Ljubuškom izgrađen je priložima donatora iz inozemstva, ali i udjelom same općine Ljubuški. Cijelim projektom koordinirale su s. Muriel Geisler i Mary Wals i udruga "Sv. Josip Radnik". One su sav projekt osmislile, skupljale novac i uz pomoć stručnog osoblja vodile i nadgledale gradnju. Ovo im nije prvi projekt slične vrste u Hercegovini. Već su, naime, prije više godina, 2004., uz pomoć donatora, izgradile Dom za stare i nemoćne "Sv. Josip" također u Ljubuškom, i predale ga na upravu sestrama milosrdnicama sv. Vinka Paulskoga. Hospicij "Božanskoga milosrđa" ostaje u vlasništvu općine Ljubuški koja je darovala zemlju i sudjelovala u izgradnji, a uprava je povjerena Domu zdravlja u Ljubuškom iza kojega stoji Zavod za zdravstveno osiguranje Zapadno-hercegovačke županije. Za sada je predviđeno da hospicij primi 20 korisnika. Ako se ukaže potreba, može primiti i do 30 osoba s potrebama radi kojih je i izgrađen. Hospicij će biti na raspolaganju u prvom redu bolesnicima iz općina ZHŽ-a, ali i iz drugih mjesta Hercegovine prema potrebama i raspoloživosti kapaciteta.

Prije početka sv. Mise, biskupa i sve nazočne pozdravio je ravnatelj Doma zdravlja u Ljubuškom, dr. Srećko Matić, izrazivši zahvalnost svima koji su sudjelovali u realizaciji ovoga projekta, posebno sestrama Muriel i Mary, ali i predstavnicima vlasti na općinskoj i županijskoj razini na

čelu s načelnikom općine Ljubuški, Nevenkom Barbarićem, i ministrom zdravstva Zapadno-hercegovačke županije, Stjepanom Bogutom. U slavlju Mise i blagoslova sudjelovali su i neki od donatora iz inozemstva, osobito iz Italije.

Na početku sv. Mise, u kojoj su uz biskupa slavili generalni vikar don Željko Majić, ravnatelj Biskupijskoga caritasa don Ante Komadina, gvardijan franjevačkoga samostana na Humcu fra Velimir Mandić i don Tomislav Ljuban, biskupov osobni tajnik, biskup je blagoslovio namijenjeni sakralni prostor koji će služiti kao hospicijska kapelica, a ravnatelj Caritasa u pratnji gvardijana obišao je i blagoslovio prostorije cijeloga doma. Biblijske su odlomke čitale sestre milosrdnice, s. Paulina i s. Izabela, a Evanđelje navijestio fra Velimir.

U propovijedi biskup je pozvao sve, a posebno buduće djelatnike hospicija, da uvijek budu osjetljivi na potrebe bolesnika-korisnika upravo kao što je Blažena Djevica Marija, iako i sama trudna, imala osjećaja i ljubavi prema potrebi sv. Elizabete koja je bila već šest mjeseci u iščekivanju čudesna djeteta, velikoga preteče Sina Božjega, Ivana Krstitelja. Poseban oblik kršćanske ljubavi jest briga za teške bolesnike. Tu ljubav Bog obilno blagoslivlje te nam mnogostruko uzvraća u svim našim životnim potrebama. "Kako budete negovali stare i nemoćne, tako će Bog dati vašoj djeci i potomcima!" Biranim je riječima zahvalio voditeljicama i koordinatoricama projekta s. Muriel i Mary i svima onima koji su u ovom projektu sudjelovali. "Ako smo ponosni što u Hercegovini godišnje možemo za misije skupiti i darovati do 200.000 KM, tj. na svakoga vjernika po jednu marku, kako tek trebamo biti ponosni na ove dvije Dobročiniteljice koje su moćne skupiti od svojih donatora - deset i petnaest puta više!" - rekao je biskup.

Nakon sv. Mise organiziran je kratak domjenak i razgledanje Centra. Bilo sve na veću slavu Božju i na čast sv. Josipa!

BISKUP SLAVIO SV. MISU NA STJEPAN KRSTU

Stjepan Krst, 7. srpnja 2013. - U dogovoru s rotimskim župnikom i upraviteljem župe Stjepan Krst, don Damjanom Ragužom, biskup je Ratko u nedjelju 7. srpnja predvodio koncelebriranu sv.

Misu u obnovljenoj župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u istoimenoj župi. Puna crkva, pun kor vjernika i pjevača i pjevačica. Među koncelebrantima bio je i nevesinjski župnik, don Ante Luburić,

koji je prije toga slavio sv. Misu u Nevesinju i na vrijeme prispio i na Stjepan Krst na Euharistijsko slavlje u 11.00 sati.

Biskup je u početku sv. Mise spomenuo da je ove godine za Ivanjdan bio u Ružićima, gdje se također slavi Rođenje sv. Ivana, a ujedno je bila i sv. krizma, pa je zato zaželio doći danas slaviti sv. Misu na Gornjem Brštaniku. On je don Anti, svomu suradniku, kancelaru, svojedobno povjerio ponovnu izgradnju crkve na Stjepan Krstu, što je on učinio odgovorno, savjesno i pravovremeno. Mi smo s crkvene strane učinili svoje, istaknuo je biskup. A sada je red na vama župljanima, koji ste se raspršili po Hercegovini i drugdje, da se vraćate u svoju staru župu. Pogotovo što je oko 70 obitelji već zatražilo povratak u župu. I u tijeku je obnova kuća. Napose je pozvao vjernike da se na sljedećem listopadskom Popisu svatko popiše "u svome zavičaju".

U propovijedi, prema nedjeljnom Evanđelju i Isusovoj izreci: "Žetva je velika, ali radnika malo" (Lk 10,2), biskup je govorio o duhovnim zvanjima, osobito u Trebinjsko

j biskupiji, u kojoj nema nijednoga biskupijskog sjemeništara, a samo dva bogoslova pete godine teologije. Istina, ima oko 30 svećenika u dijecezi koja broji 21 tisuću vjernika i 15 župa.

Na kraju sv. Mise župnik je don Damjan zahvalio svima, potaknuo sve na povratak u župu, te pozvao koncelebrante, sjemeništare i bogoslove na okrjepu u obližnju crkvenu dvoranu.

Među vjernicima bila su i osmorica hercegovačkih sjemeništara koji su, nakon uspješno završene školske godine u Travniku i u Zadru, te dvojica novih, s biskupom pošli na tjedni duhovni seminar na Otok Gospe od milosti u Boku Kotorsku.

BLAGOSLOV DUHOVNO-KULTURNOGA CENTRA

Stolac, 17. srpnja 2013. - Kršćanstvo se u grad Stolac, smješten u jugoistočnom dijelu Hercegovine na obalama rijeke Bregave i okružen planinom Hrgud i Vidovim poljem te okolnim toponimima: Križevac, Krstac i Križane, od kojih je Križevac gotovo u centru grada, proširilo i ukorijenilo vrlo rano. O tome svjedoče brojni arheološki nalazi. U novije vrijeme iskapaju se starokršćanski sakralni objekti iz 5. stoljeća na Crkvinama - Ćemalovina pokraj Stoca. Na Vidoštaku u Popratima, koji je zadobio ime po sv. Vidu mučeniku, otkriven je reljefni lik Bogorodice s Djetetom iz 11. stoljeća te su još uvijek vidljivi temelji crkve iz koje reljef potječe. Najvjerojatnije je da je Stolac bio i središte drevne biskupije Sarsenterum iz 530. godine. No dolaskom Otomanskoga carstva na ove prostore u 15. stoljeću bogati se kršćanski hod prekida a do tada izgrađeno razara ili zubu vremena prepušta. Tako je sultan Selim I. naredio rušenje kršćanske crkve i na njezinim temeljima dao izgraditi islamsku džamiju. I unatoč ovoj istini o kojoj svjedoče i sam islamski povjesničari da je na temeljima kršćanske crkve podignuta džamija, današnji muslimanski čelnici ponovno su na tom istom mjestu i temeljima podigli *Selimovu džamiju* koja je u posljednjem ratu srušena te, zaobilazeći općinske vlasti, i "Sahat kulu" koje prije nije bilo.

Kada se ukazala prigoda, Biskupski je ordinarijat u Mostaru, u samom centru grada Stoca zakonito kupio ratom devastiranu robnu kuću "Stočanku" s namjerom da je uredi kao Duhovno-kulturni centar Trebinjsko-mrkanske biskupije. Biskup je Ratko kao svoga osobnog delegata, 21. studenoga 2011., ovlastio don Antu Luburića, kancelara i nevesinjskoga župnika, da vodi sve potrebne poslove oko ostvarenja ovoga projekta na novoj crkvenoj nekretnini u Stocu. Nakon što su sva vlasnička pitanja uredno riješena i zakonito provedena, prema idejnom rješenju poduzeća za projektiranje i inženjering u građevinarstvu - "Forum 98" iz Stoca, zatražena je 21. studenoga 2011. od Općine Stolac urbanistička suglasnost za sanaciju, rekonstrukciju i preobrazbu postojećega poslovnog u sakralno-poslovni objekt "Duhovno-pastoralni i kulturni centar Trebinjsko-mrkanske biskupije" u Stocu. Služba graditeljstva, prostornog uređenja, zaštite okoliša i obnove Općine Stolac, izdala je 2. prosinca 2011. Rješenje, kojim se daje urbanistička suglasnost za sanaciju i rekonstrukciju postojećega poslovnog u sakralno-poslovni objekt "Kulturno-duhovni centar Trebinjsko - mrkanske biskupije" u Stocu. Rješenje je 20. prosinca 2011. postalo pravomoćno. Na temelju ovoga Rješenja i drugih potrebnih dokumenata u prosinca 2011. upućen je Općini Stolac

zahtjev za izdavanje građevinske dozvole prema glavnom projektu izrađenu od "Građevinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru". Služba graditeljstva, prostornog uređenja, zaštite okoliša i obnove Općine Stolac, udovoljila je 3. svibnja 2012. ovom zahtjevu i izdala Rješenje, kojim se investitoru Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji odobrava sanacija i rekonstrukcija postojećega poslovnog u sakralno-poslovni objekt "Kulturno-duhovni centar Trebinjsko-mrkanske biskupije" u Stocu. Rješenje je 21. svibnja 2012. postalo pravomoćno nakon čega se započelo s radovima. Radovi su povjereni građevinskom poduzeću iz Mostara MN-Trade d.o.o. u vlasništvu Pere Šarića, koji se ovih dana privode kraju.

Na prvi dan trodnevnice u čast sv. Ilije proroka, zaštitnika stolačke župe, upriličeno je crkveno slavlje blagoslova Duhovno-kulturnoga centra Trebinjsko-mrkanske biskupije. Svečanu sv. Misu i blagoslov Centra predvodio je mostarsko-duvanjski biskup i apostolski upravitelj Trebinjsko-mrkanske biskupije Ratko Perić. U

slavlju je sudjelovao veliki broj vjernika stolačke župe, ali i okolnih župa među kojima svi oni koji su dali svoj doprinos u ostvarenju ovoga projekta kao posebni uzvanici te članovi više kulturno-umjetničkih društava koji tradicionalno o "Ilindanskim danima" u Stocu održavaju smotru folklora. U koncelebraciji s biskupom sudjelovalo je preko 20 svećenika obiju hercegovačkih biskupija. Na samom početku sv. Mise sve je nazočne pozdravio voditelj radova, don Ante Luburić. Biskup je izmolio blagoslovnu molitvu nakon čega su don Ante i stolački župnik i dekan don Rajko Marković blagoslovili sve prostorije centra. Pjevao je mješoviti zbor stolačke župe pod vodstvom s. Alojzije, milosrdnice. Izravan prijenos slavlja bio je dostupan putem internet-ske poveznice: <http://biskupija.events.spectar.tv/biskupija/17072013/>. Nakon misnoga slavlja upriličen je prigodni domjenak za biskupa, svećenike, časne sestre i uzvanike u samom Centru, a na glavnom stolačkom trgu odvijala se smotra folklora.

POZDRAVNI GOVOR DON ANTE LUBURIĆA

LIJEPO JE I UGODNO DANAS BITI U STOCU!

Lijepa su polja i brjegov i oko njega, lijepa je Bregava u njemu!

Lijepim su ga i ugodnim još više učinili njegovi ljubitelji - oni iz Stoca kao i oni koje je privukao svojom ljepotom. Oni su opjevali njegovu ljepotu i svojim ga umijećem učinili još ljepšim.

Lijepo je danas biti u Stocu, a posebno je ugodno boraviti danas ovdje u novoj vlastitoj biskupijskoj kući u Stocu!

Bili smo svjedoci ratova i ratnih razaranja - barem mnogi od nas - ali smo dočekali i dan kad možemo biti zajedno, radosni očevidci porasta ljepote našega grada.

Veselimo se svakom porastu vrijednosti, napretku obnove i ljepote našega grada, radujemo se miru i prvim koracima u životu bez straha i zlovolje, prvim koracima zajedništva u miru i uzajamnu životu razumijevanja, susretanja i suradnje.

A danas je za nas odista pravi radostan dan. Radostan je i najmanji znak i svaki potez uređenja grada kako bismo mi bili radosniji, a naš grad blistaviji i privlačniji.

Mi smo ovdje danas ne samo kao građani ovoga povijesnoga i suvremenoga grada nego kao i vjernici.

Radosni smo što se obnavljaju stari i grade naši novi vjerski objekti koji nam govore o ljepoti grada i probuđenim osjećajima i težnjama njegovih građana kako bi im dozivali u pamet čežnju za neprolaznom Božjom ljepotom u zajedništvu s Njime, svojim Bogom u vječnosti.

I u tom je posebnost našega današnjeg susreta!

Svi mi, netko više netko manje, nosimo ožiljke svoje ljudske nesavršenosti, svoje nevolje i razaranja naših međuljudskih odnosa.

Gledajući danas ovdje Isusov Križni put, koji resi sakralni prostor ovoga našeg novog Biskupijskog doma, zaustavljamo se kod prizora što ih priređuje ljudska zlovolja: uzajamne optužbe i osude, podmetanja klipova pod noge, pljačkanja, razapinjanja na križ i ubijanja.

I dok o tom razmišljamo, bude nam jasno, kako su posrijedi nečovječna djela, i kako ona ne samo štete, najčešće posve nedužnim ljudima, nego i ponižavaju, čine neljudima sve one koji sudjeluju u tim djelima.

A na drugim postajama Isusova Križnog puta vidimo i drugačije ljude poput Isusove majke Marije i Veronike, Šimuna Cirenca i Josipa Arimatejca, pobožnih i smjelih žena koje se probijaju do Isusa i žele mu posvjedočiti svoju odanost, pripadnost Njemu i Božjemu čovjekoljublju u njemu!

A kada se samo malo zamislimo nad likom ponižena i zlostavljena **Isusa**, mi doživimo kako sva ta ljudska zloba nije ni najmanje unakazila njegove plemenitosti: on je savršeno miran, strpljiv, izdržljiv u nevoljama i uvijek spreman svima sve oprostiti i obećati zajednički život u Božjem kraljevstvu.

Još kraće rečeno - postaje nam sve jasno - Isus uvijek i svagdje voli svakoga čovjeka i netremice je spreman svima sve oprostiti!

I tako smo došli do kraja:

Isus je mogao podnijeti strahote svoga Križnog puta jer je u sebi nosio beskrajnu ljubav Božju, jer je znao da on jest i zauvijek ostaje Božjim Sinom.

I to obznanjuje umjetnički oslikan prozor u crkvenom prostoru ovoga Centra. Naša slikarica, gospođa Blaženka, u svojoj je slici istaknula riječi kojima je Bog svomu narodu, svima nama, obznanio Krista Spasitelja!

On je rekao: Ovo je Sin moj ljubljeni!

A Krist je nama, svakomu od nas rekao: I ti si sin, i ti si kći **nebeskog Oca** koji te voli i koji te čeka kao što je volio Krista i kao što mu je dao mjesto sebi s desne strane!

Oče Biskupe, drevni ranokršćanski Sarsenterum, iznad čijih rušenih zdanja mi danas živimo, i hodamo mjestom zvanim Stolac, sigurno je imao svoj *Episcopium* - *Biskupski dvor i dom*, koji je ljudskom zlovoljom zajedno s drugim djelima ljudskih ruku i stvaralaštva dotadašnje civilizacije i kulture u određenom trenutku povijesti, zbrisan s lica zemlje, a čiji ostatci svako malo - pa i ovih dana - izviru ispod zemlje.

Evo nas danas s Vama, svećenstvo i narod ove starodrevne Trebinjske biskupije, na početku Trećega tisućljeća od slavnog Kristova rođenja i spasonosna uskrsnuća, u novom Duhovno-kulturnom centru iznad starodrevnoga *Sarsenteruma*, danas Stoca.

Na početku ovoga svetog misnog slavlja sjećamo se svih onih koji su ovim krajevima vjeru proživljavali i pronosili, za nju i za svoj narod i krv svoju prolijevali.

Sjećamo se i današnjih članova naše Trebinjske biskupijske zajednice s posebnom željom i molitvom Presvetomu Trojstvu u ovoj Godini vjere da se iz dana u dan obnavlja i raste u svojoj vjeri katoličkoj.

Neka ovaj novi Biskupijski centar i dom služi upravo tomu: obnovi i rastu u vjeri, nadi i ljubavi svih vjernika i svega naroda i rastu Crkve Kristove. Neka ovaj Centar bude duhovni i kulturni Sion Crkve Katoličke na ovim prostorima i u ovom vremenu u kojem nas je Providnost odredila da živimo, mičemo se i jesmo.

Mnogi su odsutni, a dosta ih je u ovom misnom slavlju nazočno, koji su na bilo koji način pomogli da smo ostvarili ovo gdje smo večeras, da možemo reći i klicati: lijepo je i ugodno biti večeras ovdje - u Stocu u svom novom domu Trebinjske biskupije.

U ovom trenutku, prve večeri trodnevnice u čast sv. Ilije Proroka, zaštitnika Župe Stolačke, kad blagoslivljemo privođenje kraju građevinskih radova na ovom objektu, želimo izreći riječ zahvale svima koji su ideju o potrebi projekta iznijeli, koji su na ideji i njezinu ostvarenju u bilo kojoj fazi radili: savjetom, zalaganjem, preporukom, odobrenjem, rješenjem, osobito znojem i snagom ruku svojih.

Svima velika hvala i molitva za blagoslov Božji po ovom misnom slavlju.

HOMILIJA BISKUPA RATKA

Današnje nam prvo biblijsko čitanje, ono iz knjige *Izlaska* (3,1-6.9-12), govori o Božjem glasu iz Gorućega grma Mojsiju koji je bio kod ovaca u Sinajskoj pustinji: Mojsije, Mojsije... Bilo mu je tada ravnih osamdeset godina.

Mojsije je rođen u vrijeme kada je u Egiptu uveden i bio na snazi rasistički zakon protiv židovskoga naroda. S raznih strana bio se začuo

užasan glas da je dosta više toga židovskog rađanja. Tako je uzvikivalo oko sedam i pol milijuna Egipćana protiv više stotina tisuća Židova. Treba Židove iz korijena iščupati, provesti potpun holokaust, pravi genocid, uništenje cijeloga naroda. Ne sustezati se ni od kakva načina istrjebljenja. Daje se svakomu sloboda da se Židovi diskriminiraju i progone. Uvedena je kon-

tracepcija, osobito zakon pobačaja u svaka doba trudnoće, pa i čedomorstva rođenih muškića. Promicala se svakovrsna eutanazija, od mlada do stara, od zdrava do bolesna. Sve je dopušteno protiv toga stranog naroda, koji se već 400 godina ne da asimilirati, a ne će ni emigrirati, opće je antisemitsko uvjerenje u bogatu Misiru ili civiliziranu Egiptu. Pravi državni terorizam. Sam faraon objavio je pakleni edikt: sve židovske dječake, čim se rode, udaviti, ubiti, baciti u rijeku Nil. Neka egipatske babice samo pogledaju "oba kamena sjedala" (*Izl* 1,16) i neka odmah primijene taj zakon uništenja novorođenčadi. Inače će i same biti ubijene. A židovske djevojčice pustiti da žive. Neka uzrastu i udaju se za Egipćane. I tako će se tijekom vremena integrirati, odnosno to tuđinsko pleme nestati.

Ali faraon snuje, a Bog određuje. Taj će Božji izabrani narod preživjeti sve pogibelji i genocide. Već same babice, barem ne sve, kao Šifra i Pua (*Izl* 1,16), ministrice zdravstva i odgoja, ne će ni moći ni htjeti udarati na dar života. Neke iz materinskog osjećaja kada vide dječaćića pred sobom, neke obdarene od očeva koji su dobili živa i zdrava sina, a neke se prepale da ne pomru njihova vlastita djeca i unuci. U svakom slučaju to im je djelo spašavanja židovskih dječaka Bog uzeo za dobro i obdario ih novim potomstvom. One su bile u izravnoj službi života kao Božjega milosna dara, jer su se Boga bojale i svako dijete poštovale.

U to vrijeme rodi se Mojsije. U službi njegova života čak se spominje šest ženskih osoba. Ove dvije babice, faraonova kći i njezina sluškinja, koja ga je izvukla u košarici iz šiblja, njegova majka Jokebeda i sestra mu Mirjam. Mojsije je posinjen od firaunke i odgojen u svoj egipatskoj mudrosti, znanosti i kulturi. Živa enciklopedija.

"Kad mu bijaše 40 godina, ponuka ga srce da pohodi braću svoju, sinove Izraelove" (*Dj* 7,23). Mislio je Mojsije da je kucnuo čas da oslobodi svoj narod od ropstva egipatskoga. Ali sve se okrenulo kako Mojsije nije mogao ni snovati ni sanjati. Morao je ispred faraonske policije bježati i čuvati živu na ramenu glavu, možda će mu valjati u životu. Pobjegao je u Sinajsku pustinju.

Tu se pribio kod jednoga žitelja, nekoga Jitra. Oženio se jednom od njegovih kćeriju, Siporom, i tu ostao u čobanluku. Punih četrdeset godina. Zaboravio Mojsije svu mudrost egipatsku, zaboravio egipatski jezik, ostala mu sva biblioteka na faraonovu dvoru. Sada ima samo pastirski štap u ruci i stado ovaca pred sobom, drugo ne zna i ne

vidi. Rodila su mu se dva sina Geršon i Eliezer. A godine neumoljivo teku.

Kada mu je bilo 80 godina, ukaže mu se gorući grm - ono što smo malo prije pročitali - i iz grma začuje glas: Mojsije, Mojsije! Izuj se! Ovo je sveto tlo. Izuj svoje ideje i svoje planove, a prihvati moje misli i moje putove. Čuo sam vapaj svoga naroda u Egiptu. I sad hajde! - govori mu Božji glas iz gorućega grma. Kuda? pita Mojsije. U Egipat! - Zašto? - Da oslobodiš narod moj. Sada, kada mi je 80 godina? - Sada kada ti je 80 godina. Ne ćeš ti izbavljati narod moj kada ti hoćeš, nego kada ja hoću, ali s pomoću tebe i tvoga brata Arona...

Zašto je Bog pozvao kardinala Jorgea Bergoglia za papu Franju u njegovoj 77. godini života? - To Bog zna.

Zašto je Bog pozvao kardinala Josepha Ratzingera za papu Benedikta XVI. u njegovoj 78. godini života? - To Bog zna.

Zašto je Bog pozvao kardinala Angela Roncallija za papu Ivana XXIII. u njegovoj 79. godini života? - To Bog zna.

A sada: Zašto su katolici stolačkoga kraja čekali 400 godina otomanske vladavine (1482.-1878.) da se pojave u centru ovoga grada? - To Bog zna.

Zašto su čekali daljnjih 40 godina austro-ugarske uprave (1878.-1918.), željni sagraditi malo crkvenoga prostora u središtu ovoga grada na Bregavi? - To Bog zna.

Zašto su katolički vjernici čekali daljnjih gotovo 75 godina staroga i novoga jugoslavenskog režima da stupe nogom u središte Stoca? - To Bog zna.

Zašto su ti isti katolici čekali daljnjih 20 godina demokratskoga sustava da mogu ući u središte ovoga grada i slaviti sv. Misu? - To Bog zna.

Bog te zove ne kada ti hoćeš, ni prije 50 godina, ni prije 150 godina kada je osnovana župa Stolac sa sjedištem izvan grada, u Grahovištu, ni prije 10 godina, nego upravo danas. Bog t e zove kada je On rasporedio domaću i međunarodnu situaciju, kada je zaposlio osobe i uskladio vrijeme i prostor. Kada je tako providnosno vodio ljude u svim institucijama, položajima i službama da urade sve po zakonu i pravilu, bez ikakve varke i zapreke, ali i bez ikakva otpora i bune.

Slavim Te, Oče, Gospodaru neba i zemlje - čitamo danas Isusove riječi u Evanđelju (Mt 11,25-27) - što si ovo sakrio od mudrih i umnih, koji se prave mudrima i umnima, koji misle da je njihova zemlja i krug nebeski, a objavio si malenima, koji su uvjereni da je Tvoja zemlja, Bože sveti, Stvoritelju svega vidljivoga i nevidljivoga! Nije

Isus protiv ljudske pameti i mudrosti, nego protiv ohole ljudske pameti koja ne priznaje Boga; koja mu se ne želi pokoriti i pokloniti. Maleni misle da je Tvoja Bregava i Stolac! Da je Tvoja Radimlja i Križevac! Da je Tvoje Grahovište i središte grada! Tvoje je vrijeme i vječnost! Tvoja je prošlost, sadašnjost i budućnost! Tvoji smo svi mi. I to želimo biti i ostati. Isus je u ovom odlomku rekao veliku

istinu: "Sve je meni predao Otac moj, i nitko ne pozna Oca doli Sin i onaj kome Sin hoće objaviti". Nama je Sin Božji objavio Oca i njegovo Kraljevstvo u Duhu Božjemu. Zato cijelu ovu zgradu i ustanovu Trebinjske biskupije posvećujemo i molimo neka bude na slavu Presvetoga Trojstva - Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.

STO PEDESET GODINA KATOLIČKE ŽUPE

Stolac, 20. srpnja 2013. - U ime Božje. Dana 1. lipnja 1863. dubrovački biskup Vinko Čubranić i ujedno trebinjski apostolski upravitelj, u dogovoru s Kongregacijom za širenje vjere Svete Stolice, odvaja od dubravske župe ova sela: Stolac - 45 obitelji, Ljubljena - 14, Poplat - 11, Poprati - 11, Kruševo - 10, Borojevići - 10, Komanje Brdo - 8, Bačnik - 4, Barani - 4, Njivice - 4, Gornja Bitunja 4, Donja Bitunja - 3, Gojilovići - 2, Orlja - 2, a od hrašanjske župe: Pušišta - 5, Burmazi - 4 i Riđica - 1. U svemu 140 kuća i 1.250 vjernika. U prosjeku po obitelji više od osmero čeljadi. Kasnije su pripojena i ova sela: Bjelojevići i Boljuni te Dabrica,

Hodovo, Ljuca i Greda. Prvim je župnikom imenovan talijanski misionar u Hercegovini, fra Oracio iz Torina.

Dan je bio prekrasan. Ilindanski. U konceleciji je bilo preko 20 svećenika. Naroda je bilo puno crkveno dvorište. Za liturgijskih obreda vladao je potpun mir i red, samo su se čuli čvrsti cvrčci i poneki glas radosna djeteta. Starozavjetno je čitanje pročitao bogoslov Pažin, a novozavjetno sjemeništara Pažin, karmelićanin. Evanđelje je otpjevao don Jozo Milanović, benediktinac, Kruševljanin. A Šestorica petaša dvanaestogodišnjaka Psalam i Aleluja. Mišne i liturgijske pjesme predvodio je župni zbor.

POZDRAVNO SLOVO STOLAČKOGA ŽUPNIKA DON RAJKA MARKOVIĆA

"Preuzvišeni oče biskupe, braćo svećenici, dragi Božji narode!

Radostan sam i sretan što vas danas s ovoga svetog mjesta mogu iskreno pozdraviti u tako velikom broju i izraziti vam svima srdačnu dobrodošlicu na svetkovinu Patrona župe, dan grada i općine Stolac, sv. Ilije Proroka. Mi ove godine obilježavamo 150. obljetnicu ustanovljenja župe Stolac. Župu je osnovao dubrovački biskup i apostolski upravitelj trebinjski Vinko Čubranić 1. lipnja 1863. otprilike u sadašnjim granicama od Čora do Čemalovine i od Barana do Udore.

Inače je kršćanstvo u Stolac prispjelo još u prvim stoljećima. U Stocu je čak bila i župa i biskupija Sarsenterum na Centru grada u 5. i 6. st., tako da je kršćanstvo u Stocu zasađeno prije 1.500 godina i do danas neprestano raste i cvjeta. Bogu hvala na tome daru.

U Stocu je u ovih 150 godina službovalo 12 župnika i 14 kapelana. A župa je do sada dala 12 svećenika i 15 časnih sestara, a 20-ak časnih sestara Milosrdnica službovalo je u župi Stolac.

U župi su sagrađeni brojni župni objekti: župna crkva s velikim orguljama, župna kuća, kuća časnih sestara, Pastoralni centar, Muzej i galerija, Lurdska špilja, Spomenik žrtvama Drugoga svjetskog i Domovinskog rata, Kip sv. Ilije, nedavno Biskupijski centar. U župi ima 40 grobalja, 20 kapelica i mnoge druge građevine i zdanja. Ali je nama danas još važnija živa Crkva, besmrtni duše vjernika. U svom osnutku župa je brojila 17 naselja, 140 obitelji i 1.250 vjernika. Župa danas ima 2 grada: Stolac i Ljubinje, 32 sela i zaseoka, 800 kuća i 3.120 vjernika. U župi je preko 300 mladih upisanih i djelatnih u 15-ak društava i djelatnih u crkvenom životu i ministrantskom zboru, što je poseban ponos župe. Vrijedi spomenuti ove podatke i posegnuti još dublje u povijest, u Bađanj u Bregavi, gdje je, kažu, čovjek živio prije 15.000 godina, to jest 100 puta više od ovih 150 godina stolačke župe. Nastojali smo sažeti ova tisućljeća našega kraja i desetljeća naše župe u prigodnu monografiju, koju smo predstavili pred Ilindan, a danas se može nabaviti pred našom crkvom.

Ove smo Jubilarne godine posebno radosni što smo na Centru grada podigli, a biskup Ratko blagoslovio prve večeri Ilindanske trodnevnice Pastoralno-duhovni centar Trebinjsko-mrkanske biskupije sa zvonikom i tri zvona, koja su nakon 500 godina tišine milozvučno prozvonila pred prošli Božić.

Oče biskupe Ratko, u povodu ovoga našeg župnog jubileja i patrona upravo smo Vas kao svoga mjesnog biskupa željeli danas vidjeti u Stocu, da nam predvodite ovo misno slavlje i uputite prigodnu homiliju. Hvala Vam što ste prihvatili naš poziv i rado došli u Stolac. Počasćeni smo Vašim dolaskom pa Vam s ponosom u ime ovoga vjernog kršćanskog puka i nazočnog svećenstva kličem: Oče biskupe, dobro nam došli!

U znak dobrodošlice naši Vam mladi u ime svih nas poklanjaju: jubilarnu mitru pod kojom bismo željeli da slavite ovu sv. Misu.

Mi smo za ovu zgodu pozvali sve žive svećenike koji su služili u ovoj župi. Pozvali smo sve svećenike rodom iz ove župe. Došli su oni koji su mogli doći, neki su se ispričali, pozdravili i ovaj jubilej čestitali. Tu su i drugi naši svećenici susjedni, okolni, naši prijatelji.

Pozdravljam braću svećenike koncelebrante i ostale nazočne svećenike. Zahvaljujem svima koji su ovih dana za vrijeme trodnevnice ispovijedali, pobožnosti i misno slavlje predvodili te propovijedali. Braćo svećenici hvala vam, i dobro nam došli.

Za ovu prigodu pozvane su i sve časne sestre koje su rodom iz ove župe. Neke su se ispričale i čestitale, a neke su došle. Pozvana je i sarajevka Uprava sestara Milosrdnica koje djeluju u ovoj župi. One su bile za blagoslov Biskupijskoga centra, a današnji su dan čestitale. Tu su i druge naše časne sestre. Pozdravljam sve časne sestre, bogoslove i sjemeništare i svima hvala na njihovom odazivu.

Pozdrav svim organizatorima Ilindanskih dana u našem gradu, Općinskomu poglavarstvu, predstavnicima civilne, vojne i policijske vlasti, kao i svim hodočasnicima, gostima i prijateljima. Pozdrav i svi nazočnim medijima, novinarima crkvenoga i svjetovnog tiska.

Moj osobito srdačan pozdrav vama, dragi vjernici, štovatelji Sv. Ilije, iz ove i ostalih župa, te iz svih krajeva odakle u vrtlogu povijesnih okolnosti dođoste na ove prostore. Ovdje smo svi jedno i zajedno, i tako i ostanimo. Pozdravljam naše iseljenike, koji ovih dana dođoše sa svih strana i kontinenata na svoja rodna ognjišta u povodu svetkovine Svetog Ilije. Svi se danas ovdje osjećamo doma! Svi smo ovdje jedan jezik i jedan narod u krilu svete Katoličke Crkve.

Oče biskupe, započnite ovu sv. Misu i u nju uključite sve nas ovdje okupljene, naše pokojne i poginule, našu sadašnjost i budućnost, da nam Bog, po zagovoru Sv. Ilije, udijeli blagoslov i slogu, mir i jedinstvo!"

BISKUPOVA HOMILIJA

Biskup je Ratko govorio o životnom djelu i uzornoj vjeri proroka Ilije prelijevajući ondašnje probleme u današnje vrijeme, probleme koji se jednako rješavaju primjenom Božjih zakona, i tada i sada.

"Dragi misnici i dragi misari!

Ilijina osoba. U Bibliji se ne spominje Ilijina obitelj: ni otac ni mati, ni braća ni sestre, ni žena ni djeca. On se pojavljuje preko 100 puta u Starom i preko 30 puta u Novom Zavjetu. Ukazuje se otprve kao odrastao mladić iz plemena Benjamina u službi Božjoj, prorok koji kazuje što Bog želi sada i ovdje, i, ako ne poštujemo Božje volje, slijedit će ljute nevolje! Ilija je zgusnuto opisan u šest poglavlja *Prve knjige o Kraljevima* (17-22), i to kao jedan od najpokornijih i ujedno najuzvi-

šenijih likova Staroga Zavjeta. Jednako stoji kao Božji glasnik i pred jednom bezimenom nemoćnom seoskom udovicom i pred jednim silovitim kraljem Ahabom. Veličanstveno djelo i osoba Providnosti, ovaj naš prorok Ilija! Stari Zavjet završava s prorokom Malahijom, koji kaže da dolazi Ilija kao preteča Isusov (*Mal* 4,5-6). U najljepšem trenutku Isusova javnog djelovanja, u Preobraženju (*Lk* 9,30), javljaju se Mojsije, zakonodavac, i Ilija, prorok nad prorocima. Zato ga i možemo slaviti kao Sveca!

U Stocu se sv. Ilija časti od početka župe, od 1863., već 150 godina. Sretna vam ova svečana obljetnica, i župniku i župljanima!

Ostatak. Nije nikada ona duhovna i vjerska snaga bila u svemu narodu, nego u izabranima. U "Ostatku koji je još preostao" (2 Kr 19,4), u "ostat-

ku ostataka". U vrijeme Ilije proroka - 850 godina prije Krista - možda je bilo milijun Izraelaca. A onih koji su priznavali pravoga Boga i prizivali ga pravim Imenom bilo ih je, prema Božjoj riječi, sedam tisuća: "Ali ću ostaviti u Izraelu sedam tisuća, sva koljena koja se nisu savila pred Baalom i sva usta koja ga nisu cjelivala" (1 Kr 19,18). Baal je bio pogansko božanstvo.

Tišba. Ilija potječe iz Gileada, pustinje s istočne strane rijeke Jordana, iz mjesta Tišbe, maloga seoceta, ni po čemu poznata osim da je Ilija rodom odatle. Ali nije uopće bitno odakle je podrijetlom. Bitno je da on dolazi u ime Boga velikoga, pred kojim on stoji (1 Kr 17,1) sklopljenih ruku i savijenih koljena. Kada se Ilija zakune živim Bogom, onda je to božanska istina! Kada on kaže da ne će pasti kapi kiše, onda ne će pasti kapi kiše! To je apsolutna meteorološka prognoza, i to za tri godine, a ne kao ovi naši koji prognoziraju vedrinu za sutra pa udari pljusak! Ilija se najprije zadržava uz mali potok Kerit iz kojega rukama pije vodu, a gavrani mu kao spretni konobari donose jutrom kruha, a večerom mesa u svome kljunu. Ali i ta voda presušila.

Nazaret. Ništa posebno. Čak dotle beznačajno da se ljudi pitaju: "Zar ista dobra može doći iz Nazareta?" Vidjet ćeš, Natanaele, Sina Čovječjega i Sina Božjega kako uzlazi na nebo! Gospino mjesto i Gospodinov gradić. Eto što je Nazaret!

- Nije važno odakle si: s rijeke Bregave ili iz Rija de Žaneira, s Komanja brda ili s brda Horeba, nego je bitno kako stojiš pred Bogom, kako se Bogu moliš i opslužuješ Božje zakone i zapovijedi. Jesi li među onih "sedam tisuća" izabranih koji ne prigibaju koljena pred đavlom i njegovim zavođenjem i sjajem, koji ne cjelivaju lice baala i aštarte ovoga svijeta? Ili si među milijun drugih, koji ne žele zaostati za ovim grješnim i preljubničkim naraštajem, kojemu je požuda svijeta zakon života, javni nemoral - smisao postojanja, a bezboštvo - svrha osobnoga i društvenoga stanja?

Sarfata. Ilija ide na sjevero-istok u mjestance Sarfatu libanonsku. Tu susreće jednu udovicu. Kaže joj da mu umijesi malo pogače. Ona se kune Bogom Ilijinim da nema od čega, da će i ona nešto malo pregristi i zajedno sa sinom umrijeti. "Pripravi meni, kako ti rekoh, pa će ćeš imati i ti i sin tvoj!", uzvraća joj Božji čovjek. I žena ispeče pogaču. I Bog dađe kako samo on zna i kako čovjek nikada ne sluti, nego sve pripisuje bezveznu slučaju, prirodi i živini. I nikada nije nestalo brašna iz onoga ćupa, ni ulja iz onoga vrča.

- Vjerniče i vjernico, čovjek raste kada daje i dijeli, a ne kada sebično skuplja kao hrčak i gomila marku na banku. Bog blagoslivlje radosna djelatelja i darovatelja! I samo čuješ novozavjetnu Isusovu rečenicu: "Idi i ti čini tako!" Evo prigode, braćo i sestre, svima Stočanima i Stočankama, koji čuju Ilijin glas: Idi i ti čini tako!

Karmel u Izraelu. Planina od 25 km na sjeveru Izraela, prema Libanonu. Silan je prizor i neviđena utakmica između Ilije, pravoga proroka, i 450 poganskih krivo-proroka. Bilo je i prije natjecanja, čak toliko da je gotovo uništeno proroštvo u Izraelu: nigdje proroka ni za lijeka! Svi se dali zavesti za šaku šekela ili iz straha za svoju kožu, umjesto da čuvaju dušu. Pravi je prorok nepodmitljiv i neustrašiv. Svjedok Božji sve do svjedočenja krvi. Bog prepušta manje utakmice svomu protivniku, ali onu finalnu zadržava za sebe. Jedini je Ilija ostao na bojnom polju, kao pravi junak i prorok, Božji vjesnik. I na Ilijin zaziv oganj Božji, munja ili grom, pade i proguta ne samo vola, nego i žrtvenik i svu vodu u jarku. Odatle mu naziv "gromovnik", jer je mogao zazvati i gromove nebeske! Potom Ilija, prorok s rijeke Kišona, ukloni iz Izraela sve lažne proroke, njih 450 na broj. Ne trebate nam! Uklonite se lažni idoli i kumiri, vragovi i vraški ortaci i jataci! Gubite se iz Božjega naroda! Mi smo Božji, a ne vražji narod! Hoćemo Boga za oca svoga. Hoćemo Boga za kralja vijek! Mi želimo živjeti kako Bog zapovijeda! A ne hramati na obje strane, neuravnoteženo, iznesviješćeno, izgubljeno, više Božji prorok.

- Mi se zaustavljamo pred čudesnim događajem na Karmelu i u Kišonu. Ali nismo li možda mi u današnjoj situaciji u obrnutu položaju? Mi, Crkva - biskupi, svećenstvo, redovništvo, Božji puk? Zar nam svijet ne dovikuje: "Vi, kršćani, vi knite tomu svomu Bogu da otkupi grješni svijet"? Ili: "Ne treba nama Kristov žrtvenik, imamo mi znanost, privredu, biologiju, tehniku, astronomiju, kulturu i euro. Imamo mi kruha i igara". Iz dana u dan, iz godine u godinu tako se ponavlja iz Europske Unije, iz Sjedinjenih Američkih Država, iz Ujedinjenih Naroda, tih središta svjetske moći i pameti. Mi nastojimo moliti, žrtvovati se, truditi se, živjeti po Božjim zakonima. A kao da nam svijet još jače viče: "Udrite još bolje, molite još žarče, vaš Bog spava, probudite ga, zaposlen je ili otišao na šetnju". Itd.

Ali ne samo to, upitajmo se: nismo li mi taj svijet? Mi u Crkvi, kršćani, svećenici, redovnici, bogoslovi i sjemeništari? Kako mi prigovaramo

Bogu Abrahamovu, Bogu Ilijinu? Kako prigovaramo svojoj domaćoj Crkvi, užoj zajednici, biskupiji i župi? Ugroženo nam zajedništvo, političko i crkveno, posvuda niču nesloge. Svatko nam kriv. Jedni na druge ljuti do boli. Tabanamo oko žrtvenika svoje volje i pjevamo litanije o svojoj zajednici svomu sebičnomu "baalu".

- Evo prigode, braćo štovatelji Boga Ilije proroka. Evo prigode da se zajednički klanjamo pravomu Bogu i da zajednički uklanjamo idole iz svoga srca i iz svoje sredine. Opređijelimo se na stranu sv. Ilije, velikoga proroka. Pa će i Bog prihvatiti našu žrtvu i braniti našu parnicu protiv silnika i zavodnika ovoga svijeta.

Ilija i Izebela. Ali kako je Bog - Bog, i uvijek nas stavlja u kušnju da nam provjeri pamet i poštenje, tako kuša i najvećega proroka. Žena kralja Ahaba, Izebela, poganka, koja je uvela tuđe bogove u izabrani narod, zaprijetila Iliji da će ga ubiti zato što je uklonio njezine lažne proroke, Baalove svećenike. A Ilija se "uplaši, ustade i ode da bi spasio život... A sam ode dan hoda u pustinju; sjede ondje pod smreku, zaželjše umrijeti i reče: "Već mi je svega dosta, Gospode! Uzmi dušu moju, jer nisam bolji od otaca svojih" (1 Kr 19,3-4). Sažalno je gledati kako je jedna zločesta i razgoropađena žena, makar bila i kraljica, pripušila Božjega proroka niz kišonsku potočinu i ledinu života čak do te mjere da ovaj zaželjše umrijeti. Ali Ilija se pokorava Božjoj. I bezbožnoj će Izebeli doći kraj kada se prevrši mjera zala njezinih, kada navuče druge na krivokletstvo, a seljaku Nabotu otme vinograd za pohlepne požude svoga muža kralja Ahaba. Bog je strpljiv, božanski strpljiv! Ali je i pravedan, božanski pravedan! Ne će on zaboraviti suda i pravde!

Četrdeset dana. Ilija, ustani uzmi i prezaloga! Štogod, dalek je put pred tobom! Ne skanuj se! Čuje Ilija anđela Božjega. Ne zna Ilija koliko je još toga putovanja, životnoga hoda, pred njim. Četrdeset dana ili četrdeset godina? Uzima hrane i diže se na put u nepoznato, koje je samo Bogu znano, i što će ga sve putem pogoditi. Diže se u vjeri u Božje vodstvo. U njemu raste povjerenje u Boga ravnatelja. Njemu je cilj Horeb, vršak brda Sinaja, gdje će ga hraniti ne Božji gavran nego anđeo Gospodnji. To je mjesto gdje je Bog razgovarao s Mojsijem, gdje mu je uručio dvije ploče svojih zapovijedi. Iliji je životni cilj čuvati Božje zapovijedi, ne čuvati te ploče, Bibliju, na polici, u sanduku, na

prozoru, nego obdržavati Božji zakon u životu kao mjerilo hoda i rada, kao pravilo govora i tvora.

- Kolik je put pred nama, to samo Bog zna. U njegovu se Providnost čvrsto uzdamo. U Božjim je rukama svaka naša minuta. Nismo mi gospodari svoji, ni gospodari te jedne minute. Što budemo bolje obdržavali Božje zapovijedi, od prve do desete, to ćemo dulje postojati i bit će nam dobro u ovoj zemlji, Božjoj zemlji!

Današnji svećar, sv. Ilija prorok, od nas, svojih štovatelja, očekuje da budemo među onih sedam tisuća izabranih, vjernih, bogoljubnih:

Da kao vjernici ne savijamo svojih koljena pred kriterijima i medijima ovoga svijeta i da usnama svojim ne cjelivamo lica božanstava prolaznih i poganskih, nego da uklanjamo baalove idole i volove iz duša, a pogrde i psovke iz usta svojih!

Da budemo izgrađena župa molitve i žrtve, jutarnje i večernje hvale Bogu, milosnomu i pravednomu.

Da kao vjernici poštujemo svoju i tuđu savjest kao Božji glas, Crkvu kao Božju ustanovu, bližnjega svoga kao brata i sestru!

Da budemo župa gdje se prima sarfatska udovica i daje joj se duhovna utjeha i materijalna pomoć. Gdje nam zbog naše vjere u bogatoga Boga nikada ne će ponestati ni u košu brašna, ni u ćupu masla, ni u vrču ulja, ni u bačvi vina, ni u stapu mlijeka.

Župa gdje se poštuje vinograd Nabotov, gdje se donosi dar na žrtvenik euharistijski, gdje se njeguju duhovna zvanja, svećenička i redovnička, gdje se poštuju svi stanovnici ovoga grada, kojega god uvjerenja bili, gdje se razgovara s vranim gavranima i zdravo čuva sva okolina i priroda.

Župa iskrena i stalna obraćenja, gdje se moli za kišu blagoslova nebeskih da ne dopadnemo pod smreku i ne poželimo nestati s ove blagoslovljene rijeke i iz ove zemlje koja nam je dana na plodno i korisno obrađivanje!

Da budemo izabrana župa Ilijine hrabre istine i ponizne vjere, Ilijine velike nade i nesebične ljubavi. Župa gdje ćemo znati prepoznati Božji glas i u gromu i u stresu i potresu, i u vihoru i u lahoru, pogotovo u miru. Gdje ne ćemo hramati na obje strane: iz istine u laži, iz pravde u nepravde, iz ljubavi u mržnje, iz vjere u nevjeru.

Pratio vas sve - pratio nas sve! - moćan zagovor Božjega čovjeka Ilije proroka! I svemogući i sveznaajući Bog Ilijin bio uvijek sa svima nama! Tako nek bude!

ILINDAN NA MORINAMA

Nevesinje, 21. srpnja 2013. - Prošle godine nevesinjski župnik don Ante Luburić obnovio je starodrevnu praksu da se svetkovina sv. Ilije proroka slavi na Morinama, i o u nedjelju po kalendarskom blagdanu sv. Ilije, zaštitnika ne samo više naših župa (Kruševo kod Mostara, Stolac), nego i cijele Bosne i Hercegovine, još od 1752. godine.

Nakon što je dužna pozornost posvećena župi Stolac u kojoj je niknuo Biskupijski centar i koja je ovoga ljeta slavila 150. obljetnicu svoga osnutka, biskup je zaželio poći i na Morine, planinsku zaravan nevesinjske župe. Okupilo se oko stotinu vjernika iz raznih župa, ponajviše onih koji su vezani uspomenama na planišta, koje je prekinuto posljednjim ratom.

U svojoj uvodnoj riječi župnik je don Ante, među ostalima, rekao:

"Evo nas i ove godine na Morinama, mjestu našega ponovnog okupljanja, na našem Horebu, na 1285 metara iznad razine morske, na temeljima crkve koju ovdje naši preci u čast sv. Ilije Proroka, prije stotinu godina sagradiše, koja ljudskom zlovoljom, ne doživjevši ni polovicu jednog vijeka - u određenom trenutku povijesti - bi zbrisana s lica zemlje, ali njezini ostatci daju nam pravo da kao vjernici i štovatelji sv. Ilije - koji je revnovao za pravoga Boga na njih ponovno stanemo i na njima svetu Žrtvu Nebeskom Ocu prikažemo. [...]"

Oče biskupe, u toj radosti što ste danas ovdje s nama, srdačno Vas pozdravljam u ime ovdje okupljenih vjernika-hodočasnika, nekadašnjih planišlara i njihovih potomaka. Ovdje smo danas da zajedno s Vama prinesemo Ocu nebeskom nekrvnu Žrtvu Krista Spasitelja, za nas i za naše spasenje, a koji nas stalno opominje: "Ne možete služiti Bogu i bogatstvu" (Mt 6, 24). To je trajna napast.

U Ilijino doba ljudi su željeli osigurati plodnu žetvu pa su hrlili u Baalove hramove. Danas ljudi žele osigurati novac pa hrle na sve strane, ostavljaju sebe, iznevjeruju se sebi i ljudima oko sebe, prodaju se, odriču se najviših vrijednosti karaktera i čovječnosti kako bi izbjegli neugodnosti i osigurali materijalni dobitak. To rađa strahom i

tjeskobom, a odatle izvire potištenost i sklonost nasilju. [...]"

Sebičnjaci su slabići, kukavice. Oni mogu biti nasilni, krvoločni, ali istinski junaci nikad ne mogu biti. Kralj Jehu izvojevao je pobjedu nad svojim protivnicima - poubijao ih je, ali prorok Hošea vidi u tome klicu kasnije propasti Sjevernoga židovskog kraljevstva (usp. Hoš 1,4). I to je točna prosudba! Silnici mogu dobiti bitku, ali gube rat; mogu postići materijalnu dobit, ali gube karakter i duhovnu snagu pa imaju žalostan završetak.

Ne daj Bože da mi tako nešto doživimo, da radi materijalne dobiti izgubimo svoj karakter i da nam ovozemaljski završetak bude žalostan! Oče biskupe, poučite nas i ohrabrite nas da tako živimo kako bi nam ovozemaljski završetak bio radostan i pobjedonosan!" (vidi cjelovit pozdrav na portalu nevesinjske župe).

Biskup je zahvalio župniku don Anti za sve što poduzima na prostranoj nevesinjskoj župi oživljujući mjesta i crkvene objekte u matici Nevesinju te u filijalama na Morinama, u Ulogu, u Foči, u Čajniču... Neka Bog blagoslovi i u sve unese što više pravoga života.

U homiliji biskup je govorio o biblijskim blagoslovima i prokletstvima, kako ih je stari patrijarh Jakov dijelio svojim sinovima prema njihovim zaslugama (Post 49). Napose je govorio o sv. Iliji proroku, koji se na dan Isusova Preobraženje ukazao, zajedno s Mojsijem, uza samoga Gospodina, i koji je svojom molitvom bio moćan zazvati i zaustaviti nebesku kišu (1 Kr 17,1). Pokazao se osobito hrabrim i vjernim Gospodinu kada je izazvao 450 Baalovih svećenika da prikažu žrtvu svomu poganskomu božanstvu, a on će pravomu Bogu. Pa čija se žrtva zapali, tu treba tražiti pravu istinu, pravdu, pravoga i istinitoga Boga. Razumije se, Ilijina se žrtva zapalila s pomoću nebeskih gromova (1 Kr 18,38). Odatle se sv. Iliji u puku pridjeva i naslov "gromovnik".

Nakon sv. Mise misari su rasprostrli podloge po travi i po stolovima za dnevno osvježanje.

UOČNICA VELIKE GOSPE

Prisoje, 14. kolovoza 2013. - U srijedu navečer, 14. kolovoza, biskup je Ratko slavio u župnoj crkvi Velike Gospe u Prisoju sv. Misu uočnicu, treći dan trodnevnice. U koncelecijaciji je, osim župnika don Gordana Božića, bilo još desetak svećenika. Crkva ispunjena vjernicima.

Biskup je u homiliji govorio o evanđeoskom kratkom odlomku dnevne sv. Mise kako je neka žena, ne mogavši od oduševljenja zbog Isusova govora izdržati, iz mnoštva povikala Gospodinu: "Blažena utroba koja te nosila i prsi koje si sisao" (Lk 11,27). A Isus joj je na to odgovorio da su još blaženiji oni koji riječ Božju slušaju i čuvaju! Nema nikakve dvojbe da je u tome slušanju i čuvanju Riječi Božje Gospa bila najuzornija i najsavršenija osoba. Zato nije nimalo čudno, nego je Boga dostojno da ovakvo jedno

biće kao što je Gospa, koja je bila bezgrješno začeta, koja je bila i ostala Djevica, i prije poroda, i u porodu, i poslije poroda, koja je postala Bogorodica, konačno bude, sve po posebnoj Božjoj povlastici, uzeta, s dušom i preobraženim tijelom, u vječni Očev dom, odakle nas zagovara kod svoga Sina, koji je uskrsnuo od mrtvih i sjedi s desne Očeve.

Na kraju je sv. Mise don Ivan Štironja, ravnatelj Papinskih misijskih djela u BiH, predstavio knjigu "Službenica milosrđa sestra Lukrecija", koja je u studenome 2011. poginula kao misionarka u Burundiju. Bile su nazočne i tri sestre Službenice milosrđa, "ančele", iz Splita, među kojima i sestra Agnezija iz Solakove Kule, koja se javila u misije u Burundi na mjesto blagopokojne sestre Lukrecije iz Grabovice.

VELIKA GOSPA

Mostar, 15. kolovoza 2013. - Najveća i najpopularnija Gospina liturgijska svečanost od svih njezinih spomendana, blagdana i svetkovina jest Velika Gospa. Eto toliko velika da je crkveno zapovijedana, a i državnim se zakonom slavi. Nema katoličke crkve u kojoj nema njezine slike ili kipa, mnoge su župe posvećene Gospi i njezinoj majčinskoj ulozi u jedinstvenu Isusovu djelu spasenja. U Hercegovini čak osam župa slavi Veliku Gospu kao svoju zaštitnicu: Dračevo, Goranci, Gradac, Nevesinje, Prisoje, Seonica, Široki Brijeg i Trebinja. Četiri velike istine ili dogme katoličke vjere odnose se samo na Gospu, ni na jednu drugu ženu na ovome svijetu:

Bezgrješno začeta u svojoj majci Ani, dogma proglašena 1854. godine u bazilici sv. Petra, a slavi se kao svetkovina 8. prosinca.

Djevica uvijek ostala, i prije Isusova začeca i nakon Isusova rođenja, Djevica-Majka. Iako se ni jedan ekumenski koncil, a ni Papa, nije bavio tim pitanjem, upravo zato jer je to pradogma sadržana u Evanđelju, ipak se na više sabora spominje Marija kao **uvijek Djevica**, na pr. u dokumentima Drugoga carigradskog sabora 553. godine više puta. Ne slavi se poseban blagdan djevičanstva.

Bogorodica ili Majka Božja, koja je začela i rodila Sina Božjega, Isusa Krista, koji se utjelovio i

postao čovjekom, dogma proglašena na Efeškom koncilu 431. godine, a slavi se kao svetkovina 1. siječnja, na Novu godinu.

Na nebo uznesena, dušom i tijelom, na nebu proslavljena i okrunjena za kraljicu neba i zemlje, ili Velika Gospa, dogma proglašena 1950. u bazilici sv. Petra u Rimu, a slavi se kao svetkovina 15. kolovoza, usred ljeta kada su i hodočašća najrazvijenija.

Za Gospu je završeno djelo otkupljenja i spasenja, za nju je već bio "sudnji dan"! Je li umrla ili samo usnula? Crkva nije odredila što se od toga dvoga mora vjerovati, ali je propisala da katolik mora vjerovati u istinu koju je proglasio Papa: "Na slavu svemogućega Boga, koji je svoju posebnu dobrohotnost udijelio Mariji Djevici, na čast njezina Sina, besmrtnoga Kralja vjekova i pobjednika grijeha i smrti, na povećanje slave iste uzvišene Majke i na radost i veselje cijele Crkve, ovlašću Gospodina našega Isusa Krista, blaženih apostola Petra i Pavla i našom proglašavamo, izjavljujemo i definiramo da je božanski objavljena dogma: da je Bezgrješna Bogorodica uvijek Djevica Marija, završivši tijek ovozemnoga života, bila uznesena dušom i tijelom u nebesku slavu". Ne kaže se je li umrla ili nije, je li uskrišena ili nije, nego jednostavno: "završivši tijek ovozemnoga života, bila je

uznesena dušom i tijelom u nebesku slavu". Tijelo joj je preobraženo i proslavljeno. U **mostarskoj katedrali** Marije Majke Crkve večernju je sv. Misu slavio biskup Ratko, asistirao mu đakon iz iste katedralne župe don Ivan Bijakšić. Biskup je,

osim tumačenje dogmatskih istina o Gospi, posebno o Velikoj Gospi, istaknuo je njezin moćni zagovor kod Boga na nebu za naše potrebe, tjelesne i duhovne, osobne i obiteljske, a osobito one koje se tiču našega vječnog spasenja.

IZVIJEŠĆA S KRIZMANIČIKIH SLAVLJA

GOSPODINE POKAŽI NAM OCA

Bijelo Polje, 27. travnja 2013. - Slavlje sakramenta potvrde za svaku župu poseban je duhovni događaj. Tako je bilo i u župi Potoci kod Mostara u subotu 27. travnja. Zbog osobne spriječenosti da sam predvodi slavlje i podijeli sakrament sv. potvrde, biskup je Ratko delegirao generalnoga vikara don Željka Majića da pođe u župu Srca Isusova, koja je prošle godine svečano proslavila 120 godina od osnutka te 100 godina od gradnje župne crkve, i podijeli sakrament krizme pripremljenim kandidatima, učenicima 8. razreda osnovne škole, kojih je ove godine bilo okruglo 50.

Župna je crkva bila premalena da primi sve vjernike koji su došli na ovaj duhovski događaj. U prvim klupama krizmanici, iza njih kumovi i roditelji te ostali vjernici. Na koru pjevači, vjernici i časne sestre, a u oltarištu svećenici koncelebranti, ministranti i djeca. Uz mjesnoga župnika don Josipa Galića, svetu su Misu suslavili: mostarski dekan msgr. Luka Pavlović, umirovljeni svećenik don Milivoj Galić i karmelićanin p. Zvonko Martić, koji je u to vrijeme u Duhovno-obrazovnom centru "Emaus" vodio duhovne vježbe sestrama milosrdnicama sv. Vinka Paulskoga. Pjevao je veliki župni zbor pod vodstvom s. Bibijane, čitali krizmanici koji su redoviti čitači na nedjeljnim svetim Misama. Pripjevni psalam uz pratnju tamburaškoga sastava, koji je sastavljen od ovogodišnjih krizmanika, pjevala je jedna krizmanica.

Na početku sv. Mise biskupova je delegata pozdravio župnik don Josip te dvoje krizmanika. Posebno su upečatljive bile riječi pozdrava krizmanika: "Na ovu svetu krizmu ne dolazimo na nagovor ili po želji roditelja. Sakramentu krizme pristupamo svjesno i odgovorno sa željom da nas

Duh Sveti prosvijetli kako bismo u životu uvijek mogli razlikovati dobro od zla te u kršćanskoj zrelosti uvijek odabirali dobro". Cvijećem, kojim su krizmanici htjeli izraziti dobrodošlicu predvoditelju, krizmanica je okitila Gospin kip. Don Željko je prenio pozdrave biskupa Ratka te podsjetio krizmanike i vjernike na vjeronaučnu građu koja kaže da je redoviti djelitelj sakramenta potvrde biskup, a svećenik jedino ako ga biskup ovlasti. Bez ovoga ovlaštenja sakrament bi bio nedopušten i nevaljan. No, jer dolazi s poslanjem Crkve, sakrament će biti valjan i na krizmanike će sići Duh Sveti koji će ih obdariti svojim darovima.

Oslanjajući svoje razmišljanje na ulomak iz Ivanova evanđelja, u kojem apostol Filip od Isusa traži da mu pokaže Oca (Iv 14,7-14), propovjednik je pozvao krizmanike i vjernike da mole za milost prepoznavanja Boga u vlastitim životima, jednako u kriznim i radosnim životnim situacijama, jer Bog je uvijek tu i očekuje od nas da ga prepoznamo te životom posvjedočimo. Otac i Sin jedno su: Tko vidi mene, vidi i Oca, odgovara Isus Filipu. Uz to što smo u ovu istinu dužni vjerovati, mi smo pozvani ovu istinu i svjedočiti. Stoga danas svi zajedno molimo: Otvori nam, Gospodine, oči i srce kako bismo Te uvijek u vlastitim životima, osobama i životnim događanjima prepoznavali i Tebe, u jedinstvu s Ocem i Duhom Svetim, uvijek slavili.

Prema statistikama, u župi je u prošloj godini živjelo 1.570 vjernika u 400 obitelji. Na svakom se koraku osjeća kako ova župa nakon ratnoga razaranja i raseljenja korača putem oporavka. Dao Bog da u vremenu koje dolazi to bude još bolje, brže i osjetnije.

NOVA ISUSOVA ZAPOVIJED

Gabela, 28. travnja 2013. - Četrnaestero mladih kandidata za sakrament sv. krizme u župi sv. Stjepana, đakona i prvomučenika, u Gabeli, zajedno sa svojim kumovima, roditeljima te brojnim vjernicima, predvođeni župnikom don Antom Đerekom, pripremili su se za duhovsko slavlje na 5. uskrсну nedjelju, 28. travnja. Očekivali mjesnoga biskupa Ratka da ih pohodi, svetu Misu slavi, pastirsku riječ uputi i sakrament potvrde podijeli. No, zbog opravdana izbjivanja izvan Hercegovine biskup se nije pojavio nego je poslao i ovlastio generalnoga vikara don Željka Majića da ga u ovom slavlju zamijeni.

Na početku sv. Mise župnik je don Ante o ovome izvijestio vjerničku zajednicu, poučio ih o valjanosti sakramenta potvrde te biskupovom delegatu izrazio bratsku dobrodošlicu. Izrazima radosti da će biti osnaženi Duhom Svetim pridružilo se i dvoje krizmanika u ime svih krizmanika gabeoske župe, kojima se priključio i jedan mladić iz župe sv. Franje Asiškoga u Čapljini.

Don Željko je zahvalio župniku i krizmanicima na dobrodošlici te prenio pozdrave i blagoslov biskupa Ratka. S predvoditeljom slavlja, svetu su Misu suslavili mjesni župnik don Ante, dekan i župnik župe sv. Franje u Čapljini don Ivan Kordić te župnik susjedne župe Gabela Polje, don Marko Kutleša. Pjevao je župni zbor koji se vrlo uspješno u cijelosti, i u sviranju i u dirigiranju, oslanja na vlastite mlade snage što predvoditelj slavlja nije mogao ne zapaziti i ne istaknuti.

Iz bogatstva liturgijskih čitanja 5. uskrсне nedjelje propovjednik se zadržao na dvjema misli-

ma: novosti o kojoj nam govori Knjiga Otkrivenja (Otk 21,1-5) i o Novoj zapovijedi ljubavi koju nam kao Isusovu oporuku prenosi sv. Ivan (Iv 13,31-35). Mnoge stvari gube na svojoj vrijednosti te s vremenom bivaju odbačene. Čovjek je u svojoj naravi okrenut prema novomu, onomu što još nije doživio i okušao, jer ta novost daje prostor radosnu iščekivanju, ugodnu iznenađenju, nadi, ... a sve ga to ispunja radošću i daje snagu za život unatoč tolikim istrošenostima i iskustvenim razočaranjima. Stoga se vrlo lako odriče starih, već rabljenih stvari i sredstava pa čak u ponudama svjetskih novotarija i istinskih vrijednosti. Biblijski govor o novosti, kako nam svjedoči i sam Isus Krist kada kaže: "Ne mislite da sam došao ukinuti Zakon ili Proroke. Nisam došao ukinuti, nego ispuniti" (Mt 5,17) nije odbacivanje dosadašnjega, jer Bog ne može sebe zaniijekati (usp. 2 Tim 2,13), nego nova dimenzija života koja svoj izvor i vrhunac ima u ljubavi koju Bog ima prema nama. Duh Sveti, koji izlazi od Oca i Sina, i koji se u sedmoliku daru daje današnjim krizmanicima, snaga je života u novosti Evanđelja koja svoj sažetak ima u Zapovijedi ljubavi po kojoj će svijet prepoznati da smo Isusovi učenici.

Nakon slavlja sv. mise slijedilo je zajedničko i pojedinačno slikanje te obiteljska agape, gozba ljubavi s rodbinom i prijateljima. Oko stola u župnoj kući, uz već spomenute svećenike suslavljaljitelje sv. Mise, okupili su se i svećenici okolnih župa.

O SVETOM JOSIPU, OCU I RADNIKU

Grljevići, 1. svibnja 2013. - 1. svibnja - Međunarodni praznik rada od 1886. kada su počele krvave demonstracije u Chicagu, gdje su radnici tražili: 8 sati rada, 8 sati odmora i 8 sati kulturne djelatnosti.

1. svibnja 1889. zaslugom Druge komunističke internacionale 1889. sve je radništvo svijeta pozvano da prosvjeduje protiv uvjeta rada, a nitko nije tako teško zlorabio "radničku klasu" kao komunistički pokret!

1. svibnja 1996. proglašen je "blagdanom rada" u Hrvatskoj.

1. svibnja 2001. opet je sve, u Saboru, vraćeno u kolotečinu komunističke internacionale: "praznik rada!"

1. svibnja ove godine u mnogim su europskim zemljama mnogi radnici, predvođeni sindikatima, "proslavili" blagdan ili praznik rada prosvjedima zbog besposlice ili nezaposlenosti.

1. svibnja 1955. Katolička Crkva počinje slaviti blagdan sv. Josipa Radnika, "Drvodjelju" (Mt 13,55).

U Hercegovini tri su župe pod zaštitom sv. Josipa Radnika: Domanovići, Grljevići i Izbično.

U Grljevićima župnik don Tomislav Majić za ovu svetkovinu svake godine okupi cijelu župu na trostruku proslavu: patrona, prve svete pričesti i svete krizme. Ove je godine biskup Ratko predvodio sv. Misu. Iz nove župne kuće - stara je kuća uklonjena - procesija polazi prema glavnoj cesti, odatle na glavni ulaz u crkveno dvorište i na crkvena vrata. Fra Ante iz Rasna predvodi Litanije sv. Josipa.

Dvoje prvopričesnika pozdravlja trostrukom kiticom Isusa, a posljednja glasi:

Radost ovog svetog jutra

Nek se nikad ne ugasi.

Tvoja ljubav, Tvoja milost

Nek nam dušu uvijek krasi.

Katarina i Antonija u ime krizmanika zadužene za pozdravnu recitaciju i cvijeće biskupu:

"Radosni smo mi krizmanici kao i cijela Grljevička župna zajednica što Vas danas možemo pozdraviti u našoj sredini i kličemo na početku **Dobro nam došli!** Da bismo mogli živjeti svoje kršćansko poslanje, potrebna je, posebice nama mladima, snaga Duha Svetoga, uobličena u njegovih sedam darova koje ćemo danas primiti po Vašim rukama.

Mi krizmanici želimo ovdje danas snagom Duha Svetoga reći - čvrsto "**da**" - svojemu krštenju kao svjesni, zreli i odgovorni članovi Crkve.

Vjeru koju su na našem krštenju svjedočili naši roditelji i kumovi, želimo mi sada ovdje osobno posvjedočiti: "DA - ja želim biti Kristova učenica i Kristov učenik sa svim dužnostima i obvezama koje traži Crkva u snazi Duha Svetoga".

Zato Vas molimo da danas zajedno u našoj župi Svetoga Josipa Radnika u Grljevićima slavimo svete tajne što nam ih daje Krist Gospodin naš.

Preuzvišeni, naša krizmanička srca danas ispunjena radošću još jednom kliču Vama: **Dobro nam došli** u ovom kutku krševite i kršne lijepe nam naše i Vaše Hercegovine.

U znaku ovoga cvijeća primite prvopričesniku radost, krizmaničku mladost i svih vjernika odanost!"

Pozdravlja župnik sa štapom u ruci:

"Preuzvišeni biskupe Ratko, braćo svećenici i poštovani vjernici!

Radošću i zadovoljstvom, na dan nebeskoga zaštitnika naše župe Svetoga Josipa Radnika, osobno i u ime svih vjernika naše župe izražavam srdačan i iskren pozdrav svima i svakomu ovdje nazočnima te priključujem dobrodošlicu.

Oče biskupe, pred Vama je mala Kristova zajednica. Pred Vama stoje s osjećajem iskrene ljubavi, poštovanja i vjerničke odanosti: svećenici, redovnici, redovnice, današnji svečari prvopričesnici i krizmanici sa svojim roditeljima i kumovima te Vaši vjernici. Još jednom - čast mi je i radost u ime svih pozdraviti Vas dobrodošlicom!

Vas Crkva šalje kao nasljednika apostola, a poglavara naše mjesne Crkve u Hercegovini: da nas poučite u istini, posvetite u milosti te vodite Bogu u ljubavi i radosti. Zato je ovo i još jedan radostan dan što nam ga darova Gospodin, dan bliz i drag i zato želimo podijeliti međusobno i s Vama radost.

Oče biskupe, Vi, počinjući ovu sv. Misu - Euharistijsku žrtvu i gozbu - kojom se ostvaruje djelo našega spasenja i savršena proslava Boga, sve nas u nju uključite!"

Josip i Mislav zaduženi su za štap i mitru, pjeva župni zbor, animatorica je Anica, sviračica Andrea.

U koncelebraciji je sedamnaest svećenika, biskupijskih i franjevačkih, trojica su od njih iz grljevičke župe, dekan don Ivo iz Studenaca čita Evanđelje.

Biskup u propovijedi govori o ljudskom radu kao Božjem zadatku i o svojstvu očinstva koje je Bog dao Josipu da se s ljubavlju brine za Isusa kojega je Djevica po Duhu Svetom začela, i rodila. U naš je život ugrađen zakon rada i rasta. A najveći nam je neprijatelj - lijenost! "Ive, prvopričesnice, nabroj sedam glavnih grijeha!" prozva je biskup pod propovijedi. Iva ustade i poče: Oholost, škrtost, bludnost... lijenost! Da, lijenost, ona jest na sedmom mjestu, ali je među sedam glavnih grijeha našega života. Od nas se traži i fizički i intelektualni rad. Ako čovjek fizički ne radi, zakržlja. A ako intelektualno ne radi, ne misli - podivlja! A područja su i jednoga i drugoga rada - nepregledna, neosvojiva. Bog je Josipa učinio izvrsnim radnikom i postavio ga ocem svete Obitelji.

Biskup je podijelio sakrament sv. potvrde deveteroma krizmanika osmoga razreda osnovne škole: osim dvjema spomenutim pripravicima još sedmorici kandidata: Mateju, Luki, Ivici, Anti, Danielu, Karlu i Rudolfu, te pričestio malu Ivu i Juru, zajedno s njihovim roditeljima.

Poslije popričesne molitve župnik je izrazio čestitku: "Na završetku ovoga euharistijskog slavlja, kojim smo s biskupom dali Bogu hvalu za sve njegove božanske darove poklonjene ovomu našem danu i proslavama - svim vjernicima župe

Grljevići čestitam nebeskoga zaštitnika Svetoga Josipa Radnika. Na vjerničkom susretu u sakramentima: sinoć Prve svete ispovijedi, danas Prve svete pričesti i Svete potvrde - upućujem iskrene čestitke prvopričesnicima i krizmanicima te njihovim roditeljima, rodbini i kumovima."

Zatim zahvalu: "Svaki dan je Božji dar, a za današnji dan dolikuje pojačano u radosti zahvaliti Bogu, što nam je podario ovaj prelijepi dan i okupio u Kristovoj žrtvi i gozbi presvete Euharistije, i oko Svetoga Josipa u vjeri, molitvi i prijateljstvu. Zahvaljujem biskupu, predvoditelju ovih naših

slavlja i svim svećenicima, a preko kojih se danas na sve nas slijevala Božja milost. Zahvaljujem vama, dragi vjernici, koji ste u molitvi i dostojanstvu dali svoj udio u proslavi današnjih višestrukih slavlja. U zahvalu uključujem ministrante i pjevače koji su ova slavlja službom i pjesmom obukli u posebnu radost. Svima iskrena hvala!"

Nakon završnoga blagoslova foto-uspomena na ovo slavlje: zajedno i zasebno s prvopričesnicima i krizmanicima. U župnom dvoru bratsko čašćenje za dvadesetak svećenika. Hvala župniku, sestrama i svima poslužiteljima!

ON KOJI NE IZUSTI RIJEČI, POSTADE UČITELJ RIJEČI

Domanovići, 1. svibnja 2013. - Patron i krizma. Već tradicionalno u župi sv. Josipa Radnika na Svečev spomendan slavi se i sakrament sv. krizme. Tako je bilo i ove godine. Biskup je Ratko pošao u župu Grljevići, koja je također posvećena sv. Josipu Radniku, a na Domanoviće je poslao generalnoga vikara don Željka Majića. Don Željko je krizmanicima, kumovima, njihovim roditeljima kao i svemu puku, koji se okupio u veliku broju, prenio pozdrave i blagoslov biskupa Ratka te u suslavlju s upraviteljem župe don Ivanom Bebekom, stolačkim dekanom don Rajkom Markovićem i još četvoricom svećenika-župnika: don Damjanom Ragužom iz Rotimlje, don Antunom Pavlovićem iz Hrasna, don Vinkom Ragužom iz Dračeva te don Markom Šutalom iz Aladinića slavio sv. Misu i podijelio sakrament sv. potvrde mladima župe, polaznicima osmoga razreda kojih je ove godine bilo 64. Vjernicima na raspolaganju za sv. ispovijed bili su župnici don Ante Đerek iz Gabele, don Blaž Ivanda iz Čeljeva, don Drago Bevanda iz Gorice-Struga i don Anđelko Planinić iz Prenja. Kasnije, na čestitanje i bratski objed, pridružili su se i svećenici iz Mostara: don Mile Vidić, don Davor Berezovski i don Pero Miličević te župnik iz župe Presvetoga Trojstva Blagaj-Buna, don Nikola Menalo.

Trodnevnica. Na ovo župno i duhovsko slavlje vjernici su se pripremili trodnevnicom koju su predvodili svećenici: fra Nikola Rosančić sa Širokoga Brijega, don Josip Galić iz bjelopoljskih Potoka i fra Robert Kiš iz Ljutoga Doca. Prvu večer trodnevnice, nakon sv. Mise, nastupilo je 10 Kulturno-umjetničkih društava iz Hercegovine i Hrvatske, dok je posebno svečano i brojno bilo

na uočnicu kada je upriličena sv. ispovijed i blagoslov djece, mladih i radnika.

Krizmanici - sudionici. Na početku misnoga slavlja biskupova su delegata pozdravili krizmanik i krizmanica te župni upravitelj don Ivan. Pjevao je župni zbor. Svetopisamske tekstove navijestili su kum, krizmanica i dekan don Rajko; molitvu vjernika predmolilo je osmero krizmanika, a zahvalu Bogu na divnu danu i daru Duha Svetoga, prije završnoga misnog blagoslova, uz upravitelja župe uputilo je i dvoje krizmanika. Ono što je bilo uočljivo i pohvale vrijedno jest da su uz krizmanike sv. pričesti pristupili i gotovo svi kumovi.

Poslušan anđelu. Usmjerivši svoje razmišljanje na lik sv. Josipa, propovjednik je naglasio vrijednost slušanja i vjernog odgovaranja i izvršenja Božjih zadataka. On koji je od Boga primio milost da bude Gospin zaručnik i Isusov ovozemaljski skrbnik nije bio oslobođen od svekolikih ljudskih nedaća i kriza. No, sve ih je nadvladao u potpunoj poslušnosti i predanju Bogu, osluškujući što mu to Bog po svome noćnom anđelu govori. Poslušao Riječi, iako mu Sveto Pismo nije zapisalo ni jedne riječi, postao je učitelj Riječi. Sve očeve pozvao je da nasljeđuju primjer sv. Josipa, a majke primjer naše nebeske majke Marije - koju na poseban način častimo u mjesecu svibnju - nju, koja je sve događaje u srcu prebiralala i čuvala. Jedino tako, slijedeći primjer Josipa i Marije, obitelji će se očuvati zdrave, nadvladati sve poteškoće, od Boga biti blagoslovljene svakim blagoslovom nebeskim i zemaljskim te sa svojom djecom ostvariti životni poziv i zaslužiti vječno spasenje.

Prema statistikama župe u prošloj godini u župi je živjelo 2.990 vjernika u 810 obitelji. Cr-

kveno sklopljenih brakova 13, krštenja 29, preminulih 46, krizmanika 55.

Umro župnik. U ovoj godini, 20. ožujka, preminuo je župnik don Ivan Pavlović, kojega se vjernici rado sjećaju i u molitvama Bogu preporu-

čaju što su, na poziv predvoditelja misnoga slavlja, učinili i u ovoj župnoj i duhovskoj svečanosti. Nakon don Ivanove smrti, župa je privremeno povjerena župnom vikaru don Ivanu Bebeku kao upravitelju župe.

NOVO SRCE I NOV DUH!

Međugorje, 4. svibnja 2013. - U dogovoru sa župnim upraviteljem Međugorja, fra Marinkom Šakotom, biskup Ratko Perić u subotu, 4. svibnja, za vrijeme sv. Mise podijelio je sakrament sv. krizme pripravicima kojih je bilo devedeset. U koncelebraciji s biskupom, osim spomenutoga fra Marinka, sudjelovali su bročanski dekan fra Mate Dragičević, fra Tomislav Pervan, fra Danko Perutina, fra Miro Šego iz Čitluka i don Tomislav Ljuban. Fra Slaven Brekalo vodio je kandidate od početka školske godine. Predstavnici krizmanika izrazili su biskupu dobrodošlicu. Pjevao je župni zbor.

Prvo je čitanje uzeto iz proroka Ezekijela, o čemu je biskup govorio u svojoj homiliji:

Braćo svećenici, poštovani vjernici, dragi krizmanici!

Ezekiel je jedan od četiri velika proroka Staroga Zavjeta, uz Izaiju, Jeremiju i Daniela. Rođen je 622. godine u Judejskom ili Južnom kraljevstvu, a odveden je s ostale 3.000 Judejaca u babilonsko sužanjstvo 597., kada mu je bilo 25 godina. A bila su tri takva prognanička vala, u svemu oko 40.000 Judejaca, svaki deseti dospio je u babilonsko ropstvo. Ezekiel potječe iz svećeničke obitelji. Živio je na obali rijeke Kebara u Babilonu. Kada mu je bilo oko 30 godina, 593. prije Krista, nadahnut Božjim Duhom, počeo je prorokovati o slomu Judejskoga kraljevstva i o razorenju njegova glavnoga grada Jeruzalema i prvoga Hrama, slave Izraelove, što se i dogodilo 5-6 godina kasnije, 587. g. Židovi u progonstvu dolazili su tražiti pomoć od Ezekijela koji je imao posebna viđenja i proroštva. A osobito su ga pitali kada će se opet moći vratiti u svoju Judeju. Posljednja Ezekielova proročanstva bila su oko 570. godine kada je vidio obnovu Jeruzalema i drugoga Hrama, 30 i više godina unaprijed. Ezekielova se knjiga nigdje ne navodi u Novom Zavjetu, ali je Gospodin Isus, u razgovoru s Nikodemom, naveo Ezekielovu misao o novom srcu i o novom duhu koje Bog stvara u čovjeku. To je upravo ovaj odlomak koji

smo čuli u prvom čitanju: Ez 36,24-28, a postao je i kršćanski hvalospjev u Časoslovu.

1. - Bog govori preko svoga proroka: "Tada ću vas sabrati iz svih naroda i skupiti iz svih zemalja, natrag vas dovesti u vašu zemlju" (r. 24). Zašto će progonstvo? - Židovi su činili mnoge grijehe a među njima i onaj najgori, odmetnuvši se od Boga upali su u idolopoklonstvo, u nijekanje pravoga Boga, a prihvatili se štovanja lažnih bogova i klanjanja zemaljskim kumirimima. Bog ih je oštro kaznio i raspršio po mnogim narodima; izgubili su svoju ionako opljačkanu zemlju. A narod bez zemlje jest narod bez identiteta i kulture, bez orijentacije. Lutalački, nomadski i bezglavi živalj. Babilonsko je sužanjstvo bilo jedno od tolikih pročišćenja. Roblje i radna snaga. Robovali su Babiloncima u poljoprivredi, stočarstvu, graditeljstvu. Niti se dižu niti liježu kada hoće, nego kada hoće njihovi apsolutni gospodari. Roba na prodaju! Ljudi bez slobode, bez vlastite škole, bez civilizacije!

Ali Bog, koji ne može biti ravnodušan prema dobru i zlu, ne zaboravlja ni svojih obećanja, ni svoga naroda. On otajstveno i providnosno djeluje u povijesti čovječanstva i svakoga čovjeka, razotkriva zlo naneseo od bilo koga bilo komu, a nagrađuje dobro učinjeno od bilo koga bilo komu. On misli i na svoj izabrani narod i na njegovu zemlju. On je moćan opet taj narod skupiti iz mnogih naroda i ponovno mu dati davno obećanu zemlju da na njoj časti Boga jedinoga, da svetkuje njegov sveti dan i da poštuje svaku njegovu zapovijed. Babilonsko je sužanjstvo potrajalo od 598. do 538. godine.

- Krizmanici i krizmanice, ako se danas i ubuduće budete držali Božjega puta i reda, a ne odate se trci za nepriznatim viđenjima i ukazanjima i odatle utrci za ekonomskim standardom, zapostavljajući dušu; ako se u životu budete držali službena crkvenog nauka i Kristove objave, svladat ćete kušnje kojima vas Bog bude provjeravao i živjet ćete u mirnoj savjesti gdje se god nalazili

na ovoj zemlji Božjoj. Mirna savjest jest obećana zemlja!

2. - Bog nastavlja: *"Poškropit ću vas vodom čistom da se očistite. Očistit ću vas od svih vaših nečistoća i od svih kumira vaših"* (r. 25). Istina, Bog čisti vodom, kišom, rijekama i morima, pere vanjsku prljavštinu, ali čisti nam duh osobito životnom kušnjom, bolešću i trpljenjem. To su sve moćna odgojna sredstva u rukama Božjim prema nama, njegovim stvorenjima. Bolest je kao kočnica kojom Bog ravna u našoj životnoj vožnji. On najbolje zna gdje treba ugraditi pravu kočnicu da se obijesno ne sleti s ceste, da se nerazumno ne sklizne na cesti, da se mudro može zaustaviti kada zatreba. On najbolje zna kroz kakvu kušnju siromaštva i jada treba provesti jednoga čovjeka ili cio narod ili cio kontinent da doživi temeljito očišćenje od natruha grijeha i pravu pobožnost. On najbolje zna zašto daje određeno trpljenje i meni i tebi da očistimo zidove svoje savjesti te da zasjamo onako kako Bog želi.

- Krizmaniče i krizmanico! Ti se, i danas i u budućnosti svojoj, daj čistiti Božjom vodom i kušnjom. Podnesi trpljenje strpljivo i s ljubavlju! Bog zna smisao svakoj našoj patnji. Pobijedi kušnju držeći se Božjega pravila pa ćeš steći vječni lovor na nebesima! Svladaj bolesti, i tjelesne i moralne, i budi zdrav član Katoličke Crkve! Neka te Duh Sveti oslobodi od svakoga ovozemaljskoga kumira, a ispuni svojim darovima savjeta, jakosti, straha Božjega! Nama treba pravoga duševnog mira, a ne ovosvjetskih lažnih kumira!

3. - Bog nam po proroku navješćuje: *"Dat ću vam novo srce, nov duh udahnut ću u vas! Izvadit ću iz tijela vašega srce kameno i dat ću vam srce od mesa"* (r. 26). Bog je moćan ne samo očistiti nas od svih naših vanjskih nečistoća, nego je moćan dati nam novo srce, iščupati iz tijela našega srce kameno, koje je otvrdnulo u grijehu i samozavaravanju, i dati nam srce od mesa, srce puno ljubavi i života. Isus je u Govoru na gori dao sustav moralnoga zakona, čista srca, iznutra i izvana. I zadužio svoje apostole, Crkvu, da u dobru gradi sustave po kojima djeluje za druge. Međutim, i zlo gradi svoje društvene sustave da djeluje na druge: sustav pobačaja protiv Pete, i sustav bluda, preljuba i prostitucije protiv Šeste Božje zapovijedi: Ne sagriješi bludno i Devete zapovijedi: Ne poželi ni muža ni žene blišnjega svoga!

Kameno srce izgrađuje zao sustav krađe, otičevanja, podmićivanja protiv Sedme Božje zapovijedi: Ne ukradi!

Srce otvrdnulo u grijehu izrađuje zao sustav medijskih mreža, članaka, komentara kojima se šire i učvršćuju društvene laži, prijevare, dezinformacije i potvaranja protiv Osme Božje zapovijedi: Ne laži, Ne reci lažna svjedočanstva!

Jest Bog stvaratelj dobra, novoga srca i novoga duha, ali on to ne će učiniti bez nas, bez našega pristanka, sudioništva, prihvaćanja i odreknuća od vraga i njegova sjaja i zavodništva.

- Stoga, krizmaniče i krizmanico, ti ne gradi sustava zla u svome srcu! Poštuj oca svoga i majku svoju koji te odgajaju u Božjem nauku! Ne daj mjesta pokvarenim mislima i željama! Neka preko tvojih usana ne prelazi nepristojna i psovačka riječ! Neka u tvome životu nema ni ubojstva ni bluda, ni krađe ni laži! Neka ti srce ne bude od kamena, nego od živoga mesa, srce puno ljubavi prema Bogu i njegovoj Crkvi i čovjeku u potrebi.

4. - Govori Gospodin: *"Duh svoj udahnut ću u vas da hodite po mojim zakonima i da čuvate i vršite moje naredbe"* (r. 27). Bog na svome dlanu drži sve narode svijeta. Najbolji spoznajni znak da imamo Duha Božjega u sebi jest ako hodimo po Božjim zakonima i ako opslužujemo i vršimo Božje naredbe. Nije to samo poštovanje prema Bogu i njegovu ravananju svijetom, nego jedini put spasa za nas same. Božji nam zakon pomaže da hodimo pravim putem i prispijemo pravomu i vječnomu cilju.

- Zato ti, krizmaniče i krizmanico, drži se Božjega zakona: ljubi Boga iznad svega, a blišnjega svoga kao sebe samoga! Tu je sadržan sav zakon i proroštva. Čuvajući i vršeći Božje zapovijedi, sve bez iznimke, najbolje ćeš dokazati da u Boga vjeruješ, da se u njega pouzdaješ, da ga se sinovski bojiš i da od njega vječnu nagradu očekuješ!

5. - Bog obećaje: *"I nastanit ćete se u zemlji koju dadoh vašim ocima, i bit ćete moj narod, a ja ću biti vaš Bog"* (r. 28). Bog po proroku obećaje da će on vratiti taj prognani i zaslužnjeni narod u zemlju otaca njegovih, odakle su bili svojom krivnjom protjerani. I on će učiniti da taj narod bude njegov pravi narod, a on njima pravi Bog. Više od ove zemlje, u proroštvu čitamo Božje obećanje da će vjernima svojim dati blaženstvo na nebesima.

- Božje je to djelo! On stvara i osobe i narode. On stvara novu zemlju i novo nebo, a od nas traži da budemo otvoreni njegovu Duhu, da s njime surađujemo, da njegovim Duhom dišemo, mičemo se i živimo.

POSLUH - DUH - MIR

Dračevo, 5. svibnja 2013. - U župnoj crkvi Velike Gospe u Dračevu, Stolački dekanat, na VI. vazmenu nedjelju primilo je 59 kandidata sakrament sv. krizme, i to 28 iz dračevske župe koju administrira don Vinko Raguž, a 31 iz čeljevske župe kojom upravlja don Blaž Ivanda. Dobro popunjena prostrana dračevska crkva krizmanicima, njihovim kumovima i roditeljima kao i drugim vjernim pukom.

Biskupa Ratka Perića pozdravili su krizmanik i krizmanica u ime svojih vršnjaka, učenika osmoga razreda osnovne škole. I sve ostalo misno služenje: čitanja, molitvu vjernika uredno su obavili krizmanici dračevske župe, kao što su prošle godine sve to radili krizmanici u Čeljevu. Don Vinko je u ime cijele vjerničke zajednice uputio misnomu predvoditelju i krizmatelju pozdravnu dobrodošlicu. Đakon Ivan otpjevao je odlomak Evanđelja (Iv 14,23-29), u kojem sv. Ivan apostol prenosi Isusove riječi s Posljednje večere. O trima Isusovim riječima govorio je biskup u svojoj misnoj homiliji:

Posluh. Ako ti, krizmaniče i krizmanico, kažeš svojoj mami da je voliš, a ne ćeš da je poslušas da učupaš slatkovine teletu, tako da mama osta ljuta, ti neposlušna, a tele osta gladno; ili ako kažeš svomu tati da ga voliš, a u školi samo što ne propadaš, iako bi mogao ili mogla proći i vrlo dobrim uspjehom, onda ti ne voliš ni oca ni majke. Tvoja je ljubav prazna i lažna riječ! Bila bi puna i istinita riječ kada poslušas svoje roditelje koji te vode pravim putem. Upravo to Isus kaže: tko veli da me voli, a ne opslužuje Božjih zapovijedi, pravi je lažac! Licemjernik i dvoličnjak! Ne će ući u Kraljevstvo Božje oni koji se prenemažu i govore: "Gospodine, Gospodine", nego onaj tko vrši zapovijedi Božje! A zapovijedi su Božje da vjeruješ

da je Bog svijet stvorio i da će ga suditi;

da njegovo Ime treba častiti i štovati, a ne poigrđivati i psovati;

da njegov nedjeljni blagdan treba svetkovati, a ne preskakati iz nedjelje u nedjelju;

da roditelje treba slušati ako rade i govore u skladu s Božjim zakonom;

da se drugoga ne smije ni mrziti kamoli ubiti, nego mu u svemu pomagati;

da se bludne misli, riječi i djela ne smiju činiti, nego ih izbjegavati kao otrov;

da se ne smije krasti i lagati, niti čak poželjeti ikakvo zlo djelo!

Duh. Uskrsli Isus kaže da će on, uzišavši na nebo, poslati Duha Branitelja koji ima dvostruku ulogu u našem životu: uvodi nas u svu istinu i doziva nam u pamet sve što je Isus naučavao a tiče se našega vječnog spasenja. Duh nam dakle pomaže da spoznamo bitnu istinu za naš moralni život, da naučimo što je potrebno za spasenje i da to zapamtimo. Duh nas poučava i podsjeća. Molimo li mu se da nas osposobi i za učenje i za prisjećanje? Zazivamo li sveto Duhovo ime kada smo u nevolji da nas brani, u tjeskobi da nas tješi? Vi ćete, krizmanici, danas primiti posebne darove Duha Božjega: **mudrost, razbor, znanje i savjet** koji se tiču umne strane, da budete svjedoci razumna djelovanja u životu, te **jakost, pobožnost i bogobožnost** da budete svjedoci čudoredna djelovanja. Pokažite to i u kući, i u školi, i u životu!

Mir. Isus je na sam Uskrs dao svojim apostolima Duhov dar mira. Mir vama! - Primate Duha Svetoga, kojima oprostite bit će im oprošteno... Isus daje mir u savjesti, u srcu, u duši, u obitelji. Mir koji nitko drugi ne može dati. Mi taj Isusov mir trebamo željeti, moliti, tražiti. Crkva je upravo u razgovor između biskupa i krizmanika unišla i tu Isusovu riječ mir. Biskup kaže: Mir tebi, a krizmanik odgovara: I s duhom tvojim. Time pokazuje da želi biti u miru i jedinstvu vjere i ljubavi s biskupom, s čitavom biskupijom i s cijelom Crkvom Božjom.

Prigodom dijeljenja sv. krizme don Vinko je čitao imena svojih dračevskih krizmanika, a don Blaž imena čeljevskih potvrđenika. Đakon je držao sv. ulje i mikrofona da se čuje što se govori i da roditelji mogu na glas svoga djeteta moliti da ga Duh Sveti prati kroz sve dane njegova života!

Župni je zbor pratio sv. Misu liturgijskim pjesmama: glasno i skladno. Pod krizmom se ne pjeva, nego se prati kako se krizma dijeli, kao što vjernici prate kada se dijele i drugi sakramenti: krštenje, ređenje, ženidba.

Na kraju misnoga slavlja, prije blagoslova, biskup je izmolio Molitvu za duhovna zvanja pape Benedikta XVI. te preporučio obojici župnika da tako čine svake nedjelje, makar to činili i svakoga četvrtka za vrijeme klanjanja Presvetom Oltarskom sakramentu.

Nakon misnoga i krizmenoga slavlja u crkvi, u župnom su se dvoru našli okolni župnici koji su završili pučke Mise u svojim zajednicama: don Marko iz Gabele Polja, don Ante iz Gabele, don

Drago iz Gorice-Struga, don Ivan i don Dragan iz Čapljine, don Ivan s Domanovića, don Marko s Aladinića i don Antun s Hrasna. Iz Neuma se

navratio don Tomislav koji je zamijenio don Ivicu u slavlju prijepodnevnih sv. Misa.

MI SMO KRISTOVI, A KRIST BOŽJI!

Čerin, 11. svibnja 2013. - Jesu oblaci kolo zai-grali u subotnje jutro iznad Čerina u Čitlučkom dekanatu, ali nisu su se molili samo župnik fra Dario Dodig sa svojim suradnicima fra Ivanom Ivandom i fra Ignacijem Alerićem, nego i cijela krizmenička zajednica da sv. krizma protekne u crkvenom dvorištu. I Bog dao da je cijelo vrijeme pod sv. Misom bilo vrlo ugodno, bez kapi prijetnje.

Jedna je krizmanica u ime ostalih 66 krizmanika izrazila biskupu Ratku dobrodošlicu, a dvoje krizmanika izmolilo molitvu Duhu Božjemu u ovoj Godini vjere. Župnik je u ime župe čerinske pozdravio biskupa moleći ga da u misni memento uključi i dvije nakane: ljubav prema životu, tj. prema rađanju i odgajanju djece, i ljubav prema svećeničkom zvanju i staležu posvećena života u ovoj župi. Biskup je zahvalio svima i rekao da rado uključuje obje naznačene nakane u sv. Misu i za čerinsku župu i za cijelu Hercegovinu.

U homiliji biskup je na osnovi prvoga biblijskog čitanja - Dj 18,23-28 - govorio o sv. Apolonu, znamenitu imenu iz apostolskih vremena. Bio je podrijetlom Židov iz egipatske Aleksandrije: rječit i ugledan bibličar, učen apostolski muž i glasovit kršćanski govornik na židovskom i elegantnom grčkom jeziku. Svojim je vatrenim govorima oduševljavao vjernička židovska mnoštva u Efezu. Neko je vrijeme bio učenik škole sv. Ivana Krstitelja, zatim gorljivi sljedbenik Isusa Krista, ponajviše umješnom zaslugom kršćanskoga bračnog para Akvile i Priscile, koji su se zatekli u Efezu i bolje ga uputili u Put Gospodnji. Upravo njihovom preporukom Apolon je došao u Korint, grad velike moralne močvare, ali u kojem je apostol Pavao već bio zasijao sjeme kršćanstva, a Apolon će ga obilno svojim propovijedanjem zaliti. Međutim, kada je vidio kako su se neki vjernici u Korintu, a možda ih je bilo svega stotinjak među stotinom tisuća pogana, pozivali na njega i osnovali stranku pod njegovim imenom, "apolonovci", nasuprot "petrovcima" i "pavlovcima", čak i "kristovcima", ostao je zbog toga duboko ožalošćen i tiho se povukao iz Korinta, bez ikakvih daljnjih rasprava, pohoda i kontakata. Nije se više vraćao u karizmatički i šizmatični Ko-

rint iako ga je Pavao bratski nagovarao. Ostao je samostalan u odluci i sve prepustio Duhu Božjemu. Smatrao je u Gospodinu da je razboritije i uspješnije tako, nego stalno nadolijevati ulje na vatru korinskoga strančarenja. On je imao pravo i Bog mu je blagoslovio odluku smirivši uzavrelu situaciju Timotejevim interventom. Opremljen svim i svačim iz darežljive ruke biskupa Tita na Kreti, a opet po preporuci velikoga Pavla, Apolon se vratio u Aleksandriju gdje je i umro. Apostol je Pavao pismima smirivao stanje u Korintu dokažući da smo "Kristovi, a Krist Božji".

S biskupom su koncelebrirali, osim župnika fra Darija, dekan i župnik fra Mate Dragičević iz Gradnića, fra Miro Šego župnik iz Čitluka, fra Slaven Brekalo kapelan iz Međugorja, konventualac fra Petar Džida gvardijan samostana sv. Frane iz Splita, don Tomislav Ljuban iz Mostara. Sveta je krizma kao i sveta pričest tekla u najljepšem redu.

Biskup je uvodno u molitvu Očenaša oštro upozorio krizmanike da se ne daju zavesti zlim običajem ponegdje naopako uvedenim da krizmanici iste večeri organiziraju tzv. "tulum" (turska riječ znači mješinu za vino, odakle pijanka!) - gdje se mladi odaju piću i svakovrsnu drugom grijehu: "Jučer si se ispovjedio, malo prije si se krizmao, sada ćeš se pričestiti, i nije ti dosta zdravo kršćansko druženje u obitelji za stolom popodne, nego si možda naumio sve večeras uprskati grijehom! Roditelji, vi ste odgovorni i krivi ako djecu puštate u takve grješne prigode i ako vam djeca čine takva zla. Kakvi ste vi roditelji ako to ne možete spriječiti svojoj djeci? Neka nas sve Gospodin oslobodi sličnih napasti, kao što i u Očenašu molimo da nas Bog oslobodi napasti i izbavi od svakoga zla!"

Na kraju je jedna krizmenička majka izrekla zahvalu Bogu i svima koji su sudjelovali u pripremi ove sv. krizme moleći Božji blagoslov na budućnost krizmanika.

U župnoj kući spomenuti svećenici, kojima su se u međuvremenu pridružili don Đuro Bender s Gradine i don Ivan Turudić s Ploča-Tepčića, proveli su ugodno vrijeme u bratskom razgovoru i objedu koji su pripremili sestre franjevke.

POŠTENJE, PAMET, ISKUSTVO

Vitina, 12. svibnja 2013. - Na svetoj krizmi u Vitini 49 kandidata i kandidatice. Jedno pozdravlja biskupa Ratka u ime svih krizmanika, drugo čita prvo biblijsko čitanje, treće pali sedam svijeća ispred oltara, dok četvrto čita zazive sedam darova Duha Svetoga, od mudrosti do bogobojažnosti. A svi u redu u jednakoj haljini za primanje sedmolike Božje milosti koju Duh daje onima koji mu se pokoravaju.

Biskupa je u početku sv. Mise pozdravio župnik fra Mladen Sesar u ime cijele župe i zaželio da u svetištu blagoslovi mozaik koji predstavlja Gospu Lurdsku i sv. Paškala Bajlonskoga, kojega župa slavi 17. ovoga mjeseca kao svoga zaštitnika. Biskup je izmolio blagoslovnu molitvu i pokadio tamjanom, a veliki je župni zbor nastavio zazivom: Gospodine, smiluje se.

Prije sv. krizme biskup je u homiliji govorio o sv. Stjepanu, prvomučeniku, kojega nam na današnju nedjelju u prvom čitanju predstavljaju *Djela apostolska* u trenutku njegova mučeničkog prijelaza s ovoga svijeta na bolji (7,55-60). Kriterij po kojem su apostoli birali đakone jest da su na dobru glasu, tj. poštene, pametni i iskusni, i, razumije se, puni Duha Božjega, tj. da su u sakramentu sv. krizme od apostola primili darove Duha Svetoga. Takvih se izvrsnih kandidata našlo sedam u jeruzalemskoj Crkvi, koje je zajednica

predložila, a apostol Petar prihvatio i zaredio za đakone koji su prvi stupanj svetoga Reda. Upravo se to očekuje i od današnjih krizmanika: da budu poštene, pametni i puni Duha Božjega, spremni za svako dobro djelo u obitelji, u župi, pa - ako je volja Božja - da se neki po svome unutarnjem zovu opredijele za svećenički stalež ili za stalež Bogu posvećena života. Crkva u mnogim djelovima doživljava opadanje duhovnih zvanja. Ni Hercegovina nije izuzeta.

Dok su za vrijeme dijeljenja sakramenta sv. potvrde izgovarana imena, sve odreda s kršćanskim osjećajem, biskup se obratio roditeljima ističući da se raduje zbog te prakse davanja biblijskih i svetačkih imena, samo se malo čudi da ne bijaše nijednoga krizmanika s imenom "Paško", koji je zaštitnik vitinske župe. Sveti Paškal, brat redovnik, osobit štovatelj Presvete Euharistije.

Biskup je na kraju zahvalio svima koji su sudjelovali u pripremi ove sv. krizme, župniku, njegovu pomoćniku fra Draganu, sestrama Bezgrješnoga začeca koje djeluju u župi, mješovitom zboru koji pjeva i jednoglasno i višeglasno liturgijske pjesme. I podsjetio krizmanike da čuvaju milosti koje su stekli u jučerašnjoj sv. ispovijedi, a danas u sv. krizmi i sv. pričesti te da se poslije podne raduju u krugu svojih obitelji i rodbine; ne popuštajući nikada izazovima i napastima ovoga svijeta.

ČEŽNJA ZA SPASONOSNIM ZNANJEM

Duvno, 18. svibnja 2013. - Vedar, sunčan svibanjski dan, subota 18. svibnja prije podne; uočnica Duhovdana u duvanjskoj župi, u župnoj crkvi sv. Nikole Tavelića tradicionalno sv. krizma kao što je u Mostaru sutradan na samu svetkovinu Duha Svetoga. Stotinu pedeset i tri krizmanika i krizmanice iz prvoga razreda srednjih škola: pripremljeno, uredno, u klupama poredano. Procesija iz sakristije preko crkvenoga dvorišta na glavna crkvena vrata jedva se probija kroz narod u crkvi. U koncelecijaciji su s biskupom Ratkom fra Gabrijel Mioč, župnik i dekan duvanjski, i fra Ante Pranjić, gvardijan, te sedam drugih svećenika, franjevac i dijecezanac.

S ambona sedmero krizmanika izražava molitvu i zahvalu Duhu Svetomu za njegovih sedam milosnih darova - mudrost, razbor, savjet

i znanje, te jakost, pobožnost i bogobojažnost. Jedna krizmanica s vlastitim sastavom pozdravlja biskupa, a njezina kuma uručuje buket cvijeća, pravo predstavništvo i samih krizmanika i njihovih kumova. Biskup zahvaljuje i obećaje molitve za ovu današnju mladež da je Duh prati na njezinu putu kroz život i da mladi surađuju s darovima Duha do punine, do uzrasta mjere Kristove.

I čitanja, i molitve vjernika, i prinos darova povjeren je krizmanicima. Sve skladno i pobožno.

Biskup u propovijedi govori samo o jednoj daru Duha Božjega, o **znanju**. Nije to znanje koje se stječe proučavanjem društvenih i humanističkih, prirodnih i tehničkih, biomedicinskih i biotehničkih područja, kao ni znanje sve one 243 grane koje se proučavaju na sveučilištima

i vrhunskim institutima svijeta, nego o **znanju** koje čovjeka ne napuhuje nego ga upućuje na vječno spasenje. A to je **znanje** prožeto našom **vjerom**, također Božjim darom: da prihvaćamo da su u jednome Bogu tri Božanske Osobe, da je Bog Stvoritelj i Upravitelj svega stvorenoga, napose čovjeka, njegova tijela i duše, da će Bog biti Sudac svakomu ljudskom stvorenju, za dobro će dati zasluženu nagradu, a za zlo osudu i kaznu. To je vjera naša! Iz toga **znanja i vjere** slijedi i naše svakodnevno životno ponašanje: da se klanjamo Božjim Osobama iznad svega, da častimo Ime i Dan Božji bez propusta; da ljubimo svoje roditelje i kada nas kore, da poštujemo svoj i tuđi život, duševni i tjelesni, isto tako da uvijek opslužujemo zakon imovine i istine, eto to je put našega spasenja. Za takvim plodnosnim i spasonosnim **znanjem** treba čeznuti! Nitko nam na tom putu ne može tako pomoći kao Bog, Duh Sveti, koji prosvjetljuje razum, a potiče srce da se uvijek od zla odvrćamo i na pravi put obraćamo!

Kandidati su svetom obredu krizme pristupali pobožno, odgovarali razgovjetno, vraćali se u klupe uredno i protočno. Zato je sve bilo bez za-

stoja, u sabranosti se mogao čuti samo propisani razgovor između biskupa i krizmanika.

Biskup je na kraju napose pozdravio uvježbani Župni zbor koji je pjevao nepromjenljive dijelove sv. Mise na latinskom jeziku. Ako je pjesma bila za odliku, onda je, povrh toga, uvježbanost latinski otpjevanih dijelova bila za pohvalu. Župna se zajednica u prostranoj crkvi s ovakvim glasom i riječju mogla doista osjećati integralnim dijelom i one dvotisućljetne povijesne i ove današnje Crkve proširene po svemu krugu zemaljskom, kojoj je na čelu papa Franjo a, prema posljednjim statistikama (3.12.2011.), broji preko 5.130 biskupa, 413.000 svećenika - biskupijskih i redovničkih, 713.000 redovnica, 120.000 kandidata za svećeništvo i milijardu i 214 milijuna katolika.

Gvardijan je počastio u samostanskoj dvorani svećenike, a potom pokazao Muzej, nazvan "Fra Jozo Križić", koji ima pet odjeljenja u posebnim prostorijama: Sakralni, Etnografski, Gospodarski, Misijski, Rimski. Sve brižljivo prikupljeno, uredno postavljeno i suvislo raspoređeno, samo još svečano otvoriti i dati u ruke prikladan katalog. Uskoro će i to biti, govori gardijan fra Ante. Čestitamo!

SVEČANI DUHOVDAN S PREKO 600 KRIZMANIKA

Mostar, 19. svibnja 2013. - "Primi pečat dara Duha Svetoga. Amen! Mir tebi. I s duhom tvojim!" Tako 618 puta u obrednoj razmjeni riječi između krizmatelja i krizmanika. Upravo onoliko koliko je ove godine mostarskih srednjoškolaca katolika - polaznika prvoga razreda srednjih škola - koje su na Gospin trg ispred mostarske katedrale Majke Crkve u pratnji kumova, roditelja i ostale rodbine doveli njihovi župnici i vjeroučitelji iz sedam gradskih župa. Računa se da je u misnom slavlju sudjelovalo do 5.000 vjernika. Domaćin, mjesni biskup Ratko Perić, pozvao je iz Sarajeva apostolskoga nuncija nadbiskupa Luigi Pezzuta i vojnoga ordinarija biskupa Tomu Vukšića te dvojicu generalnih vikara: bivšega don Luku Pavlovića, katedralnoga župnika i dekana, i sadašnjega don Željka Majića da zajedno s njime dijele sakrament Duha Svetoga ovogodišnjim kandidatima. Sv. Misu predvodio je nuncij Pezzuto. Sa spomenutim sudjeliteljima sv. potvrde u sv. Misi koncelebrirali su mostarski župnici: fra Stipe Marković iz Sv. Petra i Pavla, don Krešo Puljić iz Sv. Tome, don Mladen Šutalo iz Sv. Ivana,

don Ivica Boras iz Sv. Mateja i don Ivan Perić iz Sv. Luke i Sv. Marka. Suslavili su don Tomislav Ljuban, biskupov tajnik, ceremonijar, don Alberto Zornada, župnik u Vogošći i vanjski suradnik u nuncijaturi u Sarajevu, don Mile Vidić, katedralni župni vikar koji je bio i moderator slavlja, fra Stipe Klarić i fra Dalibor Milas, župni vikari iz Sv. Petra i Pavla te don Zdravko Ivanković iz Mostara. Pjevao je katedralni mješoviti zbor pod ravnanjem don Nike Luburića, a kod oltara su posluživali katedralni ministranti.

Prije početka misnoga slavlja nuncija Pezzuta i nazočne biskupe u ime krizmanika pozdravila je krizmanica u pratnji dvoje krizmanika, koji su Nunciju uručili cvijeće, a pozdrav u ime župnika uputio je don Krešo Puljić. Biskup je Ratko predstavio djelatelje sv. krizme te uputio bratski pozdrav predsjedatelju, krizmateljima, svećenicima, krizmanicima i vjernicima. Misna čitanja i molitvu vjernika čitali su krizmanici, a Evanđelje je navijestio don Mladen Šutalo. Iako je prošlo samo tri mjeseca od kada je došao u Sarajevo, novi nuncij Pezzuto slavi sv. Misu na hrvatskom,

što je u zahvalnoj riječi posebno istaknuo biskup Ratko. Ipak, propovijed je izrekao u slobodnu stilu na talijanskom, a prevodio je msgr. Vukšić. Prije završnoga misnog blagoslova čestitku krizmanicima i zahvalnost biskupima izrekao je župnik Sv. Mateja don Ivica Boras.

U propovijedi nuncij je Pezzuto naglasio ulogu i važnost Duha Svetoga u životu vjernika. On je danas protagonist ovoga slavlja! Duh je prisutan i u sakramentu krštenja. No, tu je njegova nazočnost u diskretnu gotovo neprimjetnu obliku. A kako dijete - obilježeno u ime Oca i Sina i Duha Svetoga - raste, tako se i djelovanje Duha Svetoga u životu vjernika uvećava da bi u sakramentu potvrde milost Duha Božjega na krizmanike sišla u punini sedam darova. U čemu se vidi ta djelatnost Duha u životu krizmanika? U tome što Duh pokazuje u čemu je dobro te potiče da se dobro čini, i u čemu je zlo te potiče da se zlo ne čini, nego izbjegava. Taj i takav Duh pomaže da se i

cijelo društvo, slijedeći tu uputu Duhovu, preobražava u dobro i plemenito društvo.

Vanjskomu redu ovoga slavlja dali su nemalen doprinos ne samo djelatnici Policijske uprave Mostar, koji su osiguravali promet tako da s obližnje glavne ceste buka vozila nije ometala krizmenu atmosferu, nego i djelatnici mostarskoga Doma zdravlja koji su bili na raspolaganju za medicinsku intervenciju, koje, srećom Božjom, nije trebalo. Njima i svima drugima koji su uložili znatan napor da ovo duhovsko velebno godišnje crkveno slavlje u Mostaru protekne u potpunu redu i kršćanskom dostojanstvu zahvalio je u ime svih don Mile, katedralni kapelan, koji je najavio svečanost Marije Majke Crkve, a koju će sutradan navečer također predvoditi nuncij Pezzuto te središnje slavlje Godine vjere na svetkovinu Presvetoga Trojstva na brdu Humu iznad Mostara 26. svibnja u 17.00 sati, a predvodit će mjesni biskup Ratko.

I NE ŽALOSTITE DUHA SVETOGA, BOŽJEGA!

Gradnići, 25. svibnja 2013. - Župnik fra Mate Dragičević. I ujedno dekan Čitlučkoga dekana. Subota, 25. svibnja u 11.00 sati trideset i jedan krizmanik i krizmanica iz osmoga osnovne i prvoga srednje škole. S toliko kumova, i dvostruko više roditelja, i mnoštvo rodbine, prijatelja, poznanika i uzvanika. Župna crkva sv. Blaža svečano okićena. Župni zbor intonira: Dođi, Duše Presveti dok procesija s krizmanicima ispred stare crkve polazi u novu.

Župnici u koncelecijaciji: fra Dario Dodik iz Čerina, don Ivan Turudić s Ploča-Tepčića, fra Miro Šego iz Čitluka, a fra Tomislav Pervan vikar iz Međugorja, don Ante Komadina iz Caritasa zamijenio don Tomislava Ljubana u pratnji biskupa Ratka. Kasnije su pristigli i župnici don Đuro Bender s Gradine i don Ljubo Planinić iz Kruševa. Čitlučki se dekanat dobro drži na okupu: i pastoralno suradnički i prigodno slavljenički.

Mnogi **krizmanici** dobro su angažirani: pozdravi u početku sv. Mise, misna čitanja, molitve vjernika, darovi za prikazanje, zahvala na kraju misnoga slavlja. Sve provježbano i liturgijski ceremonijalno. A pogotovo su za vrijeme primanja sakramenta sv. potvrde svi krizmanici svojski zauzeti: u redu s kumovima, pobožno i sabrano, odgovarajući glasno i razgovijetno.

Propovijed je o evanđeoskom odlomku: Marko 10,13-16 prikazuje kako su roditelji navali-li donoseći djecu Isusu da ga pozdrave osmijehom, ili da ih On blagoslovi Licem svojim; a ako treba, i izliječi. Apostoli ne daju ni roditeljima ni djeci približiti se k Isusu. A i roditelji i djeca i sam Isus žele susret, blizinu, molitvu, milost, blagoslov, pozdrav. Međutim, vrijedni apostoli razgone na sve strane. Ne daju ni blizu. Roditelji i slušaju i ne slušaju. Na to se Isus oglasi i prekori svoje učenike: "Pustite dječicu neka dolaze k meni: ne priječite im, jer takvih je kraljevstvo Božje". Apostoli se povukoše, a djeca navališe. Kako ne će! Ako je njihovo kraljevstvo Božje, evo pred njima i Kralja i Božjega Sina. Osjećaju se kao kod kuće. Svako od njih želi Isusa pozdraviti. I rukovati se s njime. Neki mole zdravlje i za svoju seku koja je ostala kod kuće, nemoćna, hendikepirana. Isus svima odgovara. Blagoslove dijeli, zdravlje daje. Kako divan, božanski pristup djeci, koju Isus postavlja kao uzor za ulazak u kraljevstvo nebesko. Što je to u djeci tako karakteristično? Iskrenost njihova, korjenita istina, onako kako je pravo. Došla dva policajca da uhite nekoga čovjeka koji se skriva. I pred kućom pitaju mu ženu: je li tu taj i taj. Žena, protrnula, sva u strahu, kaže da joj muž nije tu, da je nekuda otišao. A mali sinčić trogodišnjak:

"Nije istina, eno tate na tavanu! Ti si mu odnijela jutros doručak!" Mali po istini. Ne zna lagati, ni pred policijom. Kamo sreće kada bismo bili uvijek iskreni, bili od istine, istina bi nas oslobodila, pomogla nam, ne bi nas policija ni gonjala, niti bismo trebali lagati. Bili bismo iskreni kao dijete od tri godine. I osigurano nam kraljevstvo Božje. Drugo, djeca praštaju jedno drugomu. Počupaju se, obore se na zemlju, dignu se i otresu i mama im samo kaže da se pomire. I svi se fino poljube kao da ništa nije ni bilo. A kada se stariji pobiju i počupaju, nema pomirenja bez dugogodišnjega suda. A i nakon presude ostaju ožiljci uvrijeđenosti, nepravde, neoprostjenja. Kako ćemo takvi u Kraljevstvo nebesko? A moderna država koja želi biti ne samo "sekularna", bezbožna, nego i protubožja, protunaravna, sve više nastoji, osvajajući glasovima parlamentaraca, da djecu dađe na "posvojenje" dvojici pedofila, ili dvjema lezbijkama, koje je država po svome perverznu zakonu "vjenčala". Ustobočila se protiv Boga, kao da joj je glavni cilj uništiti najveći Božji dar: život, dijete, roditelje, obitelj, moralni zakon usađen u ljudsku

narav. A davao, protivnik Božji, raduje se s uspjeha svoga zavodjenja.

Krizmanici, daleko od vas svaka laž i prijevera! Daleko od vas svaki bezbožni protunaravni zakon! Daleko od vas svih sedam glavnih grijeha: od oholosti do lijenosti. A blizu vam vazda bilo svih sedam darova Duha Svetoga: od mudrosti do bogobojaznosti! "I ne žalostite Duha Svetoga, Božjega, kojim ste opečaćeni za Dan otkupljenja!" (Ef 4,30).

Lijepa svečanost: dragi pozdravi, razgovijetna čitanja, ponizne molitve, glasna pjesma, tiha glazba, pa i onaj plač djeteta u majčinu naručju ulaze u atmosferu prave i zdrave "kućne crkve".

Župnik je ugostio svećenike u obnovljenoj župnoj kući. Župnik ne samo domaćin nego pravi poslužitelj. Bratski razgovor o raznim temama, ponajviše svećeničkim, ponekada i društvenim, uvijek korisnim. I na kraju zahvala na čašćenju i domaćinu i vrijednim kuharicama. Slavljenička klima nastavlja se po obiteljima stare župe gradničke.

TKO DOSTOJNO BLAGUJE, BLAGO NJEMU!

Stolac, 30. svibnja 2013. - Na zapovijedanu i neradnu svetkovinu Tijelova ili Brašančeva, 30. svibnja, u Stocu je odan poseban čin štovanja i klanjanja Božanskim Osobama: Isusu Kristu i Duhu Svetomu, a sve u slavu Oca našega na nebesima. Već više godina na samo Tijelovo podjeljuje se sv. potvrda i odvija procesija gradskim ulicama.

Nesigurno vrijeme cijeloga dana preporučilo je da se sakrament sv. krizme dijeli u župnoj crkvi sv. Ilije, iako su pred crkvom već izjutra bile postavljene klupe za pedeset i jednoga krizmanika, za njihove kumove i roditelje. Dobro su došle vjernicima koji nisu mogli ući u crkvu! Ali nakon sv. Mise, koja je počela u 18.00 sati, Bog daje prekrasno i gotovo vedro vrijeme tako da se mogla mirno i radosno obaviti i Tijelovska procesija kroza Stolac.

Prije početka misnoga slavlja najprije je jedan krizmanik stupio pred biskupa Ratka i pozdravom, koji je među krizmanicima "natječajem" odabran kao najprikladniji, izrazio dobrodošlicu, a jedna krizmanica buketom proljetnoga cvijeća. Župnik don Rajko Marković uputio je pozdrav

biskupu i svećenicima u ime cijele župe. Koncelebrirali su, osim župnika, još i don Damjan Raguž iz Rotimlje, don Ivan Bebek s Domanovića i don Tomislav Ljuban iz Mostara. Kasnije su se slavlju priključili don Anđelko Planinić iz Prenja, don Marko Šutalo s Aladinića i don Nikola Menalo s Bune. Raspjevani župni zbor pratio je i sv. Misu i svečanu procesiju. Za biblijska čitanja bili su zaduženi krizmanici. Evanđelje je navijestio župnik s Rotimlje.

U homiliji na temu drugoga misnog čitanja - 1 Kor 11,23-26 - biskup je kratko podsjetio na jedno od najčudesnijih obraćenja u kršćanstvu, ono "Savlovo u Pavlovo" počevši od susreta s Kristom pred Damaskom. Tri godine provedene u arabijskoj pustinji omogućile su obraćeniku Savlu i razmatranje nad Biblijom i moguće objave Božje. Imao je što pričati kroz dva tjedna u Jeruzalemu Petru apostolu (Gal 1,18), koji ga je iz prve ruke mogao izvijestiti o najvažnijim događajima Isusova života, a Pavao njega o svojim spoznajama i objavama. I upravo sv. Pavao, po svoj prilici poučen od sv. Petra, prvi nam je zapisao Isusove riječi s Posljednje večere u trenutku pretvorbe kruha u

Isusovo božansko Tijelo i vina u njegovu božansku Krv. Odakle mi to znamo da se to događa na oltaru? - To mi ne znamo svojom pameću, nego čvrstom vjerom vjerujemo Isusovim riječima koje nam je prenio sv. Petar, sveti Evanđelisti, sv. Pavao, današnja Crkva. Mi vjerujemo njihovim riječima i svjedočanstvima. Po čemu se vidi da mi to vjerujemo? - Po tome što prihvaćamo da je za kršćane katolike bitno to da tomu Tijelu i Krvi pristupamo dostojno, tj. bez ljage teškoga grijeha, s prethodnim kajanjem i sv. ispovijeđu. Tko pristupa dostojno, blago njemu! Tko pristupa nedostojno, taj prima osudu. Nedostojno pristupa, na primjer, onaj tko se nalazi u objektivnu moralnom neredu - kao što je namjerna razvedenost od ženidbenoga druga i obavljeno civilno vjenčanje s novim bračnim partnerom, ponekada s posljedicama više razvedenih obitelji. Ako takav ili takva misli da može mirno pristupati sv. Pričesti kao da se nije ništa dogodilo, sve bez ispovijedi u kojoj ionako ne može primiti odrješenja dok se stvari pravno ne stave na svoje mjesto, taj blaguje svoju tešku osudu. Isto tako vjeru pokazujemo u svome moralnom životu kada opslužujemo sve Božje zapovijedi. Onaj tko se hvali da ne vjeruje u Boga, on ni ne obdržava svih Božjih zapovijedi. On sebe uvjerava i tako se vlada da naravne zapovijedi nije nitko dao, da iza njih nitko ne stoji i da nas nitko ne će suditi po njima, ni na ovom ni na drugom svijetu. Pravi vjernik to sve u savjesti prihvaća i tako se u životu odgovorno ponaša.

Krizmanici su se u obredu odricanja odrekli sotone i njegova zavođenja i sjaja, a, izrazivši vjeru u Trojednoga Boga i njegovu Crkvu, pristupali su sakramentu u uniformiranoj odjeći, uredno,

pobožno, odgovarajući jasno, oči u oči s biskupom koji je svako toliko provjerio kako su bili budni pod misnom propovijedi.

Molitvu je vjernika izmolilo sedmero krizmanika.

Pod pretvorbom svi koji su mogli kleknuti, bili su na koljenima u znak najvećeg štovanja Presvetoga Oltarskog Sakramenta.

Procesiju s Presvetim kroz grad navijestio je župnik don Rajko. Kako rečeno, tako učinjeno. Postaja su bile raspoređene: pod Gradom, kod Dogane, na Centru i na Trgu sv. Ilije proroka. Svećenici su se izmjenjivali noseći Presveto. Na svakoj su postaji pročitali odlomak iz Evanđelja. Biskup je dijelio blagoslov s Presvetim. Pjevale su se euharistijske pjesme, koje su ugodno odjekivale gradom. Razglas je još više pojačavao djevojačke glasove, a kada se pjevačima činilo da je prenisko, znali bi podignuti za tercu ili kvintu. Policija je bila odgovorna za vanjski red, koji je bio bespogovoran. Pero je na Centru s tri milozvučna zvona dočekao i otpratio procesiju od oko 2.000 vjernika. Završni svečani blagoslov u crkvi. Jest sve trajalo oko dva i pol sata, ali nije se posustalo ni u hodu, ni u pjesmi, ni u molitvi, ni u želji za klanjanjem Božanskim Osobama Presvetoga Trojstva. Konačna župnikova zahvala i biskupova zahvalna riječ i župniku i svima koji su priredili ovo veličanstveno slavlje.

Sestre su milosrdnice bile zadužene za svoje poslove: s. Alojzija za vanjski red djece, a s. Slava za pripremu u blagovalištu. I to bijaše pravo i besprijekorno. Hvalu dajmo Gospodinu Bogu našem!

TKO VJERUJE, BOŽJE ZAPOVIJEDI OPSLUŽUJE

Kongora, 1. lipnja 2013. - U Kongori, u Duvanjskom dekanatu, župnik fra Stjepan Martinić. U župi djeluju i dvije sestre Klanjateljice Krvi Kristove. Krizmanika 37: učenici i učenice osmoga osnovne i prvoga razreda srednje škole. Malo više ženskih nego muških, a prije dvije godine: obratno. Iako je subota prije podne, crkva puna vjernika. I dan pogodan da se izađe iz kuće u ovim inače kišnim danima.

Dvoje krizmanika pozdravlja, moli i očekuje da se za sve njih molimo: i biskup Ratko, i župnik fra Stjepan, i cijela crkva i župa. Biskup obećaje,

bez daljnjega. Zato smo tu, da prikazemo sv. Misu za njih i za cijelu župu. I poziva sve misare da pripreme svoja srca da budu dostojna ovoga misnoga slavlja, a krizmanike da budu dostojni ovoga krizmenoga slavlja, koje je jednom u životu. Jednom valjano opečaćen darom Duha Svetoga, zauvijek opečaćen! Krizmanici su se zajedno s kumovima i roditeljima dan prije i sakramentalno ispovijedili. Čitanja su i molitve vjernika također preuzeli krizmanici, a župni zbor uvježbano i tečno prati sv. Misu. Fra Gabrijel Mioč, duvanjski župnik i dekan, navješćuje Evanđelje po sv. Marku.

Biskup u propovijedi govori o dvije Božje zapovijedi, koje su zapravo jedna, ili dvojedna: Ljubi Boga iznad svega, a bližnjega svoga kao sebe samoga! Kako mi znamo da netko u Boga vjeruje? - Po njegovim vanjskim činima, po djelima ljubavi prema Bogu i bližnjemu svomu. Isus je jasno rekao: Tko kaže da mene ljubi, čuvat će moje zapovijedi. To je najjači dokaz i vjere i ljubavi: opsluživati Božje zapovijedi. Krizmaniče:

Ako u Boga vjeruješ, ne ćeš Boga vraški psovati, nego ćeš ga iskreno štovati, osobito pohađanjem obvezatne nedjeljne sv. Mise. Po najdubljoj savjesti.

Ako u Boga vjeruješ i ako ga ljubiš, poštovat ćeš svoje roditelje, zdrave i bolesne, žive i pokojne. I biti im do groba zahvalan.

Ako u Boga vjeruješ, poštovat ćeš i svoj i tuđi život, isto tako odnosit ćeš se odgovorno, ozbiljno i bogobojazno prema pojavi spolnoga života, koji je u službi ljudskoga života, a ne u službi razuzdanih strasti.

Tko kaže da Boga voli, štuje i u njega vjeruje, taj ne će ni krasti ni lagati, ni poželjeti lagati i krasti.

Ako si dobar sa svih strana, u svih deset Božjih zapovijedi, ti si Božji, pravi vjernik, bez obzira koliko znaš katekizamskoga gradiva i teološke povijesti. Biskup je pozvao krizmanike da im ova sveta potvrda svetoga krštenja bude ne oproštaj od Crkve, ne daj Bože, nego novi poticaj u životu da, surađujući s darovima Duha Svetoga, napreduju u djelima istinske kršćanske ljubavi dokazujući time svoju vjeru.

Odmah se potom pristupilo obredu odricanja od sotone i njegova djelovanja i zavođenja. I đavao ima svoj "sjaj", ali je prividan, lažan, zavodljiv. Kada pođeš za tim zavodljivim "sjajem", usmrтит će te, kao što i oni insekti navale na vozačev osvijetljeni prozor pa svi izginu. Eto im "sjaja"!

Župnik je nakon sv. Mise počastio svećenike i pripremio sve za kanonsku vizitaciju.

ZAŠTO ISUS HVALI SATNIKOVU VJERU?

Bukovica, 2. lipnja 2013. - U dogovoru s fra Mladenom Rozićem, župnikom u Bukovici, u Duvanjskom dekanatu, biskup Ratko došao podijeliti sakrament sv. krizme učenicima osmoga osnovne i prvoga razreda srednje škole. Ima ih 78, i to: 39 muških i 39 ženskih. Slično je bilo i prije dvije godine, ali samo osmi razred: 42, i to 21 djevojčica i 21 dječak. Poštuj Božje zakone pa ćeš vidjeti jednakosti i ravnopravnosti!

Što se vremenskih prilika tiče, moglo je sve slavije biti i pred crkvenim vratima, na prekrasnu dvorištu. Ali sve je bilo spremljeno u župnoj crkvi sv. Franje Asižanina, gdje je atmosfera i duhovnija i liturgijskija. Bukovičke krizmanike nosi glas da su među boljima u biskupiji po katekizamskom znanju, a kako se ponašaju u crkvi, po pobožnosti, ako nisu na prvom mjestu, nisu ni na trećem! Uredni, otvoreni, radosni, molitveni, raspjevani. U župnoj katehezi temeljito ih poučava vjeroučiteljica Ružica Klarić, sestra fra Stipana, mostarskoga kapelana.

Župnik kratko najavljuje pozdrave, a na kraju će sv. Mise i zahvale.

Najprije predstavnici krizmanika pozdravljaju biskupa i svećenike i sve župljane. Biskup poziv Božji puk na skrušenje. Župni zbor gregorijan-

skim napjevom potiče na raskajanost srca: *Gospodine, smiluj se*, te nakon biskupova intoniranja *Slava Bogu na visini* nastavljaju istim napjevom pod vodstvom korovođe I. Sušilovića iz Duvna.

I misna čitanje i molitve vjernika povjerene su krizmanicima i krizmanicama koje izgovaraju i glasno i razgovijetno.

Propovijed je iz nedjeljnoga čitanja: Lk 7,1-10. Krizmanici, pozor, a vi, fotografi, prestanite škljocati! Stotnik rimske satnije, nepoznata imena, vršio je dužnost u Kafarnaumu galilejskom, iz sigurnosnih motiva, u "mirovnoj misiji" u Isusovo vrijeme. Čim je stigao u novu službu, gledao se sprijateljiti sa Židovima. Zavoljeli ga Židovi, a i on njih. Čak im i sinagogu sagradio da ih uvjeri da poštuje i njih i njihovu vjeru, samo da u zemlji vlada skladan mir i red. Najprije je preko židovskih glavara pozvao Isusa da mu izliječi bolesna slugu, a onda se predomislio i preko svojih osobnih prijatelja poručio Isusu da se ne muči i ne dolazi jer on nije dostojan primiti ga u svoju rimsko-pogansku kuću. Dosta je jedna Isusova riječ, izdaljega, i sluga će biti zdrav. Jer i on kao časnik zna što znači u vojsci disciplina. Isus ga pohvalio i kao vjernika i kao vojnika. Crkva njegove ponizne riječi izgovara u najsvetijem trenutku sv.

Mise, pred samu sv. Pričest: *Gospodine, nisam do-
stojan...* Primio je od Isusa dvostruku nagradu:
pohvalu za svoju vjeru i ozdravljenje svoga sluge.
Jedan od svjetlijih likova u Evanđelju. A po izra-
zima iskrene vjere nije mu bilo ravna ni u Izraelu.
Eto primjera krizmanicima: da vole sve u svojoj
obitelji, i u kršćanskoj zajednici, i preko granica
kršćanske zajednice. Da istu od Duha Božjega
pomoć zdravlja, duševnoga i tjelesnoga, i za sebe
i za svaku osobu.

U vrijeme dijeljenja sv. krizme biskup priupi-
ta ponekoga poneko pitanje iz homilije. Ako se
krizmanik skanjuje odgovoriti, pritekne mu u po-
moć kum. Tako valja!

Dekan je fra Gabrijel Mioč pričestio krizmani-
ke. Župnik pročitao oglase i zahvalio svima koji

su pripomogli da ovaj crkveni događaj prođe u
najvećem redu i najboljem raspoloženju.

Iz župe Bukovica potječe mostarska provin-
cijalka s. Franka Bagarić, koja kaže da je točno
na današnji dan, prije 29 godina, poslala s dru-
ge dvije kolegice u samostan sestara franjevk.
Sve tri ustrajale u redovništvu. Biskup joj reče:
Znam da ima puno "zvanih", a imate li ove godi-
ne i "odabranih"? - Javile su se četiri kandidatice,
radosno i Bogu zahvalno odgovara sestra. Slije-
dile ih druge!

Župnik je zajedno sa župnim vikarom fra Pe-
trom Ljubičićem počastio u dvoru, osim bisku-
pa, i fra Gabru iz Duvna, fra Vinka Kureviju iz
Seonice, fra Stipana Martinovića iz Kongore, don
Tomislava Ljubana iz Mostara.

RADOST NA NEBU ZBOG OBRAĆENJA NA ZEMLJI

Šuica, 7. lipnja 2013. - Župu Šuicu u Duvanjskom dekanatu pastoralno vodi fra Šimun Romić s duhovnim pomoćnikom fra Alojzijem Bošnjakom. Krizma je ove godine zahvatila dva razreda: osmi osnovne i prvi srednje škole. Dogovoreno je da podjeljivanje svetoga sakramenta mladima bude na svetkovinu Presvetoga Srca Isusova, 7. lipnja, uvečer u 18.00 sati. A sveta se Misa slavi tradicionalno pred kapelicom u dvorištu gdje može stati sav narod koji dođe ne samo na sv. krizmu nego i na hodočašće sv. Anti Padovanskome koji je zaštitnik župe šuičke. Sveta Misa, naravno, u slavu Presvetoga Srca Isusova.

Dvoje mladih pozdravilo je biskupa Ratka. I uručilo mu cvijeće, znak proljetne mladosti i svježine. Župnik će na kraju reći nekoliko zahvalnih riječi. U koncelecijaciji su, osim župnika i njegova pomoćnika, još i dekan i župnik duvanjski fra Gabrijel Mioč i don Ante Komadina koji je iz Mostara dopratio biskupa. Krizmanika je na broju 47.

Propovijed je o odlomku Evanđelja po sv. Luki (15,3-7). O Isusovoj prisposobi o devedeset i devet ovaca koje ne predstavljaju glavobolju pastiru i o jednoj koja je izgubljena, zadržana, pa je pastir stao tražiti u tjeskobi velikoj. I našao je, srećom. Ovca je jedna od najkorisnijih domaćih životinja. Od nje vrijedi sve: vuna, koža, meso... Ovce o kojima Isus govori, prema tadašnjem običaju, nisu pripadale jednoj obitelji, nego cijelomu selu. Jedna obitelj ima dvije ovce, druga tri, treća

jednu, četvrta četiri. I onda se pedeset ovaca iz sela povjeri jednomu pastiru. A zemlja oskudna i ispašom i vodom. Pastir treba ovce nahraniti, napojiti, čuvati od vuka i od drugih neprijatelja, vratiti ih kući site, zdrave i zadovoljne. I sada zamisli kada se nađe da vuk odnese jednu ovcu, pastir mora donijeti papak, nogu, kost od ovce kao dokaz da ju je vuk raskinuo. A ako je ovca nestala, zna cijelo selo skočiti i tražiti ovcu, bez obzira čija je. I kada je nađe, cijelo selo veselo, a ne samo tjeskobni pastir. Isus uzima tu seljačku sliku da pokaže kakva je radost na nebu kada se jedan grješnik obrati, nađe na pravom putu. Bog se ne veseli ničijoj smrti, ni ikakvu zlu. Dao je slobodnu volju i razum da se čovjek ravna po tim duhovnim sposobnostima. Ako udari na svoj razum nerazumno i na svoju slobodu ropstvom, to je ludost, grijeh, bezumlje. I kao što se svaki pastir raduje nađenom janjetu, kao što se svaki roditelj raduje nađenu i vraćenu djetetu, tako se Bog i cijelo nebo raduje obraćenju jednoga grješnika. Eto poruke i krizmanicima da ne budu izgubljeni, da ne ostaju u grijehu, uvijek ih čeka Božja ljubav, ljubav Srca Isusova na obraćenje. A vrhunac Božje ljubavi jest Božje milosrđe, koje nismo ničim zaslužili.

Župnik je na kraju izrazio zahvalnost svima koji su na bilo koji način pridonijeli uspjehu ovoga krizmenog slavlja, i počastio goste u župnoj kući.

POTVRDA VJERE I ZAHVALA RODITELJIMA

Gradac Posuški, 8. lipnja 2013. - U Hercegovini su tri župe s nazivom Gradac: **Gradac** kod Neuma s patronom Velike Gospe, **Gradac Mostarski** s naslovnikom Presvetog Imena Isusova i **Gradac Posuški** sa zaštitnikom sv. Franjom Asiškim.

U subotu prije podne, 8. lipnja, zakazana je sv. krizma u Gracu Posuškom gdje župniku je fra Ivan Landeka, stariji. Krizmanici su polaznici osmoga razreda osnovne i prvoga srednje škole. Ima ih 65, tri manje negoli na sv. krizmi prije dvije godine.

U koncelecijaciji su s biskupom Ratkom, osim župnika, i domaći sinovi fra Petar Grubišić, franjevac trećoredac, i fra Veselko Grubišić, član Zadarske provincije sv. Jeronima, fra Mario Knezović iz Posušja, don Jozo Blažević iz Vinjana i don Tomislav Ljuban iz Mostara. Sveta je Misa po ustaljenu običaju pred kapelicom u crkvenom dvorištu. Prekrasan položaj. Bog dao lijep dan. I svijeta se skupilo veliko mnoštvo, osobito dosta djece, i one razigrane po dvorištu i u naručju roditelja.

Pozdrav krizmanika biskupu i svima nazočnima. Dobrodošlica župnikova. Fra Petar navješćuje Evanđelje o Isusu dječaku u Hramu (Lk 2,41-50).

I biskupova je propovijed na istu temu. Zašto Evanđelje o Gospi? - Njezin je danas spomendan, Bezgrješno Srce Marijino.

Zašto upravo ovaj odlomak? - Zato jer se spominje njezino srce: "A majka njegova brižno čuvažše sve ove uspomene u svom srcu" (2,51). Još se jednom spominje Gospino srce u istom Evanđelju i u istom poglavlju: "Marija u sebi pohranjivadžše sve te događaje i prebirašše ih u svome srcu" (2,19), misli se na događaje utjelovljenja i rođenja Gospodina Isusa Krista, Druge Božanske Osobe. Očito je evanđelist Luka znao naći pravi izvor svo-

jih informacija: išao je pitati svjedoke od početka, svjedoke koji su bili ne samo promatrači nego sudionici samih događaja. A Gospa bijaše od samih početaka najangažiranija sudionica i prvoklasna svjedokinja svih tih spasonosnih događaja.

A na vas se krizmanike - govori im biskup - može odnositi ona riječ "dvanaest" koja se spominje u vezi s Isusom: Kad mu bijaše dvanaest godina, uzidoše po običaju blagdanskome u Hram (2,42). Kada se židovskom dječaku navršilo 12 godina, postajao je punopravan član izabranoga naroda. Bio je dužan izvršavati religiozne obveze. I vi kao krizmanici u današnjoj svojoj 15. ili 16. godini postajete zreli članovi katoličke zajednice. Dok bijaste djeca na krštenju, roditelji su i kumovi mjesto vas odgovarali, i vraga se odriicali i vjeru ispovijedali. A tijekom vremena pohađanjem prve sv. ispovijedi i primanjem prve sv. Pričesti, pogotovo primanjem sakramenta sv. krizme vi **potvrđujete** odluku svojih roditelja, prihvaćate svjesno i punoljetno katoličku vjeru, odrićete se sotone i svih utjecaja njegovih i prihvaćate osnove našega Vjerovanja. Zato se ovaj sakrament i zove **potvrda**, *confirmatio*. Zato danas i posebna zahvala roditeljima koji su vas od početka upućivali pravim putem i pratili vas do danas. I ni u kojem slučaju ovo nije "oproštaj od crkve i od Crkve", nego jače i zrelije zalaganje za vjeru i po pohađanju sv. Mise, i po primanju svetih sakramenata, i po djelatnoj ljubavi prema bližnjima. Time ćete opravdati ono što su vam roditelji od početka osigurali.

Sveta je krizma uredno tekla. Župnik proziva imena, a biskup zna pozvati roditelje da se, kada čuju ime svojih sinova ili kćeri, na poseban način pomole za njih i preporuče ih Duhu Božjemu.

Župnik je počastio goste u župnoj kući u bratskom razgovoru.

SVJEDOCI U GRUDAMA I DO KRAJA ZEMLJE!

Grude, 8. lipnja 2013. - Župni upravitelj župe Grude, don Tomislav Ljuban, u sporazumu sa župnikom Ružića, fra Ivanom Marićem, u dogovoru s roditeljima iz Gruda koji su željeli valjanu sv. krizmu svoje djece - prvoga i drugoga razreda srednjih škola, upriličio je da se sv. krizma podijeli u crkvi sv. Nikole Tavelića, na granici Gruda

i Ružića, u subotu, 8. lipnja ove godine u 16.00 sati.

Sveta krizma proslavljena je na svečan način na radost roditelja, kumova i krizmanika pod sv. Misom koju je predvodio biskup Ratko a koncelebrirali su fra Ivan, don Stjepan Ravlić iz susjedne župe Raskrižje i don Tomislav.

U početku je župnik fra Ivan pozdravio biskupa, krizmanike i sve vjernike koji su ispunili filijalnu crkvu. Zatim je grudski župni upravitelj don Tomislav pozvao jednoga krizmanika da pozdravi biskupa.

"Preuzvišeni oče biskupe,

pozdravljam Vas danas u ime nas osmero krizmanika župe Grude. Pozdravljam Vas ovdje u ovoj filijalnoj crkvi sv. Nikole Tavelića župe Svetog Ivana Krstitelja Ružići. U ovom trenutku mi krizmanici želimo da se molite za nas i da nam u ovoj sv. Misi udijelite darove Duha Svetoga, na poseban se način molimo da imamo u svome životu straha Božjega, da možemo Boga priznavati svojim Ocem i svojim životom odgovoriti na Njegovu svetu volju. Znamo da na tom putu ima mnogo prepreka. Našim ljudskim snagama to ne bi bilo moguće ostvariti i zato smo ovdje da tražimo od Boga snagu i milost darova Duha Svetoga. Molite za nas, za naše roditelje i kumove, kao i za cijelu našu župnu zajednicu da u njoj bude što više Duha Božjega i njegovih plodova. U ovim mislima u ime svih nas krizmanika, naših roditelja, kumova i prijatelja želim Vam iskazati iskrenu dobrodošlicu i neka Vas dobri Bog u Vašem životu i radu poživi i blagoslovi".

Krizmanici su čitali misna biblijska čitanja, a fra Ivan navijestio Evanđelje po sv. Luki.

Biskup je propovijedao na temelju rečenice uzete iz čitanja *Djela apostolskih*: "Bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji, i sve do kraja zemlje" (1,8).

Bit ćete mi svjedoci u **Jeruzalemu**, znači biti svjedok ne samo od riječi nego i od djela. I to u vlastitoj kući, gradu, na ulici, u školi, na poslu. Sa svojim roditeljima, sa svojom braćom i sestrama, muž sa ženom, žena s mužem a njih oboje s djecom.

Svjedoci u **Judeji**, znači biti svjedok u svome narodu i kraju, u svojoj kulturi i religiji, odnoseći se s poštovanjem i pravednošću prema svima ostalima. U Grudama. U Hercegovini.

Svjedoci u **Samariji**, koja je bila polužidovska zemlja. I više neprijateljska nego prijateljska. Isus od učenika svojih traži da budu svjedoci u tuđoj zemlji i pod tuđinskom vlašću, među neprijateljima, u neprijateljskoj sredini. Tu se hoće posebno svjedočenje, hrabrost do mučeništva.

Svjedoci do **kraja zemlje**. I preko granica svoga grada, i svoga naroda i svoga neprijatelja, do kraja zemlje, bez obzira na sve granice.

Na kraju svete Mise don Tomislav je zahvalio Bogu na lijepom danu. Zahvalio pjevačima, ministrantima, roditeljima, koje je pozvao da budu svojoj djeci primjer u vjeri i čvrst oslonac u životu i radu, zatim krizmanicima, fra Ivanu župniku župe Ružići na suradnji oko slavlja sv. krizme i svemu ostalom da ovaj dan bude Duhu Svetomu na slavu. Na poseban način zahvalio je biskupu Ratku kao zakonitu djelatelju sakramenta sv. krizme.

Prije objavljivanja ovoga izvješća na biskupovu adresu prispjelo je e-mailom pismo od majke jedne krizmanice, koja odražava i svečanost sv. krizme i izražava nadu da će doći bolji dani:

"Poštovani,

kao majka krizmanice [...] koja se jučer krizmala u Grudama - Ružićima osjećam potrebu da Vam posebno zahvalim na svečanoj misi i krizmi.

Bila sam skeptična i cijelo vrijeme u nekom strahu, ne znam od čega i zbog čega, vjerojatno zbog svega što se u Grudama događa.

Sretna sam što ste pokazali dostojanstvo [...].

Cijela moja obitelj sinoć je bila sretna što je sve prošlo u najboljem mogućem redu te smo mogli nastaviti s obiteljskom večerom i pamtit i taj dan po lijepome. Nadam se da ćemo u Grudama doživjeti još mnogo takvih dana i da ćemo imati još susreta s našim župnikom don Tomislavom Ljubanom.

S osobitim poštovanjem!

[Puno ime i prezime].

Hvala dajmo Gospodinu Bogu našem!

NE SLUŠAJTE SAVJETA KRVI I TIJELA!

Aladinići, 9. lipnja 2013. - Župa Svih Svetih na Aladinićima u Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji crkveno je utemeljena 1977. godine odvajanjem od povijesne župe Dubrave sa sjedištem u Prenju. Danas se župa Aladinići sa 3.044 vjernika te 48 krštenja u protekloj godini ubraja među

najbrojnije župe spomenute biskupije, dok župa sv. Mihovila u Prenju s 448 vjernika i 5 krštenja u 2012. godini ulazi među manje župe ove drevne biskupije. No, ovo administrativno razdvajanje na dvije župe nije udaljilo vjernike ne tako davno jedne župe. Očituje se to i u zajedničkom

organiziranju slavlja sv. krizme, koje se svake godine naizmjenice događa u ovim župama. Ove godine, 9. lipnja, domaćin krizmenoga slavlja bila je župa Aladinići sa svojim župnikom don Markom Šutalom. Iz župe Aladinići 48 krizmanika (24 krizmanika i 24 krizmanice), iz župe Prenj bile su 3 krizmanice.

Mjesni biskup Ratko Perić koji je taj dan u jutarnjim satima u Sarajevu sudjelovao u liturgijskoj proslavi Naslovnika sarajevske katedrale, Presvetoga Srca Isusova, kojemu je posvećena i cijela Vrhbosanska nadbiskupija, te poslijepodne, na poziv nevesinjskoga župnika don Ante Luburića, predvodio sv. Misu u čast Božanskoga Srca na katoličkom groblju u Foči, nevesinjskoj filijali, ovlastio je generalnoga vikara don Željka Majića da u aladinskoj župnoj crkvi pripremljenim kandidatima podijeli sakrament sv. krizme. Don Željko je na početku misnoga slavlja prenio pozdrave i blagoslov biskupa Ratka te naglasio nužnost biskupove delegacije za valjano primanje sakramenta. S generalnim vikarom svetu su Misu suslavili župnici župa krizmanika don Anđelko Planinić iz Prenja i domaćin don Marko te župnik i dekan stolački don Rajko Marković, i domaći sin i nacionalni ravnatelj Papinskih misijskih djela don Ivan Štironja iz Sarajeva. Pjevao je veliki župni zbor s Aladinića, a oko oltara posluživali ministranti aladinske župe. Misna su čitanja pročitali krizmanici, kao i molitvene zazive, a Evanđelje navijestio don Ivan.

Na početku misnoga slavlja krizmatelja je pozdravilo 6 krizmanika uručujući mu Bibliju s potpisima svih krizmanika i njihovih župnika. Don

Željko je zahvalio krizmanicima na pozdravu i daru naglasivši kako su mu ovim dali i obvezu da Božju riječ uvijek iznova proučava, radosno naviješta i životno svjedoči.

U propovijedi, koju je temeljio na misnim čitanjima 10. nedjelje kroz godinu, propovjednik je vjernike pozvao da u životnim mukama i tjeskobama ne budu kao oni koji nemaju nade, da uvijek imaju osjećaja prema potrebitima te im pristupaju vjerom Ilije proroka (1 Kr 17,17-24) i ljubavlju Isusa Krista, jer "Prorok velik usta među nama! Pohodi Bog narod svoj!" (Lk 7,11-17), a krizmanike da, poput apostola Pavla, uvijek budu otvoreni i poslušni onomu koji ih odvoji od majčine utrobe i pozva milošću svojom, a ne savjetu krvi i tijela (Gal 1,15).

Prije završnoga misnog slavlja župnik domaćin don Marko izrazio je radost i zahvalnost Trojedinom Bogu na ovom velikom daru te čestitao svim krizmanicima, njihovim kumovima i roditeljima. Posebnu pohvalu izrekao je krizmanicima-ministrantima te ih pozvao da i dalje nastave vjerno vršiti svoju ministrantsku službu. Nakon sv. Mise s aladinskoga brda plodnom duhovskom ravnicom uza zdravicu odjeknula je i pjesma. Krizmanici su sa svojim roditeljima, kumovima, rodbinom i prijateljima otpočeli su obiteljsko slavlje u svojim domovima, a svećenici, sudionici crkvenoga slavlja, kojima se pridružio i don Ivan Bebek s Domanovića, te s. Radoslava Kevo, sa Stjepan Krsta, nova provincijalka sestara milosrdnica Splitske provincije, nastavili su bratsko zajedništvo u župnoj kući počašćeni od župnika i vrijednih domaćica.

SLUŽITE BOGU I BLIŽNJEMU SVOMU!

Raskrižje, 13. lipnja 2013. - U Raskrižju, u Grudskom dekanatu, sveta se krizma slavi od 1995. godine na svetkovinu sv. Ante, kojemu je posvećena župa od njezina početka, 1971. I to svake treće godine, obuhvaćajući učenike osmog razreda osnovne i prvoga i drugoga razreda srednjih škola. Ove se školske godine prijavilo 26 kandidata za sv. potvrdu, nekoliko njih i iz susjedne župe Grude.

Na poziv župnika don **Stjepana Ravlića** poređali su se sa svojim kumovima ispred župne kuće i u procesiji u crkvu krizmeno prepoznatljivu s dominantna natpisa Duhu Svetomu u samom svetištu.

U koncelebraciji s biskupom Ratkom: mjesni župnik i više drugih svećenika: don Tomislav Majić iz Grljevića, fra Ante Kurtović iz Rasna, fra Ivan Marić iz Ružića, don Ivan Bebek s Domanovića, don Milivoj Galić i don Tomislav Ljuban iz Mostara, don Jozo Ančić s Ledinca na raspolaganju je za sv. ispovijed, a kasnije se priključio svečanosti i grudski dekan, župnik iz Tihaljine, fra Branimir Musa, i don Pavao Filipović iz Buhova.

Župni zbor mladih pjeva s kora skladno i glasno pod vodstvom Stipe Iličića iz Ružića. Pozdravljaju **predstavnici krizmanika**, u stihu, prava recitacija kao u stara vremena kada je krizma bila rjeđa svečanost u župi. I župnik izražava sr-

dačnu dobrodošlicu svima. Biskup zahvaljuje i pozdravlja sve vjernike i hodočasnike, u crkvi i pred crkvom. Čestita svetkovinu svima i moli sv. Antu da nas zagovara pred Bogom da budemo što dostojniji ove sv. Mise, a krizmanici ove sv. krizme. Krizmanicima pripadaju i biblijska čitanja i molitve vjernika. Pripremljeno i izvježbano.

Biskup u početku upozorava krizmanike da budu pozorni i u ovoj i u svakoj drugoj propovijedi koja je tumačenje i primjena Božje riječi na konkretnu osobnu, obiteljsku i opću situaciju. I neka se ne čude ako ponetko bude pitan za vrijeme obreda sv. krizme; ne znađne li on, priteći će mu kum ili kuma u pomoć. U propovijedi se govori o ljudskoj vjeri bez koje nema komunikacije među ljudima, te o kršćanskoj ili katoličkoj vjeri koja je dar Božji još od krštenja, i kojom se prihvaća svjesno i slobodno sav polog Božjih istina potrebnih za spasenje. Bez vjere je nemoguće omiliti Bogu. Minimum vjerovanja za spasenje jest da Bog postoji, da je sve stvorio, da svime upravlja i da ljude sudi: duše njihove nakon smrti, a tijela nakon Sudnjega dana prema onomu što je čovjek činio ili ne činio na ovome svijetu, sve prema stupnju ljudske odgovornosti. Tko se držao Božjih pravila koja su dana radi čovjekova spasenja, taj će ući u život vječni. A glavno je pravilo, ono zlatno: Ljubi Boga iznad svega a bližnjega svoga kao sebe samoga. Isus nam je svojim križem i uskrsnućem pokazao put spasenja: On je naša Istina, Život i Put, i jedini Spasitelj svega

svijeta. Tko ne uzvjeruje i ne bude činio dobrih djela, sam će se osuditi!

Na poneko kratko pitanje krizmanici spremno i bez straha odgovaraju, nije trebalo pomoći kumova. Biskup je upitao i jednoga kuma: koje mu je ovo kumče po redu? - Stotinu četrdeset i četvrto! A bilo ih je preko stotinu iz obitelji sa sedmero i više djece! Svi su prepoznali da je to domaći sin, nedavno ponovno izabrani gradonačelnik Zagreba, Milan Bandić. - Bilo sretno! Nemojte na tome stati!

Kada si ti krizmana? - Odgovara jedna kuma: Davno, u Sarajevu, u nižoj osnovnoj, kakav je bio tada običaj.

Prigodom dijeljenja sv. krizme jasno se čuo krizmanički glas koji je potvrđivao da je primio pečat dara Duha Svetoga i da želi biti u miru ne samo s biskupom nego sa svom Crkvom Božjom.

Poslije Euharistijskoga slavlja uspomena na sv. krizmu i u slici i u pergameni. Župnik je pozvao svećenike na bratsko čašćenje u župnu kuću, a krizmanici uzvanike za svoje obiteljske stolove.

Biskup je pregledao i potpisao **župne knjige i račune**. Prošle godine u župi je bilo: oko 350 katolika u 104 doma; prvopričesnika 4, vjenčanja 4, krštenja 5, sprovoda 14.

Neka blagoslovni zagovor sv. Ante bude nad Raskrižjem i nad ostalih pet Svečevih župa: Grabovicom, Humcem, Ploče-Tepčićima, Sutinom i Šuicom, i nad cijelom Hercegovinom, koja uvelike štuje ovoga popularnog Učitelja vjere i Crkve.

DUHOVNO ZVANJE BOŽJI JE DAR

Prisoje, 15. lipnja 2013. - Sunčana je subota i u Mostaru i u Prisoju, 15. lipnja. A u Prisoju - Duvanjskom dekanatu - svečaniye zbog sv. krizme koju ove godine organizira don Gordan Božić, prisojački župnik, u dogovoru s okolnim župnicima: don Markom Lukačem iz Grabovice, don Mijom Klarićem iz Rašeljaka i don Barišom Čarapinom iz Vinice, koji su došli sa svojim krizmanicima i njihovim kumovima i roditeljima u crkvu Velike Gospe. Iz Prisoja 8 krizmanika, iz Grabovice 7, iz Rašeljaka 6, iz Vinice 3. Puna crkva naroda.

U koncelebraciji koju predvodi biskup Ratko sudjeluju, osim župnika i trojice spomenutih svećenika, još i fra Gabrijel Mioč, dekan i župnik iz Duvna, don Ante Ivančić Bikić iz Zagorja, don

Ante Ivančić Rimski, don Jozo Blažević iz Vinjana, fr. Đani Kordić iz Karmela sa Zidina, don Marko Šutalo s Aladinića, don Mate Šola, don Mihovil Zrno i don Tomislav Ljuban iz Mostara.

Zajedno s krizmanicom i njezinim darom cvijeća, biskupa je pozdravio krizmanik Marko, koji se ovih dana javio u sjemenište. A župa Prisoje dala je više dijecezanskih svećenika i redovnika i redovnica, i biskupa don Dražena Kutlešu.

Vrlo izvježban zbor s kora, ne samo glasom nego i srcem, prati sv. Misu raznovrsnim liturgijskim pjesmama s naglaskom na misnim dijelovima koje pjeva sav narod.

Biskup je u propovijedi govorio o duhovnom zvanju, koje je velik Božji dar dan zajedno s dušom - "od majčina krila" - a razvija se poput

svakoga sjemena o kojem Isus govori u poznatoj prispodobi: jedno zrno tijekom rasta udari o kamen, drugo se uguši u žbunju, treće počukaše ptice, a tek se svako četvrto primi i donese rod opet različit. Nije li tako i u duhovnom životu: ona posvetna milost u krštenju, i druge milosti u sv. ispovijedi i sv. Pričesti, ili ovih sedam darova Duha Svetoga koji se daju krizmanicima? Nisu li tako i vjenčani parovi: jedan uspije, drugi se rastavi, treći razvede, četvrti prevjenča? Ako čovjek s Bogom surađuje, u životu napreduje; ako se od Boga udaljava, gubi se na svoju štetu! Zvanje ima najpovoljniji razvoj u zdravoj vjerničkoj obitelji, gdje otac i mati mole: Bože, uzmi našega sina u svećenike ili našu kćer u redovnice, ako je to tvoja sveta volja! Potom u crkvenom svetištu, u ministrantskoj službi. Treba biti **mudar i jak, razborit i pobožan**, treba znati primiti prave **savjete** i pravo spasonosno **znanje**, a nada sve imati **straha Božjega** - sve sami darovi Duha Božjega - pa se moći oduprijeti navalama i napastima ovoga svijeta. Biskup je spomenuo da se u prolazu i pogo-

tovo u dolasku u Prisoje uvijek, sa zahvalnošću dobromu Bogu, rado sjeti svoga svećeničkog ređenja koje je pred ovom crkvom podijelio petorici đakona biskup Petar Čule na Petrovdan 1969. A jedan od njih, domaći sin don Jozo Ivančić, preminuo je točno na današnji dan prije pet godina, Bog mu se smilovao duši!

Pod krizmom župnik je čitao imena s krizmene ceduljice, don Joko držao sv. ulje i mikrofon radi krizmanikova glasna odgovora, a biskup je, zamolivši roditelje - kada čuju ime svoga djeteta, neka ga posebno preporuče Bogu - izgovarao obredne riječi i ponekad se zaustavio kod kojega kandidata s kratkim pitanjem na koje se spremno odgovaralo.

Na kraju uobičajeno slikanje, i dijeljenje biskupove knjige "Znamenita imena iz apostolskih vremena" krizmanicima.

Župnik je počastio svećenike u župnoj kući. Biskup je pregledao i potpisao župne matice i ostale crkvene knjige. Župnik vodi osim crkvenih matica, također i mrežnu stranicu i župni list.

GRIJEH PROTIV DUHA SVETOGA

Čapljina, 16. lipnja 2013. - Nakon posljednje valjane krizme u Čapljini, 15. svibnja 1994. godine i svakogodišnje krizme priređene za kandidate iz Čapljine u susjednim župama Dračevu, Čeljevu i Gorici-Strugama, u nedjelju, 16. lipnja 2013., u 11.00 sati slavljena je prvi put sv. krizma na području župe Čapljina. Na poziv župnika don Ivana Kordića biskup Ratko Perić podijelio je sakrament sv. potvrde skupini od 47 učenika i učenica osmoga razreda osnovne škole u Čapljini. Sv. Misa s krizmom bila je u crkvenim prostorijama koje je biskup bio posjetio 9. prosinca 2012., kada je u župničku službu uveo don Ivana Kordića i ujedno blagoslovio prostorije Caritasova doma "Betanija" s Pastoralnim centrom za župu Čapljinu.

U Pastoralnom centru nedjeljom se slave tri sv. Mise: u 9.00, u 11.00 i u 18.00 sati navečer. Sv. krizma bila je pod pučkom Misom u 11.00 sati. Crkveni prostor pun vjernika. Župni zbor pjesmom prati sv. Misu. Pod krizmom se ne pjeva nego se prati krizmeni obred u kojem biskup maže čelo krizmanika i izgovara riječi Primi pečat dara Duha Svetoga, a potvrđenik odgovara Amen; Mir tebi - I s duhom tvojim!

Župnik je povjerio dvjema krizmanicama da na početku pozdrave, a jednoj krizmanici da na kraju zahvali svima. A krizmanicima su pripala misna čitanja i molitve vjernika.

Biskup je u propovijedi govorio o nedjeljnom evanđeoskom odlomku koji prikazuje glasovitu javnu grješnicu i javnu pokajnicu, kojoj u Evanđelju nije ime zapisano. Zgodu opisuje samo sv. Luka (7,36-50). Isusa je susrela za objedom u kući Šimuna farizeja. Bez obzira na sve ljudske norme ponašanja, ona se raspitala za Isusa, usmjelila i ušla u kuću, svojim gestama i suzama pokazala koliko Isusa voli te od njega oprostjenje zamolila za svoje grijeh. Što molila, to i domolila. Nije progovorila nijedne riječi, nije mogla zbog suza. Isus je tom prigodom dao nekoliko pouka Šimunu farizeju, ali farizej je ostao na sve prispodobe i aluzije farizejski posve gluh. Isus je voljan svakomu od nas oprostiti ako se čovjek za svoje grijeh kaje. A grješnica se očito kajala, jer je to svim i svačim dokazala. Šimun nije vjerovao da se žena pokajala. A pogotovo on se sam uopće nije kajao, a jest griješio, niti je bio voljan primiti oprostjenje, jer on je bio uvjeren da je savršen. To je neobrativi grješnik. Taj grijeh koji čovjek ne prizna, niti se

za nj kaje, naziva se grijeh protiv Duha Svetoga. Krizmanici, vi danas primete sedam darova Duha Svetoga, da vas ti darovi, od mudrosti do straha Božjega, čuvaju od svakoga grijeha, a ako se dogodi bilo kakav teži prekršaj Božje zapovijedi, da se odmah i iskreno pokajete!

Krizma je tekla u savršenu redu i miru. Svetu Pričest krizmanicima podijelili su don Ivan župnik i don Dragan, duhovni pomoćnik.

Krizmanici su zaželjeli pred oltarom zajedničku foto-uspomenu.

U župnim prostorijama župnik je primio na čašćenje i bratski razgovor sve svećenike kojih je bilo šesnaest.

NE BUDITE TJESKOBNO ZABRINUTI!

Vir, 22. lipnja 2013. - Župa sv. Jure u Viru - Posuški dekanat - koju je 1871. godine osnovao hercegovački biskupski vikar fra Anđeo Kraljević i stavio pod nebesku zaštitu sv. Jure, na poseban je način u mjesecu lipnju slavljenička crkvena zajednica. Uz naslov Presvetoga Srca Isusova, kada se okupe i vjernici i svećenici iz okolnih župa, svečano se slavi i sv. Ante u Zavelimu te apostolski prvaci sv. Petar i Pavao u Podbiloj. Ove godine u ovaj svetkovinski mjesec ušlo je i slavlje sv. potvrde koje je po dogovoru sa župnikom i po rasporedu Ordinarijata bilo zakazano u subotu 22. lipnja. Zbog svoje opravdane spriječenosti mjesni je biskup Ratko Perić ovlastio don Željka Majića, generalnoga vikara, da pođe u Vir i pripremljenim i vjeronaučno provjerenim kandidatima podijeli sakrament Duha Svetoga.

Svečanost je počela ulaznom procesijom iz prostranoga dvorišta s križem na čelu, za kojim je išlo 55 krizmanika triju razreda s kumovima te svećenici koncelebranti: uza župnika domaćina don Iliju Drmića suslavili su župnici fra Marinko Leko iz Rakitna, dekan posuški, zatim don Ante Ivančić iz Zagorja, don Jozo Blažević iz Vinjana i don Slaven Ćorić iz Sutine. S Posušja je došao đakon fra Josip Serđo Ćavar koji će, ako Bog da, na Petrovdan biti zaređen za prezbitera. Tu su i ministranti, sjemeništarci iz susjedne župe sv. Josipa u Hercegovačkim Vinjanima: Marin i Vinko. Procesiju u crkvi dočekuje skladna pjesma župnoga zbora i naroda koji je imao sreću i našao

mjesto u crkvi. Mnogi su ostali vani i u pobožnosti sudjelovali u sv. Misi.

U početku pozdrav župnika don Ilije u ime župe, i Antonele u ime krizmanika. Krizmanica je sama sastavila svoj pozdrav u kojem je iznijela nade i očekivanja od ovoga dana silaska Duha Svetoga na njih, naglasivši vrijednost kumova, ali i neznatnost njihova dara naspram dara Duha Svetoga. Misna čitanja i molitve vjernika pročitani su krizmanici, a đakon fra Serđo navijestio Evanđelje.

Utemeljivši svoju propovijed na ulomku dnevnog Evanđelja (Mt 6,24-34), propovjednik je naglasio kako nam je premudri Bog dao jedno srce, jedan um, jedno tijelo i jedan život. Srce je jedno, i nedjeljivo. Ili se daje Bogu ili bogatstvu, mamoni, đavlu; ili teži za nebeskim ili za zemaljskim; predaje se u ljubavi ili je zarobljeno vlastitom sebičnošću. Onomu koji se daruje Gospodinu, Bog uzvraća obiljem svoje milosti; On ga slabašna štiti, žedna napaja, gladna siti, gola oblači, u nevolji podiže, u žalosti tješi, u bolesti ozdravlja, u životu svakim blagoslovom prati. Stoga ne budite zabrinuti što ćete jesti, što piti, u što se obući, poručuje nam Gospodin. Otac vaš nebeski dat će vam sve što vam ustreba, uz vaše otvorene pameti i radine ruke. U njega vjerujte, njemu se molite, zapovijedi njegove obdržavajte, Evanđelja se držite i za nj svjedočite i ničega se ne bojte, poručio je propovjednik ohrabrujući i krizmanike i ostale vjernike.

ISUS JE VEĆI I OD NAJVEĆEGA PROROKA

Sutina, 23. lipnja 2013. - U nedjelju, 23. lipnja, u 11.00 sati pod koncelebriranom sv. Misom 25 učenika i učenica osmoga razreda osnovne i prvoga razreda srednjih škola primilo je sakrament sv. krizme u župnoj crkvi sv. Ante u Sutini, Posuški dekanat. Kandidate je za krizmu pripremao župnik don Slaven Čorić, a vjeronaučno im je znanje provjerio fra Marinko Leko, rakički župnik i posuški dekan.

U početku Mise predstavnici krizmanika pozdravili su biskupa Ratka, a potom je isto učinio u ime cijele župe i župnik don Slaven. Crkva je bila puna, a i pred crkvom bilo je dosta naroda. Pjevao je župni zbor. Sva je liturgija bila 12. nedjelje kroz godinu.

Evangelje po Luki govori o zgodi u Cezareji Filipovoj (9,18-24), gdje je Isus pitao svoje učenike najprije što narod misli o njemu, njegovoj osobi i ulozi, a potom što oni sami misle o Gospodinu Isusu. Učenici prenose kako narod razglasa da Isusu nije ravan nijedan od velikih proroka, ni Izaija, ni Ilija, ni Jeremija, pa ni Ivan Krstitelj koji je prije nekoga vremena bio ubijen na proslavi Herodova rođendana. Govoreći o čudesnu začecu Ivanovu i njegovu posebnu poslanju, biskup se zaustavio u propovijedi na poukama o obiteljskom životu koji je planiran po Božjem nacrtu i zakonu, a ljudima povjeren na izvođenje. Bog ima ne samo stvarateljsku nego i upraviteljsku ulogu u životu svakoga čovjeka, same obitelji i cijeloga naroda.

EVO JAGANJCA BOŽJEGA!

Ružići, 24. lipnja 2013. - U Hercegovini je šest župa koje kao svoga zaštitnika slave sv. Ivana Krstitelja, i to [rođenje]: Konjic, Rakitno, Roško Polje, Ružići, Stjepan Krist te [mučeništvo] Gradina.

U Ružićima, u Grudskom dekanatu, u okviru proslave patrona župe, 24. lipnja, proslavljen je i sakrament sv. krizme, koji se kandidatima dijeli svake druge godine. Bila su 53 pripravnika, zapravo 26 učenika i 27 učenica prvoga i drugoga razreda srednjih škola.

Biskupa su Ratka u župnoj crkvi pozdravili predstavnici krizmanika, a župnik fra Ivan Marić u ime cijele župe. Na današnju svetkovinu bilo je i mnoštvo hodočasnika sa strane. Župni zbor, jedan od boljih u cijeloj biskupiji, svojim pjevanjem prati obred sv. Mise. Krizmanicima su povjerena i misna čitanja i molitve vjernika i zahvala na kraju sv. Mise.

Propovijed je izrečena u tri-četiri točke:

Nerotkinja (Lk 1,7). Statistike govore da je u svijetu i do 20% brakova bez djece. Elizabeta, supruga Zaharije starozavjetnoga svećenika, nazvana je "nerotkinjom", a jednako se razlog tomu "nerodništvu" mogao naći i u suprugu, a ne samo u supruzi. Bog daje da se nerotkinja pretvara u roditeljku, bez obzira na njezinu dob, mladenačku ili poodmaklu. Roditelji daju tijelo, a Bog daje

ljudsku dušu koja je prazna ploča i u koju roditelji i drugi odgojitelji upisuju svoje riječi i razvijaju duhovne moći razumijevanja, pamćenja i razmišljanja u djetetu.

Zatrudnje (Lk 1,24). Bog je poslao svoga anđela Gabriela da navijesti Zahariji da će godinu dana kasnije zagrliti sina. Za vlč. Zahariju to je bilo toliko čudno i nemoguće da jednostavno nije vjerovao. Svećenik pa ne vjeruje! Zato je bio kažnjen nemoću govorenja. Devet mjeseci. A ipak se sve obistinilo kako je Bog naumio izvesti. Elizabeta "zatrudnje" na svoju veliku radost, ali se nije pokazivala pred svijetom, da joj se ne smiju! U mladosti se krila što nije mogla začeti, a u starosti se krila kada je začela i kada se Bogu "svidje skinuti s mene sramotu među ljudima" (Lk 1,25).

Zaigra čedo (Lk 1,44). U međuvremenu Djevice Marija, koja se u potpunoj vjeri stavila na raspolaganje Bogu da se utjelovi Sin Božji, došla je služiti staru Elizabetu i staroga Zahariju. Pravi starački dom. U trenutku pohoda ili točnije njihova pozdrava, u Elizabeti od radosti zaigra čedo. Sve čudo za čudom. Crkva drži da je u tome trenutku dijete bilo očišćeno od iskonskoga grijeha i da se rodilo bez grijeha. Zato mu se i može liturgijski slaviti rođenje na ovaj svijet.

I porodi sina (Lk 1,57). Cijelo se selo sjatilo da vidi to čudo od djeteta. Svi se pitahu: "Što će biti

od ovoga djeteta?" Bit će Ivan Krstitelj, pustinjač i molitelj! Propovjednik koji će točno znati reći vojnicima, poreznicima, carinicima, svima, što trebaju činiti! Bit će junak nad junacima koji će moći stići i uteći i na strašnu mjestu postojati! Koji će imati petlje prekoriti kralja Heroda i njegovu priležnicu Herodijadu! Koji će krstiti Sina Božjega na Jordanu i prokazati ga svijetu: Evo Jaganjca Božjega, koji oduze Grijehe svijeta! - riječi koje izgovaramo prije svake sv. Pričesti. Bit će svjedok koji ne samo zna reći nego i dati svoj

život za ono što tvrdi! Mučenik, od kojega nema većega rođena od žene... Bit će "lucerna ardens et lucens - svjetiljka što gori i svijetli" (Iv 5,34). Zato se valjda i pale svijećnjaci po hercegovačkim brdima uoči Ivanjdana. Zato se i Ivanovo ime najčešće daje djeci kršćanskih roditelja da budu slična i imenom i djelom ovomu popularnu svecu. Evo vam, krizmanici, uzora cijeloga života!

U koncelecijaciji je sudjelovalo više svećenika, koji su nakon misnoga slavlja bili počašćeni u župnoj kući. Biskup je obavio kanonsku vizitaciju.

ZAPOČELI STE U DUHU, NASTAVITE U DUHU!

Rotimlja, 29. lipnja 2013. - Na svetkovinu apostolskih prvaka Petra i Pavla, kojima je posvećena župa na **Rotimlju**, Stolački dekanat u Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji, upriličeno je i slavlje sv. potvrde za 23 pripremljena kandidata. Mjesni biskup, i župljanin rotimske župe, Ratko Perić, toga je dana pošao u župu sv. Petra i Pavla Gorica-Struge, gdje je također zakazana sv. krizma, a na Rotimlju je poslao generalnoga vikara don Željka Majića.

Na početku sv. Mise don Željko je prenio pozdrave, blagoslov i duhovnu blizinu biskupa Ratka te zahvalio predstavniku koji je u ime krizmanika uputio pozdravne riječi. Crkva je bila pretijesna da primi sve župljane koji su došli na ovo dvostruko slavlje. Velik broj vjernika morao je ostati vani, pred crkvom. Župnik veli da odavno nije vidio ovoliko svijeta okupljena na župno euharistijsko, krizmeno i patronsko slavlje. Veliki župni zbor pod ravnanjem don Ivana Perića, rodom iz rotimske župe, svojim je skladnim pjevanjem davao poseban ton ovoj svečanosti. U oltarištu 12 misnika među kojima, uz domaćega župnika don Damjana Raguža, i stolački dekan don Rajko Marković te trojica domaćih sinova, i to dvojica Puljića: don Krešo, župnik Sv. Tome u Mostaru, i don Vinko na službi u hrvatskoj inozemnoj pastvi u njemačkom Siegeni, te don Antun Pavlović, župnik na Hrasnu. U asistenciji dva sjemeništara: karmelićanski iz Stoca, Stanko Pažin, i biskupijski iz Jablanice, Tomislav Raič. Misna čitanja i molitvu vjernika čitaju krizmanici, a navještaj Evanđelja dekan don Rajko.

U propovijedi govor je o životu Apostolskih prvaka promatran u tri faze njihova ovozemaljskog puta. Život prije Isusa u željama, nadama,

planiranjima i ostvarenjima, usponima i padovima, pohvalama i ukorima. Druga faza susret s Kristom. Jednako, bio u Isusovoj školi tri godine ili tri dana, život se mijenja. A potpuna promjena, nova snaga potpuna predanja i služenja, što je i treća faza njihova života, događa se zahvatom Duha Svetoga nakon Isusova uskrsnuća. Samo po Sili odozgor Apostolski prvaci i ostali Apostoli bili su sposobni izvršiti svoju misiju u potpunosti. Sveti Pavao, razočaran nad nevjerom Galaćana, unatoč tolikim milostima, prekorava ih i opominje: "O bezumni Galaćani, tko li vas općara? A pred očima vam je Isus Krist bio ocrtan kao Raspeti. Ovo bih samo htio doznati od vas: jeste li primili Duha po djelima Zakona ili po vjeri u Poruku? Tako li ste bezumni? Započeli ste u Duhu pa da sada u tijelu dovršite? Zar ste toliko toga uzalud doživjeli?" (Gal 3,1-4). Propovjednik je pozvao krizmanike, sve vjernike i svećenike da nas ne stigne i da u sebi nikada ne osjetimo ukora o "bezumnosti", da nikada silina "općaranosti" tijela ne nadvlada snagu Duha koji nam je dan i kojega će krizmanici danas u punini sedam darova primiti, kao što smo ih i mi stariji u svoje doba primili.

Prije završnoga misnog blagoslova župnik je don Damjan zahvalio svima koji su sudjelovali u ovome slavlju kao i u pripremi cijele svečanosti: predvoditeljima i propovjednicima na Misama u trodnevnoj pripremi, svećenicima ispovjednicima i svim vjernicima koji su na bilo koji način sudjelovali i pomogli kako bi ovo višestruko svečano slavlje bilo Bogu na slavu, Apostolskim prvacima na čast i vjernicima na duhovno dobro!

Nakon sv. Mise foto-uspomena i uručenje skupova dara krizmanicima, duhovna knjiga: "Isus

silan na djelu" - o Isusovim čudesima, te zajedništvo oko obiteljskih stolova. A u prostorijama Pa-

storalnoga centru župnik je ugostio sve svećenike, časne sestre, bogoslove i sjemeništare.

DAROVE NAM DUHA UDIJELI!

Gorica-Struge, 29. lipnja 2013. - Župu **Gorica-Struge** osnovao je 1988. - prije 25 godina - biskup Pavao Žanić (+ 2000.), stavivši je pod zaštitu apostolskih prvaka sv. Petra i sv. Pavla. Za prvoga župnika dekretirao je don Ivana Pavlovića, koji je preminuo 20. ožujka 2013. godine kao župnik Domanovića.

Od 2001. godine do prošle 2012. u župnoj crkvi sv. Petra i sv. Pavla slavila se zajednička sv. krizma za župu Gorica-Struge i za Čapljinu. Ove je godine, 16. lipnja, Čapljina proslavila sv. krizmu odvojeno, na vlastitu terenu, u Pastoralnom centru u zgradi "Betanija".

U *Službenom vjesniku* (3/2012., str. 279) sv. krizma u Gorici-Strugama, Čapljinski dekanat, naznačena je za nedjelju 30. lipnja. A župnik don Drago Bevanda pozvao je za patrone župe, sv. Petra i sv. Pavla, susjednoga dušobrižnika don Dragana Filipovića iz Čapljine da predvodi misno slavlje i propovijeda za Petrovdan. U međuvremenu dogovoreno je da i sv. krizma bude upravo na svetkovinu svetih Zaštitnika. Biskup je Ratko predvodio misno i krizmeno slavlje, a don Dragan je izrekao propovijed koju donosimo na kraju ovoga izvješća.

Krizmanika - dobro pripremljenih - devetero. Puna crkva naroda i pun kor pjevača - Župni

zbor iz Čapljine, odakle je došao i župnik i dekan don Ivan Kordić, koji je želio na osobit način zahvaliti susjednoj župi na kršćanskom gostoprimstvu kroz ovih 12 posljednjih godina kada se ne samo sv. krizma dijelila nego i sva liturgija obavljala u goričkoj crkvi za vjernike iz Čapljine. U znak zahvalnosti čapljinska je župa darovala goričko-struškoj kalež, koji je biskup blagoslovio prije prikazanja, zatim veliki križ u svetištu i jedan vitraž.

Biskup je u uvodu u Očenaš također zahvalio za goričko gostoprimstvo i upozorio da bi se tijekom vremena moglo dogoditi da Goričani idu u Čapljinu ako bude nedostatka svećenika: u posljednjih nekoliko godina barem sedam svećenika otišlo je na druge službe iz Mostara, a barem ih je sedam koji su - neki preminuli, neki se umirovili, a neki prešli pastoralnu dob 75 godina - još uvijek u dušobrižništvu, ali imaju pravo na mirovinu. Kako je s vašom župom Gorica-Struge: koliko sjemeništara, koliko bogoslova...? Jeste li uključeni u "Djelo za zvanja?" U molitvu? upitao je biskup župljane. Bez molitve nema zvanja!

Nakon sv. Mise uobičajeno fotografiranje s krizmanicima i osvježenje u župnoj kući za desetak svećenika, đakona Ivana i sjemeništara Branimira.

PROPOVIJED DON DRAGANA FILIPOVIĆA U GORICI-STRUGAMA

Oče biskupe, braćo svećenici, dragi krizmanici i vjernici.

Danas slavimo svetkovinu dvojice najvećih Kristovih učenika - mučenika. Dvojice Apostola kršćanstva, učitelja grada Rima, učitelja života, učitelja ljubavi, spomen-dan smrti ili rođen-dan za nebo: sv. Petra i sv. Pavla. Prvi car...krvnik kršćanstva, Neron, dao je Petra razapeti u svojim vrtovima na brežuljku zvanom Vatikan, god. 64. poslije Kristova rođenja. Tri godine kasnije, na Ostijskoj cesti, nedaleko od Rima, apostolu Pavlu dao je odsjeći glavu. Samo godinu kasnije, njihov ubojica Neron, sam se ubio. Ondašnji mali broj

vjernika dobro je znao gdje su položili svjedočanstvo vjernosti njihovi uzori, vođe, apostoli, svjedoci.

Unatoč nesnosnu progonu, okupljali su se na mjestima gdje su oni ostavili živote. Kao znak vjere, molitve i okupljanja tu su izgrađene najljepše crkve - bazilike. Crkva sv. Petra u Vatikanu i crkva sv. Pavla "izvan zidina" grada Rima. Dragi pokojni toliki svjedoci, hvala vam na tolikoj vjeri! Hvala i vama, arheolozi, koji ste 1940. godine, ispod bazilike sv. Petra u Rimu, upravo ondje gdje je stoljećima kršćanska tradicija držala da je Petrov grob, našli starodrevnu kamenu ploču, na kojoj je na grčkom je-

ziku pisalo PETROS - Petar. Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju, i Vrata paklena neće je nadvladati. Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskog... itd... znamo napamet, a i danas samo u Evanđelju pročitali (Mt 16,16).

Veliko Isusovo obećanje, velika nagrada velikoj vjeri Petrovoj. Kršćani danas, čitav svijet s nama, dvije tisuće godina povijesti Crkve, svjedoče da su se ispunile ove Isusove riječi. Raspet poput svoga Učitelja, ali glavom prema zemlji, umro je ribar s Tiberijadskoga jezera. Ali Petar ne umire. Na jednom mjestu u rimskim katakombama stoji natpis: "Petar ne umire!" To je pismo, vjera, znak prvih kršćana.

Braćo i sestre, živi 266-ti Petar, Papa nasljednik prvoga Pape, Petra, apostola, koji mijenja ime i osobu, ali ne i dužnost, službu, poslanje...

Ivane Pavle Drugi, hvala Ti što si nastavio Božje djelo na Petrovoj stolici... hvala Ti što si za 27 godina svoga pontifikata proširio Katoličku Crkvu za 360 milijuna vjernika, mislim da sam dobro pročitao, za 360 milijuna! I zbog toga je brzo postao blaženi...

Benedikte Šesnaesti, Petre naših dana, ponosni smo što životom pokazuješ jednu novu, svetu dimenziju Duha Svetoga.

Franjo, Petre naših dana, molimo zajedno: Bože, Duha nam udijeli, vjerom nas učvrsti, ljubavlju potakni i nadom ukrijepi.

A sada nešto drugo...ali iskreno, svatko za sebe...

Mi, gdje smo mi? Bismo li mi voljeli da Petar nije posvjedočio: "Ti si Krist, pomazanik, Sin Boga živoga"? Bismo li mi voljeli da se Pavao nije obratio? Ja ne znam! Ali, mi najčešće pravdamo sebe a i svoje čine: Pa što!? I Petar je zatajio Isusa, ma ne ću se ja praviti veći katolik od Pape!? I Pavao je progonio kršćane, pa što ću ja tu? Ja samo nekad... eto...znaš...

Ma zapravo, mi takvim stavom rušimo bit kršćanskoga i duhovnoga života, jednoga vjernika, kršćanina i katolika, učenika i sljedbenika Kristova.

Mi zapravo odgađamo poticaj Duha Svetoga na obraćenje... E, Petar i Pavao tu nisu dvoumili; ne, oni se tu nisu kolebali. Reći ćeš: "Zatajio je!" A sjeti se večeri prije...trgnuo je mač i udario na četru sam koja je bila naoružana, udario i onoga slugu Malha. No ne dade mu Isus dalje: "Petre, kani se mača!" Što si mogao sutra od njega očekivati u masi protivnika, u Pilatovu dvoru kad mu još odzvanjaju Isusove riječi od sinoć...Petre, djeni mač u korice!

No, Petar je to zatajenje isplakao. Dovoljna je bila jedna ispovijed i jedno kajanje... A tebi i meni? A ti i ja? Toliko ispovijedi... evo ne ću više... čvrsto odlučujem...

Ne pozivaj se na velikoga Petra, nego: kaj se, dok je vrijeme! Moli! I Pavlu je bila dovoljna samo jedna opomena da stane, promijeni se, zao-krene, ostavi pogriješan put. On je spoznao istinu i više nije bilo kolebanja. "Nisam dostojan zvati se apostolom, jer sam progonio Crkvu Božju." U trenutku je ostavio dotadašnji život, a što je prošao i što je prihvatio, nije se više okretao natrag. Poslušaj samo nešto:

Kažete da ste Židovi? - I ja sam!

Izraelci? - I ja sam!

Potomstvo Abrahamovo? - I ja sam!

Poslužitelji Kristovi? - Kao mahnit vičem: i ja sam još više. U naporima i tamnicama - preobilno, u batinama - prekomjerno, u smrtnim pogiblima - često. Od Židova primio sam pet puta po četrdeset manje jednu. Tripot sam bio šiban, jednom kamenovan, tripot doživio brodolom. Jednu noć i dan proveo sam u bezdanu. Česta putovanja, pogibli od rijeka, pogibli od razbojnika, pogibli i od sunarodnjaka i pogana. Pogibli i u gradu i pustinji, pogibli na moru, trudu i naporu, u gladi i žeđi, često u postovima, studeni i golotinji!

Osim toga, briga za sve Crkve. Tko je slab, a ja da ne budem slab? Tko se sablažnjava, a ja da ne izgaram? Treba li se hvaliti, svojim ću se slabostima hvaliti" (2 Kor 11,22-30).

Čuli smo. Samo muka, patnja, križ. Ali ustrajan je sv. Pavao, gorljiv za Boga, za Crkvu... A ti i ja?... Ne pozivaj se na sv. Pavla, nego: kaj se, dok je doba! Moli!

Braćo i sestre, mi nemamo opravdanja za grijeh. "Još se do krvi ne oduprijeste u borbi protiv grijeha", veli Sveto Pismo (Heb 12,4). Ma ne znam opirem li se ikako, a kamo li do krvi. Mi, Hrvati, uz Mađare i Talijane, prvi smo po psovci. Možda će se netko i neukusno našaliti: Neka smo bar u nečem prvi. Dao Bog da nismo u tome pa kako god bilo.

Dragi vjernici, kada bi sada stali ovdje među nas sveti Petar i sveti Pavao, kada bi sada Krist stao ovdje među nas, vidljiv našim očima, ma ništa nam ne bi mogao važnije reći nego: "Obrati se!" - "Obratite se!"

Čuješ! Kažem sebi pa tebi: Ne izvlači se na svetoga Petra, jer si ti zatajio Krista nebrojeno puta. Ne izvlači se na svetoga Pavla jer progoniš Crkvu

Božju: mišlju, riječju, djelom pa i propustom ne opslužujući njezine zapovijedi, i to godinama.

I još nešto: Isus je trebao Petra i Pavla da utemelji i utvrdi svoju Crkvu. Trebao ih je, a tako su ponizni. Tebe i mene baš tako i toliko ne treba. Ali mi trebamo njega. Mi trebamo Boga. Pa zašto je čovjek ohol, bahat? Zašto se ljulja, kada treba stajati čvrsto i ispravno?!

Molimo svetoga Petra da nam kod Boga isprosi odlučnost.

Molimo svetoga Pavla da nam kod Boga isprosi gorljivost.

Molimo Apostolske prvake da ne odgađamo svoje obraćenje, da ne bi bilo kasno!

Bože:

Duha nam svoga udijeli, za drugo je lako. Srce jedno jedino od nas tek ti sazdat možeš. Da

krenemo hrabro pa makar polako u blizinu tvoju kamo nas sam zoveš!

Duha nam udijeli, popusti bar malo okove optužbi, psovki i uvreda. Brat nek bratu prosti što je nekoć bilo, dok otajstvo tvoje ispred sebe gleda!

Duha nam udijeli, srca misli iste i iskrenu radost zahvalnu na daru, okupi nas svojom živom riječju, Kriste, oko kruha, žrtve na istom oltaru!

Duha nam udijeli, vjerom nas učvrsti, ljubavlju potakni i ukrijepi nadom da te dana jednog ljudi svake vrste sa pjesmama hvale, slave istim skladom!

Duha nam udijeli, bez njega smo ništa, bez pomoći tvoje sve se samo dijeli. Okupi nas nadom, ludošću svog križa, da budemo jedno, Duha nam udijeli! Amen.

A ISUS VIDJEVŠI NJIHOVU VJERU...

Široki Brijeg, 5. srpnja 2013. - Za ovu školsku 2012./2013. godinu nije bila predviđena sv. krizma na Širokom Brijegu, gdje inače bude preko 300 kandidata iz triju župa: Širokoga Brijega, Crnča i Mostarskoga Graca. Lani je odlučeno da se u širokobriješkoj župi također i u Humcu, kao što je uvedeno u Čitluku, Duvnu i Mostaru, učenici krizmaj u kada budu u prvom razredu srednjih škola. Neka kandidati rastu ne samo u milosti i krjeposti, nego i u dobi svojoj. Time se učenicima omogućuje da budu svjesniji čina i učinka sakramenta svete potvrde, a i da ih Crkva drži u svojoj blizini u njihovoj presudnoj dobi u vjerskom odgoju.

Pa ipak je na Širokom Brijegu bila sv. krizma u petak 5. srpnja 2013. u 11.00 sati. U dogovoru sa župnikom fra Stipom Biškom, i s roditeljima djece s poteškoćama u razvoju, njih jedanaestero, biskup Ratko Perić podijelio sakrament svete krizme pod sv. Misom u župnoj crkvi Velike Gospe u nazočnosti gotovo pune prostrane crkve. Istina, Crkveni zakonik određuje kao pravilo da se djeci, odnosno dječacima i djevojčicama dijeli sakrament sv. krizme "u dobi rasuđivanja" (kan. 891), osim ako BK ili mjesni biskup ne odredi

drugu, kasniju dob. Ali ondje gdje se došlo do zastoja u razvoju, gdje roditelji puni vjere, očekuju pomoć za svoju djecu od zajednice, pogotovo od Duha Božjega, koji drži budnim ljudski duh, kako se može jedan biskup ne odazvati zovu takvih roditelja. Uostalom i krštenje su djeca primila na temelju vjere svojih roditelja i kumova. Ti će isti roditelji i kumovi i sada potvrditi svoju vjeru i moliti milost i pomoć i za svoju djecu, uz koju i sami rastu u vjeri.

Biskup je govorio o čudesnu izlječenju onoga paraliziranoga kojega su prijatelji, seljani, spustili kroz krov pred Isusa u nekoj kući u Galileji. Isus mu oprostio grijehe i izliječio ga od uzetosti. I to na temelju vjere njegovih susjeda: Vidjevši njihovu vjeru... (Mk 2,5). Koliko li će više pomoći na temelju vjere odgovornih roditelja i kumova.

Roditelji s kumovima dovodili su ili dovozili svoju djecu i na sv. krizmu i poslije na sv. pričest. Neka su djeca odgovarala: I s duhom tvojim, neka ponavljala, a za neke su sami roditelji i kumovi odgovarali.

Neka Gospodin u ovoj Godini vjere umnoži vjeru u svih roditelja koji su prvi učitelji i svjedoci u kući za svoju djecu i pred drugima u društvu.

DVOSTRUKA SVEČANOST

Neum, 25. kolovoza 2013. - U dogovoru sa župnikom u Neumu, don Ivicom Puljićem, u župnoj crkvi Gospe od zdravlja slavljena je sv. Misa posljednje nedjelje u mjesecu kolovozu. Te se nedjelje inače obilježava liturgijska proslava Gospe od zdravlja u župi. Čak su od početka demokratskih promjena općinski čelnici prihvatili svetkovinu Gospe od zdravlja kao Dan općine.

Za sv. krizmu bilo je pripremljeno 55 kandidata: 26 djevojčica i 29 dječaka osmoga razreda osnovne škole, od kojih su u početku misnoga slavljaja jedan krizmanik i jedna krizmanica pozdravili biskupa i darovali mu košaru plodova Neuma. Pripremali su za primanje sakramenta sv. potvrde župnik i njegov privremeni pomoćnik don Davor Berezovski. U koncelebraciji je bilo više svećenika. Pjevao je župni zbor koji vodi s. Terezija, služavka Maloga Isusa.

Biskup je u homiliji krizmanicima, njihovim roditeljima i kumovima na upit nekoga iz ondašnje publike: "Gospodine, je li malo onih koji se spasavaju?" komentirao Isusov odgovor: "Borite se da uđete na uska vrata, jer mnogi će, velim vam, tražiti da uđu, ali neće moći" (Lk 13,23-24). Iz ovoga se dade izvući više pouka:

Prvo, nije naše znati tko se spašava, a tko upropaštava. To samo Bog zna. Bog nije nikomu, pa ni apostolima, ni uopće Crkvi, dao do znanja tko se nalazi u paklu. Samo smo iz Biblije sigurni za vragove, lašce i čovjekoubojice od početka. Ne znamo ni tko se spasio ako nam Bog svojim znakovima, čudesima, moralnim ili tjelesnim, ne signalizira. Tek tada Crkva poduzima akciju beatifikacije ili kanonizacije.

Zato buncaju nesuvisle priče oni koji s pomoću kojekakvih lažnih proročanstava ili "knjiga istine" (books of truth) objavljuju svijetu kako je Isus u privatnim objavama dao nekim osobama, uglavnom anonimnima, do znanja da će ovaj naraštaj doživjeti Sudnji dan. Najobičnije laži lažnih proroka i još lažljivijih proročkih sinova i kćeri!

Drugo, kudikamo je važnije od našega znanja o spasenju, naša briga za vlastito spasenje. Svatko se od nas dužan brinuti da se drži puta koji nam je Isus pokazao. A taj je put uzak i strm, a širok je put koji vodi k vratima pakla. Isus je na vrijeme upozorio, i ne jednom, nego stotinu puta; a Crkva neprestano ponavlja Isusovu riječ da se samo preko križa stiže k vječnom spasenju duše i k slavi uskrsnuća tijela. Tko se toga drži i ustraje do kraja, na putu je konačna spasenja. Isus je milosrdan prema onima koji se kaju, koji su ponizni i traže savjeta i svjetla, a odlučan prema oholima i tvrdokornima koji će mu u posljednji trenutak govoriti: "Pa mi smo s tobom jeli, mi smo se krstili, krizmali i vjenčali, mi smo po trgovima naučavali..." Ali su se tijekom vremena upustili "širokim putem" na kojem su ustrajali! Samo će čuti vječnu osudu: "Odstupite od mene, zlotvori!" (Lk 13,27).

Treće, ne izvrćimo Božjega zakona koji je usađen u naš razum, u našu narav. Darovi koje krizmanici primaju u ovom svetom sakramentu služe poštovanju toga zakona: da uvijek djelujemo mudro, razumno, s pravim znanjem i savjetom, hrabro, pobožno i u strahu Božjemu.

HERCEGOVAČKI SLUČAJ

Biskupovo pismo vjernicima župe Grude

Mostar, 13. travnja 2013.

RAZJAŠNJENJE O PODJELJIVANJU SAKRAMENTA SV. POTVRDE U GRUDAMA

Poštovani vjernici u Grudama!

Prispjelo je na Ordinarijat prošloga mjeseca Pismo koje su potpisala tri bivša franjevca (Marić, Pavlović, Šaravanja), suspendirana od bogoslužja, nekoliko "župnih vijećnika" i oveći broj vjernika koji se predstavljaju kao roditelji kandidata za sv. krizmu. U Pismu naslovljenu na biskupa stoji: "U skladu s dugogodišnjom praksom podjeljivanja sv. potvrde svake treće godine u župi Grude, taj je obred i ove 2013. godine najavljen za subotu 11. svibnja. [...]. Ukoliko Vam zbog već preuzetih obveza rečeni nadnevak ne odgovara, molimo Vas da predložite neki drugi! Što se nas koji Vam se obraćamo tiče, ni nadnevak niti ikoji drugi razlog ne može i ne smije biti prepreka da se ne dignemo iznad svojih sasvim ljudskih ograničenosti!"

Poštovani roditelji kandidata za sv. potvrdu! Prije tri godine na sličan sam poziv odgovorio suspendiranim svećenicima u Grudama. U nakani da vam svratim pozornost na nesudjelovanje u nevaljanim obredima krizme koji se čine u Hercegovini, sve vas molim da pokušate razumjeti i prionuti uza sljedeću odredbu koju je za cijelu Crkvu kao opće pravilo, ponovno naložio blaženi Ivan Pavao II, odobravajući *Zakonik kanonskoga prava*, 1983. godine. Pravi su katolici promicatelji reda, pravde i mira.

Primanje sv. potvrde: "Vjernici su obvezni primiti sakrament potvrde pravodobno; neka roditelji i pastiri duša, osobito župnici, vode brigu da se vjernici za njegovo primanje pravo pouče i da mu u prikladno vrijeme pristupe" (kan. 890).

- Mi smo s Ordinarijata izdali više okružnica i smjernica u vezi sa sakramentom sv. krizme. Župnici početkom školske godine u rujnu upisuju kandidate za sv. potvrdu, učenike osmoga razreda osnovne i prvih razreda srednje škole, i poučava-

ju ih kroz školsku godinu. Predlažu tri nadnevka od kojih biskup izabere jedan, i to objelodani. Za školsku godinu 2012./2013. objavljen je raspored krizama u Službenom vjesniku 3/2012., str. 278-279. Svećenici otpušteni iz Franjevačkoga reda i suspendirani od bogoslužja u župi Grude već godinama samovoljno priređuju i dijele obred sakramenta sv. krizme nezakonito i nevaljano. Stoga i ta "krizma", ako se naznačenoga dana na taj način obavi, jest nevaljana.

Kada zakazati sv. potvrdu? Radujem se da u pismu čitam ovu mogućnost: "Ukoliko Vam zbog već preuzetih obveza rečeni nadnevak ne odgovara, molimo Vas da predložite neki drugi!" - Spomenuti nadnevak zaista ne odgovara jer je već zakazana sv. potvrda na Čerinu, 11. svibnja, kao što je navedeno u *Službenom vjesniku*. Predlažem da se obratite bilo kojim putem župnom upravitelju Gruda don **Tomislavu Ljubanu**, koji mi je ujedno osobni tajnik, i naći ćemo prikladan dan i prikladno mjesto. Ali ne možete od mene tražiti da sv. krizma bude u župnoj crkvi sv. Kate dok u njoj nezakonito djeluju spomenuti suspendirani i samopostavljeni svećenici. Uostalom više od 160 vjernika iz župe Gruda, koji su bili nevaljano krizmani, od 2001. godine, došlo je posljednjih godina u Mostar radi primanja valjana sakramenta sv. potvrde, najavljujući se preko zakonita župnog upravitelja.

Budući da kao vjernici pišete da "ni nadnevak niti ikoji drugi razlog ne može i ne smije biti prepreka da se ne dignemo iznad svojih sasvim ljudskih ograničenosti!", ovim vas uljudno molim da se stavite u kontakt s velečasnim Ljubanom, koji vam je na raspolaganju za svaki daljnji dogovor.

Pozdravljam vas sa svim poštovanjem želeći vam od Boga milost i svjetlost

+ Ratko Perić, biskup

DRUGO PISMO VJERNICIMA U ŽUPI GRUDE

Mostar, 23. travnja 2013.

Poštovani vjernici župe sv. Kate u Grudama!

Portal *Grude on line* dobrohotno je prenio moj Odgovor na Pismo koje je na Ordinarijat prispjelo u ožujku iz Gruda. To su Pismo potpisala tri bivša franjevca (Marić, Pavlović, Šaravanja), suspendirana od bogoslužja, nekoliko "župnih vijećnika" i oveci broj župljana - roditelji kandidata za sv. krizmu. Odgovor je već bio objavljen na biskupijskoj mrežnoj stranici: www.cbismo.com: "Razjašnjenje o podjeljivanju sakramenta sv. potvrde u Grudama". Na grudskom portalu omogućeno je da se po komentarima čuje glas vjernika iz Gruda koji, podupirući kanonski poredak u Crkvi, žele da se konačno riješi bolno stanje crkvenoga nereda u župi. Među 112 dosadašnjih komentara: 3 su ponovljena, 7 ih se ne može svrstati ni na jednu stranu, 32 podupiru sadašnje posjednike župne crkve i kuće u Grudama, a 70 komentara zalaže se za crkveni - kanonski red u župi! Ako ti zapisi oslikavaju stanje duha u Grudama, onda je oko 70% njih za crkveni red, a oko 30% za sadašnji nered. Kada se ovim komentarima dodaju i ocjene - suglasnost s napisanim (plusovi i minusi), onda se postotak onih koji su za katoličku crkvenost znatno uvećava u odnosu na one koji podupiru sadašnje stanje. Slično je i s komentarima koji su napisani nakon što je isti portal prenio članak objavljen u *Slobodnoj Dalmaciji*, od 22. travnja.

Zahvaljujem Uredništvu portala koje je omogućilo da se iz Gruda čuje autentičan glas vjernika za redom i mirom: da njihova župna zajednica ne bude župa slučaja i sablazni nego katolička župa u kojoj će se naviještati i doživljavati Evanđelje, valjano dijeliti i primati sveti sakramenti, u kojoj će djelovati zakoniti svećenici bez obzira pripadali biskupijskom ili redovničkom kleru. Žele da se u njihovoj župi zna i poštuje red Crkve, gdje će se mladi okupljati i duhovno hraniti, a ne "lutati od nemila do nedraga" te zajedno s ostalom vjerničkom mladeži mjesne i opće Crkve prono-

siti radost života po Isusovu Evanđelju. Žele župu koja izražava simpatije prema Svetom Ocu Franji, u vjerničkoj odanosti, u prihvaćanju crkvenih odredaba, jer Crkva nije ni franjevačka ni petrovačka, nego zajednica Kristovih vjernika koju u ljubavi predvodi Zbor biskupa na čelu sa Svetim Ocem Franjom, Petrom naših dana.

Poštovani vjernici! Svojedobno sam u nekim župama naših biskupija zbog crkvenoga nereda koji su trpjeli - i na žalost još uvijek trpe - i zbog nemogućnosti da se to učini u župnoj crkvi, svete Mise slavio i sakrament sv. krizme dijelio "pod vedrim nebom" (župa sv. Ante u Ploče-Tepčićima) ili u matičnoj crkvi susjedne župe (za krizmanike iz župe sv. Franje u Čapljini u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Gorici-Strugama). Ponavljam svoju spremnost doći u župu Grude ili u neku od susjednih joj župa da u prikladnu prostoru zajedno Boga u Euharistiji slavimo i sakrament potvrde kandidatima - vašoj djeci valjano podijelimo. No, ponavljam, ne može se od mene očekivati da to učinim u župnoj crkvi Sv. Kate u Grudama sve dok u njoj nezakonito djeluju bivši franjevci otpušteni iz Franjevačkoga reda, suspendirani od bogoslužja, koji su sami sebe postavili za dušobrižnike u župi. Stoga vas još jednom uljudno pozivam da se, na bilo koji način, obratite župnom upravitelju Gruda don Tomislavu Ljubanu koji će u dogovoru s vama, i s onima koji mogu pomoći, pronaći prikladno mjesto i sve pripremiti kako bi se sakramenti presvete Euharistije i svete potvrde, u dogovoreni dan, dostojno, crkveno dopušteno i valjano slavili.

Nemojte pristupati obredu nevaljane krizme! Nemojte biti dionici tuđih grijeha! Ne griješite protiv Duha Svetoga, nego zakonito i valjano primite svih sedam darova Duha Božjega!

Moleći Boga da se svi "dignemo iznad svojih sasvim ljudskih ograničenosti", sve vas iskreno i s poštovanjem pozdravljam, zazivajući Božji blagoslov na sve vas pojedinačno i na cijelu župu.

+ Ratko Perić, biskup

DA IM SPOMEN OČUVAMO

DRUGI SIMPOZIJ O DUMI

Hrasno, 24. kolovoza 2013. - Kada se u ovoj Godini vjere razmišljalo i razgovaralo: kojega svećenika uzeti za primjer ustrajne dušobrižničke vjere, sudionici su se lako složili da to bude glasoviti Dumo, msgr. Stjepan Batinović (1912.-1981.), hrašanski župnik (1947.-1980.), kojemu je svršetkom prošle godine bila 100. obljetnica rođenja, a ove godine 75. obljetnica ređenja. Preminuo je prije 32 godine u Hrasnu. Javila se ideja da se u povodu već ustaljena Dana duhovnih zvanja iz župe Hrasna održi i neka vrsta Studijskoga dana o samome Dumi pod vidom vjere. Je li o njemu već bio "Studijski dan", u povodu njegove 5. obljetnice smrti, 1986. i objavljeni radovi? Jest. Ali o Dumi nikada dosta. Što ga se više proučava, to postaje zanimljiviji. Tako je odlučeno da se održi dopodnevni simpozij, da se pročita sedam-osam dobro sročениh sažetaka pripremljenih predavanja te da sve završi sv. Misom za dušu pokojnoga Dume. Na blagdan sv. Bartola, apostola, 24. kolovoza, u župnoj dvorani na Hrasnu održana su izlaganja, a u župnoj crkvi slavljen koncelebrirana sv. Misa.

Nazočnima je u dvorani izrazio dobrodošlicu don Antun Pavlović, župnik i rektor svetišta Kraljice mira. Biskup je u svome slovu posebno istaknuo da on ne zna da se o kojem našem hercegovačkom svećeniku nakon njegove smrti više pisalo negoli o don Stjepanu Batinoviću. Na stranu nekrolozi u raznim katoličkim listovima. Izišlo je oko 15 članaka i knjiga o Dumi.

Don Stjepan je bio razuman čovjek. Ako uđeš s njim u dijalog, prinudit će te da logično izlažeš što pričaš, da argumentirano obrazlažeš što tvdiš, da ne kritiziraš više nego što možeš dokazati.

Don Stjepan je moralna osoba. Božje su zapovijedi, i crkvene, bile kriterij njegova govora i tvora, propovijedanja u crkvi i ponašanja izvan crkve, pisanja u Vjesniku i razgovaranja u župi i po svijetu.

Don Stjepan je bio pun suosjećanja prema drugima, osobito prema sirotinji, neukima, bolesnima, grješnima. Visoko razvijen osjećaj za potrebe bližnjih znajući da će po tom osjećaju i djelu i sam biti suđen pred Bogom.

Skup je u ime Organizacijskog odbora pozdravio don Ivo Šutalo. Među predavačima petorica su bila podrijetlom iz samoga Hrasna. Tako je o Duminu životnom putu govorio don Milenko Krešić, o njegovoj molitvi i vjeri don Mladen Šutalo, o službi propovijedanja i posvećivanja don Marko Šutalo, o spisateljskom radu don Nikola Menalo te o brizi za duhovna zvanja don Ivo Šutalo. Još su govorila dvojica bivših hrašanskih župnika, don Luka Pavlović iz Mostara o Duminu odnosu prema crkvenoj hijerarhiji i don Rajko Marković iz Stoca o gradnji crkvenih objekata, te don Ivica Puljić iz Neuma o župi Hrasnu u Duminu doba. Poseban je intervent imao msgr. Mirko Maslač iz Dubrovnika o don Đuri Maslaću, nerazdvojnu don Stjepanovu prijatelju, kojemu se ove godine obilježava 50. obljetnica smrti.

Iz župe Hrasno, u njezinoj povijesti, poteklo je 55 duhovnih zvanja, svećenika i redovnica, onih ustrajnih. Od toga ukupna broja u vrijeme župnikovanja don Stjepana Batinovića 9 je svećenika i 18 redovnica, gotovo polovica od svega broja. Pa i to je nezanemariv podatak.

Biskup je na kraju sažeto rekao da je don Stjepan primio jedan talent od Boga, talent života ili duhovnoga zvanja, a taj je talent on udesetostručio kako su i sami predavači pokazali. I još bi se dalo obraditi područja kao što su: moralne krjeposti: strpljivost, hrabrost, čistoća itd., odnosno stožerne krjeposti: jakost, pravednost, razboritost i umjerenost. Pa nije čudo da su se čuli glasovi da bi se o Dumi mogao pokrenuti biskupijski proces u vidu njegova proglašenja blaženim.

U crkvi su među mnoštvom naroda bila 23 svećenika i 13 časnih sestara. Pod sv. Misom pjevao je zbor iz župe Studenci. U homiliji je biskup govorio o pozivu apostola i primijenio na suvremena zvanja, završivši riječima: Blago tebi ako nemaš sumnje u zvanje kojim Te Gospodin ob-

dario! Moli da i drugi nađu sreću u sličnu Božjem pozivu!

O Dumi bi trebao izići zbornik, možda još i ove godine, pod naslovom "Don Stjepan Batinović - svećenik vjere".

USNUŠE U NADI USKRSNUĆA

FRA LJUBO VLAŠIĆ

U petak, 26. travnja na Novom groblju na Humcu, u franjevačku grobnicu pokopan je fra Ljubo Vlašić, koji je preminuo u Mostaru, 25. travnja u 72. godini života, 51. godini redovništva i 44. godini svećeništva.

Rođen je u Sovićima, 5. travnja 1942. Položio doživotne zavjete u Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji Zaređen za svećenika u Fohnleiten u Austriji 26. srpnja 1969.

Misu zadušnicu predvodio je fra Miljenko Šteko, provincijal, u koncelecijaciji s fra Velimirom Mandićem, gvardijanom, don Željkom Majićem, generalnim vikarom te još 62 svećenika.

Na kraju Misnoga slavlja od pokojnog fra Ljube oprostili su se don Željko Majić u ime Ordina-

rijata, fra Željko Grubišić u ime rodne župe Gorića te fra Velimir Mandić, humački gvardijan.

Fra Ljubo je ove pastoralne službe:

župni vikar u Konjicu od 1970. do 1972.

župni vikar u Duvnu od 1972. do 1974.

Župnik u Seonici od 1978. do 1984.

Misionar u HKM u Baselu, Švicarska od 1984. do 1991.

Župni vikar u Drinovcima od 1992. do 2000.

Župni vikar u Veljacima od 2000. do 2003.

Župni vikar na Humcu od kolovoza 2003. do smrti.

Počivao u miru Božjem!

FRA TIHOMIR KUTLE

U nedjelju 14. srpnja u franjevačku grobnicu na groblju Mekovac na Širokom Brijegu pokopan je fra Tihomir Kutle, krsnim imenom Šimun.

Fra Tihomir je preminuo u Mostaru, 13. srpnja 2013., u 73. godini života, 54. godini redovništva i 48. godini svećeništva.

Rođen je u Mokrom, župa Široki Brijeg, 29. kolovoza 1940. Položio je doživotne zavjete u Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji 10. kolovoza 1965. Zaređen je za svećenika u Sarajevu, 10. srpnja 1966.

Svetu misu zadušnicu predvodio je fra Miljenko Šteko, provincijal, u koncelecijaciji sa 64 svećenika. Fra Tihomir je obavljao ove pastoralne službe:

Duhovni pomoćnik:

u Čapljini od 1967. do 1968.

u Mostaru od 1968. do 1970.

u Slanom od 1970. do 1971.

u Kongori od 1971. do 1973.

u Tihaljini od 1973. do 1974.

u Čitluku od 1974. do 1978.

u Ljutom Docu od 1978. do 1980.

Župnik u Klobuku od 1980. do 1991.

u Mostarskom Gracu od 1991. do 1999.

Nije potpisao Izjavu za primanje pastoralnih ovlasti.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

FRA VLADIMIR KOZINA

U petak, 16. kolovoza u franjevačku grobnicu na Novom groblju na Humcu pokopan je fra Vladimir Kozina, koji je preminuo u Čapljini 14. kolovoza 2013., u 76. godini života, 54. godini redovništva i 48. godini svećeništva.

Rođen je u Hrašljanima, župa Humac, 18. ožujka 1938. Položio je doživotne zavjete u Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji, 17. srpnja 1964. Ređen je za svećenika u Sarajevu, 2. svibnja 1965.

Svetu Misu zadušnicu predvodio je fra Miljenko Šteko, provincijal, u koncelebraciji s 57 svećenika, u nazočnosti velika mnoštva vjernika

iz župa gdje je fra Vladimir pastoralno djelovao. U ime Biskupskog ordinarijata sudjelovao je don Ante Luburić, kancelar.

Pastoralne službe koje je obavljao:

Župni vikar u Mostaru: 1965.-1966.

Župni vikar u Međugorju: 1966.-1970.

Župnik u Bukovici: 1970.-1980.

Župnik u Gorici-Sovićina: 1988.-1991.

Župnik u Klobuku: 1991.-2000.

Nije potpisao Izjavu za primanje pastoralnih ovlasti.

Počivao u miru Božjem!

BISKUPOVA KRATKA KRONIKA

OŽUJAK 2013.

27. ožujka, Velika srijeda, predvodio Misu posvete ulja u katedrali u Trebinju. U koncelebraciji sudjelovali župnici Trebinjske biskupije.

28. ožujka, Veliki četvrtak, predvodio Misu posvete ulja u 11 sati i propovijedao. Sudjelovalo oko 80 svećenika, biskupijskih i redovničkih, koji djeluju u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji.

Uvečer, u 18 sati predvodio Misu Večere Gospodnje, pod kojom je propovijedao don Željko Majić, generalni vikar.

29. ožujka, Veliki petak, u 15 sati sudjelovao u Križnom putu uz Hum, i izrekao na kraju Poruku pod Jubilarnim križem.

Uvečer u 19 sati predvodio svete obrede u katedrali. Propovijedao don Davor Berezovski, katedralni župni vikar.

30. ožujka, Velika subota, predvodio liturgijske obrede u katedrali. Pod sv. Misom propovijedao don Mile Vidić, katedralni župi vikar.

31. ožujka, Uskrs, slavio u mostarskoj katedrali Misu uskrsnicu u 11 sati i izgovorio prigodnu propovijed.

TRAVANJ 2013.

1. travnja u dogovoru sa župnikom don Josipom Galićem u župnoj crkvi u Bijelom Polju podijelio liturgijske službe akolitata don Josipu Stankoviću iz Aladinića i akolitata don Anti Čarapini iz Svetoga Mateja iz Mostara i Marinu Skenderu iz Potoka - Bijeloga Polja.

3. travnja sudjelovao u Šestom Pastoralnom danu u Bijelom Polju. Tema dana: Sakrament ženidbe u župnoj praksi. Sudjelovalo oko 95 svećenika.

Poslije podne u Emausu primio veleposlanika Republike Austrije u BiH Donatusa Köcka sa savjetnikom.

Đakonima raznih biskupija i provincija koji u Zagrebu pod vodstvom dr. don Tomislava Markića pohađaju Pastoralnu godinu održao predavanje

o ljudskoj slobodi i stvaralaštvu te slavio sv. Misu u kapelici Uzašašća Gospodnjega u "Emausu".

6. travnja na poziv don Ive Šutala podijelio pod sv. Misom sakrament sv. potvrde krizmanicima u župi Studenci.

7. travnja, nedjelja, na poziv župnika fra Vlatka Solde podijelio sakrament sv. krizme u župi Veljaci.

8. travnja primio u biskupskoj rezidenciji Zorana Milanovića, prvoga ministra Vlade Republike Hrvatske, s pratnjom.

9. travnja predvodio sv. Misu Veni Sancte Spiritus u početku Provincijskoga kapitula HFP u Mostaru.

12. travnja predsjedao Vijeću za kler u Livnu, gdje se raspravljalo o organiziranju Drugoga svećeničkog susreta u Livnu, 18. lipnja 2013.

- Posjetio sestre milosrdnice u Livnu.

- Uvečer ispitao vjeroučenike u Bijelom Polju, kandidate za sv. krizmu.

13. travnja na poziv župnika fra Franje Mabića podijelio sakrament sv. krizme kandidatima u župi Izbično.

14. travnja, nedjelja, na poziv župnika don Nikole Menala podijelio za vrijeme sv. Mise u župnoj crkvi na Buni sakrament sv. potvrde kandidatima.

15. travnja posjetili biskupa u Mostaru sljedeći ambasadori u BiH: Karim Sharaf iz Egipta, Subijaksono Sujono iz Indonezije, Salem E.S. Kafu (otpravnik poslova) iz Libije, Anuar Kasman iz Malezije, Syed Khalid Amir Jaffery iz Pakistana, Khaled Alattrash iz Države Palestine.

17. travnja sudjelovao na susretu Bk BiH s članovima Konferencije viših poglavara i poglavarića u Sarajevu.

18. travnja primio dvojicu hrvatskih svećenika iz Rumunjske, don Marijana Tjinkula, župnika u Lupaku, i don Petra Dobru, župnika u Klokotiću.

20. travnja, na poziv župnika fra Milana Lončara podijelio za vrijeme sv. Mise sakrament sv. potvrde kandidatima u kripti u Posušju.

21. travnja, nedjelja, na poziv župnika fra Željka Grubišića za vrijeme sv. Mise podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima u župnoj crkvi u Gorici.

23. travnja, u dogovoru sa župnikom fra Robertom Kišom, blagoslovio oltar u filijalnoj crkvi sv. Jure u Biogradcima u župi Ljuti Dolac.

25. travnja pohodio nadbiskupa Želimira Puljića u Zadru, te rektora msgr. Čedomila Šuprahu s poglavarima i mostarske sjemeništare.

25. travnja posjetio biskupa Dražena Kutlešu u Poreču.

26.-29. travnja bio u Rimu: posjetio Zavod sv. Jeronima, sudjelovao u Misi biskupskoga ređenja msgr. Ettorea Balestrera, novoimenovanog Nuncija u Kolumbiji, u bazilici sv. Petra u Vatikanu. Predvodio koncelebriranu sv. Misu u crkvi sv. Jeronima u nedjelju. Posjetio Državno tajništvo Svetog Oca i Kongregaciju za nauk vjere. Posjedio rektora i Zavod Dell'Anima, u kojem boravi student biblijske teologije don Drago Ćurković. Posjetio rektora i Zavod Germanicum u kojem borave trojica mostarskih bogoslova, studenta teologije na Gregorijani.

27. travnja ovlastio vojnoga biskupa msgr. Tomu Vukšića da podijeli sakrament sv. krizme kandidatima na Čitluku.

27. travnja ovlastio don Željka Majića, generalnoga vikara, da podijeli sakrament sv. potvrde kandidatima u Potocima /Bijelo Polje.

28. travnja, nedjelja, ovlastio don Željka Majića da podijeli sv. krizmu pripravniciu u župi Gabela.

29. travnja vratio s biskupom Draženom Kutlešom iz Rima u Poreč.

30. travnja slavio komemorativnu Misu za pok. Marka Milanovića u Stocu.

SVIBANJ 2013.

1. svibnja, na poziv župnika don Tomislava Majića u Grljevicima, sudjelovao u proslavi patrona sv. Josipa Radnika, podijelio sakrament sv. krizme i prvu sv. Pričest kandidatima.

- Ovlastio don Željka Majića da podijeli sv. krizmu pripravniciu u župi Domanovići.

2. svibnja posjetio msgr. Luigija Pezzuta, apostolskoga nuncija u Sarajevu.

- Delegirao generalnoga vikara don Željka Majića da u ime Ordinarijata sudjeluje na koron-

skom sastanku Duvanjskoga dekanata u Rošku Polju.

4. svibnja u dogovoru sa župnim upraviteljem fra Marinkom Šakotom pod sv. Misom podijelio kandidatima sakrament sv. krizme u međugorskoj župnoj crkvi sv. Jakova, Starijega.

5. svibnja, nedjelja, u dogovoru sa župnicima: don Blažom Ivandom iz Čeljeva i don Vinkom Raguzom iz Dračeva kandidatima iz tih župa podijelio sakrament sv. krizme u dračevskoj župnoj crkvi Velike Gospe.

6. svibnja predsjedao u Livnu Organizacijskom odboru za Drugi svećenički susret u Livnu, najavljen za 18. lipnja.

- Održao sestrama milosrdnicama duhovno razmatranje u Livnu.

- Ispitivao kandidate za sv. krizmu u Tomislavgradu.

7. svibnja primio Borisa Lovrića, kandidata za bogosloviju.

8. svibnja sudjelovao na koronskom sastanku Mostarskoga dekanata u Mostaru.

- Delegirao don Antu Luburića, kancelara, da u ime Ordinarijata sudjeluje na koronskom sastanku triju Dekanata: trebinjskoga, stolačkoga i čapljinskoga u Rotimlju.

11. svibnja, na poziv župnika fra Darija Dodiga, za vrijeme sv. Mise podijelio sakrament sv. krizme kandidatima u župi Čerin.

12. svibnja pozvao dubrovačkoga biskupa msgr. Matu Uzinića da predvodi hodočasničko misno slavlje u Hrasnu, marijanskom svetištu Trebinjske biskupije.

- Na poziv župnika fra Vlatka Solde, za vrijeme sv. Mise krstio sedmo dijete u obitelji Radovana i Julije Bebek u Veljacima.

- Na poziv župnika fra Mladena Sesara za vrijeme euharistijskoga slavlja podijelio sakrament sv. krizme kandidatima u župi Vitina.

- Pozdravio sestre milosrdnice u Domu za starije u Ljubuškom.

14. svibnja primio generalnoga vizitatora HFP-a fra Rožu Brkića i provincijala fra Miljenka Šteku.

- Primio Silvija, kandidata za bogosloviju.

15. svibnja sudjelovao na koronskom sastanku Ljubuškoga dekanata u Studencima.

- Delegirao generalnoga vikara don Željka Majića da sudjeluje na koronskom sastanku Čitlučkoga dekanata u Kruševu.

- S generalnim vikarom pohodio župnika u Neumu, don Ivicu Puljića, i sestre Služavke Ma-

loga Isusa i čestitao im zaštitnika sv. Leopolda Bogdana Mandića.

17. svibnja u katedralnoj kripti podijelio sakrament sv. krizme kandidatima iz Gruda i nekih drugih župa. Bilo ih osmero.

18. svibnja, uočnica Duhovdana, na poziv župnika fra Gabrijela Mioča u župnoj crkvi u Tomislavgradu za vrijeme sv. Mise podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima 1. razreda srednjih škola.

19. svibnja, Duhovdan, pozvao apostolskoga nuncija nadbiskupa Luigija Pezzuta i vojnoga biskupa Tomu Vukšića te ovlastio bivšega generalnog vikara don Luku Pavlovića i sadašnjega vikara don Željka Majića da podijele sakrament sv. krizme kandidatima mostarskih župa pred katedralnom Marije Majke Crkve. Misu predvodio i propovijedao msgr. Nuncij.

20. svibnja, svetkovina Marije Majke Crkve, pozvao apostolskoga nuncija nadbiskupa Pezzuta da predvodi večernje euharistijsko slavlje na katedralnu svetkovinu Marije Majke Crkve. Nuncij i propovijedao.

22. svibnja sudjelovao u svećeničkoj koroni Širokobriješkog dekanata u Izbičnu kod župnika fra Franje Mabića. Tema: Svećenička vjera u Godini vjere.

- Delegirao generalnoga vikara don Željka Majića da sudjeluje na koronskom sastanku Posušskog dekanata u Rakitnu.

25. svibnja na poziv župnika fra Mate Dragičevića za vrijeme sv. Mise podijelio sakrament sv. krizme učenicima osmoga osnovne i prvoga srednje škole u Gradničima.

26. svibnja, Presveto Trojstvo, na poziv župnika don Nikole Menala blagoslovio obnovljenu crkvu i posvetio novopostavljeni oltar u crkvi Presvetoga Trojstva u Blagaju.

- Predvodio euharistijsko slavlje na Humu ispod Jubilarnoga križa u povodu Godine vjere. Sudjelovalo 16 svećenika: uz provincijala fra Miljenka Šteku, biskupijskih i redovničkih, mnoštvo vjernika, pjevao župni zbor iz Rotimlje.

30. svibnja, Tijelovo, na poziv župnika don Rajka Markovića podijelio pod sv. Misom sakrament sv. krizme učenicima osmoga razreda u župnoj crkvi sv. Ilije proroka. Predvodio procesiju kroz grad Stolac.

LIPANJ 2013.

1. lipnja, subota, na poziv župnika fra Stjepana Martinovića pod euharistijskim slavljem po-

dijelio sakrament sv. potvrde učenicima osmoga razreda osnovne i prvoga srednje škole u župnoj crkvi Srca Isusova Kongori.

2. lipnja, na poziv župnika fra Mladena Rozića pod sv. Misom podijelio sakrament sv. potvrde pripravnici u župnoj crkvi sv. Franje u Bukovici.

5. lipnja delegirao don Željka Majića, generalnoga vikara, da sudjeluje u koroni Grudskoga dekanata, koju je sazvao dekan fra Branimir Musa.

7. lipnja, svetkovina Presvetoga Srca Isusova, na poziv župnika fra Šimuna Romića pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme učenicima osmoga razreda osnovne i prvoga srednje škole u župnoj crkvi sv. Ante u Šuici.

8. lipnja, na poziv župnika fra Ivan Landeke pod koncelebriranom sv. Misom podijelio sakrament sv. potvrde u crkvenom dvorištu župne crkve sv. Franje na Posuškom Gracu.

8. lipnja u dogovoru sa župnikom fra Ivanom Marićem, župnikom u Ružićima, i župnim upraviteljem župe Grude, pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme kandidatima I. i II. razreda srednje škole kandidatima iz župe Grude u crkvi sv. Nikole Tavelića na granici dviju spomenutih župa.

9. lipnja u sarajevskoj katedrali sudjelovao s ostalim biskupima u koncelebriranoj sv. Misi koju je predvodio nuncij Pezzuto.

- Na poziv župnika don Ante Luburića u 16,30 predvodio misno slavlje na katoličkom groblju u Foči, nevesinjskoj filijali.

- U dogovoru sa župnikom don Markom Šutalom ovlastio generalnoga vikara da podijeli sakrament sv. potvrde kandidatima u Aladinićima.

12. lipnja, uočnica sv. Ante, na poziv župnika fra Ivana Borasa, predvodio misno slavlje pred župnom crkvom na Humcu.

13. lipnja, blagdan sv. Ante, zaštitnika župe Raskrižje, na poziv župnika don Stjepana Ravlića, pod misnim slavljem podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima župnoj crkvi.

15. lipnja, subota, na poziv buškoblatskih župnika don Marka Lukača iz Grabovice, don Mije Klarića iz Rašeljaka, don Bariše Čarapine iz Viniće i don Gordana Božića iz Prisoja u prisojačkoj župnoj crkvi podijelio pod koncelebriranom sv. Misom sakrament sv. potvrde kandidatima iz sve četiri župe.

16. lipnja, na poziv župnika don Ivana Kordića, pod sv. Misom u čapljinskom Pastoralnom centru podijelio sakrament sv. krizme kandidatima iz Čapljine.

18. lipnja, utorak, sudjelovao, s ostalim biskupima, u koncelecijaciji prigodom održavanja Drugoga susreta svećenika BiH u Livnu.

20. lipnja, ovlastio generalnoga vikara da predvodi misno slavlje pred duvanjskom župnom crkvom za tisuću hercegovačkih ministranata, koje je organizirao sa župnicima i duvanjskim gvardijanom don Ivan Štironja, povjerenik za duhovna zvanja.

- Sudjelovao u Zagrebu na Šalati na proslavi 50. obljetnice mature.

20.-22. lipnja boravio u Rimu u svetom Jeronimu. Susreo se s mostarskim svećenikom don Ivanom Kovačom, službenikom na Kongregaciji za biskupe.

22. lipnja u dogovoru sa župnikom don Ilijom Drmićem, ovlastio generalnoga vikara don Željka Majića da podijeli sakrament sv. potvrde kandidatima u Viru.

23. lipnja, u nedjelju, na poziv župnika don Slavena Ćorića, pod euharistijskim slavlje podijelio sakrament sv. krizme kandidatima iz župe Sutina.

- U večernjim satima, na poziv župnika fra Marinka Leke, pod sv. Misom blagoslovio 19 vatraža koje je izradio umjetnik Ante Mamuša.

24. lipnja, Ivanjdan, na poziv župnika fra Ivana Marića, za vrijeme euharistijskoga slavlja podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima u Ružićima.

- Na poziv općinskih vlasti i donatorica Muriel i s. Mary pod večernjom sv. Misom blagoslovio Dom terminalnih bolesnika u Ljubuškom.

29. lipnja, Petro-Pavlovdan, na poziv župnika don Drage Bevande, u župnoj crkvi Gorica Struge pod sv. Misom podijelio kandidatima sakrament sv. potvrde.

- U dogovoru sa župnikom don Damjanom Ragužom ovlastio generalnoga vikara don Željka Majića da podijeli sakrament sv. potvrde na Rotimlju.

- Pod večernjom sv. Misom, na poziv i kanonsku preporuku provincijala fra Miljenka Šteke, zaređio za prezbitere trojicu đakona Hercegovačke franjevačke provincije fra Josipa Serđu Čavara, fra Marija Ostojića i fra Stanka Ćosića za prezbitere.

30. lipnja, nedjelja, slavio sv. Misu u mostarskoj katedrali u 9 sati.

SRPANJ 2013.

1. srpnja podijelio sakrament svete krizme kandidatima iz raznih župa u kripti sv. Josipa katedralne župe u Mostaru.

2. srpnja sudjelovao u predstavljanju knjige dr. Ive Lučića Uzroci rata u BiH u Čapljini.

5. srpnja, petak, na poziv župnika fra Stipe Biške u župnoj crkvi na Širom Brijegu podijelio sakrament sv. potvrde osobama sa smetnjama u razvoju.

7. srpnja, nedjelja, u dogovoru sa župnim upraviteljem don Damjanom Ragužom, slavio sv. Misu na Stjepan Krstu u posve obnovljenoj crkvi sv. Ivana Krstitelja.

7.-13. srpnja, javivši se prethodno biskupu Iliji Janjiću, vodio duhovni seminar sjemeništarcima Mostarsko-duvanjske biskupije na Otoku Gospe od Milosti u Boki Kotorskoj.

14.-17. srpnja bio u Banjoj Luki. Sudjelovao u proslavi sv. Bonaventure i u 58. zasjedanju BK BiH.

17. srpnja pod koncelebriranom sv. Misom blagoslovio Duhovno-kulturni centar Trebinjsko-mrkanske biskupije u Stocu.

18. srpnja predstavio monografiju Župa Stolica u Biskupijskom centru u Stocu zajedno sa župnikom i Stankom Špoljarićem koji je govorio o katalogu umjetnina u istom centru.

20. srpnja, na poziv župnika don Rajka Markovića predvodio misno slavlje u povodu 150. obljetnice župe Stolica.

Pod večernjom sv. Misom u Biskupskoj kapelici u Mostaru podijelio službu akolitata bogoslovu Anti Čarapini, koji pohađa V. tečaj teologije na Jordanovcu u Zagrebu. Asistirao bogoslov Marin Skender.

21. srpnja, na poziv župnika don Ante Luburića predvodio misno slavlje na Morinama za svetkovinu sv. Ilije proroka, koji se slavio od pamtivijeka.

21.-27. srpnja držao duhovni seminar hercegovačkim bogoslovima na Otoku Gospe od milosti. Bilo sedam bogoslova i đakon don Ivan Bijakšić.

28. srpnja na poziv župnika p. Josipa Opata, isusovca, predvodio Misno slavlje u župnoj crkvi u Bogišićima u Boki.

29. srpnja prikazao sv. Misu za dušu biskupa Petra Čule.

31. srpnja sudjelovao u proslavi sv. Ignacija Lojole na Otoku Gospe od milosti, koji je od 1967. povjeren Hrvatskoj provinciji isusovaca.

KOLOVOZ 2013.

1.-2. kolovoza na Otoku Gospe od milosti.

2.-3. kolovoza bio u Mostaru.

4.-12. kolovoza na poziv s. Leonarde, predstojnice sestara franjevnika u Dobroti, boravio kod sestara franjevnika u Dobroti kod Kotora. Na poziv s. Marije Nua, magistre, držao predavanja dvjema sestrama za vječne zavjete i jednoj novakinji od 5. do 11. kolovoza.

4. kolovoza, nedjelja, na poziv župnika don Pavla Medača slavio sv. Misu u župi sv. Eustahija u Dobroti.

5. kolovoza, Gospa Sniježna, prije sa župnikom Svetoga Mateja, don Antom Dragobratovićem, slavio sv. Misu u Tabačinama kod Kotora.

Popodne sa s. Dritom, predstojnicom u Petrovcu, pohodio nadbiskupa Zefa Gashija u Baru i s njime don Tomu Kočovića, župnika u Ulcinju. S Nadbiskupom posjetio novosagrađenu katedralu u Baru na povratku u Petrovac.

6. kolovoza, u slavio sv. Misu i imao duhovnu obnovu sestrama franjevnika u Petrovcu. Popodne povratak u Dobrotu.

9.-10. kolovoza slavio sv. Misu i imao duhovnu obnovu sestrama u Dobroti.

11. kolovoza, nedjelja, sa župnikom don Pavlom Medačem, slavio sv. Misu u župnoj crkvi sv. Eustahija u Dobroti.

- Susreo se s msgr. Ilijom Janjićem, kotorskim biskupom.

- Uvečer, na poziv don Dejana Turze, župnika u Donjoj Lastvi kod Tivta, u župnoj crkvi održao predavanje o štovanju sv. Ćirila i Metodija u po-

vodu 1.150 obljetnice njihove apostolske misije među Slavenima.

12. kolovoza vratio se s ljetnoga odmora u Mostar.

14. kolovoza, zajedno s don Ivanom Štirom, sudjelovao u sprovodu i slavio sv. Misu za dušnicu u crkvi sv. Jeronima u Zagrebu za pok. Slavka Škegru (oca dr. Mate Škegre, kirurga), koji je preminuo 10. kolovoza u 92. godini života.

- Uvečer slavio sv. Misu uočnicu u župnoj crkvi Velike Gospe u Prisoju.

15. kolovoza, Velika Gospa, slavio večernju sv. Misu u mostarskoj katedrali.

18. kolovoza, u dogovoru sa župnikom don Damjanom Ragužom, slavio sv. Misu u Rotimlju, zahvalnica za oslobođenje skupine logoraša iz bileckoga logora, 1992.

24. kolovoza sudjelovao u Hrasnu na Simpoziju o životu i radu don Stjepana Batinovića, hrašanskoga župnika, u povodu njegove 100. obljetnice smrti.

25. kolovoza, na poziv župnika don Ivice Puljića u župnoj crkvi u Neumu podijelio kandidata sakrament sv. krizme i čestitao vjernicima svetkovinu Gospe od zdravlja, naslovnicu crkve i zaštitnicu župe.

Od 26. do 29. kolovoza, na poziv biskupa Ante Ivasa, održao duhovne vježbe svećenicima Šibenske biskupije.

